

**HARKÁNY
INTEGRÁLT
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
STRATÉGIÁJÁNAK
FELÜLVIZSGÁLATA**
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

2023

TARTALOM

1	Helyzetfeltáró munkarész	9
1.1	Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	9
1.1.1	A város helye a településhálózatban	9
1.1.2	Térségi és települési kapcsolatok.....	9
1.1.3	Területi lehatárolás, a várostérség lehatárolása, bemutatása	11
1.2	Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések.....	12
1.2.1	EU 2027 stratégia	12
1.2.2	Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció.....	13
1.2.3	Baranya Vármegyei Területfejlesztési Program	14
1.2.4	Baranya Vármegyei Előzetes Integrált Területi Program 2021-2027	15
1.2.5	Pécs MJV Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája.....	16
1.3	Területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	16
1.3.1	Országos tervhierarchia és összefüggései.....	16
1.3.2	Harkány az Országos Területrendezési Tervben	17
1.3.3	Harkány Baranya vármegye Területrendezési Tervében	19
1.4	Szomszédos települések hatályos szerkezeti/rendezési terveinek - Harkány fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai.....	29
1.5	Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	29
1.5.1	A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai	29
1.5.2	Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	31
	Harkány Város Önkormányzata az Integrált Településfejlesztési Stratégiájának felülvizsgálatát rendelte meg, jelenleg az egyetlen érvényes településfejlesztési szerződés erre vonatkozik.	31
1.6	A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata.....	31
1.6.1	A hatályosban lévő településrendezési eszközök	31
1.6.2	A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek.....	32
1.7	A település társadalma.....	39
1.7.1	Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel	39
1.7.2	Képzettség.....	42
1.7.3	Foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	43
1.7.4	Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok.....	46
1.7.5	Települési identitást erősítő tényezők	47

1.8	A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások.....	48
1.8.1	Nevelés, oktatás	48
1.8.2	Szociális ellátások	50
1.8.3	Egészségügy.....	52
1.8.4	Kultúra, sport.....	55
1.8.5	Esélyegyenlőség biztosítása (HEP, Alapjogi Charta).....	57
1.9	A település gazdasága	60
1.9.1	A település gazdasági súlya, szerepköre	60
1.9.2	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	63
1.9.3	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzeléseik	68
1.9.4	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	68
1.9.5	Ingatlanpiaci viszonyok	72
1.10	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	74
1.10.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	74
1.10.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, eszköz- és intézményrendszere (irányítási modell)	77
1.10.3	Gazdaságfejlesztési tevékenység, foglalkoztatáspolitiká.....	84
1.10.4	Lakás- és helyiséggazdálkodás	85
1.10.5	Intézményfenntartás, működtetés	86
1.11	Településüzemeltetési szolgáltatások.....	87
1.11.1	Energiagazdálkodás.....	87
1.11.2	Okos város települési szolgáltatások	90
1.12	A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat	90
1.12.1	Természeti adottságok.....	90
1.12.2	Tájhasználat, tájszerkezet	91
1.12.3	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek	93
1.12.4	Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése	94
1.13	Zöldfelületi rendszer vizsgálata.....	94
1.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei.....	94
1.13.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái.....	97
1.14	Az épített környezet vizsgálata	98
1.14.1	Területfelhasználás vizsgálata.....	98
1.14.2	A telekstruktúra vizsgálata.....	105

1.14.3	Önkormányzati tulajdon kataszter	107
1.14.4	Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	109
1.14.5	Az építmények vizsgálata	109
1.14.6	Az épített környezet értékei.....	123
1.14.7	Az épített környezet konfliktusai, problémái	139
1.15	Közlekedés.....	140
1.15.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok	140
1.15.2	Közúti közlekedés	140
1.15.3	Közösségi közlekedés	143
1.15.4	Kerékpáros- és gyalogos közlekedés	145
1.15.5	Parkolás	145
1.15.6	Fenntartható mobilitás	146
1.16	Közművesítés.....	147
1.16.1	Víziközművek.....	147
1.16.2	Energia.....	150
1.16.3	Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)	155
1.17	Környezetvédelem	156
1.17.1	Talaj	156
1.17.2	Felszíni és a felszín alatti vizek	157
1.17.3	Levegőtisztaság és védelme	164
1.17.4	Zaj- és rezgésterhelés.....	167
1.17.5	Sugárzás védelem.....	170
1.17.6	Hulladékkezelés.....	171
1.17.7	Vizuális környezetterhelés	172
1.17.8	Árvízvédelem	175
1.17.9	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák.....	176
1.18	Katasztrófavédelem (a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők).....	177
1.18.1	Építésföldtani korlátok	177
1.18.2	Vízrajzi veszélyeztetettség	179
1.18.3	Egyéb	180
1.19	Ásványi nyersanyag lelőhely	181
1.20	Városi klíma	182
2	Helyzetelemző munkarész	183

2.1	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése	183
3	Helyzetértékelő munkarész.....	190
3.1	A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	190
3.1.1	A folyamatok értékelése	190
3.1.2	A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	194
3.1.3	A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata	198
3.2	Vizsgálati térképek: problématerkép/értéktérkép	198
3.3	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	201
3.3.1	Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása	201
3.3.2	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	202
3.3.3	Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	203
4	Mellékletek.....	206
4.1	A GINOP_PLUSZ keretében finanszírozott harkányi projektek.....	206
4.2	A VP keretében támogatott 15 legnagyobb összköltségű harkányi projekt listája	207
4.3	A GINOP keretében finanszírozott harkányi projektek.....	208

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra	Harkány elhelyezkedése a Siklói járásban	9
2. ábra	Harkány város	10
3. ábra	Harkány város Baranya vármegye területrendezési tervének szerkezeti tervlapján	21
4. ábra	Ökológiai hálózat magterületének övezete, ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	22
5. ábra	Erdők övezete, erdőtelepítésre javasolt terület övezete	22
6. ábra	Kiváló termőhelyi adottságú szántók és jó termőhelyi adottságú szántók övezete	24
7. ábra	Tájképvédelmi terület övezete	24
8. ábra	vízminőség-védelmi terület övezete.....	26
9. ábra	Rendszeres belvízjárta terület övezete	26
10. ábra	Ásványi nyersanyagvagyon terület övezete	27
11. ábra	Együtt tervezésre javasolt térségek övezete	27
12. ábra	turizmusfejlesztés célterületeinek övezete	28
13. ábra	Gazdaságfejlesztés célterületeinek övezete	28
14. ábra	Lakónépesség száma (Harkány, fő).....	40
15. ábra:	Egy elveszületésre jutó halálozás (fő).....	40
16. ábra:	Korcsoportok aránya (Harkány, %)	41
17. ábra:	Öregedési mutató (száz 0-14 évesre jutó 60 év feletti lakos)	41

18. ábra: Legmagasabb iskolai végzettség	43
19. ábra: Nyilvántartott álláskeresők megoszlása nemek szerint.....	44
20. ábra: Közfoglalkoztatottak fő mutatószámai Harkányban (fő).....	45
21. ábra: Egy adózóra jutó SZJA befizetés (ezer Ft)	46
22. ábra: Civil szervezetek száma Harkányban	47
23. ábra: Óvodai ellátás fő statisztikái Harkányban	49
24. ábra: Általános iskolai oktatás fő statisztikái Harkányban.....	50
25. ábra: Bentlakásos intézmények fő adatai Harkányban.....	51
26. ábra: Háziorvosi és járóbeteg ellátás fő adatai Harkányban.....	53
27. ábra: Kórházi ellátás fő adatai Harkányban	55
28. ábra: Harkányi Könyvtár fő statisztikái	56
29. ábra: A harkányi önkormányzat egy lakosra jutó iparüzési adóbevételeinek alakulása (1000 Ft/fő)	60
30. ábra: A településen regisztrált vállalkozások egy lakosra jutó jegyzett tőkéje (Ft)	61
31. ábra: A magas presztízsű foglalkoztatottak aránya Harkányban (%).....	62
32. ábra Száz lakosra jutó SZJA fizetők Harkányban	62
33. ábra: Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem alakulása (1000 Ft).....	63
34. ábra: A Harkányban regisztrált vállalatok ágazati megoszlása (db, %, 2022)	64
35. ábra: A Harkányban regisztrált vállalatok megoszlása a foglalkoztatottak száma alapján (db, 2022)	65
36. ábra: Harkány fontosabb turisztikai mutatóinak időbeli alakulása	67
37. ábra: Harkány idegenforgalmi adóbevételeinek alakulása 2012-2022 között (Ft).....	67
38. ábra: A családi agrárgazdaságokat vezetőik életkora Baranya vármegyében (2020, fő, %)	70
39. ábra: Az álláskeresők megoszlása Harkányban korcsoporti besorolásuk szerint (fő, %, 2021).....	71
40. ábra: Az álláskeresők megoszlása Harkányban legmagasabb iskolai végzettségük szerint (fő, %, 2021)	72
41. ábra: Harkány Város Önkormányzatának 2022-es költségvetési bevételei (Ft, %)	75
42. ábra: Harkány Város Önkormányzatának iparüzési adóbevételeinek alakulása (Ft).....	76
43. ábra: Harkány Város Önkormányzatának 2022-es költségvetési kiadásai (Ft, %)	77
44. ábra Harkány irányítás modelljének sematikus ábrája	80
45. ábra: Harkány működési modelljének sematikus ábrája	83
46. ábra: Harkány települési áramfogyasztásának alakulása (1000 kWh).....	87
47. ábra: Harkány települési áramfelhasználásának 2021-es megoszlása az egyes fogyasztók között (1000 kWh, %)	88
48. ábra: Harkány települési gázfogyasztásának alakulása (1000 m ³).....	88
49. ábra: Harkány települési földgázfelhasználásának 2021-es megoszlása az egyes fogyasztók között (1000 m ³ , %)	89
50. ábra Harkány város-földrészletek minőségi osztás szerint	101
51. ábra Harkány város-belterületi beépítettség vizsgálat	105
52. ábra Harkány város-belterületi telekméret vizsgálat.....	106
53. ábra Harkány város-zártkert telekméret vizsgálat	106
54. ábra Harkány város-külterületi telekméret vizsgálat.....	107
55. ábra Harkány önkormányzati tulajdonnal érintett ingatlanjai	108
56. ábra Harkány Város-belterület épületek rendeltetései szerint	110
57. ábra Városközpont-beépítési jellemzők.....	111

58. ábra Kossuth utca-beépítési jellemzők	111
59. ábra Lakóterület-beépítési jellemzők	114
60. ábra Zárt sorú beépítés	114
61. ábra Családi házas terület	115
62. ábra Üdülőházas terület	116
63. ábra Hétfélig házas terület	117
64. ábra Gyógykórház térsége.....	118
65. ábra Gyógy-, és strandfürdő.....	119
66. ábra Terehegy.....	120
67. ábra Szőlőhegy	121
68. ábra Harkány ábrázolása I. katonai felmérés	125
69. ábra Harkány ábrázolása, II. katonai felmérés	125
70. ábra Harkány ábrázolása, III. katonai felmérés	126
71. ábra Harkány-Légifotó.....	126
72. ábra Harkány-Szilágy régészeti lelőhely	127
73. ábra Harkány-Lulu-pusztá-Döggút régészeti lelőhely	128
74. ábra Harkány-Kossuth L. u. 69. (kert) régészeti lelőhely	129
75. ábra Harkány – Terehegy – Templomdomb – Terehegyi u. 1. régészeti lelőhely	130
76. ábra Országos műemléki védelem alatt álló épületek.....	132
77. ábra Helyi védelem alatt álló épületek	133
78. ábra Harkány-művi és természeti értékvédelem, régészet	136
79. ábra Harkány város értékkataszter	137
80. ábra A település beépített területének állami tulajdonú közúthálózata.....	140
81. ábra 1000 lakosra jutó személygépkocsi száma.....	143
82. ábra Harkány város kerékpáros-, és tömegközlekedése	144
83. ábra Kerékpártárolók	145
84. ábra Kijelölt fizető parkolók Harkányban.....	146
85. ábra Harkány város vízellátása	147
86. ábra Harkány város szennyvízellátása.....	149
87. ábra Magyarország primerenergia felhasználása	150
88. ábra Harkány város villamosenergia ellátása.....	151
89. ábra Harkány város földgázellátása	153
90. ábra Magyarország adottságai a napenergia-hasznosítás szempontjából	154
91. ábra: Harkány város távközlési hálózata	155
92. ábra Tájképvédelmi terület övezete	174
93. ábra Problématérkép	199
94. ábra Harkány város városrészei	202
95. ábra Potenciális akcióterületek.....	205

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat: Harkány várostérségi lehatárolása az egyes települési funkciók mentén	11
2. táblázat Földrészlet statisztika művelési áganként	38
3. táblázat Földrészlet statisztika fekvésenként	39
4. táblázat Belföldi vándorlási egyenleg	42
5. táblázat: Helyi Esélyegyenlőségi Program intézkedései	58
6. táblázat: A 10 legnagyobb éves árbevétellel rendelkező harkányi vállalat (2021).....	66
7. táblázat: Az álláskeresők besorolása Harkányban a fontosabb munkaerőpiaci szempontok szerint (fő, 2021)	71
8. táblázat: Harkány közhatalmi bevételeinek megoszlása 2022-ben (Ft)	76
9. táblázat: A TOP keretében (2014-2020) megvalósított harkányi településfejlesztési projektek	84
10. táblázat: A TOP Plusz keretében elindított harkányi településfejlesztési projektek	85
11. táblázat: A Harkány területén létesített napelemekre vonatkozó fontosabb adatok	90
12. táblázat Helyi jelentőségű védett területek.....	93
13. táblázat Harkány és Terehegy települések nagyságrendje	98
14. táblázat Harkány lakosságának alakulása	98
15. táblázat Harkány és Terehegy közigazgatási területének művelési ág szerinti besorolása.....	99
16. táblázat Lakások építési ideje a településre	99
17. táblázat Lakás megoszlása hasznosítás szerinte	100
18. táblázat Földrészlet statisztika művelési áganként.....	100
19. táblázat Földrészlet statisztika fekvésenként	101
20. táblázat Harkányhoz tartozó külterületek	102
21. táblázat Lakások szobaszám szerinti alakulása (db).....	122
22. táblázat Lakások komfortfokozata (db)	122
23. táblázat Lakóépületek magasság és lakásszám szerint (db)	122
24. táblázat Helyi védett épületek listája.....	138
25. táblázat Helyi védett természeti értékek listája	139
26. táblázat 58. főút, külterületi szakasz forgalmi adatai	140
27. táblázat 58. főút, elkerülő szakasz forgalmi adatai.....	141
28. táblázat 5701 összekötő út, külterületi szakasz forgalmi adatai	141
29. táblázat 5717 összekötő út, Kossuth L. út forgalmi adatai	141
30. táblázat 5717. összekötő út József A., Drávaszabolcsi út forgalmi adatai	141
31. táblázat 584. összekötő út, Ady E. u. forgalmi adatai	142
32. táblázat 5841. összekötő út, Petőfi S. u. forgalmi adatai.....	142
33. táblázat 57133 bekötő út, Ady E., siklósi u. forgalmi adatai	142
34. táblázat a 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet 5. számú mellékletének korlátozásai a területek igénybevételére vonatkozóan.....	158
35. táblázat A légszennyezettség egészségügyi határértékei egyes légszennyező anyagokra vonatkozóan.....	167
36. táblázat Zajterhelési határértékek	169
37. táblázat Közlekedési létesítmények melletti területeken megengedett zajterhelési határértékek	170
38. táblázat Háztartási hulladékok összetétele.....	171

39. táblázat „Cserhegy, kutatási terület” nevű cementipari mészkő ásványi nyersanyaglelőhely határvonala töréspontjainak koordinátái	182
40. táblázat „Koppány dűlő 0153/4, 0153/5 hrsz.” nevű falazó homok ásványi nyersanyaglelőhely határvonala töréspontjainak koordinátái	182
41. táblázat SWOT-analízis	194

1 HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

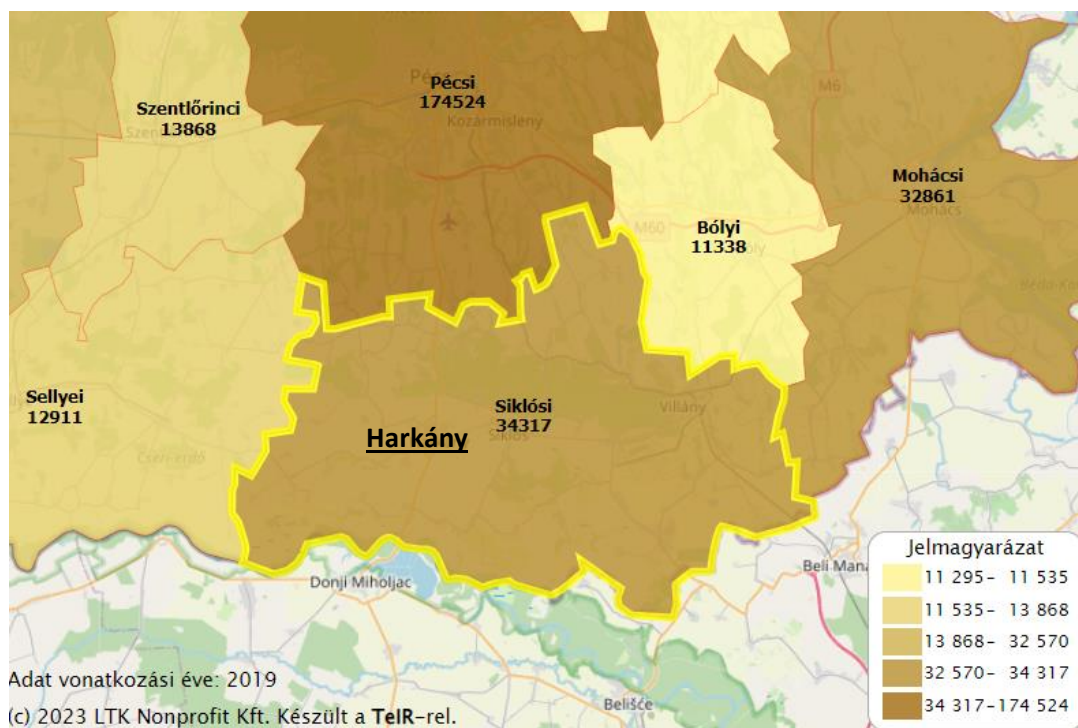
1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

1.1.1 A város helye a településhálózatban

Harkány a Dél-Dunántúli régióban, Baranya vármegye déli részén, az országhatár közelében fekszik. A település a Siklói járásban található, melyhez az alábbi 53 település tartozik: Siklós, Harkány, Villány, Beremend, Alsószentmárton, Babarcszőlős, Bisse, Cún, Csarnóta, Diósvizló, Drávacsehi, Drávacsepely, Drávapalkonya, Drávapiski, Drávaszabolcs, Drávaszerdahely, Egyházasharaszti, Garé, Gordisa, Illocska, Ipacsfa, Ivánbattyán, Kásád, Kémes, Kisdér, Kisharsány, Kisjakabfalva, Kiskassa, Kislippó, Kistapolca, Kistótfalu, Kovácshida, Lapáncsa, Magyarbóly, Márfa, Márok, Matty, Nagyarsány, Nagytótfalu, Old, Palkonya, Pécsdevecser, Peterd, Rádfalva, Siklósbodony, Siklónagyfalva, Szaporca, Szava, Tésenfa, Túrony, Újpetre, Villánykövesd, Vokány.

A járás a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint kedvezményezett járásnak minősül. A járás területe 653 km², lakónépessége 34.317 fő. Harkány lakosság száma 4.832 fő, területe 26 km², a város népsűrűsége 185.85 fő/km².

1. ábra Harkány elhelyezkedése a Siklói járásban

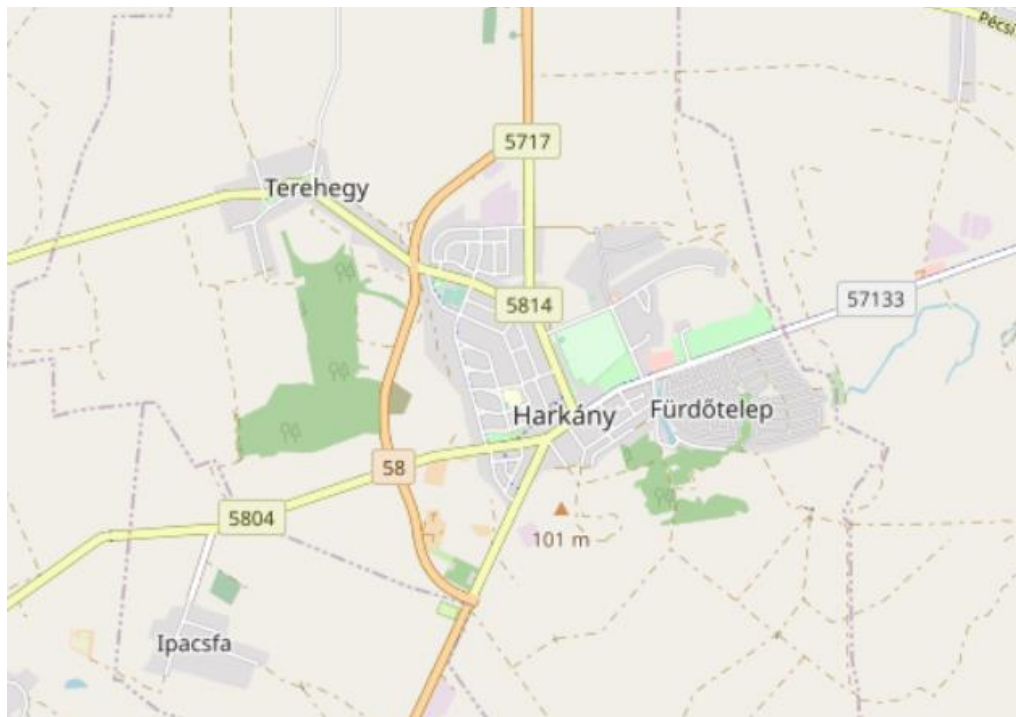

1.1.2 Térségi és települési kapcsolatok

Harkány Budapesttől 250 km-re, Pécsről délirányban a Dél-Dunántúli régió belül Baranya vármegye déli részén, a horvát határtól mindössze 8,5 km-re található. A 26 km-re található vármegyeszékhely az 58-as számú főútvonalon közelíthető meg, jelentős tranzitszerpet is betölt, összeköti Pécs a horvátországi Eszékkel.

A legközelebbi főútvonal a Pécsen áthaladó 6-os számú út, gyorsforgalmi úthálózat legközelebb szintén Pécsnél érhető el, a Pellérd-Pécs-Nyugat csomópont 19 km-re található Harkánytól. A járásközpont, Siklós 6 km-re található a településtől.

2. ábra Harkány város

Forrás: OpenStreetMap, Letöltés ideje: 2023. május

Mind Siklós felé, mint pedig a drávaszabolcsi határátkelő irányába külön pályán vezetett kerékpárút érhető el. Az út Drávaszabolcs déli oldalán csatlakozik a Dráva töltésén kiépített, kényelmes és biztonságos kerékpáros útvonalakhoz, amelyeken több tíz kilométeres szakaszok járhatóak be keleti és nyugati irányban egyaránt. Harkánynak vasúti összeköttetése jelenleg nincs, a MÁV leállította a várost érintő mellékvonalon a forgalmat, annak újraindítása egyelőre nem várható. A legközelebbi vasútállomás Villányban található, mely 20 km-re fekszik, valamint a pécsi vasútállomás is elérhető távolságban van. A helyközi buszközlekedés megfelelő, a járatok kellő gyakorisággal, megfelelő időpontokban járnak a legtöbb irányba. A legfontosabb irányok Pécs, valamint Siklós és Villány érintésével Mohács, de jó az összeköttetés Vajszló irányába és az Ormánság kistelepülései felé is. Harkányt közvetlen járat köti össze a fővárossal.

A járásra jellemző a többközpontúság, a nagyobb városok/települések (Siklós Harkány, Villány, Beremend) között funkciómegosztás alakult ki, vagyis a térségben található települések igényeit együttesen elégítik ki. Harkány számos közszolgáltató intézményi funkcióval rendelkezik, jelentős az oktatásban, nevelésben, egészségügyben betöltött szerep. Ezen felül piaci és foglalkoztatási vonzáskörzet funkcióval is rendelkezik. Harkány határközeleli elhelyezkedése kedvező lehetőségeket teremt a turizmus fellendítésére, azonban a járás határmenti településeinek jelentős leszakadás figyelhető meg. A OFTK szerint jó mezőgazdasági adottságú, turisztikai funkciójú terület, hasonlóan Siklós és Harkány térségéhez. Harkány a hagyományos kisvárosi funkciókat és azok térségi hatását messze meghaladja Harkány idegenforgalomban betöltött szerepe, köszönhetően egyedülálló gyógyvizének.

1.1.3 Területi lehatárolás, a várostérség lehatárolása, bemutatása

Egy-egy funkció szempontjából egy adott város eltérő nagyságú vonzáskörzettel rendelkezhet. Harkány funkcionális várostérségének meghatározásakor arra fókuszáltunk, hogy azoknak a településeknek a körét azonosítsuk, amelyekre Harkány a legtöbb funkció szempontjából érdemi vonzóhatást gyakorol.

A város vonzáskörzetének megállapításához elsősorban a különböző, főként (köz)szolgáltatások által ellátandó települések körét, a járáson belül a Harkányban elérhető szolgáltatásokat, illetve az ingázási adatokat vettük figyelembe. Mindezek alapján megállapítható, hogy Harkány különböző funkciói révén a környező településekre vonzerőt gyakorol. Összességében kijelenthető, hogy Harkány a térségben közigazgatási szempontból jelentős térszervező erővel nem bír, de az oktatás, egészségügy és foglalkoztatás területén vonzó hatással rendelkezik. A város különböző funkciójához kapcsolódó területi lehatárolásokat az alábbi táblázatban szemléltetjük:

1. táblázat: Harkány várostérségi lehatárolása az egyes települési funkciók mentén

	tényező	város szerepe	települések köre	települések száma és/vagy felsorolása
A.) Kötött	közigazgatási egység	vármegye-székhely	Nem releváns.	-
		járasközpont	Nem releváns.	-
	közös önkormányzati hivatal léte	közös önkormányzati hivatal központja	Nem releváns. A Harkányi Közös Önkormányzati Hivatal 2020-ban megszűnt.	-
B.) Rugalmas	agglomerálódás	agglomerációs központ	Agglomerálódás kevésbé jellemző a településre, a városból elvándorló lakosság jellemzően a vármegyeszékhelyre, vagy külföldre költözik.	-
	foglalkoztatás	vonzásközpont*	Az adott városba irányuló munkavégzési célú ingázás kibocsátó településeinek köre. Harkány település esetében kizárólag a környező kistelepülések esetében jellemző a városba történő napi ingázás.	-
	funkcionális	szolgáltató központ	Harkány térségében a közoktatás alapfokú intézményei mind megtalálhatóak, az óvodai és általános iskolai nevelésben is központi szerepet tölt be a település. Intézményeiben az alábbiak szerint fogad a környező településekről gyerekeket: Óvodai nevelés: Márfa, Ipacsfa, Drávaszerdahely, Drávacsepely, Csarnóta, Rádfalva és Bisse	Márfa, Ipacsfa, Drávaszerdahely, Drávacsepely, Csarnóta, Rádfalva Bisse, Kovácshida, Túrony,

* Javasolt forrás: KSH Munkaerőpiaci körzetek Magyarországon c. tanulmány (2017)

		<p>Általános iskolai oktatás: Ipacsfá, Kovácshida, Drávacsepely, Drávaszerdahely, Csarnóta, Márfa, Túrony, Rádfalva</p> <p>A harkányi székhellyel működő fontosabb szolgáltatói hálózati központok lefedettségét az alábbiakban részletezhetjük:</p> <p>Háziorvosi tevékenység: Kovácshida, Ipacsfá, Drávaszerdahely, Drávacsepely</p> <p>Házi gyermekorvosi tevékenység: Kovácshida, Ipacsfá, Drávaszerdahely, Drávacsepely</p> <p>Védőnői tevékenység: Kovácshida, Ipacsfá, Drávaszerdahely, Drávacsepely</p> <p>Fogorvosi tevékenység: Diósvizlő, Márfa, Rádfalva, Drávaszabolcs, Drávacsehi, Drávacsehi, Kovácshida, Ipacsfá, Drávaszerdahely, Drávacsepely, Drávacsehi, Kovácshida, Szaporca, Tésenfa, Cún</p>	
fejlesztési alapon	a térségi fejlesztéseket koordináló önkormányzat	Harkány Város Önkormányzata térségi fejlesztéseket koordináló szerepet nem tölt be a térségben.	

Forrás: saját szerkesztés, 2023. május

1.2 Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések

1.2.1 EU 2027 stratégia

Az Európai Unió 2020-2027-es időszakra vonatkozó stratégiája a közösségi szakpolitikákat és költségvetést, valamint a tagállamok kapcsolódó eszközeit az alábbi célok megvalósulásának veti alá:

- **Versenyképesebb és intelligensebb Európa:** Az intervenciók tervek az Intelligens Szakosodási Stratégiára épülnek, amely meghatározza a kis- és középvállalkozások (kkv) fejlesztését, a kutatást, fejlesztést és innovációt (K+F+I), a digitalizációt és az ezekhez kapcsolódó képzési területek fejlesztési irányait.
- **Zöldebb Európa:** A környezetvédelmi és klímacélok elérését a gazdaságilag és környezetileg fenntartható energiatermelés, biztonságos hálózatok, intelligens megoldások, megújuló és bővülő közmű kapacitások és tisztább városi közlekedés elősegítésével támogatja.
- **Jobban összekapcsolt Európa:** A tervezett beavatkozások összhangban állnak a Nemzeti Közlekedési Stratégiával és az EU Fenntartható és Intelligens Mobilitási Stratégiájával.
- **Szociálisabb és befogadóbb Európa:** Célja a gyarapodó, egészséges és a munkaerőpiacon versenyképes társadalom alapjainak erősítése.
- **A polgárokhoz közelebb álló Európa:** Prioritásként kezeli a területi különbségek csökkentését és a térségek és települések fejlesztését, ezen belül is a helyi adottságokra és vonzerőkre építő, tematikusan és térben integrált, összehangolt turisztikai fejlesztések támogatását.

- **Igazságos átmenet:** azokra a térségekre és ágazatokra összpontosít, amelyeket a leginkább érint a klímavédelmi célú gazdasági átmenet, tekintettel szénalapú energiahordozóktól való függőségükre. A stratégia főként azon területekre és ágazatokra összpontosít, amelyeket a leginkább érint a klímavédelmi célú gazdasági átmenet, figyelembe véve szénalapú energiaforrásoktól való függőségüket.

A városok hozzájárulása a fentiekben megfogalmazott fejlesztési célokhoz elsődlegesen szimbolikus lehet. Ugyanakkor az EU szélesebb fejlesztési irányvonalait az egyes tagállamok, benne a városok és települések, valamint minden állampolgár egyéni és helyi teljesítményei alapján kell megvalósítani.

Az EU stratégia optimális és valószínűsíthető megvalósulása érdekében minden szereplőnek saját képességei és adottságai szerint kell hozzájárulnia a legmegfelelőbb területeken.

1.2.2 Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

„Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg. Ezek alapján kijelöli a 2014–2020-as fejlesztési időszak nemzeti, szakpolitikai súlypontjait.” A nemzeti jövőkép értelmében Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal. A jövőkép szerint 2030-ra az ország közel két évtizede fenntarthatóan fejlődik, a gazdasági teljesítményünk és a foglalkoztatás jelentősen bővül. Patrióta gazdaságpolitika mellett az ország gazdasági teljesítménye és GDP-je jelentősen nő, ami helyi és térségi szinten is fokozatos, mérhető életminőség javulást eredményez.

A nemzeti jövőkép elérése érdekében a Koncepcióban foglalt négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt jelöl ki. A négy cél a társadalom és gazdaság egészének szól, beleértve a társadalom és a gazdasági környezethez való viszonyulást és a környezeti szempontokat is. Az átfogó célok a gazdasági és társadalmi fordulatot célozzák meg, az alábbiak szerint:

- a) értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
- b) népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
- c) természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
- d) térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

Az OFTK vármegyei szinten a következő fejlesztési irányokat jelöli ki Baranya vármegyére nézve, melyek Harkány számára is iránymutatást adnak:

- A kedvező mező-és agrárgazdálkodásban rejlő potenciál jobb kihasználása.
- A rugalmasan reagálni képes szak- és felnőttképzési rendszer fejlesztése.
- A foglalkoztatottak létszámának és arányának növelése, a képzetlen vagy alacsonyan képzett munkaerő foglalkoztatásának segítése a munkaigényes mezőgazdasági kultúrák és az erre épülő feldolgozó-ipar kialakításával, fejlesztésével, a táji, környezeti szempontok figyelembevételével.
- A vármegye közlekedési zártságának oldása.
- A helyi természeti, környezeti és gazdasági erőforrásokon alapuló komplex önfenntartó fejlesztési programok megvalósítása (pl. Ős-Dráva program).

- Turisztikai fejlesztések: világörökségi helyszín/helyszínek, bor, kulturális, gyógy- és termálturizmus. Az építészeti értékek védelme, az épített örökség megőrzése †

1.2.3 Baranya Vármegyei Területfejlesztési Program

A 2021-ben készült Baranya Vármegyei Területfejlesztési Program 7-10 éves időtávban fogalmazza meg a vármegye terület- és vidékfejlesztéshez kapcsolódó vállalásait, határozza meg a koncepcióban megfogalmazott célok megvalósulását elősegítő intézkedéseket.

A Programban foglalt átfogó célok az alábbiak:

- I. Magas hozzáadott értéket teremtő foglalkoztatást biztosító gazdaság kialakítása
- II. Fenntartható, egészséges és megújuló társadalom
- III. Környezet- és energiatudatos vármegye

Az átfogó célok elérése érdekében megfogalmazott stratégiai célkitűzések közül az alábbiak közvetlenül, vagy közvetett módon hatással lehetnek a Siklósi járás, illetve Harkány fejlődésére is:

1. Helyi gazdaságok fejlesztése, körforgásos gazdaság kialakítása (A periféria városai iparfejlesztési programjának fókuszában elsősorban a helyben már működő vállalkozások foglalkoztatási potenciálja fejlesztésének kell állnia)
2. Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése
3. A jelenlegi és jövőbeni piaci igényekhez illeszkedő emberi erőforrás fejlesztés
4. Társadalmi felzárkózás elősegítése
5. Stratégiai erőforrások fenntartható használata
6. Elérhetőség és mobilitás javítása

Az egyes térségek eltérő fejlettségi szintje, ill. területi sajátosságai okán a tématerületi, szakterületi célkitűzések mellett területi célokat is megfogalmaztak. A területi lehatárolások között szerepel a Dél-baranyai drávamenti határtérség fejlesztése indokolttá tették a területi célok megfogalmazását. A dokumentumban foglaltak szerint Villány, Siklós és Harkány turisztikai potenciálja révén lehet a vármegye, illetve a térség gazdasági növekedésének centrumtérsége.

A Területfejlesztési Programban megfogalmazott prioritások közül Harkány az alábbiakban kerül nevesítésre:

II. prioritás: Külső erőforrásokra is támaszkodó, a termelési kapacitások növelésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése a vármegyében

- **2.2. intézkedés:** A térségi szinten versenyképes vállalkozások termelő és szolgáltató kapacitásainak bővítése
- **2.8. intézkedés:** A turisztikai potenciál erősítését szolgáló fejlesztések támogatása elsősorban a meglévő természeti, szellemi, kulturális és épített örökségi értékek és kapcsolódó népszerű szolgáltatások minőségének javításával (Harkány gyógyhely és fürdő)

† Forrás: az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával elfogadott, a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció, link: <https://ngmszakmaiteruletterulek.kormany.hu/download/9/5f/d0000/MK14001.pdf>

IV. prioritás: Az élhetőbb települések, élhetőbb közösségek kialakulását szolgáló komplex fejlesztések, egészségtudatosság és egészségügyi prevenció az egészséges munkaképes társadalom biztosítása érdekében

- **4.1. intézkedés:** A hátrányos helyzetű gyermekek oktatáshoz, neveléshez (óvodai ellátáshoz), minőségi oktatást támogató kulturális szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítását, társadalmi integrációját szolgáló fejlesztések, speciális nevelési programok támogatása
- **4.2. intézkedés:** Az egészségtudatos életmódra való áttérés elősegítését célzó komplex nevelési és szemléletformáló egészségfejlesztési és betegségmegelőző programok megvalósításának támogatása, prevenciós szolgáltatások fejlesztése
- **4.3. intézkedés:** A folyamatosan romló helyzetű, elmaradott térségek, települések, barnamezős területek, városrészek dinamizálását, a társadalmi szegregáció csökkentését szolgáló komplex településrehabilitációs és a társadalmi együttélést segítő közösségfejlesztő és kulturális programok megvalósítása
- **4.5. intézkedés:** Az egészségügyi és szociális ellátórendszer szolgáltatásaihoz való egyenlő esélyű hozzáférést segítő fejlesztések

V. prioritás: A természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló és klímataudatos környezetgazdálkodás feltételeinek megteremtése

- **5.8. intézkedés:** A helyben gazdaságosan hasznosítható mértékben jelen levő – elsősorban megújuló – energiaforrások felhasználására alapozott energiatermelés- és ellátás létesítményeinek és rendszereinek kiépítése

1.2.4 Baranya Vármegyei Előzetes Integrált Területi Program 2021-2027

A Baranya Vármegyei Területfejlesztési Programban azonosításra kerültek az átfogó és stratégiai célok, másrészt a vármegye középtávú céljait szolgáló prioritások és annak intézkedésrendszere. Az ITP keretében pedig kijelölésre kerültek azon vármegyei területfejlesztési program célok, melyek elérése a TOP Plusz eszközrendszerével biztosítható.

A dokumentum értelmében a Siklói járás területének harmonikus fejlesztése komplex megközelítésmódot igényel. A térség városi rangú településeinek lokális kapacitását meg kell erősíteni, emellett támogatni kell a helyben működő KKV-k fejlesztéseit. Hangsúlyt kell helyezni a helyi gazdaság, a lokális szolgáltatások fejlesztésére. A gazdaság megerősítésének fontos pillére lehet a horvát területek felé történő nyitás a közlekedési feltételek javításával, a határtérség rugalmas átjárhatóságának megteremtésével.

A 429/2020. (XI. 14.) számú kormányrendelet Pécs-Villány turisztikai térség néven a 11 hazai turisztikai térség között nevesíti a vármegye turisztikai szempontból fontos településeit, mely települések fele a Siklói járásban található, ezért a turizmust lehetséges kitörési pontként kell kezelni.

A turizmus a térségben jelentős foglalkoztatási lehetőséggel bír, emiatt a jövőbeni megélhetés kulcsa a turisztikai potenciál erősítése a természeti, szellemi és épített örökségi értékek és szolgáltatások fejlesztésével, turisztikai útvonalak és programcsomagok összeállításával.[‡]

[‡] Baranya vármegye előzetes Integrált Területi Programja 2021-27 Letöltve: <http://www.baranya.hu/dokumentum/1450> Letöltés ideje: 2023.03

1.2.5 Pécs MJV Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája

Pécs Vármegyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának célja egy olyan fenntarthatósági, reziliencia fókuszú feltételrendszer létrehozása, ahol a célok elérését szolgáló aktivitások rendszeretését új megközelítésben, dimenziók szerint végzik el. A város stratégiai céljai közül a vonzáskörzetre (így többek között Harkányra) megfogalmazott átfogó célnak, valamint a foglalkoztatottsági szint növelését, a gazdasági ökoszisztéma fejlesztését célzó „Város gazdasági alapjainak újjáépítése” célnak lehet a legnagyobb közvetett hatása Harkányra. A dokumentumban megfogalmazott átfogó cél a következő:

„PÉCS FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSRE KÉPES TÉRSÉGI VONZÁSKÖZPONT

Hosszú távon a természeti és épített környezet, a gazdaság és a társadalom egyensúlyos, a regionális környezethez harmonikusan kapcsolódó fejlődésére van szükség.

Az egyensúly hiánya a fenntarthatóság ellen hat. A fenntarthatóság és a fejlődés elválaszthatatlan követelmények, mivel fejlődés hiányában a fenntarthatóság megkérdőjeleződik, a fenntarthatósági követelmények figyelmen kívül hagyása mellett pedig a fejlődés ütközik korlátokba. A városnak meg kell erősítenie történelmi távlatokban kialakult regionális vonzerejét, integratív és fejlődés-ösztönző szerepét, mert a város és környezete az erőforrások tekintetében erősen egymásra utalt, s Pécs a régió legnagyobb városaként felelősséggel is rendelkezik a térségi fejlődés segítésére, ösztönzésére terén.”⁵

1.3 Területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1 Országos tervehierarchia és összefüggései

Harkány város esetében a területrendezési tervi kereteket az alábbi jogszabályok rögzítik:

- Országos Területrendezési Terv (továbbiakban: OTRT) [2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről];
- 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról (továbbiakban: MvM.);
- Baranya Vármegye Területrendezési Terve (továbbiakban: BMTRT) [A Baranya vármegyei Önkormányzat Közgyűlésének 4/2020. (IV. 22.) önkormányzati rendelete Baranya Vármegye Területrendezési Tervéről].

A településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. 3. § (1) bekezdése alapján „a fejlesztési terv és a rendezési terv (a továbbiakban együtt: településterv), a kézikönyv, valamint a településképi rendelet az országos, a kiemelt térségi és a vármegyei területrendezési tervek, valamint a területfejlesztési koncepciók és programok alapján kerülnek kidolgozásra.”

A területrendezési tervekkel való összhangot két fő tématerületen szükséges biztosítani:

- a térségi szerkezeti terven ábrázolt területfelhasználás, az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatokkal, valamint egyedi építményekkel kapcsolatos előírások
- az egyes területrendezési övezetek előírásai.

⁵ Pécs Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2021-2027 Letöltve: <http://www.baranya.hu/dokumentum/1754> Letöltés ideje: 2023.03

1.3.2 Harkány az Országos Területrendezési Tervben

Az OTrT az országos és térségi műszaki infrastruktúra hálózatokkal vonatkozásában elsősorban a területrendezési tervek és a településrendezési tervek készítéséhez kapcsolódóan fogalmaz meg előírásokat.

„15. § (1) A kiemelt térségek, illetve a vármegyék területrendezési tervében

a) az országos műszaki infrastruktúra-hálózatok és a műszaki infrastruktúra egyedi építményeinek helyét az Ország Szerkezeti Tervében meghatározott térbeli rend figyelembevételével kell meghatározni,

b) az országos műszaki infrastruktúra-hálózatoknak az Ország Szerkezeti Tervében megállapított nyomvonalától, a térbeli rendtől és a térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolásától az adott műszaki infrastruktúra kijelölése tekintetében feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter egyetértése esetén lehet eltérni.

(2) A településrendezési tervben

a) az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok és a műszaki infrastruktúra egyedi építményeinek helyét a kiemelt térségi, illetve vármegyei területrendezési tervekben meghatározott térbeli rend figyelembevételével kell meghatározni,

b) az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonala a településrendezési terv egyeztetési eljárásában részt vevő, az egyeztetés tárgyát képező infrastruktúra elem vonatkozásában az adott egyeztetési szakterületet képviselő államigazgatási szerv hozzájárulása, és az egyéb érintett szakterületet képviselő államigazgatási szerv egyetértése esetén térhet el a kiemelt térségi, illetve vármegyei területrendezési tervek szerkezeti tervében megállapított nyomvonalváltozattól, azok térbeli rendjétől és a térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolásától.

(3) Az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonalának meghatározásánál biztosítani kell a szomszédos vármegyék és települések határán a folyamatos kapcsolódás lehetőségét.

16. § (1) A kiemelt térségi és vármegyei területrendezési tervben szereplő regionális és egyéb vasúti pályák közül azok területét, amelyen a közszolgáltatás szünetel vagy megszűnt, a településrendezési tervben közlekedési terület övezetbe kell sorolni.

(2) A közlekedési, az elektronikus hírközlési, továbbá az energetikai vonalas infrastruktúra-hálózatok erdőkön áthaladó szakaszainak építési területén a forgalom lebonyolítását és biztonságát, az elektronikus hírközlés működését, illetve a villamos energia és más energiahordozók továbbítását közvetlenül szolgáló építmények helyezhetők el.

17. § (1) A 4/4., 4/6. és 4/11. mellékletekben szereplő országos műszaki infrastruktúra-hálózatok elemeit és az egyedi építményeket az ott felsorolt, a térbeli rend szempontjából meghatározó települések közigazgatási területét érintve, az országos, a kiemelt térségi és a vármegyei szerkezeti terv, valamint a településrendezési terv figyelembevételével, az engedélyezési eljárás során felmerülő ágazati szempontok és követelmények miatt szükséges korrekciókkal kell megvalósítani.

(2) A 4/1-4/3. melléletekben szereplő országos műszaki infrastruktúra-hálózatok elemeit és az egyedi építményeket az ott felsorolt, a térbeli rend szempontjából meghatározó települések közigazgatási területét - térség esetén a megjelölt település közigazgatási területét vagy annak 10 km-es körzetét - érintve, az országos, a kiemelt térségi és a vármegyei szerkezeti terv, valamint a településrendezési terv figyelembevételével, az engedélyezési eljárás során felmerülő ágazati szempontok és követelmények miatt szükséges korrekciókkal kell megvalósítani.

(3) A 4/5. és 4/7-4/9. melléletekben szereplő országos műszaki infrastruktúra-hálózatok elemeit és az egyedi építményeket az ott felsorolt, a térbeli rend szempontjából meghatározó települések közigazgatási területét - térség esetén a megjelölt település közigazgatási területét vagy annak 25 km-es körzetét - érintve, az országos, a kiemelt térségi és vármegyei szerkezeti terv, valamint a településrendezési terv figyelembevételével, az engedélyezési eljárás során felmerülő ágazati szempontok és követelmények miatt szükséges korrekciókkal kell megvalósítani.

(4) A 4/10. melléklet 1. pontjában szereplő VTT-távozokat az ott felsorolt települések közigazgatási területét - térség esetén a megjelölt települések közigazgatási területét vagy annak 25 km-es körzetét - érintve, az országos és a vármegyei szerkezeti terv, valamint a településrendezési terv figyelembevételével, az engedélyezési eljárás során felmerülő ágazati szempontok és követelmények miatt szükséges korrekciókkal kell megvalósítani.

18. § (1) Külfertéses művelésű bányatelket megállapítani, illetve horizontálisan bővíteni csak a településfejlesztési és -rendezési célokkal, valamint a kiemelt térségi és vármegyei területrendezési tervvel összhangban lehet. Az összhang akkor áll fenn, ha a bányatelekkel érinteni tervezett ingatlan a településrendezési tervben nyersanyag-kitermelés (bánya) vagy nyersanyag-feldolgozás céljára szolgáló különleges építési övezetbe vagy övezetbe sorolt, vagy a bányatelekkel érinteni tervezett ingatlanokon a bányászati tevékenységgel a települési önkormányzat egyetért, és ha indokolt, döntést hoz a településrendezési terv készítésének vagy módosításának szándékáról.

(2) Az (1) bekezdés szerinti bányatelekre vonatkozó kitermelési műszaki üzemi terv csak akkor hagyható jóvá, ha a bányászati tevékenységgel igénybe venni tervezett területet - ha van elfogadott településrendezési terv - a településrendezési terv nyersanyag-kitermelés (bánya) vagy nyersanyag-feldolgozás céljára szolgáló különleges beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt építési övezetbe vagy övezetbe sorolta.

Az OTrT térségi területfelhasználási kategóriákkal kapcsolatos előírásai:

„11. § A kiemelt térségi, illetve vármegyei területfelhasználási kategóriák területén belül a településrendezési tervben, a 90. § (2) bekezdése figyelembevételével

a) az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület övezet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell, meglévő és tervezett erdőövezetként differenciáltan lehatárolni;

b) a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át a mezőgazdasági terület övezetébe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület és vegyes terület építési övezet nem jelölhető ki;

c) a vízgazdálkodási térség területét - e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével - vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, zöldterület, továbbá különleges beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;

d) a települési térség területén bármely építési övezet, övezet kijelölhető;

e) a sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően különleges - ideértve a beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai, nemzetbiztonsági célú területet -, közúti közlekedési, egyéb közlekedési, védelmi célú erdőterület, rekreációs célú erdőterület, egyéb erdőterület, kertes mezőgazdasági terület, általános mezőgazdasági terület, tájgazdálkodási mezőgazdasági terület, kereskedelmi szolgáltató gazdasági, ipari gazdasági, egyéb ipari gazdasági, általános gazdasági, intézményi vegyes területbe kell sorolni.”

1.3.3 Harkány Baranya vármegye Területrendezési Tervében

A BMTrT szerkezeti tervlapja alapján az alábbi országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok érintik Harkány város közigazgatási területét (a BMTrT szerinti megnevezésük szerint):

Országos főút (meglévő és tervezett):

- Pécs (6. sz. főút) – Harkány – Drávaszabolcs – (Horvátország)
- (Darány (6. sz. főút)) – Sellye – Harkány – Siklós – Villány – Udvar térsége (56. sz. főút) [tervezett]

Térségi szerepű összekötő út:

- Görcsöny (5801. j. út) – Harkány (58. sz. főút)

Országos kerékpárút:

- Siklós – Harkány
- Siklós – Harkány – Márfa – Diósvizsló – Rádfalva – Kórós – Sámod – Kisszentmárton [tervezett]

Egyéb mellékút:

- Harkány (5814. j. út) – Siklós (5712. j. út)
- Harkány (58. sz. főút) – Harkány (5804. j. út)
- Harkány (5814. j. út) – Harkány (58. sz. főút)
- Harkány (5814. j. út) – Harkány
- Harkány (58. sz. főút) – Harkány (5814. j. út)

Országos kerékpárút:

- Siklós – Harkány
- Siklós – Harkány – Márfa – Diósvizsló – Rádfalva – Kórós – Sámod – Kisszentmárton [tervezett]

Térségi kerékpárút:

- Harkány – Ipacsfa – Drávaszabolcs
- Harkány – Kovácshida – Drávacsehi [tervezett]

Egyéb törzshálózati vasúti pálya:

- (Barcs – Középrigóc) – Villány

Földgázelosztó vezeték:

- (Barcs – Középrigóc) – Villány

A BMTrT szerkezeti terve Harkány város közigazgatási területét az alábbi térségi területfelhasználási kategóriákba sorolja:

- erdőgazdálkodási térség,
- mezőgazdasági térség,
- vízgazdálkodási térség,
- települési térség,
- sajátos területfelhasználású térség.

A VÁRMEGYEI ÖVEZETI TERV MEGÁLLAPÍTÁSAI ÉS KÖVETELMÉNYEI:

Harkány város közigazgatási területét az alábbi térségi övezetek érintik:

- Ökológiai hálózat magterületének övezete,
- Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete,
- Erdők övezete,
- Erdőtelepítésre javasolt területek övezete,
- Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete,
- Jó termőhelyi adottságú szántók övezete
- Tájképvédelmi terület övezete,
- vízminőség-védelmi terület övezete,
- Rendszeresen belvízjárta terület övezete,
- Ásványi nyersanyagvagyon terület övezete.**

A BMTrT egyedileg meghatározott övezetei közül:

- Turizmusfejlesztés célterületeinek övezete, **
- Gazdaságfejlesztés célterületeinek övezete, **
- Együtt tervezésre javasolt térségek övezete.**

** az ásványi nyersanyagvagyon terület övezete, a turizmusfejlesztés célterületeinek övezete, a gazdaságfejlesztés célterületeinek övezete, valamint az együtt tervezésre javasolt térségek övezete közigazgatási határral meghatározott övezetek

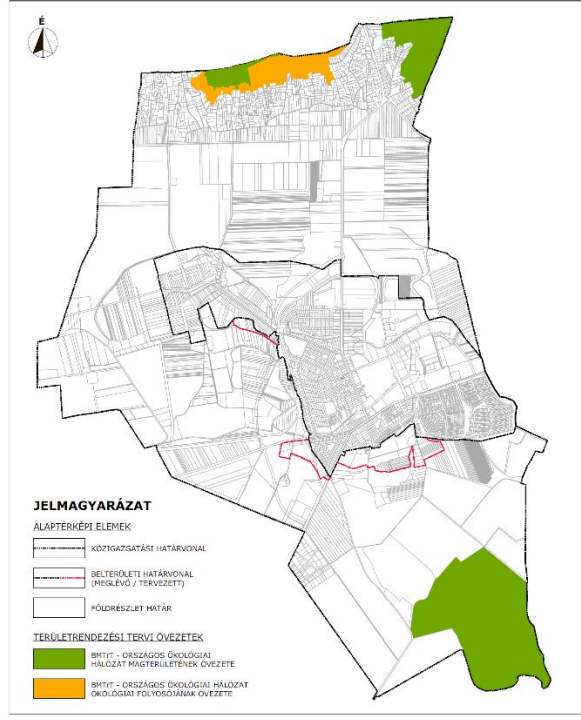
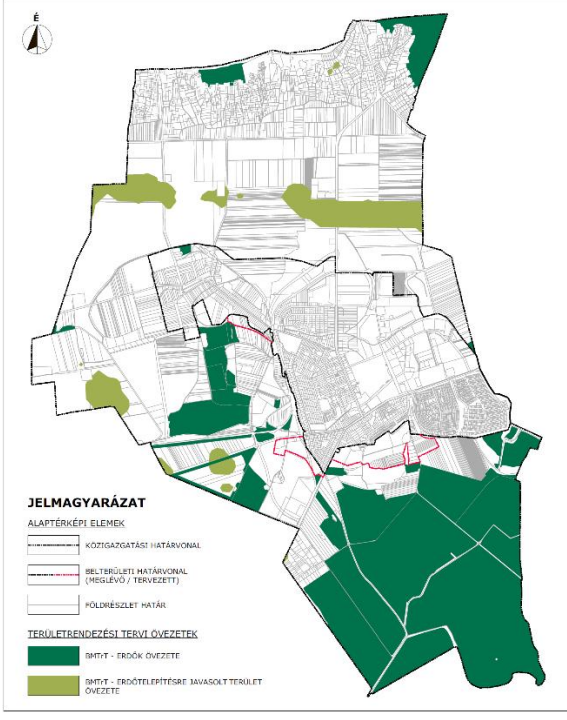
HARKÁNY VÁROS BARANYA VÁRMEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK SZERKEZETI TERVLAPJÁN

3. ábra Harkány város Baranya vármegye területrendezési tervének szerkezeti tervlapján

Forrás: Baranya Vármegye Területrendezési Terve, 2020. május

AZ EGYES ÖVEZETEK TÉRKÉPI LEHATÁROLÁSA ÉS A JOGSZABÁLYOKBAN RÖGZÍTETT ELŐÍRÁSOK:

ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT MAGTERÜLETÉNEK ÖVEZETE, ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT ÖKOLÓGIAI FOLYOSÓJÁNAK ÖVEZETE	ERDŐK ÖVEZETE, ERDŐTELEPÍTÉSRE JAVASOLT TERÜLET ÖVEZETE
<p>4. ábra Ökológiai hálózat magterületének övezete, ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete</p> <p>JELMAGYARÁZAT</p> <p>ALAPTÉRKÉPI ELEMEK</p> <ul style="list-style-type: none"> — KÖZIGAZGATÁSI HATÁRVONAL — BELTERÜLETI HATÁRVONAL (MEGLÉVŐ / TERVEZETT) — FÖLDRENDELÉSI HATÁR <p>TERÜLETRENDEZÉSI TERTVI ÖVEZETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ BMTY - ORSZÁGOS ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT MAGTERÜLETÉNEK ÖVEZETE ■ BMTY - ORSZÁGOS ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT ÖKOLÓGIAI FOLYOSÓJÁNAK ÖVEZETE 	<p>5. ábra Erdők övezete, erdőtelepítésre javasolt terület övezete</p> <p>JELMAGYARÁZAT</p> <p>ALAPTÉRKÉPI ELEMEK</p> <ul style="list-style-type: none"> — KÖZIGAZGATÁSI HATÁRVONAL — BELTERÜLETI HATÁRVONAL (MEGLÉVŐ / TERVEZETT) — FÖLDRENDELÉSI HATÁR <p>TERÜLETRENDEZÉSI TERTVI ÖVEZETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ BMTY - ERDŐK ÖVEZETE ■ BMTY - ERDŐTELEPÍTÉSRE JAVASOLT TERÜLET ÖVEZETE
<p>ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT MAGTERÜLETÉNEK ÖVEZETE</p>	
<p>„ORTT 25. § (1) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében csak olyan vármegyei területfelhasználási kategória és vármegyei övezet, valamint a településrendezési tervben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.</p> <p>(2) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:</p> <p>a) a települési területet az ökológiai hálózat magterülete, vagy az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója körülzárja, továbbá</p> <p>b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.</p> <p>(3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén beépítésre szánt terület az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.</p> <p>(4) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító</p>	

módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.

(5) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.

(6) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető épületen elhelyezve.”

ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT ÖKOLÓGIAI FOLYOSÓJÁNAK ÖVEZETE

„OTRT 26. § (1) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében csak olyan vármegyei területfelhasználási kategória és vármegyei övezet, valamint a településrendezési tervben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.

(2) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha

a) a települési területet az ökológiai hálózat ökológiai folyosó, vagy az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó körülzárja, továbbá

b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület csak az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(4) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.

(5) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.

(6) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve.”

ERDŐK ÖVEZETE

„OTRT 29. § Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési tervében legalább 95%-ban erdőterület övezetbe kell sorolnia. Az e törvény hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott területek, továbbá az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve, valamint a Balaton

Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve által kijelölt települési térség területein lévő erdők övezetének területét a számításnál figyelmen kívül kell hagyni.

30. § Az erdők övezetében külfejtéses művelésű bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.

30/A. § Az erdők övezetében az eröművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve.”

ERDŐTELEPÍTÉSRE JAVASOLT TERÜLET ÖVEZETE

„MvM 3. § (1) A településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban - a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül - az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni.

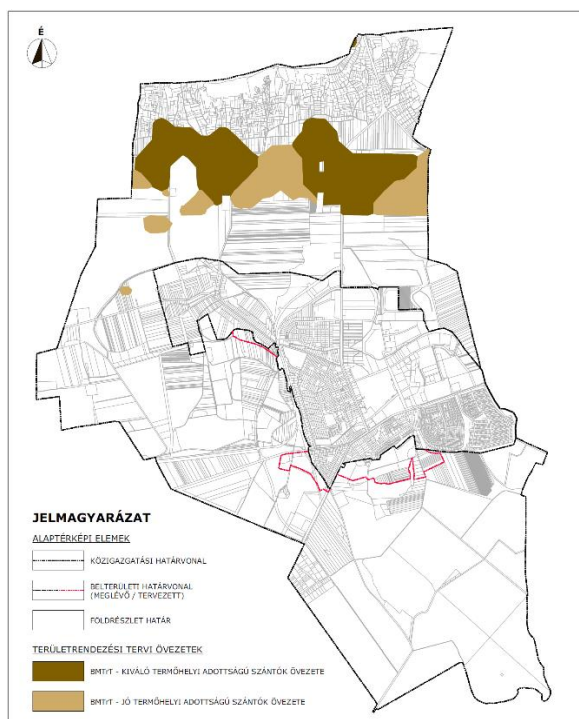
(2) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó települések településrendezési eszközeiben az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén az (1) bekezdésben foglaltak mellett beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, és erdőterület területfelhasználási egységbe sorolás esetén

a) az erdőtelepítés megvalósulásáig csak az erdőtelepítés lehetőségét megőrző területhasználat folytatható, valamint

b) erdőtelepítést elsődlegesen az élőhelynek megfelelő, természetesen kialakult őshonos fafajokból álló erdőfoltok megőrzésével kell végezni.”

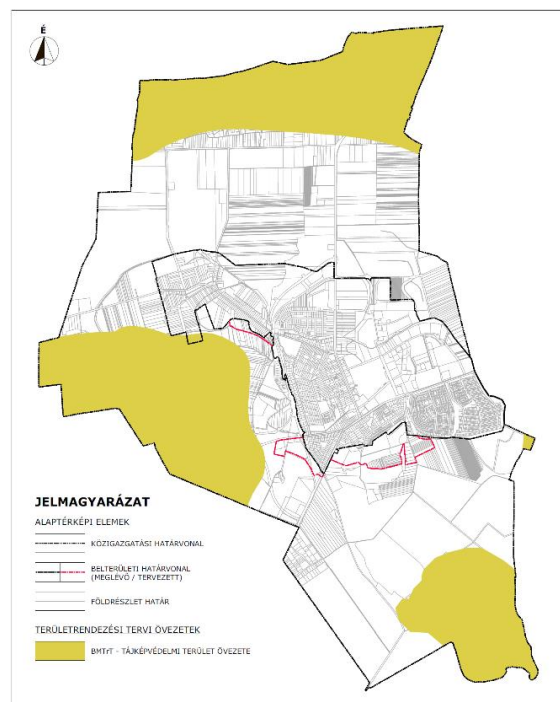
KIVÁLÓ TERMŐHELYI ADOTTSÁGÚ SZÁNTÓK ÉS JÓ TERMŐHELYI ADOTTSÁGÚ SZÁNTÓK ÖVEZETE

6. ábra Kiváló termőhelyi adottságú szántók és jó termőhelyi adottságú szántók övezete

TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE

7. ábra Tájképvédelmi terület övezete

KIVÁLÓ TERMŐHELYI ADOTTSÁGÚ SZÁNTÓK ÖVEZETE

„OTRT 28. § (1) Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új beépítésre szánt terület - kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg - csak az állami főépítészi hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki.

(2) A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(3) A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve.”

JÓ TERMŐHELYI ADOTTSÁGÚ SZÁNTÓK ÖVEZETE

„MvM 2. § (1) A településrendezési eszközök készítése során a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység területét elsősorban - a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete mellett - a jó termőhelyi adottságú szántók övezetén javasolt kijelölni.

(2) A jó termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(3) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó települések településrendezési eszközeiben a jó termőhelyi adottságú szántók övezete területén, az (1) és a (2) bekezdésben foglaltakon túl, új beépítésre szánt terület csak abban az esetben jelölhető ki, ha a település közigazgatási területén a kijelölés máshol már nem lehetséges.”

TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE

„MvM 4. § (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a vármegye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

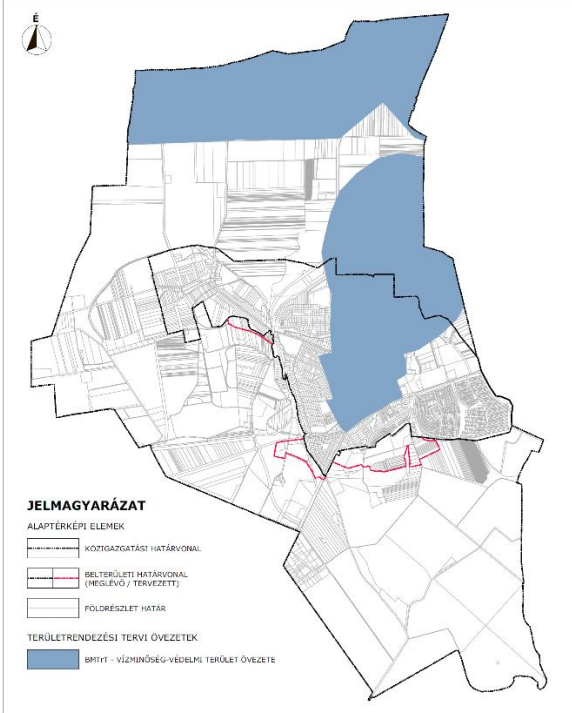
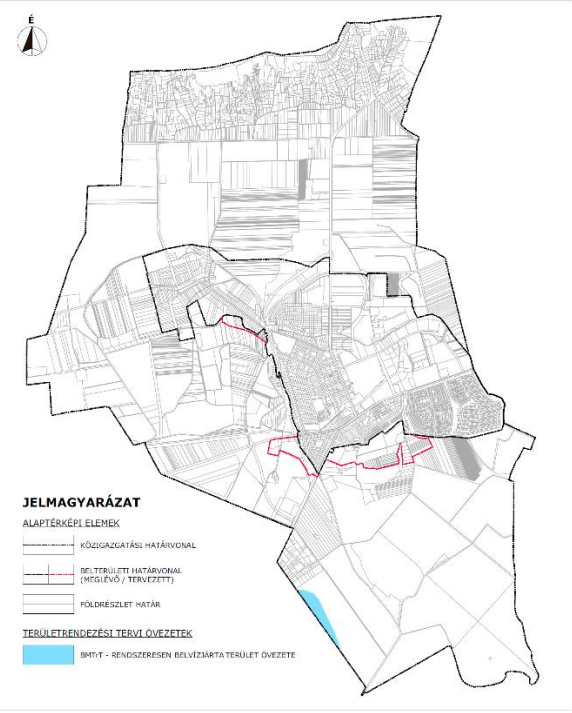
(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében - a településképi védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - meg kell határozni

a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,

b) a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.

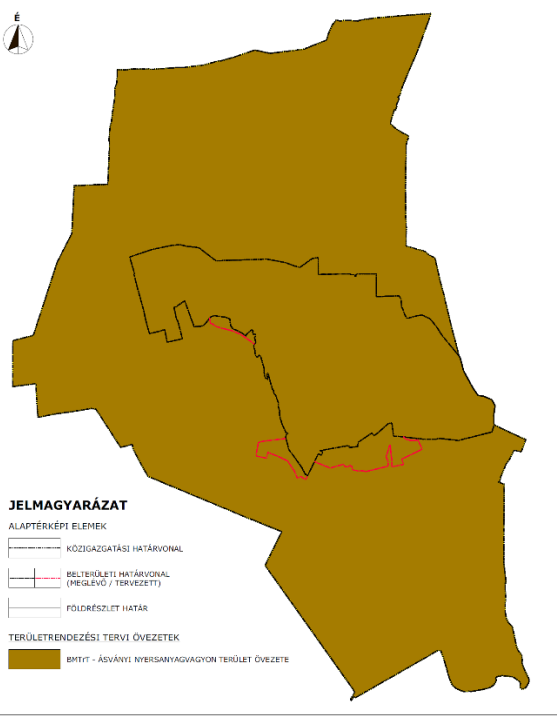
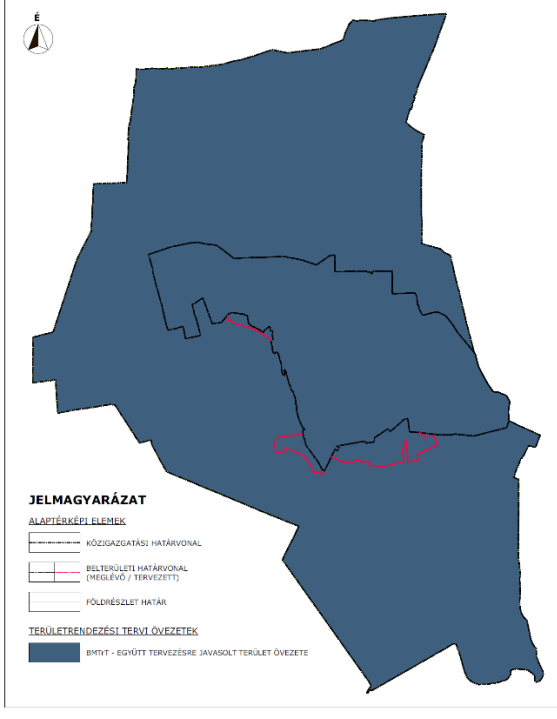
(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.”

VÍZMINŐSÉG-VÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE	RENDSZERESEN BELVÍZJÁRTA TERÜLET ÖVEZETE
<p data-bbox="276 501 699 528">8. ábra vízminőség-védelmi terület övezete</p> <p data-bbox="228 1039 352 1059">JELMAGYARÁZAT</p> <p data-bbox="228 1061 331 1077">ALAPTÉRKÉPI ELEMEK</p> <ul data-bbox="228 1079 405 1167" style="list-style-type: none"> — KÖZIGAZGATÁSI HATÁRVONAL — BELTERÜLETI HATÁRVONAL (MEGLÉVŐ / TERVEZETT) — FÖLDRESZLET HATÁR <p data-bbox="228 1169 405 1189">TERÜLETRENDEZÉSI TERVI ÖVEZETEK</p> <ul data-bbox="228 1191 480 1211" style="list-style-type: none"> ■ BMTT - VÍZMINŐSÉG-VÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE 	<p data-bbox="873 501 1295 528">9. ábra Rendszeres belvízjárta terület övezete</p> <p data-bbox="833 1039 957 1059">JELMAGYARÁZAT</p> <p data-bbox="833 1061 936 1077">ALAPTÉRKÉPI ELEMEK</p> <ul data-bbox="833 1079 1010 1167" style="list-style-type: none"> — KÖZIGAZGATÁSI HATÁRVONAL — BELTERÜLETI HATÁRVONAL (MEGLÉVŐ / TERVEZETT) — FÖLDRESZLET HATÁR <p data-bbox="833 1169 1010 1189">TERÜLETRENDEZÉSI TERVI ÖVEZETEK</p> <ul data-bbox="833 1191 1085 1211" style="list-style-type: none"> ■ BMTT - RENDSZERESEN BELVÍZJÁRTA TERÜLET ÖVEZETE
<p>VÍZMINŐSÉG-VÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE</p>	
<p>„MvM 5. § (1) A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a vármegye területrendezési tervében rendelkezni kell.</p> <p>(2) A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédelemmel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.</p> <p>(3) A vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.</p> <p>(4) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó területen a vízminőség-védelmi terület övezet területén, az (1)-(3) bekezdésben foglaltak mellett</p> <p>a) korlátozott vegyszer- és műtrágya-használatú, környezetkímélő vagy extenzív mezőgazdasági termelés folytatható;</p> <p>b) új vegyszertároló, hulladékkezelő létesítmény - a komposztáló telepet és az átrakóállomást kivéve - nem létesíthető.”</p>	

RENDSZERESEN BELVÍZJÁRTA TERÜLET ÖVEZETE

„MvM 9. § (1) A rendszeresen belvízjárta terület övezetében új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a működési területével érintett vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.”

ÁSVÁNYI NYERSANYAGVAGYON TERÜLET ÖVEZETE	EGYÜTT TERVEZÉSRE JAVASOLT TÉRSÉGEK ÖVEZETE
<p data-bbox="236 499 746 533">10. ábra Ásványi nyersanyagvagyon terület övezete</p> <p data-bbox="223 1041 351 1064">JELMAGYARÁZAT</p> <p data-bbox="223 1064 335 1086">ALAPTÉRKÉPI ELEMEK</p> <ul data-bbox="223 1086 399 1164" style="list-style-type: none"> — KÖZIGAZGATÁSI HATÁRVONÁL — BELTERÜLETI HATÁRVONÁL (MEGLÉVŐ / TERVEZETT) — FÖLDRÉSZLET HATÁR <p data-bbox="223 1176 399 1198">TERÜLETRENDEZÉSI TERVI ÖVEZETEK</p> <ul data-bbox="223 1198 510 1220" style="list-style-type: none"> ■ BMTT - ÁSVÁNYI NYERSANYAGVAGYON TERÜLET ÖVEZETE 	<p data-bbox="833 499 1343 533">11. ábra Együtt tervezésre javasolt térségek övezete</p> <p data-bbox="813 1041 941 1064">JELMAGYARÁZAT</p> <p data-bbox="813 1064 925 1086">ALAPTÉRKÉPI ELEMEK</p> <ul data-bbox="813 1086 989 1164" style="list-style-type: none"> — KÖZIGAZGATÁSI HATÁRVONÁL — BELTERÜLETI HATÁRVONÁL (MEGLÉVŐ / TERVEZETT) — FÖLDRÉSZLET HATÁR <p data-bbox="813 1176 989 1198">TERÜLETRENDEZÉSI TERVI ÖVEZETEK</p> <ul data-bbox="813 1198 1117 1220" style="list-style-type: none"> ■ BMTT - EGYÜTT TERVEZÉSRE JAVASOLT TERÜLET ÖVEZETE
ÁSVÁNYI NYERSANYAGVAGYON TERÜLET ÖVEZETE	
<p>„MvM 8. § (1) Az ásványi nyersanyagvagyon övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.</p>	
<p>(2) Az (1) bekezdés szerinti területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.”</p>	
EGYÜTT TERVEZÉSRE JAVASOLT TERÜLET ÖVEZETE	
<p>„BMTrT 10. § Az együtt tervezésre javasolt térségek övezetébe tartozó település önkormányzata</p> <p>a) új településfejlesztési koncepció,</p> <p>b) új integrált településfejlesztés stratégia, vagy</p> <p>c) új településrendezési eszköz</p> <p>készítésének elhatározásáról szóló döntés meghozatala során mérlegeli a dokumentum – az övezetbe tartozó – további egy vagy több településsel közösen történő elkészítését.”</p>	

TURIZMUSFEJLESZTÉS CÉLTERÜLETEINEK ÖVEZETE	GAZDASÁGFEJLESZTÉS CÉLTERÜLETEINEK ÖVEZETE
<p data-bbox="236 295 734 324">12. ábra turizmusfejlesztés célterületeinek övezete</p> <p data-bbox="228 833 351 851">JELMAGYARÁZAT</p> <p data-bbox="228 855 331 869">ALAPTÉRKÉPI ELEMEK</p> <ul data-bbox="228 878 406 958" style="list-style-type: none"> KÖZIGAZGATÁSI HATÁRVONÁL BELTERÜLETI HATÁRVONÁL (MEGLÉVŐ / TERVEZETT) FÖLDRÉSZELET HATÁR <p data-bbox="228 967 406 981">TERÜLETRENDEZÉSI TERVÍ ÖVEZETEK</p> <ul data-bbox="228 990 518 1003" style="list-style-type: none"> BMTTr 8. § - TURIZMUSFEJLESZTÉS CÉLTERÜLETEINEK ÖVEZETE 	<p data-bbox="842 295 1340 324">13. ábra Gazdaságfejlesztés célterületeinek övezete</p> <p data-bbox="834 833 957 851">JELMAGYARÁZAT</p> <p data-bbox="834 855 938 869">ALAPTÉRKÉPI ELEMEK</p> <ul data-bbox="834 878 1013 958" style="list-style-type: none"> KÖZIGAZGATÁSI HATÁRVONÁL BELTERÜLETI HATÁRVONÁL (MEGLÉVŐ / TERVEZETT) FÖLDRÉSZELET HATÁR <p data-bbox="834 967 1013 981">TERÜLETRENDEZÉSI TERVÍ ÖVEZETEK</p> <ul data-bbox="834 990 1125 1003" style="list-style-type: none"> BMTTr 7. § - GAZDASÁGFEJLESZTÉS CÉLTERÜLETEINEK ÖVEZETE
<p>TURIZMUSFEJLESZTÉS CÉLTERÜLETEINEK ÖVEZETE</p>	
<p>„BMTTr 8. § A turizmusfejlesztés célterületeinek övezetébe tartozó település településfejlesztési koncepciója, integrált településfejlesztési stratégiája, valamint településrendezési eszközei készítése, felülvizsgálata, valamint módosítása során a megalapozó és az alátámasztó munkarészekben be kell mutatni a térség turisztikai rendszeréhez, célpontjaihoz való illeszkedést.”</p>	
<p>GAZDASÁGFEJLESZTÉS CÉLTERÜLETEINEK ÖVEZETE</p>	
<p>„BMTTr 7. § (1) A gazdaságfejlesztés célterületeinek övezetébe tartozó település településrendezési eszközei készítése során, azokon a kereskedelmi- szolgáltató valamint ipari- gazdasági besorolású területeken, amelyeket a helyi önkormányzat rendeletével kiemelt fejlesztési területté minősít, az építési telek megengedett legnagyobb beépítettsége 10%-kal lehet magasabb, a legkisebb zöldfelületi arány pedig 5%-kal lehet alacsonyabb, mint az OTÉK 2. számú mellékletében meghatározott érték.</p>	
<p>(2) Az új beépítésre szánt terület (1) bekezdés alapján történő kijelölése nem érintheti az alábbi védelmi övezetekkel lehatárolt területeket: ökológiai hálózat magterületének övezete, ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete, ökológiai hálózat pufferterületének övezete, kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, erdők övezete, vízminőség-védelmi terület övezete, nagyvízi meder övezete.”</p>	

1.4 Szomszédos települések hatályos szerkezeti/rendezési terveinek - Harkány fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Harkány igazgatási területével határos települések rendezési terveinek fejlesztési megállapításai:

Márfa község, nyugatról mezőgazdasági (szántó), illetve kert területeivel csatlakozik Harkány igazgatási területéhez, melyeken a várost befolyásoló fejlesztést nem tervezett. Lakóterület bővítésének nagyságrendje a városra nincs/nem lesz kihatással. Országos szintű hálózati, vonalas jellegű fejlesztések érintik a településeket. Márfa és Harkány is az országos kerékpárút hálózat részei.

Ipacsfa a várossal közvetlen szomszédos területein az 58-as út mentén a volt piac területének bővítését, illetve a Berek környezetében egy napelem park megvalósítását tervezi. A tervezett fejlesztések közül a központi vegyes terület bővítése - közelségéből adódóan - hatást gyakorolhat a szomszédos harkányi kemping, illetve üdülőterületekre, de városi léptékben ennek vonzásterülete elenyésző.

Siklós, Harkánnyal szomszédos települési területeit, jelentős turizmushoz kapcsolódó fejlesztések jellemzik. A települések határán – a jelenlegi belterületével közel azonos kiterjedésű – különleges – gyógyszálló, gyógyüdülő, konferenciaközpont, vásár -, növény és állatkert, valamint nagyterjedésű sportolási (golf) célú – területeket tervez. A fejlesztések jellege, közelsége miatt komolyan kell számolni/reagálni a település ezen koncepcionális elképzelésével.

Kovácsbuda, hatályos településrendezési terve szerint elsősorban Harkányt hálózati, vonalas jellegű fejlesztései érintik. Itt tervezett a Harkány – Ipacsfa – Kovácsbuda – Drávacsehi – Drávacsepely - Rádfalva térségi kerékpárút. Közvetett – a városra is pozitív kihatású – fejlesztések a kovácsbudai horgásztavakhoz kötődnek.

Túrony község a villányi borvidék részeként, valamint épített - Árpádkori református templom - és természeti környezeti értékei, ökoturisztikai fejlesztései, közvetett módon színesíthetik a harkányi kínálatot.

Csarnóta, Gordisa: a település saját működését, működtetését befolyásoló fejlesztések jellemzik, elhanyagolható harkányi vonatkozásokkal.

1.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1 A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

Harkány város Településfejlesztési Koncepciójában 2030-ra az alábbi jövőképet fogalmazták meg:

Harkány Város 2030-ra erős gazdasággal, jelentős idegenforgalommal és szolgáltató szektorral rendelkező várossá válik, melynek motorja a folyamatosan fejlődő gyógyfürdő, és a ráépülő minőségi szállás-, egészségügyi, medical-wellness és egyéb idegenforgalmi szolgáltatások. A megújuló attraktív wellness-fürdő egység az új szolgáltatásaival bővíti a megszólítható célcsoportokat, növeli a fürdő és a város helyi és térségi vonzerejét, emelve ezzel a helyi lakosság elégedettségét is. Harkány Gyógyfürdőt és a várost magát egyre inkább a minőségről, a jó ár-érték arányról és a professzionalizmusról ismerik. Harkány megújuló közterületei, új városközpontja, funkcionalitásában is fejlődő zöldterületei, kerékpáros- és gyalogosbarát közlekedési struktúrája és megújuló középületei prémium-érezést keltenek.

A találkozási pontokká váló közterek gazdag és igényes közösségi programokat generálnak, erősítve ezzel a közösség identitását, az itt nyaralók kötődését és tartalmas időtöltését, emellett növelve az itt tartózkodás idejét és a vendégek egy főre eső költségét.

A város megerősíti térségi szerepkörét, bővíti járási funkciói számát és súlyát - az agglomerációs súlya növekedni fog. A szállodák rendezvénytermei, az egészségturisztikai szolgáltatások és nem utolsósorban a térségi vonzerők miatt a fürdőváros népszerű téli rendezvényhelyszín is főként az egészségügy, a turizmus és a sport témakörében.

A növekvő számú, fizetőképességében erősödő vendégkör minőségében és mennyiségében is javuló szolgáltatásokat generál, amik tovább javítják a harkányi lakosok életminőségét. Harkányt a minőségi gasztronómia és személyi szolgáltatások mellett a változatos, jó ár-érték aránya és exkluzív turisztikai attrakciók városaként is ismerik. Harkány gazdasága továbbá diverzifikálódik, bővülnek és bérszínvonalában is erősödnek az ipari, közlekedési és agrár-ipari vállalkozások. A megújuló ipari területekkel, barnamezős rekonstrukcióval a város jó feltételeket kínál az új vállalkozások indításának és a meglévők fejlődésének egyaránt.

A település környezeti állapota tovább javul, elsősorban a zöldterületek revitalizációja, épített környezet rekonstrukciója és a megvalósuló energetikai korszerűsítéseknek köszönhetően.

A népességcsökkenés megfordul, előbb a vándorlási egyenleg, aztán a természetes szaporodás eredményeként. A lakosság általános egészségi állapota, képzettséges jövedelmi helyzete fokozatosan javul. Összességében Harkány lakosságának az elégedettsége nő, identitása erősödik, a fiatalok elvándorlása megszűnik – Harkányban jó élni 2030-ban!

A fürdőt és a várost egyre inkább a minőségről és a jó ár-érték arányáról és a professzionalizmusról ismerik. A fürdő és a gyógykórház, továbbá a város kapcsolódó egészségügyi szolgáltatói egész éven át nyújtanak gyógyulást, rekreációt és biztosítják a relaxálás lehetőségét. Nincs még egy olyan város Magyarországon, mint Harkány, amelynek a szolgáltatói egy kúra mellett az ittenihez hasonlóan gazdag és változatos kísérőprogramot tudnának nyújtani. A színvonalas szállások és gasztronómia, a közeli Villány borai és a térség programjai együttesen olyan vonzerőt nyújtanak, amik unikálissá teszi Harkányt a gyógyfürdő-városok között.

A település lakosságának identitása megerősödik, a tovább szépülő települési környezet, a minőségi, helyi lakosságnak is vonzó programkínálat.^{††}

A koncepcióban megfogalmazott átfogó cél az alábbi:

„Harkány Város váljon egy gazdag háttérkínálattal és minőségi szolgáltatásokkal ismertté váló, keresett gyógyhellyé, amely jó ár-érték arányú szolgáltatásokat tud nyújtani úgy az egészségturizmus, mint a nyári strand- és élményprogramok terén, miközben lakossága számára magas foglalkoztatottságot, jó megélhetési lehetőségeket és fejlett minőségi szolgáltatásokat és programkínálatot biztosít.”

A településfejlesztési stratégia a város 2030-ig tartó fejlesztési céljait és beavatkozásait határozza meg.

^{††} Harkány Város Településfejlesztési Koncepciója, 2016.

A megfogalmazott jövőkép elérést elősegítve az alábbi prioritásokat fogalmazták meg:

- I. *Prioritás: Harkány gyógyhely turisztikai fejlesztése*
- II. *Prioritás: Harkány idegenforgalmi gazdasági potenciálja kihasználásának növelése*
- III. *Prioritás: Harkány Város települési infrastruktúrája és szolgáltatásai fejlesztése*
- IV. *Prioritás: Gazdaságfejlesztés a diverzifikáció és a foglalkoztatás-bővítés által*
- V. *Prioritás: Fenntartható Harkány - Karbonmentes és klímabarát város*

A fenti célokkal összhangban az alábbi stratégiai célok kerültek meghatározásra:

- S1 Harkány Gyógyfürdő szolgáltatásainak fejlesztése
- S2 Zsigmondy Vilmos Harkányi Gyógyfürdőkórház egészségügyi szolgáltatásai fejlesztése
- S3 A tematikus egészségturisztikai és medical-wellness termékek és szolgáltatások fejlesztése
- S4 Harkány Minősített Gyógyhely tematikus fejlesztése
- S5 Minőségi szálláshely-fejlesztés
- S6 A gyógy- és wellness idegenforgalmi gazdaságot támogató szolgáltatások fejlesztése célja
- S7 Vendéglátás- és kereskedelem fejlesztése
- S8 A közösségi terek fejlesztése
- S9 Harkány zöldfelületeinek revitalizációja, fejlesztése
- S10 A városszervezés infrastruktúrája fejlesztése
- S11 Kerékpáros- és gyalogosbarát mobilitás-fejlesztés
- S12 Gazdasági termelési területek fejlesztése
- S13 A helyi kis és induló vállalkozások megerősítése
- S14 Megújuló energiaforrások arányának növelése
- S15 Az energiatakarékosság és energiahatékonyság fokozása
- S16 Az elektromos közlekedés feltételeinek fejlesztése
- S17 Okos Város, okos mérés és energiamenedzsment rendszerek megvalósítása**

1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Harkány Város Önkormányzata az Integrált Településfejlesztési Stratégiájának felülvizsgálatát rendelte meg, jelenleg az egyetlen érvényes településfejlesztési szerződés erre vonatkozik.

1.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1 A hatályosban lévő településrendezési eszközök

Harkány Város Önkormányzata 2018-ban az érvényben lévő Településfejlesztési Koncepciójának, és Szerkezeti Tervének felülvizsgálatát határozta el, melyről szándékát önkormányzati határozatként meghozott településfejlesztési döntésben fogalmazta meg.

Az Önkormányzat a tervezés előtt döntött a partnerségi egyeztetés szabályairól [(13/2017.(VII.07.) számú rendelet].

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 08.) Korm. rendeletben (továbbiakban: Korm. rendelet) foglaltak alapján, a munka első lépéseként elkészültek a megalapozó vizsgálatok, és a településfejlesztési koncepció vázlata.

** Harkány Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája, 2016.

Az Önkormányzat képviselőtestülete döntött arról, hogy elfogadja a megalapozó vizsgálatot a tervezés alapjának, valamint egyetért a koncepció kiválasztott fejlesztési irányjaival. A Képviselőtestület arról is határozott, hogy a koncepcióval együtt készüljön a város Integrált Településfejlesztési Stratégiája.

E munkarészek a partnerségi egyeztetés szabályinak megfelelően, valamint a Korm. rendeletben rögzített eljárási szabályok szerint, az érintettekkel véleményeztette. A véleményezés eredményes lezárását követően az Önkormányzat Képviselő-testülete a Településfejlesztési Koncepciót és az Integrált Településfejlesztési Stratégiát a 231/2016. (X.27.) számú határozatával elfogadta.

Ezt követően indult meg a településrendezési eszközök készítése teljes eljárás keretében. Harkány Önkormányzata a településfejlesztéssel és településrendezéssel összefüggő partnerség rendjében foglaltak szerint megkérte a véleményezésben érdekeltet előzetes véleményét, adatszolgáltatását. A településszerkezeti terv és a HÉSZ a településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok, és az érdekeltet előzetes állásfoglalásai alapján került kidolgozásra.

Harkány Város Önkormányzatának Képviselő-testülete

- a Településszerkezeti tervet a 98/2018.(V.18.) számú határozatával
- a Helyi Építési Szabályzatot a 10/2018.(V.25.) számú rendeletével
- a Településképi rendeletet a 9/2018 (V. 22.) számú rendeletével hagyta jóvá.

1.6.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

TERÜLETFELHASZNÁLÁS

Bár Harkány kisváros, gazdag történelme és változatos települési funkciói kapcsán mégis kialakultak egymástól jelentősen eltérő területfelhasználású területek.

Az első írásos emlékek szerint Harkan néven királyi udvarnokok földje volt. Földrajzi fekvése, éghajlata, változatos terepadottságai révén lakosai szőlőműveléssel foglalkoztak. Harkány és Terehegy birtokközpontként működött, a török időkben is lakott maradt.

A település újkori történelmének meghatározó állomása a harkányi víz gyógyító erejének felfedezéséhez kapcsolódik. A Gyúd - Harkány közötti mocsarak lecsapolása, a Búdösrét – Búdöstó helyén 1824-től meginduló fürdőépítés, az 1866-ban Zsigmondy Vilmos által fúratott „ország első hévízkútja” új fejezetet nyitott a település fejlődésében. Míg Terehegy az 1977-es egyesülés előtt és után is megőrizte falusias jellegét, addig Harkány – ugyancsak 1977-ben – nagyközségi, majd az egyesülés után 1999-ben városi rangot kapott.

Harkány város fejlesztésének alap gondolata: a település valamennyi elemének minőségi fejlesztése, a jelenlegi helyzet javítása, a konfliktusok feloldása, a vizsgálatok és a koncepció során készített problématerékpen rögzített gondok rendezése. A területszerkezet alakítása a magasabb rendű településrendezési tervek elhatározásainak, valamint egyéb jogszabályok figyelembevételével történik.

Harkány településszerkezetében mind funkcionális, mind településképi szempontból egymástól jól elkülöníthető területek különböztethetők meg, melyeknek határai a településközpont kivételével a várost tagoló forgalmi utak:

- az É-D-i tengelyt jelentő, Pécs - Drávaszabolcsi 58-as út
- a K-NY-i tengelyt képező, Harkány – Siklósi 5701-es út, ill. a Harkány – Sellyei 5804- es út
- az 58-as főútról indul Görcsöny irányába az 5814-es út, mely a Terehegyi városrész kapcsolatát is biztosítja

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

Lakóterületek

Falusias lakóterület (Terehegy)

A terület utca- és térszerkezete a fejlődés ellenére is változatlan maradt, a központban (Széchenyi tér) nagy kiterjedésű zöldterület található, az erről nyíló utcák a mezőgazdasági terület felé biztosítják a kapcsolatot. E szerkezet külön értéke a Terehegyi és Nagyhegyi utca, melyek cca. 30 m-es szélességükkel, fasoraikkal sajátos karaktert jelentenek.

A városrész nagytelkes (100-150 m mélységű, 12-20 m szélességű), oldalhatáron álló beépítési módú, zömmel hosszúház, esetenként kettőzött ház, hajlított ház épületformával, a főépületre merőlegesen elhelyezett melléképületekkel megőrizte egykor kialakult hangulatát.

A városrész újabb részei (Aradi utca, Petőfi utca) bár telekstruktúrában változatlanok maradtak, a beépítési módban a földszintes, szabadon álló, sátor- vagy utcával párhuzamos nyeregtetős tömegalakítás a jellemző.

A Terehegyi utcában a tömör falazott kerítés kovácsoltvas kapuzatokkal gyakori.

A hatályos településszerkezeti terv megerősíti a falusias lakóterületek északi irányú bővítésének lehetőségét, ugyanakkor déli irányú kiterjesztését nem javasolja.

Kertvárosias lakóterületek

A részletes rendezési, telekalakítási tervek alapján az 1950-es évektől napjainkig létrejött, változatos telekméretű (jellemzően 14-16 m szélességű, 30-50 m mélységű), földszintes, szabadon álló és oldalhatáron álló előkertes beépítési módú tömbök egységes karaktert jelentenek.

A 12-16 m szélességű utcák, a vízfolyások, meglévő zöldfelületek figyelembevételével kialakított települési szövet kellemes lakókörnyezetet eredményezett.

A kertvárosias területek régebbi részén (több, mint 50 éves épületek) elindult egy korszerűsítési tevékenység, mely elsődlegesen az épületek energiatakarékos felújításában, a sátoztetős forma nyeregtetős alakításában, korszerűbb anyagok használatában nyilvánul meg.

A melléképületek elhelyezése a főépület közeli, néhány esetben jelent meg garázsépület az oldalkertben.

A városrész domináns elemei a rendkívül változatos formájú, anyaghasználatú, színű kerítések, melyek a „mindenkori divat”, szakember és természetesen anyagi lehetőségek függvényében készültek.

A terv a hatályos TSzT-nek szellemében Terehegyen és a Siklósi és Sellyei úttól délre biztosítja az új kisvárosias területek kialakítását.

Kisvárosias lakóterületek

A gyógy- és strandfürdő ismertsége és elismertsége eredményezte elsősorban a fürdő közelében új, sűrűbb beépítettséget is biztosító (sorházas, zártos, sortársasház) beépítési módokat.

Részletes rendezési, beépítési tervek alapján részben új utca nyitásával, részben tömbfeltárásokkal, zsákutcás megoldással, jelentős lakásszám bővítéssel volt biztosítható a várossal szemben megnyilvánult építési igény.

Általában kétszintes, magastetős, tetőtér beépítéses, változatos garázs-elhelyezéssel épületek, építészeti formálásukkal, színezéssel, anyaghasználattal egyfajta „üdülőterületi” hangulatot eredményeztek.

E területeken a közterület kialakítása, használata eredményez gyakran kedvezőtlen településképet. Az új utcák (Szent István utca) 16 m szélességűek és szokásos keresztmetszetű elrendezésűek, azonban a fák telepítésére már nem került sor. E hiányt az előkertek „zöldje” sem pótolja. Ugyanakkor jelentős méretű burkolatépítésre került sor a „magáncélú parkolás” kielégítésére.

A terv új kisvárosias lakóterületet nem irányoz elő, azonban a már ma is kisvárosias karaktert mutató kertvárosias területek átsorolását javasolja elsősorban a településközponti, ill. gyógyfürdő közeli térségekben.

Településközponti területek

Harkány településszerkezetének egyik sajátos eleme a Fő utca (Kossuth L. u.) mind szélességével (~40 m), mind keresztmetszeti kialakításával (4 sávú forgalmi út, kétoldalt egy-egy kiszolgáló, parkoló felülettel, ill. fasorral) „igyekszik” a városközponttal szemben elvárható igényeket kielégíteni.

A közelmúltban megvalósult elkerülő út tette lehetővé, hogy a fenti elvárásoknak minél jobban megfeleljen. E célt szolgálta a vendégutak térburkolattal, parkolóhelyekkel, sétányokkal való átépítése.

A Fő utca mindkét térfala mentén – a beépítési mód elsődlegesen zártos, kétszintes, magastetős, tetőtér beépítéses – az utóbbi 30-40 évben zömmel új épületek létesültek, a földszinteken kereskedelmi, szolgáltatási, vendéglátási, az emeleteken lakás és szállás jellegű funkcióval.

A Fő utca átépítésének folyamata még tart, az új épületek mellett még megtalálhatók a régebbi (földszintes) épületek is. Ennek eredményeképp az utcakép színes, változatos, magán hordozza az átalakuló terület jellemző hangulatát.

A Fő utca mind városképi, városszerkezeti szempontból meghatározó pontja a Zsigmondy sétánnyal, ill. a Siklósi (Ady E.) úttal való találkozási pontja, ahol a katolikus templom, a Gyógyház, a Gyógykórház, művelődési ház, könyvtár és zöldfelületek mellett kell biztosítani lehetőséget az új városi főtér számára, melynek meghatározó épülete az új városháza kell, hogy legyen.

A Fő utca üdülővárosi szerepkörét hangsúlyozza a zártos, előkert nélküli beépítési mód előtti közterületen, ill. az előkertes területeken az előkertben kialakított kiülők, pavilonok, pihenőhelyek, amelyek lehetőséget teremtenek a pihenésre, szórakozásra, találkozásra.

A Bajcsy Zs. utca keleti oldalán kialakult közellátási funkciójú terület településközpont vegyes területfelhasználásba tervezett.

A kialakult településközponti területek további bővítését jelen terv nem javasolja.

Intézményi területek

Harkány egészségügyi, oktatási és nevelési, kulturális és művelődési intézményei ma is nemcsak a helybeliek, hanem a környező falvak igényeit is kielégítik.

Jelen terv a fenti funkciójú területeket, valamint az egykori – lebontott – városháza térdégét sorolta fenti területfelhasználásba. Mind funkcionális, mind városépítészeti szempontból jelentős fejlesztési terület az új városi főtér és környezete a Zsigmondi sétány nyugati végében.

Gazdasági területek

Az üdülővárosi funkcióból adódóan a hatályos tervben szereplő gazdasági területek csak kis mértékben épültek be.

A város különböző területein a szolgáltatások fejlesztése céljából kisebb léptékű, a környezetét nem zavaró kereskedelmi – szolgáltató területek kialakítása tervezett.

A városfejlesztési koncepció hangsúlyozta a „több lábbon állást”, a város szolgáltatási funkciója mellett az ipari területfelhasználás lehetőségének megteremtését.

Jelen terv az 5804 számú Sellyei út déli oldalán, valamint a Munkácsy u. északi részén javasolt a fenti funkció számára területet.

Üdülőterületek

A lakóterületek mellett a városban közel azonos nagyságrendben jöttek létre és fejlődnek napjainkig a különböző üdülési igényeket biztosító üdülő- és hétvégi házas területek.

Üdülőházas területek:

A város és fürdő fejlődésével párhuzamosan a gyógyfürdőtől keletre eső egykor mezőgazdasági területen új utcák kialakításával nagytelkes (>1,0 ha) többszintes üdülőszállók épültek üdülőszövetkezeti formában (Lanka, Ciklámen, Zengő, Gyöngyvirág, Tenkes, stb.). A 3-4 szintes lapostetős épületek változó minőségben, felszereltségben készültek, a 40-50 épületek felújítása mára napirenden van.

E területeket szegélyezi a Bajcsy Zs. utca keleti oldalán létesült üdülőszállók térsége (MÁV Gyógyszálló, Baranya Hotel, stb.) a város II. világháború előtti jelentőségét is bemutató szállodasorral.

A térség mind közterületeinek rendezettsége, gondozottsága, mind gazdag növényállománya miatt is a város kedvelt területe.

Jelen terv megtartotta a hatályos tervben kijelölt területeket, melyek még cca. 30-35 ha-os beépítetlen területtel bírnak, ugyanakkor a gyógyfürdő számára biztosított területen új üdülőházas terület kialakítását irányozta elő, mely a város főutcájához, a gyógyfürdőhöz való közelsége miatt várhatóan kedvelt lesz.

Hétvégi házas területek:

Az 1960-as évek kedvelt üdülési formája volt a hétvégi házas (kistelkes, kisházas) beépítésű építési övezet kialakítása, mely iránti igény a városokba költözéssel, az iparosodással, a megnövekedett szabadidővel és anyagi forrással párhuzamosan egyre feszültebbé vált.

Harkány ekkor a Dél-dunántúli térségben még egyedülként tudta kielégíteni fenti keresletet, így a Siklósi út déli oldalán cca. 1.000 üdülőtelek kialakítására került sor két ütemben.

A 2-300 m²-es, 9-12 m szélességű telkeken szabadonálló, oldalhatáron álló és ikres beépítési módban 15-20%-os beépítettséggel a legkülönbözőbb formájú és „építészeti minőségű” épületek valósultak meg. A szűkösség együtt járt az övezeti előírások „szabadabb értelmezésével”, mely eredményeként mind a beépítettség, mind az építménymagasság „sérült”.

A problémát tetézte a gépkocsi elhelyezés megoldatlansága, mely eredményeként fém- és favázás árnyékoló tetők, pergolák „tovább színesítették, gazdagították” a kialakult állapotot.

A terület ugyanakkor kialakult utcáival, tereivel, gazdag növényállományával a város egyik biológiailag legaktívabb térségévé vált.

A terv új hétvégi házas terület kialakítását nem javasolja, a hatályos tervben szereplő északkeleti, ill. délkeleti területeken előírányzott fejlesztést nem támogatja.

Különleges területek

A gyógyfürdő és környéke cca. 20 ha-os kiterjedésével Harkány „zöld szíve”. Városközponti elhelyezkedése, közel 200 éves múltja, a folyamatosan megújuló jelene és a tervezett fejlesztések révén a továbbiakban is a város legértékesebb részének tekinthető.

A Gyógyfürdő területén teljes körű fejlesztés készül, a strand területén a meglévő élmény medencéket felújítják, új medencéket, új öltöző és vizesblokkokat, valamint szolgáltató centrumot építenek. A hosszú távú működési koncepció alapja a vendégforgalom szétválasztása, a különböző egészségügyi, wellness szolgáltatások térbeli elkülönítése révén. Ezt úgy kívánják elérni, hogy a társadalombiztosítás által finanszírozott szolgáltatásokat, a magán finanszírozású szolgáltatásokat (wellness, strandfürdő, emelt szintű gyógyászati ellátás) elkülönített épületekben, terekben vehetik igénybe a betegek és a vendégek. Fontos feladat a vendéglétszám növelése is melyet a szolgáltatási spektrum, a minőségi ellátás színvonalának és az épített környezet minőségének növelésével kívánnak elérni.

A fenti célok érdekében a Harkányi Gyógyfürdő Zrt. a következő fejlesztési ciklusban az alábbi beruházásokat kívánja megépíteni:

- Új gyógyászati épület épül melyet a Kossuth Lajos utca felé eső fürdő területre kívánnak elhelyezni oly módon, hogy a meglévő I. számú főépülettel az emeleten egy gyalogos híddal kötnék össze.
- Két új főbejárat épül melyek a Kossuth Lajos utca felé most tervezendő köztérre nyílik, illetve a Bajcsy-Zsilinszky út fele most is meglévő strandi főbejárat helyén épül meg.
- A területen meglévő vízgépházat ugyancsak fel kell újítani.
- Az I. épület, az új gyógyászati épület megépítése után, a fizető vendégek számára biztosít szolgáltatásokat. Új öltözőblokk, pihenőfelületek és wellness teret alakítanak ki melyek közvetlenül kapcsolódnak az épület előtti gyógyvizes fürdőcsarnokokhoz és medencékhez.
- A fürdő területének dél-keleti sarkán új növényházat építenek
- A fenti létesítmények körüli területrendezés, parkrendezés, új főtér kialakítása történik meg.

Így tehát a fürdő bejáratainak megújulása, a fürdőn belüli épületek, medencék, játszó- és pihenőfelületek folyamatos rehabilitációja, minőségi fejlődése, és nem utolsósorban értékes parkja, fasorai, valamint a fürdőt körülvevő utak menti területek rehabilitációja mind záloga a megújuló jövőképeknek.

A gyógyfürdőt, kórházat, a Zsigmondy sétányt érintő fejlesztések pályázati forrásból, a lakosság és üdülönépesség érdeklődése mellett történik, mely záloga lehet egy igényes, természeti és építészeti értéket tovább vivő településképpnek.

A területek a határokon meglévő közlekedési és zöldfelületei, ill. településközponti funkciókkal együtt képeznek egy kimagasló települési értéket.

Kiterjedésük, nagyságrendjük nagy távlatban is biztosítják a távlatban a jelenleginél nagyobb üdülési igény kielégítését, ezért a területi bővítés nem indokolt.

A város sportterülete kialakult, mind a terem- mind a szabadtéri sportok számára megfelelő színvonalú ellátást biztosít.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

Közlekedési és közmű területek

Harkány közlekedési szerkezete a közelmúltban történt Pécs – Drávaszabolcs elkerülő út megépülésével jelentősen javult, lehetővé téve ezáltal a Főutca elsődlegesen városi célú használatát. A főúthálózat vonatkozásában a Darány – Harkány – Udvardi út OTTrT-be jelölt nyomvonala jelenthet pozitív fejleményt.

A településszerkezeti terv jelöli:

- a meglévő és tervezett főút és gyűjtőút hálózat elemeit
- a tervezett főbb közlekedési utak esetében a vízmozgást biztosító útszakaszokat
- a jelentős parkolási helyeket
- a közösségi közlekedés területeit
- a jelentősebb kerékpárút nyomvonalakat
- a gyalogosforgalmú területeket
- a közmű létesítmények közül a víztorony, a szennyvízátemelő, a gázfogadó és a rádiótoronyok állomáshelyét.

Zöldterületek

Harkány kimagasló zöldterülete a gyógy- és strandfürdő a környékével, valamint az arborétummal, melynek súlyponti elhelyezkedése, nagyságrendje, botanikai és építészeti értéke teszi országos jelentőségűvé, a városlakók és a városba látogatók kedvelt pihenőhelyévé.

Zöldterületbe az állandóan növényzettel fedett, közösségi célú, (pihenést, testedzést szolgáló közterületek tartoznak. Azon – döntően a belterületen lévő – zöldfelületek, amelyek a települési szerkezetet nagymértékben befolyásolják, zöldfelületi rendszert alkotnak. Funkciójuk elsősorban a lakosság és az üdülők kondicionálása, azaz a településen tartózkodók komfortérzetének javítása. Nem elhanyagolandó, hogy mint biológiailag aktív felületek, a klímát, a levegő- és talajminőséget is erősen befolyásolják.

A belterületi zöldfelületi rendszer hálózati elemeinek az utcafásításokat tekintjük. A beépítés jellegéből következően újabb közhasználatú zöldfelületek kijelölésére csak kismértékben van lehetőség. A belterületi beépítésekhez kapcsolódó belső kertek megtartását a településszerkezeti terv biztosítja.

Erdőterületek

Az erdősültség az országos átlag alatti. Nagyobb összefüggő erdőegységet a kocsánytalan tölgyesek alkotnak, erősen szennyezettek akáccal. A harkányi erdők elsődleges rendeltetésük szerint védelmi és gazdasági kategóriába sorolhatók.

Mezőgazdasági területek, tájhasználat

Harkány külterületét a tájjelleg szempontjából három jól elkülönülő részre lehet osztani:

- a belterülettől északra és nyugatra fekvő területeken található kiváló minőségű talajokon évszázados hagyományokra visszatekintő szántóföldi művelésre
- a Kopasz-hegy déli oldalán található zártkerti sávra
- valamint a belterülettől délre található erdő- és nagyrészt fával borított gyepterületekre.

A szántóföldi területek a kiváló és jó minőségű termőföldnek köszönhetően évszázadok óta mezőgazdasági művelés alatt állnak. Napjainkra a belterülettől északra elterülő területek szinte teljesen egyöntetű képet mutatnak, egybefüggő szántóföldi területek fedik, mindössze a temetők emelkednek ki a tájból.

A közigazgatási terület legészakabbra fekvő sávjában a zártkerti területhasználat az elmúlt évszázadokban szinte nem változott, ami részben a szőlő és gyümölcstermesztés számára kedvező klimatikus viszonyoknak, részben a Villányi borvidék szomszédságából eredő tájhasználati hagyományoknak köszönhető.

A belterülettől délre található területrész jellemző tájhasználat az erdő és a gyeperület. Az erdőterületek védelmi és gazdasági erdő kategóriába sorolhatóak.

Az élő vízfolyások és partmenti területeik változatosságot jelentenek a tájképben. Szerepük vizuális és ökológiai szempontból egyaránt kiemelkedő.

A város közigazgatási területének művelési ágak szerinti megoszlása:

2. táblázat Földrészlet statisztika művelési áganként

Földrészlet statisztika művelési áganként							
művelési ág	földrészletek száma	alrészletek száma	Σ alrészlet terület (ha)		legkisebb alrészlet terület (m ²)	legnagyobb alrészlet terület (m ²)	átlagos alrészlet terület (m ²)
erdő, fásított terület	326	329	683,3	26,6%	299	501 360	41 908
gyep (legelő, rét)	359	372	218,7	8,5%	56	263 835	10 814
gyümölcsös, kert	582	586	71,0	2,7%	173	133 771	2 499
kivett	3 793	3 797	528,3	20,6%	5	136 063	1 391
szántó	1 235	1 575	977,8	38,1%	19	432 704	6 208
szőlő	608	623	89,6	3,5%	80	11 724	1 438
Σ	-	-	2 568,7	100%	-	-	-

Forrás: Lechner Tudásközpont adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

A 2015 és 1909 évi adatok különbözősége kitűnően jelzi az elmúlt 100 évben a település területfelhasználásában, a táji megjelenésben, és Harkány szerepkörében történt változásokat, hiszen

- a település területe ~200 ha-ral növekedett,
- a belterület (korábban terméketlen terület) 3,4-szeresére növekedett,
- a szántó és legelő területek 80%-ról 46,6%-ra csökkentek,
- az erdőterület 7,7%-ról 26,6%-ra növekedett,
- a gyümölcsös és szőlő területek 6,5%-ról csak kis mértékben, 6,2%-ra csökkentek.

Fenti adatok egyértelműen jelzik, hogy az egykor a mezőgazdaságból és állattartásból élő településen ez utóbbi funkciók visszaszorultak, ma Harkány az ország egyik kedvelt üdülővárosává és lakóhelyévé vált.

Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területe

3. táblázat Földrészlet statisztika fekvésenként

Földrészlet statisztika fekvésenként								
fekvés	földrészletek száma	egyéb önálló épületek száma	egyéb önálló lakások száma	Σ terület (ha)		legkisebb földrészlet terület (m ²)	legnagyobb földrészlet terület (m ²)	átlagos földrészlet terület (m ²)
belterület	3 472	98	2 515	426,6	16,6%	11	136 063	1 229
külterület	1 501	0	0	1 884,5	73,4%	5	768 850	12 555
zártkert	1 497	0	0	257,6	10,0%	33	62 274	1 721
Σ	6 470	98	2 515	2 568,7	100%	-	-	-

Forrás: Lechner Tudásközpont adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

Vízgazdálkodási területek

E területfelhasználási egységbe a vízfolyások, tavak és vízmű területek tartoznak.

Különleges beépítésre nem szánt területek

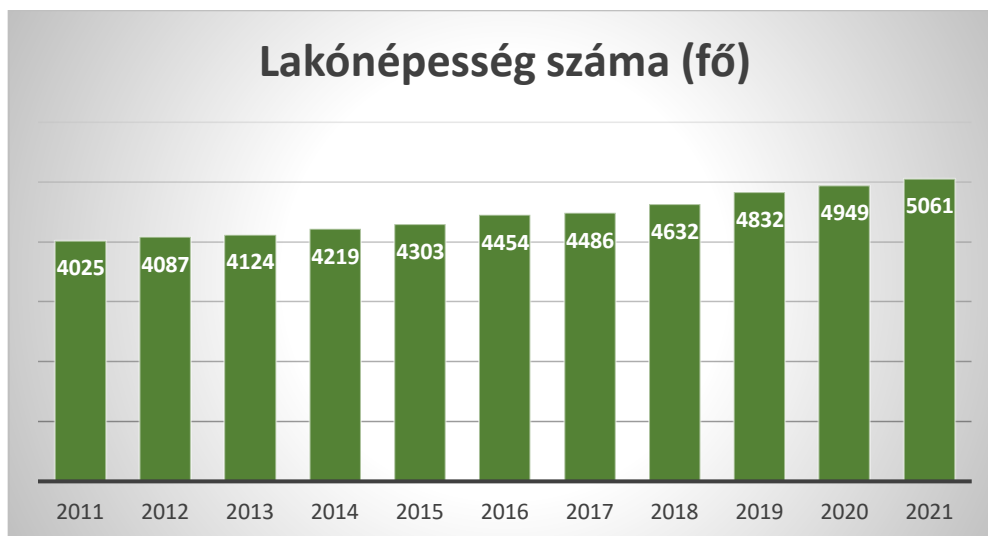
- Burkolt, fásított köztérként a tervezett új városi főteret és környékét,
- Harkány központi, valamint a mezőgazdasági területeken korábban használt, ma kegyeleti parkként funkcionáló temetőit,
- a rekultivációs (volt homokbánya) területet,
- a Kopasz-hegyen jelölt ásványi nyersanyag területét jelöli a területfelhasználásban a TSZT.

1.7 A település társadalma

1.7.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel

Harkány demográfiai helyzetének feltérképezését elsőként a város lakosság szám alakulásának vizsgálatával érdemes megkezdeni. A KSH statisztikái szerint Harkány állandó népesség 5 282 fő volt 2021 végén, a város valós lakosság számáról pontosabb képet adó lakónépesség – máshol tartózkodási hellyel nem rendelkező lakosság szám – adat azonban némileg alacsonyabb, 5 061 fő volt ugyan ezen időpontban. A vizsgált 10 éves periódus során Harkány népességszámának alakulását egy folyamatos növekvő tendencia jellemzi. A város lakosság száma 2011-ben még csupán 4 025 fő volt, melynek fényében Baranya vármegyében egyedülálló, közel 26 százalékos növekedésről beszélhetünk.

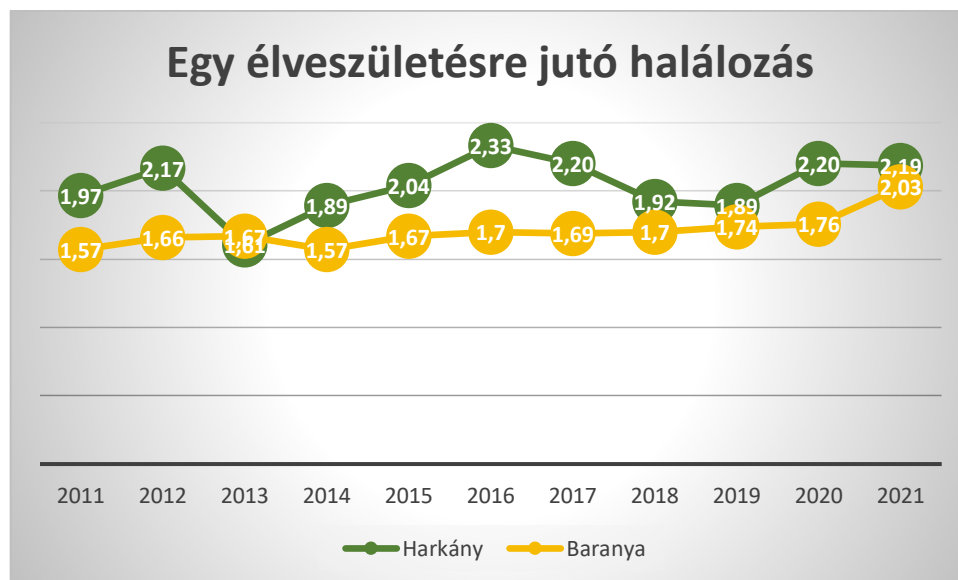
14. ábra Lakónépesség száma (Harkány, fő)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

A fentiekben leírt tendencia háttérében több tényező állhat, elsősorban az élveszületési és halálozási statisztikák, valamint a település vándorlási egyenlegének vizsgálata által kaphatunk pontosabb képet Harkány demográfiai helyzetéről. Elsőként a természetes szaporodáshoz kötődő statisztikákat vetjük vizsgálat alá. A KSH vonatkozó adatsora szerint Harkányban 2021-ben az élveszületések száma 32, míg a halálozások száma 70 fő volt. A két statisztika alapján megállapítható, hogy 2021-ben a településen egy születésre 2,19 halálozás jut, mely a népességszám csökkenését eredményezi. Ez az arány a Baranya vármegyei átlagot (2,03) is meghaladja. A vizsgálatunk tárgyát képező időszakban jelentős ingadozás figyelhető meg, mind a születések száma, mind a halálozások többször jelentősen nőttek, illetve csökkentek.

15. ábra: Egy élveszületésre jutó halálozás (fő)

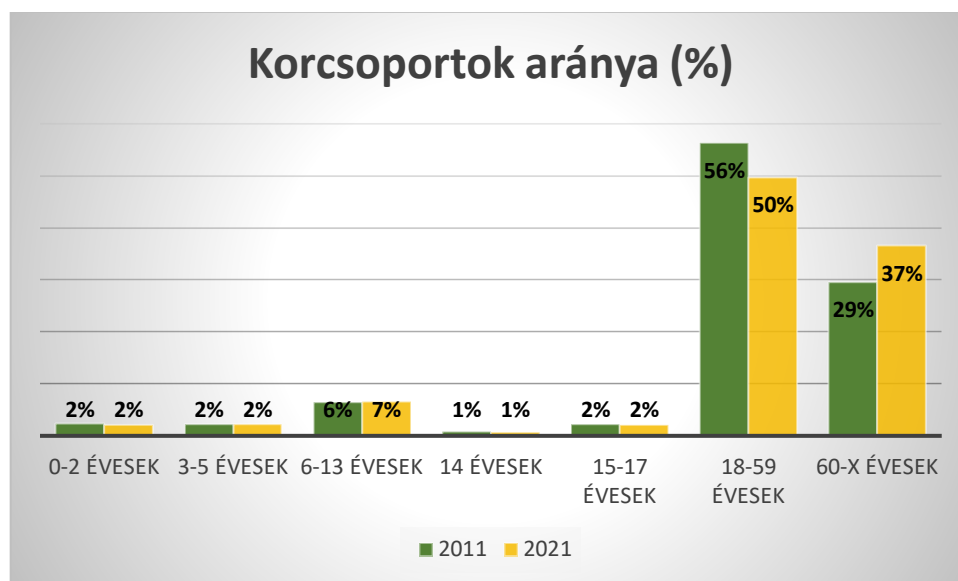

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

Az élveszületések és halálozások alakulása mellett a város lakosságának korcsoportok szerinti megoszlását, illetve ezen arányok alakulását is érdemes áttekinteni. A vizsgált 10 éves periódus során a 18 és 59 év közöttiek aránya 6 százalékponttal csökkent, miközben a 60 év felettek aránya 29 százalékról 37-re növekedett.

Mindezek mellett érdemes megjegyezni, hogy az élveszületések alacsony száma és a lakosság szám növekedése ellenére, a 18 év alatti lakosság aránya 2021-re 1 százalékponttal – 13 százalékról 12-re – növekedett 2011-es arányukhoz mérten.

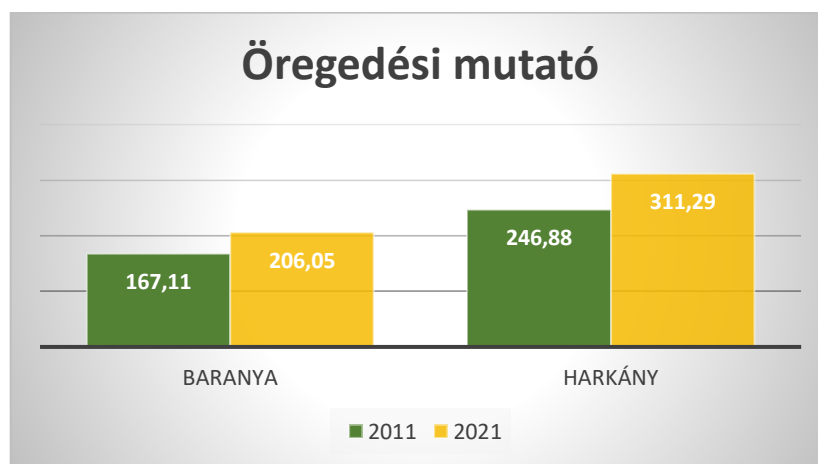
16. ábra: Korcsoportok aránya (Harkány, %)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

A fentiekben részletezett tendencia, miszerint a 60 év felettek aránya jelentősen nő, az öregedési indexben is megfigyelhető. Harkányban 2021-ben a száz 0-14 évesre jutó 60 év feletti lakosok száma 311 volt, miközben ez a mutató 2011-ben még csupán 247 volt. Az alábbi ábra alapján az is megállapítható, hogy a lakosság folyamatos előregedése vármegyei szintű probléma, azonban Harkány esetében ez a folyamat jelentősen kedvezőtlenebb képet mutat.

17. ábra: Öregedési mutató (száz 0-14 évesre jutó 60 év feletti lakos)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

Az eddig ismertett demográfiai adatok egyike sem magyarázza Harkány népességének növekedését, így annak hátterében feltételezhetően pozitív vándorlási egyenleg áll, melyet a KSH vonatkozó adatsorai is alátámasztanak, a vizsgált 2011 és 2021 közötti periódusban rendre többen költöztek Harkányba, mint ahányan elhagyták a várost. A teljes időszak során 1252 fő volt Harkány belföldi vándorlási egyenlege, mely a 2011-es bázisévi lakosságszám 31 százalékának felel meg, és a 10 év alatti népességnövekmény 121 százalékát tette ki.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a várost érintő természetes fogyást ellensúlyozni tudta a pozitív vándorlási egyenleg, melynek köszönhetően Harkány lakosság száma az elmúlt években jelentősen növekedett. Mindez még kiemelkedőbb eredmény, amennyiben figyelembe vesszük, hogy az elvándorlás teljes Baranya vármegyét kedvezőtlenül érinti. A vármegyét vizsgálva a vándorlási egyenleg a lakónépesség csökkenés 32 százalékaért felel, míg a 2011-es lakónépesség adathoz viszonyítva 2 százalékos teszt ki.

4. táblázat Belföldi vándorlási egyenleg

	Baranya vármegye	Harkány
	Belföldi vándorlási egyenleg	
2011	-1225	43
2012	-1552	68
2013	-889	54
2014	-762	107
2015	-758	110
2016	-646	156
2017	-475	58
2018	-848	190
2019	-688	202
2020	-267	140
2021	-346	124
Belföldi vándorlási egyenleg (2011-2021)	-8456	1252
Belföldi vándorlási egyenleg (2011-2021) / 2011 lakónépesség	2%	31%
(Belföldi vándorlási egyenleg (2011-2021)) / (2011 lakónépesség - 2021 lakónépesség)	32%	121%

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

Harkány demográfiai összetételére vonatkozó adatok közül végül a nemzetiségi összetétel kerül ismertetésre, melyhez csupán a 2011-es népszámlálás adatai állnak rendelkezésre. Harkány lakosságában a nem magyar nemzetiségű lakosság aránya 78,5% volt, mely jelentősen alacsonyabb a vármegyei átlagot jelentő 85 százaléknál, tehát a Harkány esetében kimagasló a nemzetiségi lakosság aránya. A településen a német nemzetiség (6,2%) és a horvát nemzetiség teszi ki a legmagasabb arányt, utóbbi esetben a baranyai átlagot (1,9%) is jelentősen meghaladva. A vármegyei átlaghoz (4,6%) viszonyítva a cigány nemzetiség részarányának (0,4%) tekintetében figyelhető meg jelentős különbség.

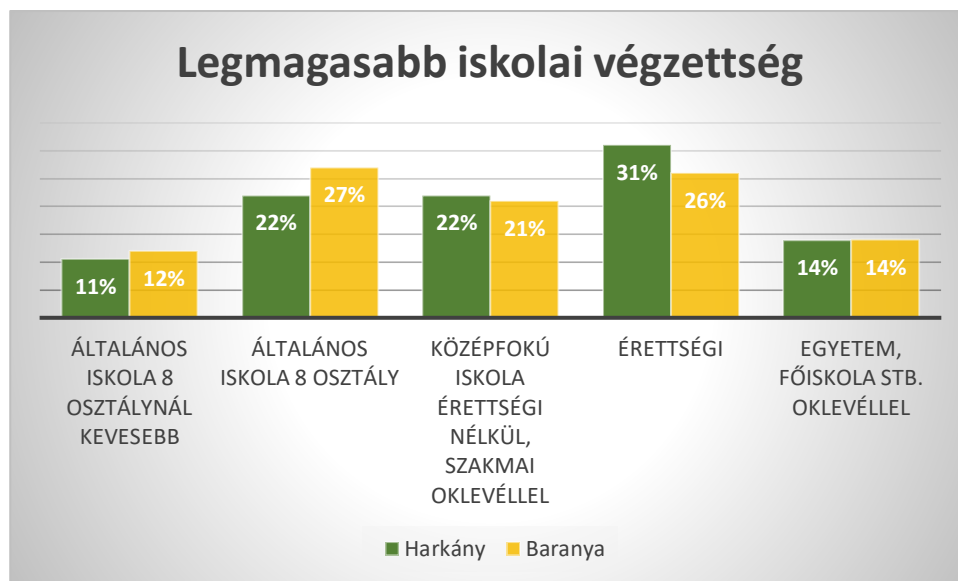
Összességében elmondható, hogy az elmúlt években Harkány népessége – a baranyai városok közt egyedülként – folyamatos növekedést mutatott, mely tendencia háttérben a város tartósan pozitív vándorlási egyenlege áll. A halálozások száma azonban tartósan és jelentősen meghaladja az elveszületések számát, melynek hatása a város korfájának alakulását is jelentősen meghatározza, a népesség elöregedése figyelhető meg.

1.7.2 Képzettség

Harkány demográfiai elemzése során – főként gazdasági szempontból – nem elhanyagolható a lakosság képzettségi szintjének felmérése, illetve annak időbeni alakulásának megismerése sem. Ilyen irányú információkkal a 2011-es népszámlálás és a 2016-os mikrocenzus adatai szolgálhatnak, így az alábbiakban ezek kerülnek ismertetésre.

A 2011-es népszámlálás adatai alapján, a 7 év feletti harkányi lakosságához viszonyítva 11 százalékra volt tehető a 8 általános iskolai osztályt sem végeztek aránya, a mindössze általános iskolai 8 osztályt végeztek aránya pedig 22% volt. Érettségi nélküli középfokú végzettség megszerzéséig 23%, érettségi megszerzéséig pedig a 7 év feletti harkányi népesség 31 százaléka jutott. Egyetemi, főiskolai, vagy egyéb oklevéllel járó végzettséggel a város lakosságának 14 százaléka rendelkezik. A vármegyei adatokkal való összevetésben ezek az arányok kedvezőnek ítélnélhetők. Baranya teljes területét figyelembevéve 6 százalékponttal magasabb az általános iskolai, vagy annál alacsonyabb végzettségűek részaránya, a középfokú végzettséggel rendelkező lakosság aránya pedig 6 százalékponttal volt alacsonyabb, miközben a felsőfokú végzettségűek aránya azonos mértékű volt.

18. ábra: Legmagasabb iskolai végzettség

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. március

A 2016-os mikrocenzus adatai települési szinten nem érhetőek el, így a Harkányra vonatkozó pontos adatokat nem ismerjük, csupán a Siklósi járás teljes területére vonatkozó adatokból vonhatunk le következtetéseket a lakosság iskolázottságának alakulásáról. A 2016-os statisztikából egyértelműen pozitív tendencia rajzolódik ki, ugyanis a felső és középfokú végzettségűek aránya 3 százalékponttal nőtt, a legfeljebb általános iskolai végzettségű lakosság aránya pedig ennek megfelelően csökkent. A járási szintű statisztikák kedvező alakulása alapján Harkány esetében is pozitív tendenciát feltételezhetünk.

1.7.3 Foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

A népesség iskolai végzettségére vonatkozó statisztikák áttekintését követően Harkány foglalkoztatási helyzete kerül ismertetésre. Az alábbiakban a KSH és a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat statisztikáin keresztül tekintjük át a gazdaságilag aktív korú lakosság alakulását, a munkanélküliek és foglalkoztatottak számát, majd ezt követően a város jövedelmi helyzetére és egyéb, a helyi életminőséget alapjaiban meghatározó tényezőkre térünk ki.

A korábbiakban – a városi lakónépesség alakulásának vizsgálata során – azonosított növekvő tendencia a gazdaságilag aktív korú, tehát 15-64 év közötti lakosság számának alakulásában is megmutatkozik.

A leírt korosztályba tartozók száma 2021-ben 3 123 fő volt, mely az ekkori lakónépesség arányában 62 százaléknak felel meg. Ugyan ezen korcsoport létszáma 2015-ben még csupán 2 721 fő volt, mely azonban az akkori lakónépesség arányában még több, mint 63 százalékot tett ki.

A foglalkoztatottak számára vonatkozó adatok települési szinten csupán a 2011-es népszámlálás alapján állnak rendelkezésre. A fenti időpontban 1 555 fő volt a foglalkoztatottak száma Harkányban. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat weboldalán elérhető, legfrissebb, 2023.02.20-ai állapotokat tükröző statisztikák alapján a nyilvántartott álláskeresők száma Harkányban 161 fő, mely a város aktív korú lakosságának 5,2 százalékát teszi ki. Ez az arány a Siklósi járás és a vármegye egyéb városaihoz viszonyítva is kedvezőnek ítéltető. Az említett 161 fő közül 50 fő több, mint 365 napja szerepel az álláskeresői nyilvántartásban, tehát a harkányi álláskeresők közel harmada tartósan munkanélküli.

Az elmúlt évek adatsorát vizsgálva enyhe csökkenés tapasztalható az álláskeresők száma terén, hiszen 2011-ben számuk még 208 fő volt. Azonban nem beszélhetünk egyenletes tendenciáról, hiszen 2018 és 2020 között jelentősen nőtt az álláskeresők száma, és a 2017-es szintet azóta sem sikerült elérni. A harkányi álláskeresők csoportjának nemek szerinti összetételét vizsgálva viszonylag egyenletes elosztást tapasztalhatunk, egyes időszakokban azonban a nők túlsúlya figyelhető meg.

19. ábra: Nyilvántartott álláskeresők megoszlása nemek szerint

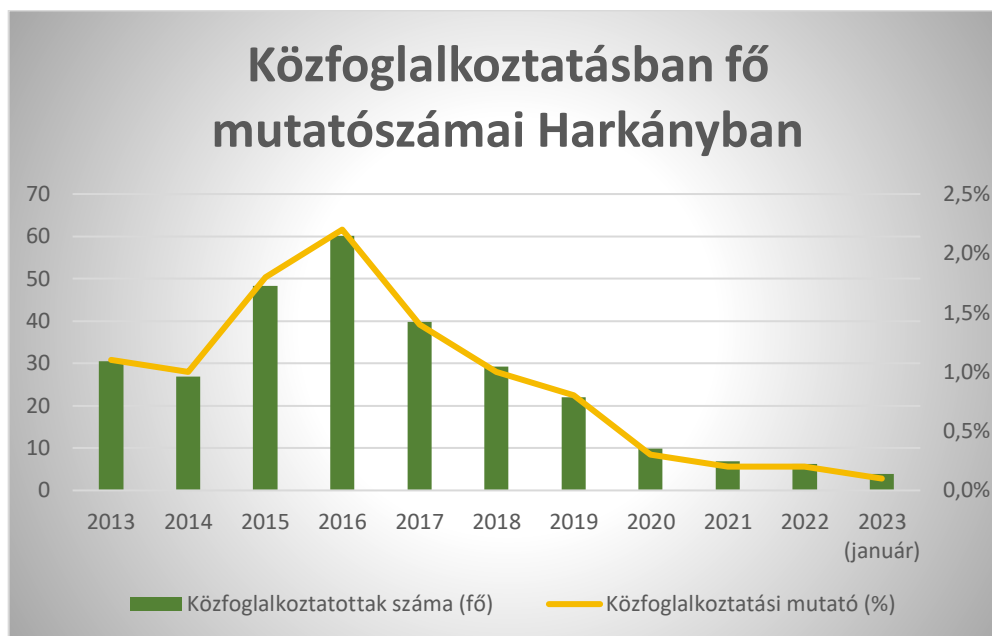
Harkány lakosságának gazdasági aktivitására vonatkozóan utoljára 2011-es népszámlálási adatok lelhetők fel. Ekkor a városban az gazdaságilag inaktív, tehát a munkahely nélküli és állást sem kereső lakosság aránya 55% volt a lakónépességben belül. Ez az arány a vármegyei átlaghoz és a Siklósi járás inaktivitási rátájához viszonyítva is alacsonyabbnak bizonyult. A 2016-os mikrocenzus alkalmával csupán járási szinten keletkeztek adatok, így ezek alapján vonhatunk le a gazdasági aktivitás alakulására vonatkozó következtetéseket. A két mérés közt eltelt öt év során némileg csökkent a vizsgált mutatószám, a 2011-es 58 százalék helyett ekkor már csupán 55% volt az inaktívak aránya a Siklósi járásban. A kedvező járási szintű statisztika alapján Harkányra vonatkozóan is kedvező tendenciát feltételezhetünk.

Harkány foglalkoztatási helyzetének vizsgálata során a közmunkaprogram alakulására is fontos kitérni, melyet a Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási adatportálján közzétett adatok áttekintésével tehetünk meg.

A 2013-tól kezdődő adatsor 2016-ban tetőzött, ekkor 60 fő volt a közfoglalkoztatottak száma, mely innentől azonban folyamatosan csökkent. 2023. januárjára már mindösszesen 4 fő volt a közfoglalkoztatotti létszám Harkányban.

A közfoglalkoztatási mutató, azaz a közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszámának munkavállaló korú népességhez viszonyított aránya is ezzel párhuzamosan csökkent, a legfrissebb adatok szerint ez az arány jelenleg 0,1%. A közfoglalkoztatás visszaszorulása mellett azonban – mint azt korábban is láthattuk – a munkanélküliek aránya némileg növekedett, mely arra enged következtetni, hogy Harkányban a közmunkaprogram nem minden esetben bizonyult elegendőnek a munka világába történő visszatéréshez.

20. ábra: Közfoglalkoztatottak fő mutatószámai Harkányban (fő)

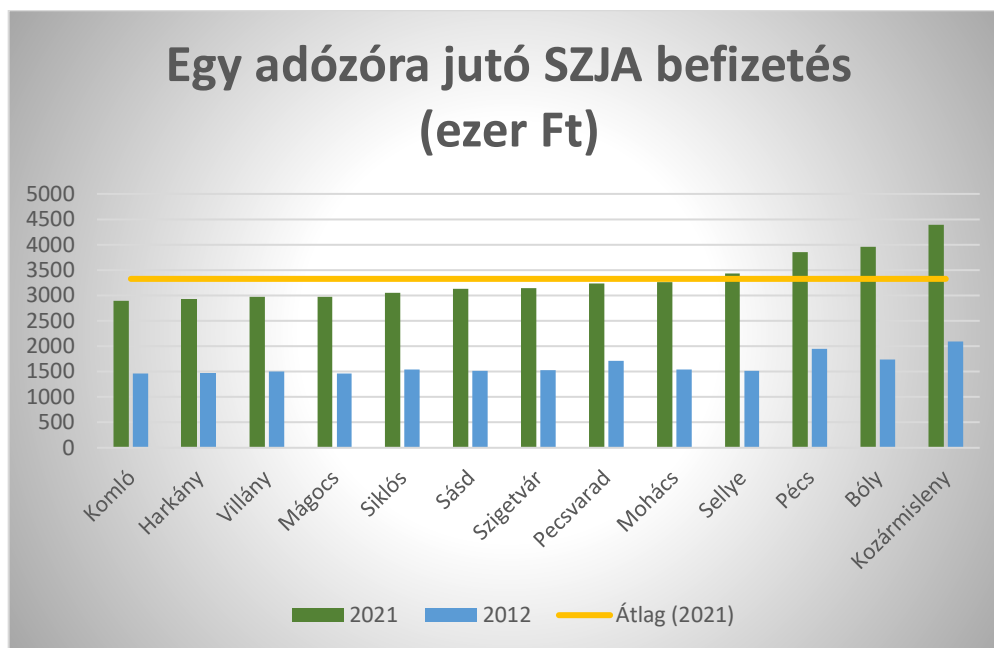

Forrás: Belügyminisztérium adatai alapján saját szerkesztés, 2023. január

A város foglalkoztatási helyzetének feltárása során nem elhanyagolható a térbeli mobilitás, tehát a településre munkavégzés céljából érkezők és azt elhagyók arányának vizsgálata. Az ingázók számát illetően szintén a 2011-es népszámlálás statisztikáira támaszkodhatunk, mely számszerű létszámadatok nem tekinthetők relevánsnak a 2023-as helyzetre vonatkozóan, de az ingázási arányok alapján kirajzolódó vonzáskörzetekből a jelenre is vonatkozó következtetések vonhatók le. Ekkor a városban élő 1 555 fő foglalkoztatott csupán 60 százaléka dolgozott a településen, a munkavállalók 40 százaléka volt napi ingázó. Azonban Harkány a környező településekre jelentős vonzó hatást is gyakorol, hiszen 1 003 fő, tehát a helyben foglalkoztatottak 53 százaléka más településekről ingázott a vársoba.

Harkány lakosságának jövedelmi helyzetére, valamint annak időbeni alakulására vonatkozóan a KSH egy adózóra jutó SZJA befizetések statisztikája alapján vonhatunk le következtetéseket. 2021-ben Harkányra vonatkozóan ez az adat 2 927 ezer forint, mely a vármegye több városával összevetésbe igen kedvezőtlen, az átlag 88 százaléknak megfelelő mérték és csupán Komló teljesít gyengébben e tekintetben. Habár a vizsgált, 2012 és 2021 közti időszakban közel megkétszereződött ez az érték, ennek ellenére Harkány Baranyán belüli relatív pozíciója romlott, hiszen 2012-ben még a vármegyei átlag 91 százalékát tette ki ekkor az egy adózóra jutó SZJA befizetések mértéke.

21. ábra: Egy adózóra jutó SZJA befizetés (ezer Ft)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

Összességében elmondható, hogy Harkányban az álláskeresők száma némileg megnőtt az elmúlt években, a város aktív korú lakosságához mért arányuk azonban továbbra is kedvezőbb, mint Baranya vármegye egyéb területein, továbbá a foglalkoztatottsági ráta terén is pozitív tendenciát feltételezhetünk. A felsorolt kedvező statisztikák ellenére a város jövedelmi helyzete az SZJA befizetések mértéke alapján kedvezőtlen képet fest, számottevően elmarad a vármegyei átlagtól.

1.7.4 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai alapján Harkányban nem található szegregátum. A település esetében két konfliktusos terület nevesíthető, egyrészt az üdülőterületként lehatárolt városrész épületeinek leromló állapota, másrészt a hulladékkezelés.

A város rendezési tervében üdülőterületnek lehatárolt részen számos épület nem rendeltetés-szerűen, alacsony komfortfokozatú, vagy komfort nélküli lakóépületként van használva. A víkendtelep sajátos, elkülönült része a városnak, hétvégi házas, kis alapterületű ingatlanokkal, melyek nem állandó lakhatásra épültek. A családi házaknál jóval kedvezőbb vételárak miatt sok család költözött be állandó lakosként ilyen ingatlanokba – legtöbbször felújítást, átalakítást követően, azonban vannak olyan alacsony jövedelmű családok is, akik kedvezőtlenebb lakókörülmények között élnek itt. A probléma gyökere a szállodák jelenléte, mely okán ezek az üdülőépületek a 60-as, 70-es évek óta értéktelenednek el, és így kerülnek rossz anyagi helyzetű családok birtokába. Amennyiben a szállodák túlsúlya továbbra is fennmarad, az a fenti probléma fokozódásához vezet, mely idővel szegregátumok kialakulását idézi elő, mely a szállodák vendégforgalmára is kedvezőtlen hatást gyakorolni.

A hulladékkezelési problémák a város egész területén tapasztalhatók, a város utcái gyakran szemetesek. Ez annak is az oka, hogy sokan nem megfelelően helyezik ki a szemetüket, vagy épp nem akarnak fizetni a szemétszállítási szolgáltatásért, ezért más épületek elé helyezik el a szemetüket. A probléma esztétikai jellege mellett társadalmi konfliktusokhoz is vezet.

1.7.5 Települési identitást erősítő tényezők

A társadalmi rétegződéseket követően, a város kulturális és civil élete, a helyi identitás kerül vizsgálatunk fókuszába. Harkányban a civil szféra jelenléte erősnek mondható, a városban 2021-ben 21 civil szervezet működött. Az elmúlt évek során némileg ingadozott a városban működő civil szervezetek száma, ez 2016-ban volt a legalacsonyabb, ám azóta jelentősen nőtt a jelenlétük.

22. ábra: Civil szervezetek száma Harkányban

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

Harkány kulturális életének az alábbiak a meghatározó szervezetei:

- Harka Művészeti Alkotói Kör
- Harkányi Néptánc Egyesület
- Harka Dalkör
- Nyugdíjas Klub
- Ifjúsági Fúvószenekar

A fentiek mellett a város kulturális életét tovább színesíti a helyi nemzetiségek - horvát, német – által rendszeresen szervezett rendezvények, valamint az iskola és az óvoda szülői munkaközössége. Ezek mellett a településen az alábbi rendezvények kerülnek rendszeresen megrendezésre:

- Ördögűző – Téltemető
- Gasztronómiai Fesztivál
- Fürdőfesztivál
- Szüreti fesztivál

Harkány közművelődési feladatait a Kiss József Könyvtár, Művelődési ház és Sportcsarnok látja el. Az intézmény vezetése alá tartozik a Művelődési Ház, annak épületében helyet kapó több mint húszezer könyvállománnyal rendelkező Könyvtár, a turisták számára hasznos információkkal szolgáló Tourinform iroda, a fiatalokat megszólító Ifjúsági Klub, illetve ezen intézmény égisze alá tartozik a Városi Sportcsarnok, a Terehegyi Faluház és a Kopasz-hegyi kilátó is.

Ahogy korábbiakban ismertetésre került, Harkány esetében kimagasló a nemzetiségi lakosság aránya. A településen a német nemzetiség és a horvát nemzetiség teszi ki a legmagasabb arányt, utóbbi esetben a baranyai átlagot is jelentősen meghaladva.

A városban 3 nemzetiségi önkormányzat működik, a Harkányi Német Nemzetiségi Önkormányzat, a Harkányi Horvát Nemzetiségi Önkormányzat, valamint a Harkányi Szerb Nemzetiségi Önkormányzat.

Mindezek mellett tovább emeli Harkány kulturális sokszínűségét a település 8 testvérvárosa, melyek közt nem csak magyar, de horvát, lengyel, német, orosz, erdélyi és délvidéki település is. A testvértelepülések közt minden évben számos együttműködés valósul meg.

Testvértelepülések:

- Cirkvenica, Horvátország
- Trogir, Horvátország
- Szczawnica, Lengyelország
- Hajdúböszörmény, Magyarország
- Bruchköbel, Németország
- Kurcsatov, Oroszország
- Tusnádfürdő, Románia, Erdély
- Péterréve, Szerbia, Délvidék

1.8 A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások

Az elérhető humán közszolgáltatások, különösen a szociális ellátás, egészségügy, oktatás, kultúra minősége nagymértékben befolyásolják a lakosság életminőségét, kihatással vannak a településen és annak közvetlen környezetében élők mindennapjaira, emellett hozzájárulnak a település fejlődéséhez is. Mindezek okán, az alábbiakban az itt felsorolt tényezők kerülnek vizsgálatunk fókuszába.

1.8.1 Nevelés, oktatás

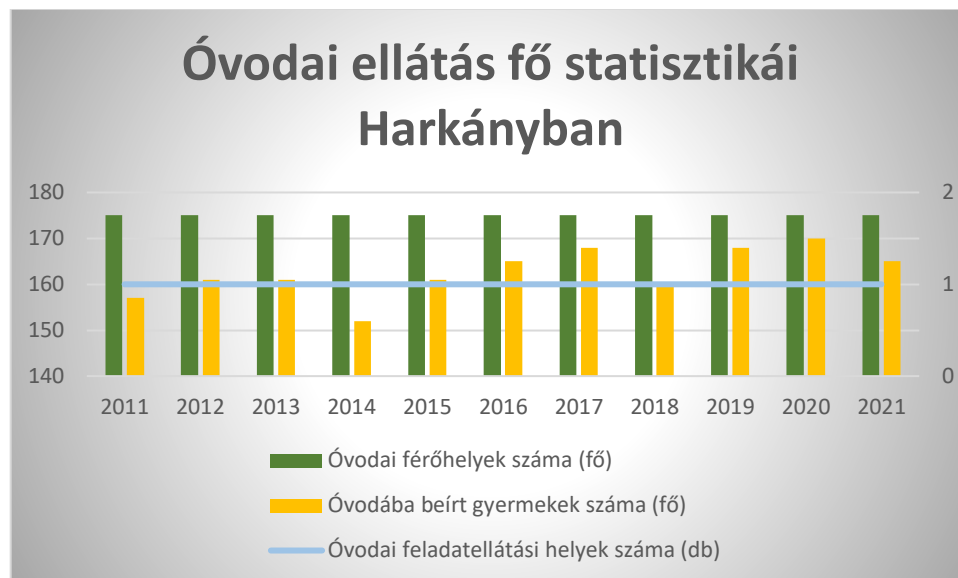
Elsőként Harkány nevelési, oktatási élete kerül bemutatásra, melyet két intézmény határoz meg, a Harkányi Óvoda, Mini Bölcsőde és Konyha, valamint a Kitaibel Pál Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola. A felsorolásból kiderül, hogy a településen bölcsődei, óvodai ellátást, valamint alapfokú oktatást vehet igénybe a lakosság.

A **Harkányi Óvoda, Mini Bölcsőde és Konyha** fenntartója a Harkányi Körzeti Óvodai Társulás mely jelenleg 8 település összefogásából áll, az intézmény ezen településekről fogad óvodásokat. A társulás tagjai Harkány, Márfa, Ipacsfa, Drávaszerdahely, Drávacsepely, Csarnóta, Rádfalva és Bisse. Az épület 1699 négyzetméter, külön tálalókonyhával, az egyes csoportokhoz tartozó vizesblokkal és öltözővel, óvónői-, ételmezésvezetői-, dajkai szobával, szakmai könyvtárral, sósobával, tornaszobával valamint komplex fejlesztő szobával rendelkezik. Az óvodát minden oldalról nagy füves udvar veszi körül, amit 2013-ban pályázati forrásból modern, jó minőség, biztonságos játékokkal szerelték fel. 2019-ben újabb sikeres pályázatnak köszönhetően tovább bővítettük udvarunk felszereltségét. 2017-ben a TOP-1.4.1-16-BA1 „A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztéséve” pályázat keretében 103 930 660 Ft értékben bölcsőde került kialakításra és az óvoda minőségi fejlesztése valósult meg.

Az óvodai férőhelyek száma évek óta változatlanul 175 fő, mely a 2011 óta eltelt időszak kapacitáskihasználtságát vizsgálva elégségesnek mondható. Az ellátást 2021-ben 165 fő vette igénybe, mely némileg alacsonyabb az azt megelőző évekhez képest, mely a várost érintő demográfiai folyamatok tükrében nem meglepő fejlemény. Az intézmény különlegessége, hogy jelenlegi 7 óvodai csoport közül 1 német nemzetiségi csoport. A mini bölcsőde férőhelyeinek száma 14 fő.

Az óvoda pedagógiai programjának fontos eleme a szeretetteljes légkör és a gyermekekre odafigyelő, egyéniségét, képességeit jól ismerő és fejlesztő óvodapedagógus, aki biztosítja az előítéletektől mentes nevelést, valamint a képességek kibontakoztatásához az egyenlő hozzáférést.

23. ábra: Óvodai ellátás fő statisztikái Harkányban

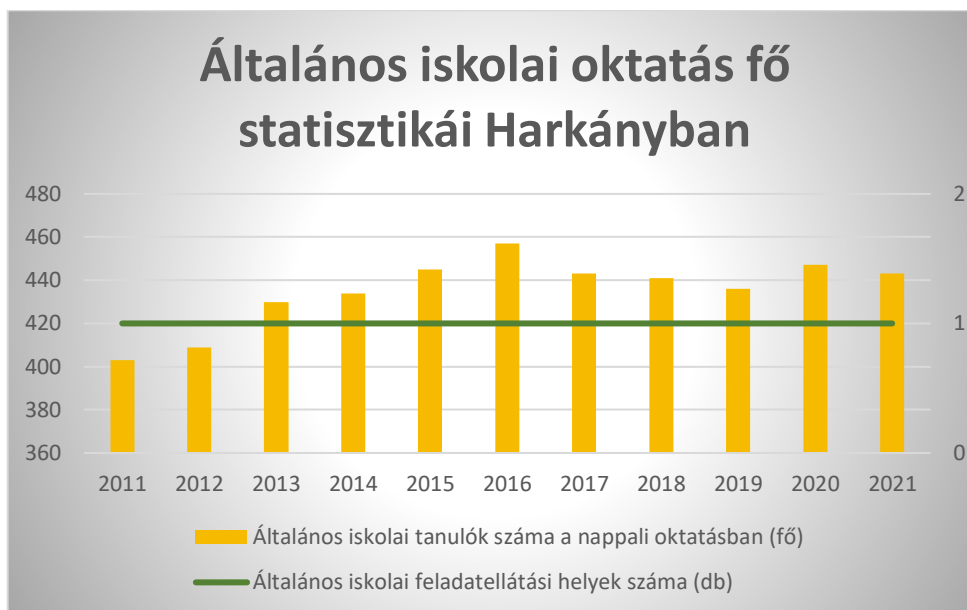
Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

A **Kitaibel Pál Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola** 1960 óta működik, az intézmények otthont adó épület azóta folyamatos fejlesztéseken esett át. Az intézmény három feladatellátási helyen működik. A harkányi feladatellátási helyen általános iskolai nevelés-oktatás, valamint alapfokú művészetoktatás folyik, maximálisan felvehető tanulói létszáma: 515 fő. A kémesi és drávaszerdahelyi telephelyeken kizárólag alapfokú művészetoktatás zajlik, a feladatellátási helyekre felvehető maximális tanulói létszám 20, illetve 30 fő. Az iskola fenntartója a Mohácsi Tankerületi Központ. A nappali oktatásban résztvevő diákjainak száma 2011-től 2016-ig folyamatosan növekedett, ekkor 457 fő végezte itt tanulmányait. Azóta ez a szám némileg csökkent, 2021-ben az iskola diákjainak száma 443 fő volt. Az intézmény 1992-től működtet zeneiskolát, ahol a diákok szinte valamennyi hangszeren tanulhatnak főállású és óraadó tanárok vezetésével. Az iskolában az elmúlt években német nemzetiségi oktatás is zajlott, azonban a jelentkezők hiányában ez 2020 óta szünetel.

Az iskolában tanuló hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya a 2021/22-es tanévben 10, illetve 6% körül alakult, mely arány az elmúlt évekhez képest jelentős változást nem mutat. Az iskola tapasztalata azonban az, hogy sok, főként társadalmi hátrányból bejáró tanuló szülője nem kéri a különleges helyzet megállapítását a jegyzőtől.

Harkányban közép-, illetve felsőfokú oktatási intézmény nem található, ezen a téren a járásközpontban, Siklóson, illetve Baranya vármegye központjában, Pécsen vehető igénybe szolgáltatás.

24. ábra: Általános iskolai oktatás fő statisztikái Harkányban

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

1.8.2 Szociális ellátások

A szociális és gyermekjóléti ellátásokat Harkány Város Önkormányzata Képviselő-testületének 7/2015. (II.27.) önkormányzati rendelete szabályozza, mely meghatározza az önkormányzat által biztosított egyes szociális és gyermekjóléti ellátások formáit, szervezetét, a jogosultság feltételeit, valamint az igénybevétel módját. A 2022. 11. 30-tól hatályos rendelet értelmében az önkormányzat szociális rászorultság esetén a jogosult számára lakásfenntartáshoz nyújtott települési támogatást, ápoláshoz nyújtott települési támogatást, gyógyszerkiadáshoz nyújtott települési támogatást, rendkívüli élethelyzetre tekintettel nyújtott települési támogatást –ezen belül temetéshez nyújtott települési támogatást, gyermekek és időskorúak települési támogatását, valamint gyermek vagy fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel nyújtott települési támogatást, továbbá születési támogatást, települési szippantási támogatást, növényápolási feladatok elvégzéséhez nyújtott segítséget állapíthat meg.

Felnőtt korúak részére a személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatások keretében az önkormányzat étkeztetést, házi segítségnyújtást és családsegítést nyújt. Gyermekek részére gyermekjóléti szolgáltatást, gyermekek napközbeni ellátása keretében –óvoda és mini bölcsődei ellátást, valamint iskolai napközis foglalkozást nyújt.

Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a napi egyszeri meleg étkezéséről gondoskodik az Önkormányzat, akik azt önmaguk, illetve eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk (amennyiben kérelmező a 65. életévét betöltötte és nyugdíjas), egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük vagy hajléktalanságuk miatt.

A házi segítségnyújtást, a családsegítést és a gyermekjóléti szolgáltatást az önkormányzat a **Villányi Szociális és Gyermekjóléti Szolgálaton** keresztül biztosítja, amely tevékenységéről minden évben átfogó értékelést nyújt Harkány Város Önkormányzata Képviselő-testületének. Szociális étkeztetésben 2021-ben 141 fő részesült, míg a házi segítségnyújtást 67 fő vette igénybe. Mindkét ellátás kapacitása jelentősen nőtt az elmúlt évek folyamán. Biztos Kezdet Gyerekház, tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások nem működnek a településen.

Az önkormányzat tulajdonában levő lakások és nem lakáscélú helyiségek bérletét Harkány Város Önkormányzata Képviselő-testületének 32/2015. (XII.7.) önkormányzati rendelete szabályozza. Harkányban a szociális lakásállomány 5-10 lakás között változik. A szociálisan rászoruló lakáshoz jutását lehetőségeihez mérten segíti az Önkormányzat. A lakáshoz jutás helyi támogatásának rendjéről, az önkormányzat intézményei dolgozóinak lakáshoz jutási támogatásáról helyi rendelet született, és a város rendelkezik szociális rendelettel is. 2011-ben lakásfenntartási támogatásban a KSH adatai alapján 134 főt részesítettek.

Ahogy a korábbi fejezetekben már ismertetésre került, Harkányban a nyilvántartott álláskereső száma 161 fő volt 2023 februárjában, közülük a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint 78 fő részesül valamilyen szociális ellátásban, mely az álláskeresők 48 százalékát jelenti. A fentiekben említett 78 fő közül 27 fő járadék típusú ellátásban, 29 fő segély típusú ellátásban, 22 fő pedig foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesül.

Harkányban egy tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény üzemel, mely időskorúak bentlakásos ellátását szolgálja. Az időskorúak otthona, a **Harkányi Szociális Gyógyotthon** évek óta 34 férőhellyel, 2014 óta teljes kapacitáskihasználtsággal működik. A Zsigmondy Gyógyfürdő Kórházzal szemben található, Harkány város egyik legimpozánsabb épületében nyújt ápolást, gondozást. A működtetést a Centomilla Nonprofit Kft végzi 2012. január 1. óta, mint önállóan gazdálkodó magánintézmény. A gondozási tevékenységet Harkány város önkormányzatától vette át

25. ábra: Bentlakásos intézmények fő adatai Harkányban

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

2022. évben nyílt meg a Villa Centomilla Thermal Spa Home elnevezésű tartós bentlakásos intézmény, mely magas színvonalú ellátást biztosít a beköltöző idős emberek számára, azonban a térítési díjának mértéke miatt nem érhető el bárki számára. Az otthonba olyan 67. életévüket betöltött személyek költözhetnek,

- akik önálló életvitelre képesek, cselekvőképesek (nincsenek gondnokság alatt)
- nem demensek (maximum enyhe fokú demenciában szenvednek)
- nem pszichiátriai betegek, valamint függőségben nem szenvednek,
- és erről a használati jog megszerzésekor nyilatkozatot tesznek.

Időskorúak számára nappali ellátás nem vehető igénybe Harkányban. Fogyatékos személyek, szenvedély és pszichiátriai betegek, illetve hajléktalanok számára fenntartott bentlakásos intézmény nem található Harkányban, valamit Siklóson sem, így a szociális ellátások tekintetben Pécs vonzása ítélnélhető számottevőnek a térségben.

1.8.3 Egészségügy

A helyi önkormányzatokról szóló 1990.évi LXV. törvény az önkormányzatok kötelezően ellátandó feladatai közé sorolja az egészségügyi alapellátás biztosítását. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény szerint a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik a háziiorvosi, házi gyermekorvosi, a fogászati alapellátásról, az ezekhez kapcsolódó ügyeleti ellátásról, a védőnői és az iskola-egészségügyi szolgálatról. Harkány Város Önkormányzata Képviselő-testületének 24/2016. (XI.30.) számú rendelete szól az egészségügyi alapellátás közzeteiről. A rendelet értelmében Harkány városhoz két háziiorvosi, egy gyermekorvosi, két vegyes fogorvosi, egy védőnői ellátási körzet, továbbá az alapellátáshoz kapcsolódó vegyes fogorvosi ügyeleti, valamint iskola-egészségügyi feladat ellátása tartozik. 2023. június 1-től a városban megszűnt a háziiorvosi ügyeleti ellátás, a feladatot Siklós vette át.

Harkányban jelenleg 2 háziiorvosi és 1 házi gyermekorvosi rendelő működik, mely ellátási kapacitás az elmúlt évek során változatlan. A háziiorvosi ellátás esetei 2021-ben jelentősen növekedtek az elmúlt évekhez képest, míg a járóbeteg szakellátási és házi gyermekorvosi esetek száma 2019-et követően jelentős mértékben csökkent. A településen megtalálható még fogorvosi szolgálat, védőnői szolgálat, és fogorvosi ügyelet is.

A felsorolt alapellátások közzeteit Harkány Város Önkormányzata Képviselő-testületének 24/2016. (XI.30.) önkormányzati rendelete az alábbiak szerint határozza meg:

Háziiorvosi tevékenység:

- I. felnőtt körzet: Kovácshida, Ipacsfa, Drávaszerdahely, Drávacsepely községek teljes közigazgatási területe, továbbá Harkány Város egyes közigazgatási területei
- II. felnőtt körzet: Harkány Város egyes közigazgatási területei

Házi gyermekorvosi tevékenység:

- egy körzet, melynek területe: Harkány Város és Kovácshida, Ipacsfa, Drávaszerdahely, Drávacsepely községek teljes közigazgatási területe

Védőnői tevékenység:

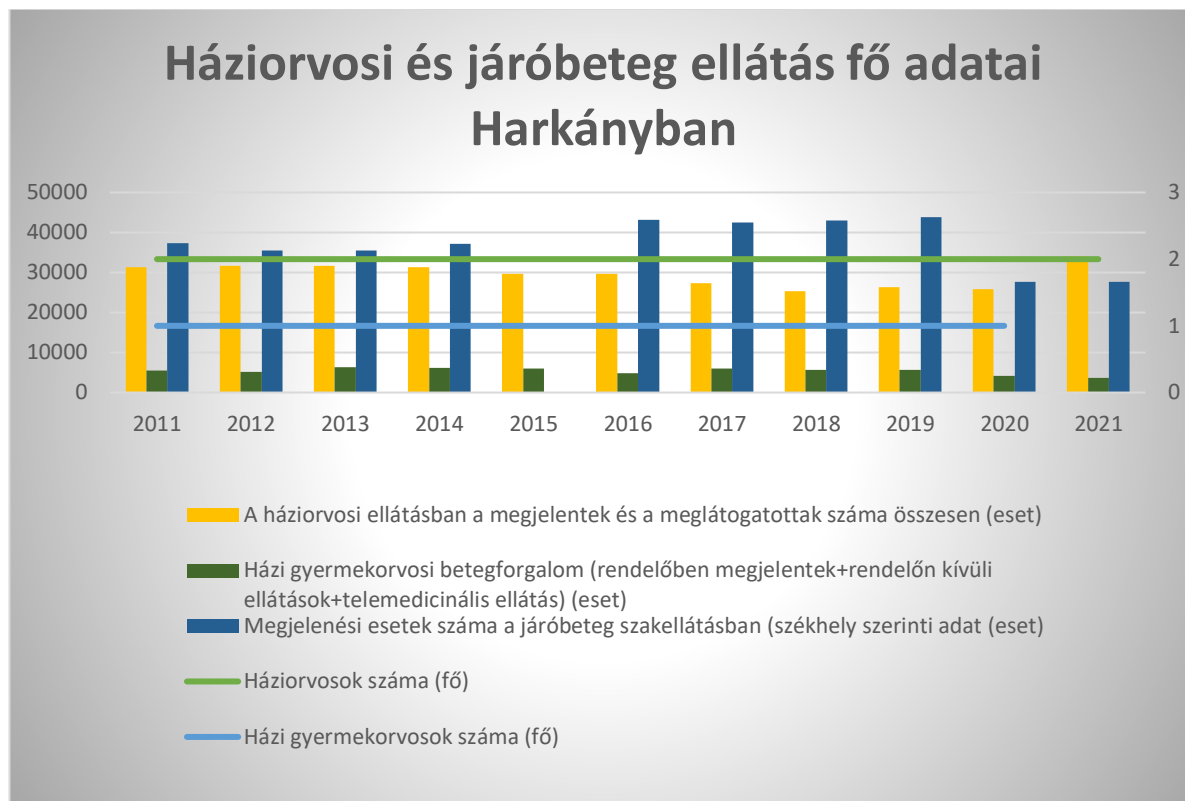
- egy körzet, melynek területe: Harkány Város teljes közigazgatási területe, ezen kívül Kovácshida, Ipacsfa, Drávaszerdahely, Drávacsepely községek teljes közigazgatási területe

Fogorvosi tevékenység:

- I. számú vegyes fogorvosi körzet: Diósvizsló, Márfa, Rádfalva, Drávaszabolcs, Drávacsehi, Drávapalkonya községek teljes közigazgatási területe, továbbá Harkány Város egyes közigazgatási területei
- II. számú vegyes fogorvosi körzet: Kovácshida, Ipacsfa, Drávaszerdahely, Drávacsepely, Drávapiski, Kémes, Szaporca, Tésenfa, Cún községek teljes közigazgatási területe, továbbá Harkány Város egyes közigazgatási területei

Az alapellátáshoz kapcsolódó– fogorvos és fogászati asszisztens közreműködésével megvalósuló – iskola-egészségügyi ellátás körzetét a képviselő-testület Harkány Város teljes közigazgatási területére vonatkozóan egy körzetben állapítja meg

26. ábra: Háziorvosi és járóbeteg ellátás fő adatai Harkányban

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

A többségi önkormányzati tulajdonban lévő Harkányi Gyógyfürdő Zrt. által üzemeltetett **Harkányi Gyógy-, és Strandfürdő**– mint a 12 magyarországi gyógyhely egyike – két egységből, egy elsősorban kikapcsolódásra vágyó turistákat fogadó strandfürdőből, illetve TB által finanszírozott gyógyászati és wellness szolgáltatásokat nyújtó gyógyfürdőből áll. A korábbi fejlesztéseknek köszönhetően a strandfürdő korszerű beltéri és kültéri medencéivel, illetve a rájuk épülő csúszdaparkkal várja vendégeit, kiváltképpen az egyik legmeghatározóbb célcsoportnak számító családokat. Az egészségügyi szolgáltatásokat nyújtó gyógyfürdő részleg pedig kilenc fajta fizioterápiás gyógykezelést (pl. elektroterápia, lágylézterterápia, szénsavas fürdő, iszappakolás, ivókúra stb.) nyújt a páciensek számára, mely kifejezetten a mozgásszervi panaszoktól szenvedő betegek számára nyújt kezelési lehetőséget. A fürdőhely vonzerejét bizonyítja, hogy 2019-ben, a koronavírus járványt megelőzően, évente megközelítőleg 550 ezer látogatót regisztráltak, mely az előző évek forgalmát is figyelembe véve stabil keresletet tükrözött. Igaz, a 2019 végén elinduló járványhelyzet, majd a 2022-ben elhatalmasodó energiaválság a gyógyfürdő helyzetét – a csökkenő látogatószám, illetve a növekvő működtetési költségek miatt – kedvezőtlen irányba befolyásolták, azonban a takarékoskodási és racionalizációs intézkedéseknek, valamint az újból növekvő látogatói számnak köszönhetően a fürdő éves nettó árbevétele 2022-re 1,5 milliárd fölé emelkedett (jelentősen javuló árbevétel arányos eredménnyel párosulva), mely a járvány előtti 2019-es 1,26 milliárd forintos nettó árbevételt is meghaladta.

A gyógyfürdőtől funkcionálisan elkülönülő **Harkányi Termál Rehabilitációs Centrum** működtetését a Pécsi Tudományegyetemet is fenntartó Universitas Quinqueecclesiensis Alapítvány tulajdonában álló Harkányi Termál Rehabilitációs Centrum Nonprofit Kft. biztosítja. Mindennek köszönhetően az egyetemen folytatott gyógyászati kutatások, illetve a rehabilitációs centrum szakmai működése között nagyobb összhang hozható létre, habár a rehabilitációs centrum nem került be az egyetemi klinikai központ szervezeti rendszerébe. Jelenlegi profilját tekintve a rehabilitációs centrum egyszerre nyújt járó- és fekvőbeteg ellátásokat. A járóbeteg ellátások tekintetében az intézmény kilenc fajta szakrendelést (reumatológia, ortopédia, mozgásszervi rehabilitáció, általános fizio-, és mozgásterápia, neurológia, belgyógyászat, kardiológia, bőrgyógyászat, nőgyógyászat) működtet, melyek kezeléseit NEAK finanszírozásban évente maximum két alkalommal, minimum 6, maximum 15 napos kúraként vehetők igénybe. A fekvőbeteg ellátások terén a rehabilitációs centrum hat szakterülettel (mozgásszervi rehabilitáció, aktív reumatológia, krónikus belgyógyászat, nőgyógyászati gyógykezelés, psoriasis gondozás, kardiológiai rehabilitáció) rendelkezik, melyek terápiás szolgáltatásait szakorvosi beutalóval vehetők igénybe. A kórház szolgáltatásainak alapját egyedülálló gyógyvize adja, ami 50-70 méteres mélységből, átlagosan 62,2 °C -os hőmérséklettel tör a felszínre. Ásványi anyag tartalma literenként közel 1000 mg. Gyógyászati szempontból legjelentősebb alkotóeleme a karbonszulfid, mely egyedi tulajdonságainak köszönhetően képes mozgásszervi, reumatológiai, bőrgyógyászati és nőgyógyászati betegségek kezelésére. Tekintettel a harkányi termálvíz speciális ásványi tartalmára és gyógyító erejére, a rehabilitációs centrum terápiás kezeléseit elsősorban a balneoterápiára és hidroterápiára koncentrálnak, ugyanakkor a gyógyászati kezeléseik között a fizioterápiás, elektroterápiás, fényterápiás kezeléseket, illetve különböző gyógypakolásokkal folytatott kúrákat is megtalálhatók, melyek a centrumot egyedülálló intézménnyé teszik az ízületi és nőgyógyászati problémák kezelésében. Az előző támogatási ciklusban négy EFOP és két TIOP pályázata valósult meg a kórháznak, az alábbi fejlesztési célokkal:

- Járóbeteg szakellátó szolgáltatások fejlesztése (EFOP-2.2.19-17-2017-00004)
- Betegbiztonság növelését célzó komplex infrastrukturális fejlesztések (EFOP-2.2.18-17-2017-00038)
- Egészségügyi humánerőforrás-fejlesztés (EFOP-1.10.2-17-00004)
- Emelt szintű radiológiai ultrahang berendezés beszerzése (EFOP-2.2.20-17-2017-00027)
- Infrastrukturális fejlesztések megvalósítása (TIOP-2.2.8.A-15/1-2015-0015, TIOP-2.2.8.A-15/1-2016-0017)

A KSH adatai szerint a kórház 302 ágygal üzemel, mely a vizsgált időszakban némileg növekedett. A kórházban teljesített ápolási napok száma 58 876 volt, mely 2019 óta jelentősen csökkent.

27. ábra: Kórházi ellátás fő adatai Harkányban

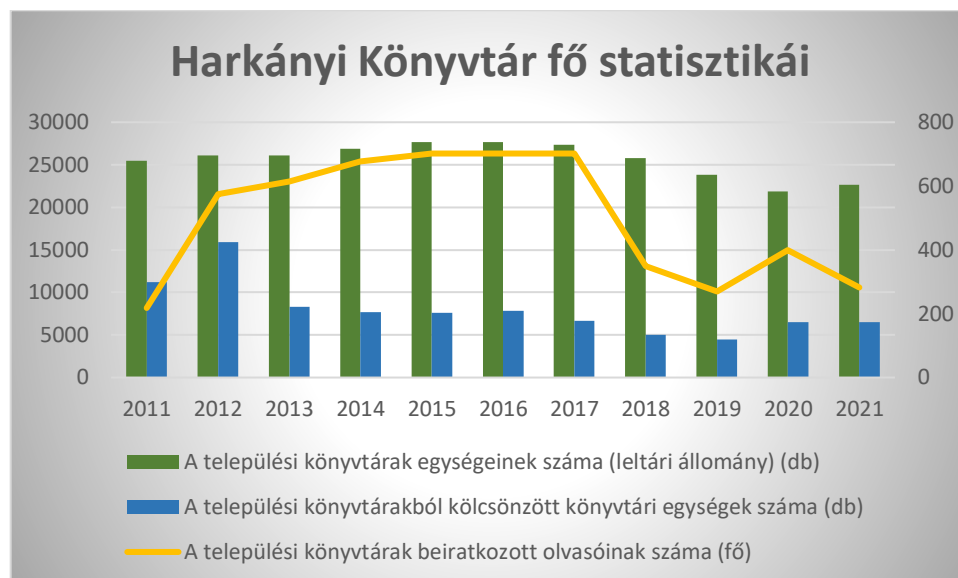
Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

Sajátos harkányi egészségügyi intézmény a Vasútegészségügyi Nonprofit Közhasznú Kft. által fenntartott **MÁV Gyógyház**, mely a város központjában, a gyógyfürdővel szemben található. A rehabilitációs intézet fő profilja a mozgásszervi megbetegedések gyógyítása és rehabilitációja, komplex fizioterapiás kezelések széles skálája által, melyet 56 OEP által finanszírozott férőhelyen biztosítanak. Az intézet területén belül számos kezelés közvetlenül elérhető, a gyógyvizet thermal medence- és kádfürdőt gyógyfürdőben vehetik igénybe a beutaltak. Felvételi indikációt képez - többek között – krónikus degeneratív gerinc és ízületi betegségek, csonttritkulás és egyéb anyagcsere betegségek, ortopediai, idegsebészeti műtétek, valamint balesetek utáni utókezelés, amputált betegek járástanítása, aktivitást nem mutató gyulladásgos ízületi betegségek. Az intézet területén belül elérhető az egyéni és csoportos gyógytorna, gyógymasszázs, ultrahang, leszálló és rekeszes galvánáram, iontophoresis, szelektív ingeráram, TENS, diadinamic, interferencia, rövidhullám kezelések, gyógypakolások. Az orvos-szakmai ellátást mozgásszervi rehabilitációs, reumatológus, neurológus, belgyógyász és ortopéd szakorvosaink biztosítják.

1.8.4 Kultúra, sport

Harkány kulturális és sportéletét a korábban már – közművelődési feladatok kapcsán – ismertetett **Kiss József Könyvtár, Művelődési ház és Sportcsarnok** önkormányzati intézmény fogja össze. A helyi kultúra szempontjából elsősorban a Művelődési Ház, annak épületében helyet kapó Könyvtár ítéhető jelentősnek. A könyvtár állományát 2021-ben 22 684 kötet alkotta, mely jelentősen elmarad a korábbi évek 28 ezret közelítő darabszámától, azonban a 2020-as évhez képest előrelépést jelent. A könyvtár beiratkozott olvasóinak száma 2017-et követően jelentősen csökkent, 2021-ben 282 fő volt. A kölcsönzött kötetek száma már ezt megelőzően jelentős csökkenésen ment át, 2021-ben 6 505 könyvet kölcsönöztek ki a Kiss József Könyvtárból.

28. ábra: Harkányi Könyvtár fő statisztikái

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. április

A Művelődési Házban tartanak minden nagyobb városi rendezvényt, konferenciát, Harkány beltéri kulturális programjait, a helyi kulturális csoportok rendezvényeit. A vidéki élet tradicionális rendezvényeit pedig a már több, mint százéves Terehegyi Faluházban rendezik meg. Mindezek mellett a művelődési ház ad helyet a város kulturális életét meghatározó Harkányi Kulturális és Művészeti Egyesület alá tartozó csoportok (Csak Apa Kedvéért zenekar, a Harka Dalkör, a Harka Táncegyüttes, a Harkányi Big Band, a Harkányi Nyugdíjas Klub, a Szabó Család zenekar és a Harkányi Ifjúsági Fúvószenekar) próbáinak és programjainak, de kisebb foglalkozások helyszíne, önszerveződő csoportok rendszeres találkozóhelye is. S mivel az épület befogadóképessége 250 fő, önálló konyhával rendelkezik, így alkalmas akár lakodalmak lebonyolítására is.

Egy város sportéletét nagyban határozza meg a sportolási lehetőséget kínáló helyszínek száma. Harkányban a legjelentősebb ilyen célú létesítménynek a sportcsarnok tekinthető, azonban a település tudatos fejlesztésének köszönhetően számos egyéb helyszín található. Az 1125 négyzetméteres Harkányi Sportcsarnok 350 fős nézőtérrel, szabvány kézilabda méretű sportpályával, hat öltözővel, bírói öltözővel, orvosi szobával felszerelt intézmény, amely legfőképp a csapatsportok (röplabda kézilabda, teremlabdarúgás, asztalitenisz) számára épült, de konditeremmel és klubhelyiséggel is rendelkezik. Itt eddzenek a Harkányi Sportegyesület és a Harkányi Diáksport Egyesület tagjai. A sportcsarnok szomszédságában 2 füves futballpálya, egy műfüves- és két salakos tenispálya található a hozzá tartozó öltözőkkel és vizesblokkal. 2022-ben benyújtott TOP_PLUSZ-1.2.1 pályázat keretében a sportcsarnok fejlesztése, valamint kültéri sport- és szabadidős létesítmény kialakítása valósul meg.

Harkány egyik sikeres sportága az asztalitenisz, amelynek szakosztályában a legkisebektől kezdve az idősebb korosztályig számtalan játékos található, s a hetente több alkalommal tartott edzéseken az aktív sportolókon kívül immár a városlakók mellett külföldi vendégek is gyakran vesznek részt. 38

Hasonló a helyzet a kiváló eredményeket felvonultató kézilabdában is, a város csapata szép sikereket tudhat magáénak: a különböző kupagyőzelmek mellett az NB III-as bajnokságban az utóbbi öt évben mindig dobogón végeztek, sőt a 2012/13-as bajnokságot megnyerte a gárda.

A legnagyobb aktív sportolói létszámmal a labdarúgás büszkélkedhet: a felnőtt csapat mellett a különböző fiatalabb korosztályokban számtalan ifjú tehetség bontogatja szárnyait, s a fiúk mellett immáron női csapat is megtalálható a városban. A foci örök szerelmeseit az öregfiúk jelentik, csapatuk intenzíven vesz részt a korosztályos bajnokságban. Szintén szép sikerek fűzhetők a város úszószakosztályához, amelynek versenyzői nem csak hazai, hanem számtalan nemzetközi megmérettetésen is bizonyították tehetségüket, s az egyesület a labdarúgás és asztalitenisz mellett az egyik legrégebbi múltra tekinthet vissza.

A különböző sportágak utánpótlás nevelésében jelentős szerep hárul az általános iskolában zajló nevelésen túl – miként a különböző szakterületeken is – a város Diákspport Egyesületére.

Harkányban a szabadidős sportolási lehetőségek is egyre szélesebbek, 2013-ban egy új, mindenki által igénybe vehető köztéri gyermek- és felnőtt játszóteret alakítottak ki az őspark, turisták által is kedvelt szegletében, ahol különböző szabadtéri erőgépek kerültek felállításra.

A városban folyamatosan fejlesztik a kerékpárutakat, mert nagy hagyománya van a kerékpározásnak. Az Önkormányzat 2013-ban első alkalommal rendezte meg szponzorok segítségével a 12 órás, nemzetközi maraton kerékpáros versenyt, mely az országban egyedülálló volt, hiszen országúton zajlott. A maraton verseny fődíja egy út volt a Tour de France-ra. Tervek szerint ezen túl minden évben megrendezésre kerül a kerékpáros maraton, ezzel is öregbítve Harkány, a fürdőváros jó hírét. (Forrás: <http://varos.harkany.hu/kozerdeku/kulturalis-es-sportelet/>)

1.8.5 Esélyegyenlőség biztosítása (HEP, Alapjogi Charta)

Harkány Város Önkormányzata a képviselő testülete által 2022-ben a 173/2022. (XI.17.) sz. önkormányzati határozattal elfogadott 2022-2027. évre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programjában az alábbi célokat fogalmazta meg:

„Harkány Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja a következőket:

- *az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,*
- *a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,*
- *a diszkriminációmentességet,*
- *szegregációmentességet,*
- *a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.*
- *az iskolát érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szervével (mohácsi tankerülettel).*

A HEP átfogó célja mindezek mentén: a településen élő öt kiemelt, hátrányos helyzetű célcsoport helyzetének feltérképezése, továbbá településszintű problémák feltárása és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló, az esélyegyenlőség előmozdítását célzó -más helyi és az országos programokkal összehangolt, valamint más önkormányzatokkal való együttműködésben megvalósítandó- intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával.”⁵⁵

⁵⁵ Harkány Város Önkormányzata, Helyi Esélyegyenlőségi Program 2022-2027

Az alábbi táblázat összefoglalja a dokumentum helyzetelemzésének következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi problémákat és az azok megoldására irányuló tervezett intézkedéseket:

5. táblázat: Helyi Esélyegyenlőségi Program intézkedései

Esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés megnevezése
Település szintű probléma	
A település egyes részein hiányos a közlekedési infrastruktúra, elavult az útburkolat	Utak, járdák fejlesztése, felújítása, közlekedésbiztonsági eszközök fejlesztése
Nem megoldott a belvíz és csapadékvíz elvezetése, hiányosak, elavultak a rendszerek	Belvízmentesítés bővítése – árkok, áttereszek kialakítása, fejlesztése, karbantartása
A közművesített háztartási szennyvízgyűjtés problémája, elavultak a meglévő rendszerek	Szennyvízhálózat és -telep korszerűsítése bővítése
Elavult, korszerűtlen ivóvízhálózat, nem garantált a folyamatos, egészséges ivóvízellátás	Ivóvíz-hálózat korszerűsítés és fejlesztés-kútfúrás
A központi, turisztikai szempontból kiemelt területek kivételével nem működik egységes, összehangolt térfigyelő-rendszer a településen.	Település szintű térfigyelő-rendszer kialakítása
Az energiaárak folytonos növekedése ellehetetleníti az önkormányzat működését, mely hátrányos hatással van a lakosság és a szükséges feladatok ellátására	Energetikai fejlesztés, megújuló energiafelhasználás bővítése, energiafüggés megszüntetése energia-önellátó rendszerek kialakításával
Magányos idősek és fiatalok találkozásának csökkenése, a tanulásra való igény csökkenése, az alacsony iskolai végzettségűek elhelyezkedési korlátozottsága	Mindenki által elérhető ingyenes oktatási és kulturális programok
Mozgásszegény életmódot folytató, túlsúlyos fiatalok számának növekedése	Sportprogramfejlesztés, tömegsport, szabadidősport lehetőségeinek bővítése
A helyben megvalósuló egészségügyi ellátáson kívül, más ingyenesen hozzáférhető egészségügyi szolgáltatás nem áll rendelkezésre	Az alapellátást kibővítő, ingyenesen hozzáférhető komplex egészségügyi szolgáltatás és szűrőprogramok szervezése
Megoldatlan a kóborló ebek befogadása és elhelyezése a településen	Ebtelep létrehozása
A lakosság egészségügyi ellátása az ügyeleti időben bizonytalanná válhat, az anyagi- és humán erőforrások hiányában	Háziorvosi ügyeleti alapellátás biztonságának megteremtése (a háziorvosi ügyelet 2023. június 1-vel megszűnt a településen)
A frekvenciánál magasabb helyen található piac vonzerejének csökkenése miatt a helyi termelők megélhetése nehezebbé vált. A piac egyes részei erősen leromlott állapotúak, nem hatékony energiafelhasználásúak	Piacfejlesztés – termelői piac bővítése, elavult piaci épületek, területek rehabilitációja, fejlesztése
Hiányzó turisztikai attrakciók a fürdő látogatószámának növeléséhez. A vendégek ellátási köre bővítésre szorul, hiányzik a legmagasabb színvonalú szállodai szolgáltatás. Hiányoznak a szabadidő eltöltésére alkalmas attrakciók a kisgyermekes családok számára. Hiányzó energia-önfenntartó rendszerek. Hiányzó természetben időeltöltésre helyt adó turisztikai attrakciók	Turisztikai attrakciók bővítése, fürdőfejlesztés, szállodaépítés
A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége	
Az álláskeresők között magas a szakképzettség nélküliek aránya, a munkaerőpiaci igényeknek nem megfelelő képesítés	Felnőttképzési, átképzési lehetőségek feltérképezése
A helyi álláskeresők és a környékbeli foglalkoztatók igényeinek összehangoltsága nem megfelelő, az álláskeresők nem rendelkeznek önmenedzselési ismerettel	A helyi regisztrált álláskeresők számára fejlesztő, közvetítő programok felkutatása, finanszírozása
A lakhatási gondokkal küzdő, lakástulajdonnal nem rendelkező, alacsony jövedelemmel rendelkező, szociálisan rászoruló helyi lakosok lakhatásának segítése nem megoldott az igénybevehető ingatlanok hiánya miatt.	Szociális bérlakások felújítása, kialakítása

A gyermekek esélyegyenlősége	
Hiányzik a kifejezetten ifjúság számára rendelkezésre álló közösségi tér, valamint a személyes találkozások bővítésére alkalmas szabadidős programok	Közösségi tér kialakítása az ifjúsági ház részére
A klímaváltozás miatt a gyermekek, mint jövőbeni veszélyeztetett csoport szemléletformálása szükséges	A helyi gyermekek környezettudatosságának erősítése
A hátrányos helyzetű családok nem tudnak üdülési lehetőséget biztosítani gyermekeik számára, emellett nincs lehetőségük idegennyelvi tapasztalatok, élmények szerzésére	Hátrányos helyzetű gyermekek üdültetése
A bölcsődei férőhelyek korlátozottak, nagy a túljelentkezés, emiatt gyerekek szorulnak ki az ellátásból. A kisgyermekes édesanyák foglalkoztatási lehetőségei romlanak, ha nem tudnak kisgyermekük napközbeni felügyeletéről gondoskodni	Bölcsődei férőhelyek bővítése
A hátrányos helyzetű gyermekek nevelési-oktatási intézményen kívüli felzárkóztatása nem megoldott, mivel a településen nem működik Biztos Kezdet Gyermekház és Tanoda	Biztos Kezdet Gyermekház és Tanoda létrehozása
A nők esélyegyenlősége	
A nőket ért erőszakos cselekmények tekintetében az ismertté vált esetek száma alacsony. A családon belüli erőszak esetében a látencia nagyon magas.	Családon belüli erőszak felderítése, visszaszorítására irányuló együttműködés
A hátrányos helyzetű nők körében hiányosak a háztartási, gyermeknevelési ismeretek. Gyermekeiket otthon nevelő vagy egyedül élő nők elmagányosodnak, társas kapcsolataik beszűkülnek	Nők házastársi- és gyermeknevelési ismereteinek bővítése, nők szolidaritásának erősítése
Az idősek esélyegyenlősége	
Az idősek egyre nehezebben jutnak hozzá az igényeiket kielégítő szolgáltatásokhoz. Nehezükre esik a bevásárlás, közlekedés, ügyintézés, nem rendelkeznek tapasztalattal az elektronikus szolgáltatások igénybevételében. Fokozódik az egyedül élő, a család segítségében nem részesülő idősek kiszolgáltatottsága.	Idősek és fiatalabb korosztály közötti kapcsolatteremtés, idősek helyi szolgáltatásokhoz való hozzájutásának biztosítása, idősekről való gondoskodás
A településen nem működik rendszeres, az idősek napközbeni ellátását és közösségteremtést szolgáló ellátás. Az idősek társas kapcsolatai beszűkültek, elszigeteltségük fokozódik. Az idős turisták számára a szabadidő eltöltését szolgáló programok hiányoznak.	Idősek nappali ellátása, nyugdíjas klub működtetése
A fogyatékkal élők esélyegyenlősége	
Az óvodás, általános iskolás kor feletti fogyatékkal élő gyermekek helyben történő fejlesztése, oktatása nem elérhető a településen	Fogyatékkal élő gyermekek fejlesztése, oktatása
A polgármesteri hivatal – az adóiroda kivételével – nem közelíthető meg akadálymentesen.	Polgármesteri hivatal akadálymentesítése, illetve mindenki számára könnyen megközelíthető új polgármesteri hivatali épület kialakítása
A fogyatékkal élő vagy megváltozott munkaképességű emberek álláskeresési esélyei erősen korlátozottak, a településen nem működik olyan munkahely, amely ezen célcsoportot foglalkoztatná, így társadalmi kapcsolataik, anyagi lehetőségeik, szociális körülményeik csökkennek.	Megváltozott munkaképességű ill. fogyatékkal élő emberek foglalkoztatására irányuló munkahelyteremtés
A fogyatékkal élők speciális igényeinek kielégítése helyben nem biztosított.	Fogyatékkal élők speciális fejlesztését, igényeit kiszolgáló szolgáltatások, ellátások, segédeszközök elérhetővé tétele

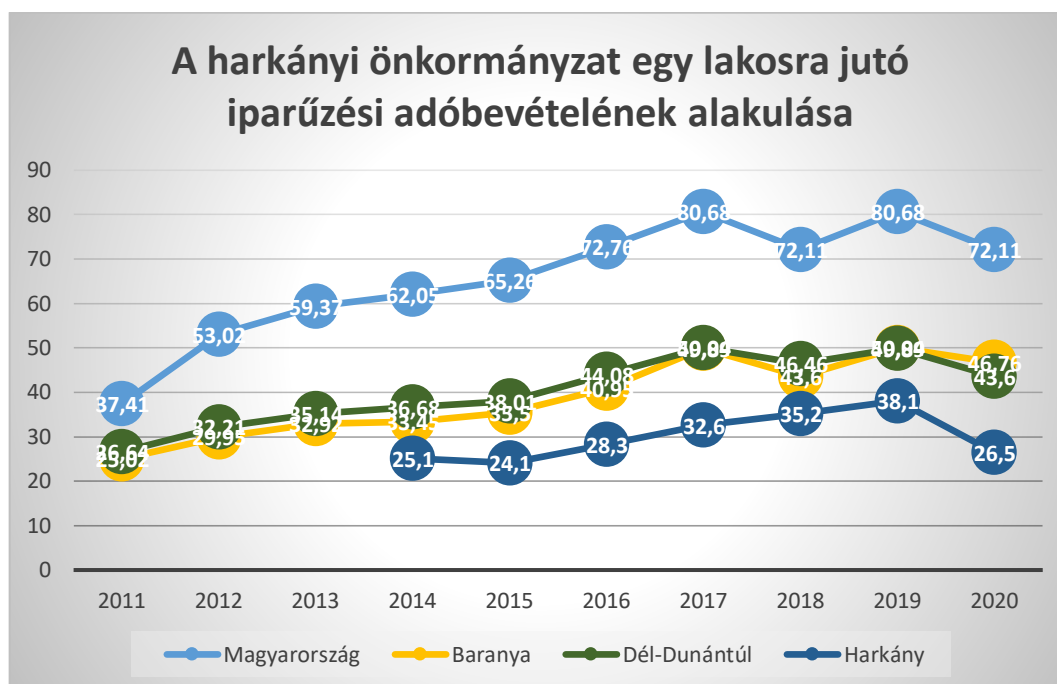
Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program alapján saját szerkesztés, 2023. július

1.9 A település gazdasága

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

Harkány gazdasági pozícióját, a város jelenlegi gazdasági erejét elsősorban a helyi vállalatok által fizetett iparüzési adó fajlagos mértékével, illetve ennek időbeli változásával értékelhetjük, mely egyszerre mutatja meg Harkány gazdasági szereplőinek jövedelemtermelő képességét és hozzáadott-érték előállítási potenciálját. Az ide vonatkozó nyilvános adatokból látható, hogy az önkormányzat iparüzési adóból származó bevételeinek egy lakosra jutó értéke 2014 és 2019 között másfélszeresére emelkedett, azonban 2020-ra a koronavírus járvány hatására ismét a 2014-es év szintjére csökkent; míg 2014-ben az iparüzési adóbevétel fajlagos értéke 25 ezer Ft körül alakult, addig 2019-ben ez az érték 38 ezer forintot ért el, mely a koronavírus járvány hatására 2020-ban 26 ezer forintra mérséklődött. Harkány ezzel az bevételszerzési teljesítménnyel jócskán a 2020-ban mért, 43-46 ezer forintos vármegyei és régiós, továbbá a 72 ezer forintos országos átlag szintje alatt helyezkedik el, növekedési üteme pedig szintén elmarad mindhárom területi szint trendjétől. Mindez egyértelműen jelzi a település és a térség mérsékelt gazdasági teljesítőképességét, valamint a vállalati bázisát alkotó gazdasági szereplők korlátozott méreteit és termelékenységét.

29. ábra: A harkányi önkormányzat egy lakosra jutó iparüzési adóbevételeinek alakulása (1000 Ft/fő)

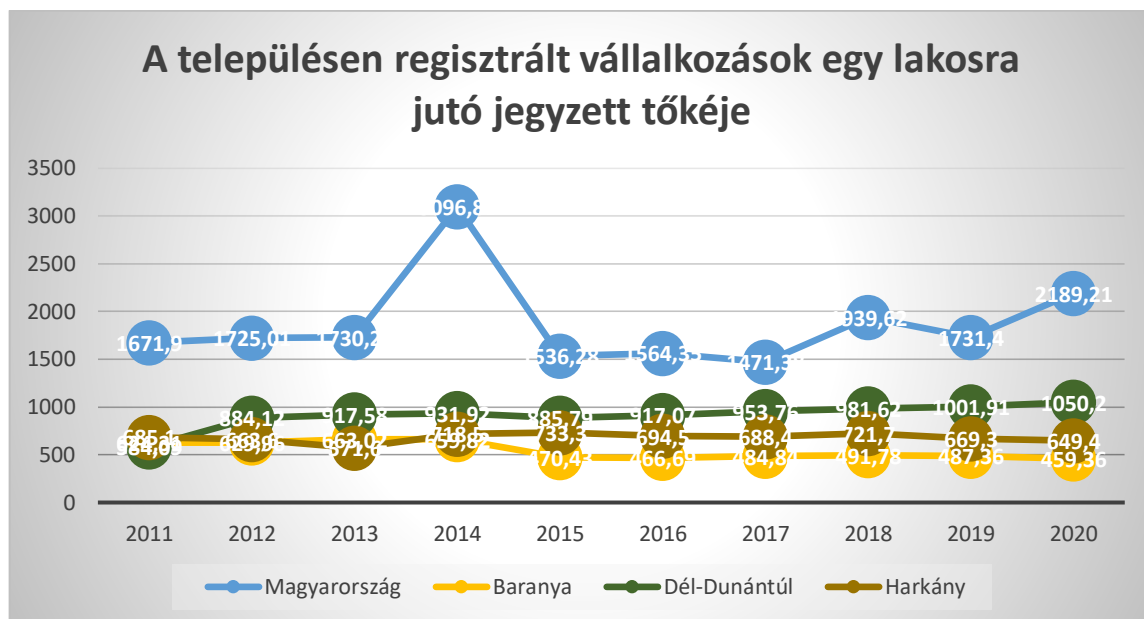

Forrás: TEIR adatai alapján saját szerkesztés, 2023. június

Részen hasonló helyzetértékelést fogalmazhatunk meg, ha a helyi gazdaság működésére vonatkozó releváns statisztikák vizsgálati körét kiterjesztjük. Mindebben elsőként a Harkány területén működő vállalkozások egy lakosra jutó jegyzett tőkéjének összegét érdemes értékelni, mivel a mutató alapján egyértelmű következtetés tehető a város gazdasági bázisát alkotó vállalkozások tőkeerejét illetően. Ebben a tekintetben, a rendelkezésünkre álló TEIR adatok alapján kijelenthető, hogy Harkányban 2011 óta a helyi vállalatok jegyzett tőkéjének egy lakosra vetített értéke nagyságrendileg 650-750 ezer forint körül alakul, mely 2014 óta meghaladja Baranya átlagos eredményét.

Mindez elsősorban a termálturizmusra épülő szállodák és vendéglátóhelyek által kialakított nagyobb települési tőkekoncentrációnak köszönhető, melynek szintje azonban az elmúlt 10 év során – főként a turizmus stagnáló volumene okán – jelentősebb pénzügyi léptékváltást nem produkált (30. ábra). Ebből adódóan Dél-Dunántúl 1 millió forintos fajlagos vállalati tőkekoncentrációs átlaga már jócskán meghaladja a harkányi gazdasági szereplők együttes eredményét (nem beszélve a 2017-óta növekedő, 2020-ban 2,2 millió forintot megközelítő országos átlagról), így következésképpen elmondható, hogy Harkány gazdasági környezete mérsékelt léptékű tőkebázissal rendelkezik, mely a helyi gazdaság fejlesztési törekvéseit alapjaiban befolyásolja.

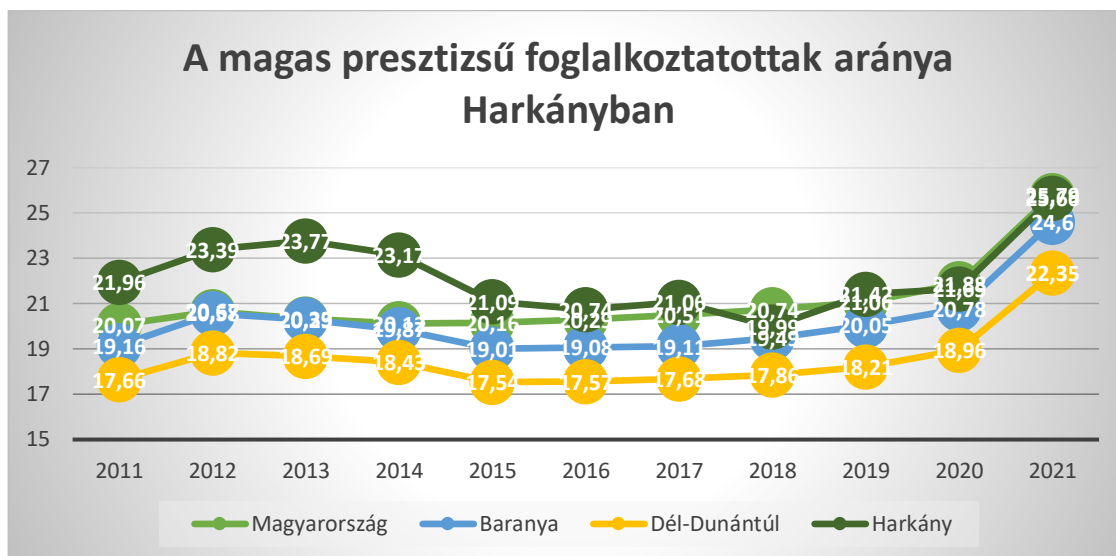
30. ábra: A településen regisztrált vállalkozások egy lakosra jutó jegyzett tőkéje (Ft)

Forrás: TEIR adatai alapján saját szerkesztés, 2023. június

Egy adott terület, település gazdasági fejlettségének egy másik jelentős fokmérője a magas presztízsű (diplomás végzettséghez között, magas jövedelmi kategóriába tartozó) foglalkoztatottak aránya, mely a minőségi foglalkoztatás és a hozzá párosuló magasabb színvonalú gazdasági aktivitás egyik legfontosabb mérőszáma. Az ide vonatkozó adatokból pozitívként elmondható, hogy Harkányban 2018-óta folyamatosan növekszik a magas presztízsű besorolásba eső foglalkoztatottak aránya, melynek köszönhetőn részesedésük a harkányi munkaerőpiacból 20 százalékról 26 százalék környékére növekedett, akárcsak a nemzetgazdasági trend esetében (31. ábra). Mindez azt jelenti, hogy Harkány foglalkoztatási szerkezete Baranya vármegye és a régió átagához képest 2-4 százalékponttal nagyobb részarányban integrál magas presztízsű foglalkoztatottakat, így a foglalkoztatás minősége – a térségre általánosan elmondható strukturális munkaerőhiányon túlmenően – nem okoz a város gazdaságfejlesztésében érdemleges kihívásokat.

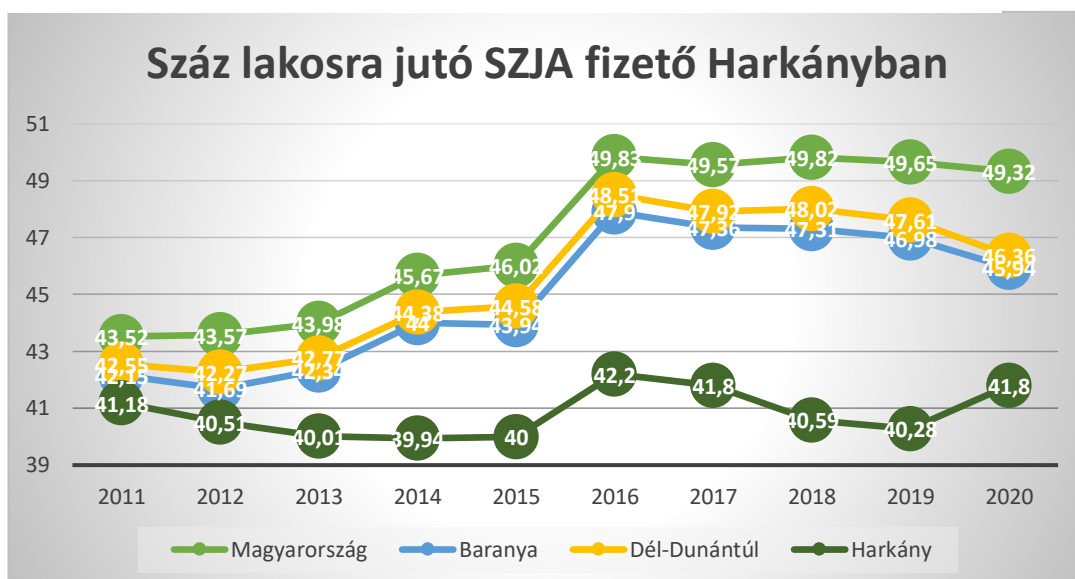
31. ábra: A magas presztízsű foglalkoztatottak aránya Harkányban (%)

Forrás: TEIR adatai alapján saját szerkesztés, 2023. június

Egy település gazdasági potenciáljának szintén fontos mutatója a személyi jövedelemadó (SZJA) fizetők aránya, mely pontosan megmutatja, hogy a helyi gazdaság a lakosság hány százalékának képes valamilyen formában jövedelemszerzési lehetőséget nyújtani. Az ezt ábrázoló adatsorokból egyértelműen látszik, hogy a 100 lakosra jutó SZJA fizetők számának alakulása Harkány esetében jelentős lemaradást mutat mind a vármegyei és régiós, illetve országos átlagokhoz képest. Mindebből megállapítható, hogy a harkányi SZJA fizetők aránya 2011 és 2021 között 41-42 százalék környékén alakult (igaz, állami adóbevételeként ez az önkormányzat saját adóbevételeit nem gyarapítja, ugyanakkor a helyi gazdaság foglalkoztatási képességéről egyértelműen tanúskodik). Ezzel az eredménnyel Harkány a vármegye és a régió átlagához képest 4, az országos átlaghoz mérve pedig 7 százalékpontos elmaradást mutat, mely egyértelműen jelzi Harkány lemaradását a lakosság gazdasági aktivitása, munkaerőpiaci integrációja terén.

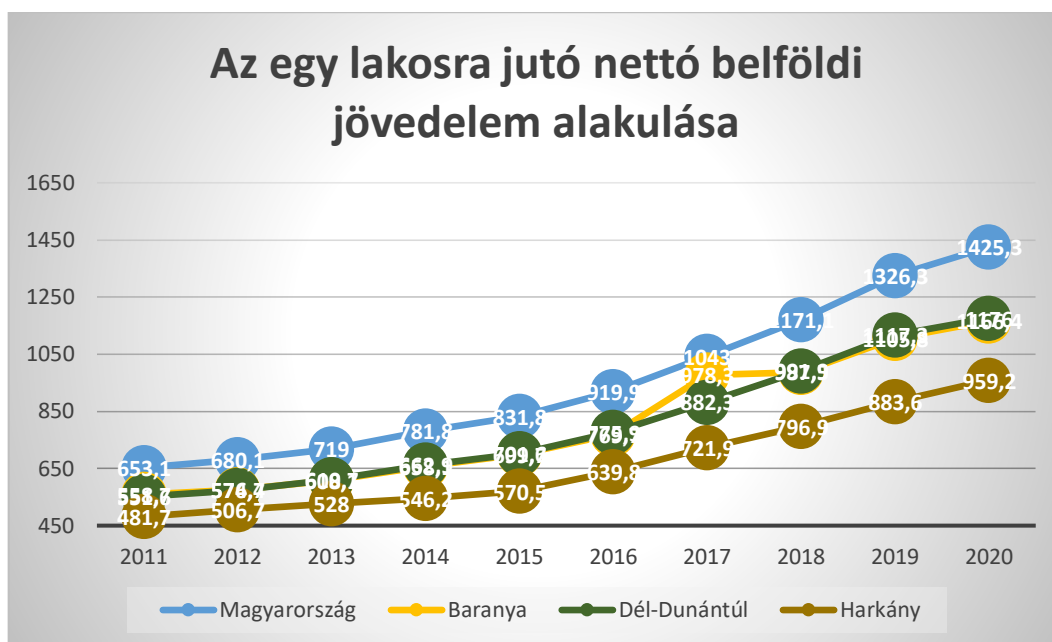
32. ábra Száz lakosra jutó SZJA fizetők Harkányban

Forrás: TEIR adatai alapján saját szerkesztés, 2023. június

Ugyanezt a megállapítást támasztja alá az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem fajlagos értékének alakulása. Az adatokból egyértelműen látszik, hogy a 2010-es évek eleje óta tartó konstans pozitív trend ellenére Harkány nem tudott a vármegyei/regionális/országos átlagok irányába felzárkózni (33. ábra). Ennek folyományaként az egy lakosra jutó jövedelem 2020-ban Harkányban nagyságrendileg 960 ezer forintot tett ki, mely a vármegyei és regionális átlagoktól 200 ezer, az országos átlaghoz viszonyítva pedig 470 ezer forintos éves elmaradást mutat. Mindez a fenti megállapításokkal összhangban egyértelműen jelzi a harkányi gazdaság elmaradását a helyi lakosság gazdasági aktivizálása, illetve jövedelemtermelő képességének növelése terén, mely alapvetően a következő alfejezetben taglalandó települési vállalati ökoszisztéma sajátosságaira vezethető vissza (nagy foglalkoztatók hiánya).

33. ábra: Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem alakulása (1000 Ft)

Forrás: TEIR adatai alapján saját szerkesztés, 2023. június

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A harkányi vállalati bázis főbb jellemzői kapcsán elmondható, hogy a városban 2020-ban 398 vállalat volt bejegyezve, köztük 25 nonprofit kategóriába sorolandó cég. Legnagyobb, 28 százalékos részaránnyal a kereskedelmi tevékenységet folytató gazdasági szereplők rendelkeznek, míg az építőipari vállalatok és a vendéglátásban érdekelt gazdasági szereplők 13 és 16 százalékos arányt tesznek ki (34. ábra). Így a település fő gazdasági gerincét alkotó turisztikai ágazat és a hozzá kapcsolódó kereskedelmi szegmens együttesen a település vállalati bázisának 46 százalékát alkotják.

34. ábra: A Harkányban regisztrált vállalatok ágazati megoszlása (db, %, 2022)

Ha a Harkányban regisztrált vállalatokat foglalkoztatási méreteik alapján kategorizáljuk, a település vállalati térképét egyértelműen az egyéni vállalkozások (önfoglalkoztatók) és a 10 fő alatt foglalkoztató mikrovállalkozások dominálják, akik együttesen a harkányi vállalkozások 97 százalékát alkotják (35. ábra). 10-19 fő között foglalkoztató vállalkozásból Harkányban összesen 4 vállalat található, míg a 20-49 fős foglalkoztatotti kategóriába további 3 vállalat sorolandó. 50 fő feletti foglalkoztatást a településen összesen négy gazdasági szereplő végez, melyek közül kettő a város legnagyobb turisztikai vonzerejét nyújtó termál- és gyógyturizmus sarokkövét alkotja (Harkányi Termál Rehabilitációs Centrum Nonprofit Kft. – 382 fő foglalkoztatott és a Harkányi Gyógyfürdő Zrt. – 116 fő foglalkoztatott). Mindebből egyértelműen látszik, hogy foglalkoztatási szempontból a város elsődleges bázisát az egyéni vállalkozások/gazdaságok, illetve a 10 fő alatt foglalkoztató mikrovállalkozások (sok esetben családi vállalkozások) alkotják. Éppen ezért ez a vállalati szegmens szükségszerűen Harkány gazdaságfejlesztési törekvéseinek egyik legfontosabb pilléréként azonosítható, mivel a munkaerőhiányos gazdasági környezetben a magasabb számú foglalkoztatást megvalósító vállalatok előtérbe kerülése kevésbé valószínű. Ugyanakkor szintén hangsúlyozandó, hogy a turisztika, s ezen belül is a termál- és gyógyturizmus csak a fürdőkomplexumon keresztül nagyszámú közvetlenül 500 főnek biztosít munkalehetőséget, így foglalkoztatási szempontból az ágazat fejlesztése a mikrovállalati szféra erősítésével párhuzamosan szintén stratégiai fontossággal rendelkezik Harkány gazdaságfejlesztési jövőképében.

35. ábra: A Harkányban regisztrált vállalatok megoszlása a foglalkoztatottak száma alapján (db, 2022)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. június

Az ágazati és foglalkoztatási besorolások mellett ugyanakkor azt is fontos áttekinteni, hogy Harkányban mely gazdasági szereplők realizálják a legnagyobb éves árbevételeket, így adózási szempontból a legmeghatározóbb vállalatok körét tudjuk meghatározni. Az OPTEN cégadatbázis 2021-es évre vonatkozó adatai szerint elmondható, hogy a 10 legmagasabb éves árbevétellel rendelkező vállalat összesített értelemben 8,1 milliárd forintos éves árbevételt realizált, foglalkoztatási tekintetben pedig 638 munkavállalónak biztosított munkát (6. táblázat). Közülük a legnagyobb árbevételt, 2,7 milliárd forint értékben a takarmány-kereskedelemmel foglalkozó Polina Trade Kft. érte el, míg a második helyen 1,8 milliárd forintos árbevétellel a gyógyászati feladatokat ellátó Harkányi Termál Rehabilitációs Centrum Nonprofit Kft. található, melyet harmadik helyen a gyógyfürdőt üzemeltető Harkányi Gyógyfürdő Zrt. helyezkedik el, éves, 920 millió Ft árbevétellel. Ezen vállalatok mellett ugyanakkor szintén hangsúlyozandó, hogy a lista 6. és 7. helyén további két szállodai szolgáltatást végző cég (Investeur Kft., Gyógy szálló Zrt.) is szerepel, melyek a termálturizmus és a rá épülő egészségügyi és vendéglátóipari szolgáltatások hangsúlyos szerepét, valamint az ágazat fejlesztésének létjogosultságát bizonyítják a helyi gazdaság szerkezetében.

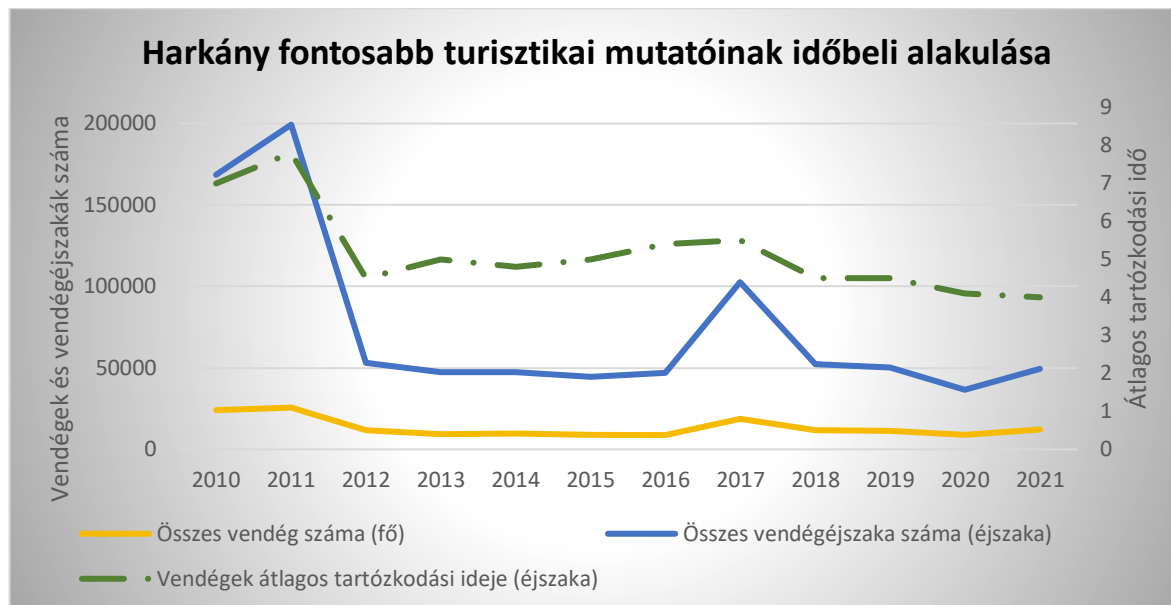
6. táblázat: A 10 legnagyobb éves árbevétellel rendelkező harkányi vállalat (2021)

Rangsor	Név	Éves nettó árbevétel (e Ft)	Adózás előtti eredmény (eFt)	Foglalkoztatottak száma (fő)	Főtevékenység
1	POLINA TRADE Kft.	2 722 179	5 205	3	Gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedelme
2	Harkányi Termál Rehabilitációs Centrum Nonprofit Kft.	1 800 007	- 22 608	382	Fekvőbeteg-ellátás
3	Harkányi Gyógyfürdő Zrt.	919 573	- 18 876	116	Egyéb humán-egészségügyi ellátás
4	Rechter Magyarország Kft.	888 873	154 776	5	Saját tulajdonú ingatlan adásvétele
5	Route Express Kft.	636 947	42 798	32	Közúti áruszállítás
6	Investeur Kft.	527 390	16 955	54	Szállodai szolgáltatás
7	GYÓGYSZÁLLÓ Zrt.	428 185	- 30 225	13	Szállodai szolgáltatás
8	SZERSZÁMVILÁG Kft.	423 213	3 954	5	Vegyestermékkörű nagykereskedelem
9	BERN Zrt.	398 621	2 414	23	Lakó- és nem lakó épület építése
10	MECSEK LEMEZ Kft.	305 984	10 112	5	Vasáru-, festék-, üveg-kiskereskedelem
Összesen		8 131 399		638	

Forrás: Opten adatai alapján saját szerkesztés, 2023. június

A turizmus átfogó fejlesztését ráadásul a forgalmi adatokból levonható következtetések még inkább indokoltá teszik. Harkány turisztikai vonzerejéről ugyanis a statisztikák tükrében elmondható, hogy a településre látogató, szálláshelyeken nyilvántartott vendégek 2010-ben regisztrált 24 ezer fős száma – egy konstans folyamaton keresztül – 2021-re 12 ezer főre apad, melyet az összes vendégéjszakák számában és az átlagos tartózkodási időben bekövetkezett hasonló irányú és még súlyosabb mértékű változások is követtek (36. ábra). Mindez Harkány turisztikai volumenében drasztikus mértékű visszaesést eredményezett, mely a város turizmuspromóciós törekvéseinek mielőbbi újragondolását, a térségi turisztikai koordináció megerősítését, illetve a szolgáltatási kínálatának korszerűsítését igényli a városvezetés és a fontosabb ágazati szereplők részéről.

36. ábra: Harkány fontosabb turisztikai mutatóinak időbeli alakulása

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. június

Harkány turisztikai forgalmának stagnálása ellenére azonban az önkormányzat idegenforgalmi adóból származó bevételeinek elmúlt 10 éves tendenciája kifejezetten pozitívan alakult. A település idegenforgalmi adóbevételeinek értéke 2012 és 2019 között évi 80 millió forintról 140 millió forintra emelkedett, melyet, ha a vizsgált időszakban mért, nagyságrendileg 17,12 százalékos kumulatív inflációs mutatóval is korrigáljuk, nagyságrendileg évi 40 millió forintos realbevételemnövekedést eredményezett Harkány számára. A harkányi turisztikai forgalmat azonban 2020-ban a koronavírus járvány drasztikusan visszavetette, melynek hatására a város éves idegenforgalmi adóbevétele 25 millió forintra apadt. Igaz, a turizmus újraindulásával az adóbevételek szintje 2021 óta folyamatos növekedést, a korábbi trendhez történő felzárkózást mutat, ugyanakkor az elmúlt évek inflációs csúcsai a turisztikai bevételek értékét tovább erodálták.

37. ábra: Harkány idegenforgalmi adóbevételeinek alakulása 2012-2022 között (Ft)

Forrás: Harkány Város Önkormányzata Képviselő-testületének önkormányzati rendeletei alapján saját szerkesztés, 2023. június

1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzeléseik

Általános jelleggel elmondható, hogy az elmúlt évek során a harkányi vállalatok gazdaságfejlesztési törekvéseiket szinte kizárólag uniós források felhasználásával (vagy ennél kedvezőtlenebb konstrukciónak számító hitelfelvétellel) tudták megvalósítani, melyre a 2014-2020 között futó Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP), illetve az agrárvállalkozásokat támogató Vidékfejlesztési Operatív Program (VP) keretében kiírt források biztosítottak lehetőséget. A harkányi vállalatok fejlesztési igényeit jól szemlélteti, hogy a GINOP keretében összesen 22 települési projekt részesült támogatásban, melynek eredményeként 472 millió Ft összértékű projektcsomag valósulhatott meg a településen, ahogy azt a 4.3. számú melléklet is mutatja. Az ide vonatkozó kimutatásból látható, hogy a beruházások – az operatív program pályázati felhívásainak megfelelően – technológiafejlesztési, telephelyfejlesztési, valamint foglalkoztatásbővítési cézzel szolgált a helyi gazdaság erősítését, melynek köszönhetően a legmeghatározóbb szereplők sikeresen növelhették versenyképességüket.

A 2023 eleji helyzetkép alapján pedig megállapítható, hogy az uniós finanszírozás iránti fokozott igény, illetve a vele szembeni vállalati kitettség (a magas hitelkörnyezet és az uniós források kedvező pénzügyi konstrukciója miatt) a 2021-2027-es uniós fejlesztési ciklus eddigi pályázati elbírálásában ugyancsak fokozott mértékben tetten érhető. Mindez azt jelenti, hogy az új forrásokat nyújtó GINOP Plusz operatív program támogatói szerepe alapjaiban fogja befolyásolni a harkányi gazdasági szereplők beruházásainak alakulását és a város gazdaságfejlesztési jövőképét. Ezt egyértelműen példázza, hogy a GINOP Plusz keretében már 2021-2022 során 421 millió forint összértékű vállalatfejlesztési projektcsomag indult el Harkányban, mely a 2014-2020-as ciklus során megvalósult beruházási összértékét már most megközelíti (4.1. számú melléklet). Mindez egyfelől a helyi vállalatok sikeresebb időarányos pályázati teljesítményét, másrészt pedig a továbbra is magas forrásszerzési motivációt támasztja alá.

Tekintettel arra, hogy Harkány térsége jelentősebb agrárgazdasági háttérrel rendelkezik, ezért a település gazdaságfejlesztését a GINOP források mellett az agráriumot támogató Vidékfejlesztési Operatív Program (VP) finanszírozási háttere is érdemben segítheti. Ezt példázza a VP keretében 2014-2020 között finanszírozott projektek listája, melyek 70 agrárgazda/agrárgazdaság fejlesztéseit támogatták a GINOP mértékét jelentősen meghaladóan, mintegy 1,65 milliárd forint összértékben (4.2. számú melléklet). Az elnyert pályázatok között arányokat jól szemlélteti, hogy a 15 legnagyobb támogatást elnyerő pályázat összesen 1,4 milliárd Ft fejlesztési tömeget képvisel, mely Harkány teljes VP finanszírozásának 85 százalékát fedi le. Mindez nem meglepő, mivel a 70 nyertes pályázat közül 50 kedvezményezett 15 millió forint alatti kisüzemfejlesztési projektet valósított meg, így pozitívként elmondható, hogy a VP keretében egyszerre tudtak a nagyobb méretet képviselő gazdaságok, valamint a kisüzemi termelést képviselő agrárvállalkozók is forrást szerezni.

1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Egy település gazdasági versenyképességét, illetve gazdaságfejlesztési jövőképét az adott térség tényezőellátottsága, az általa nyújtott befektetési környezete alapjaiban determinálja. Ebben a tekintetben Harkány esetében több kihívás azonosítható, melyek az alábbi aspektusok mentén a település gazdaságfejlesztését nehezítik:

Megközelíthetőség:

Harkány városa az 58-as főút mentén fekszik, ez az út köti össze a várost Péccsel, illetve Horvátországgal. A fürdőváros Budapesttől 245 km-re fekszik, az M6-os autópálya megépítése óta a település autópályán 2,5 óra alatt érhető el (a legközelebbi autópálya csomópont Harkánytól 27 km-re található). Vasútállomása nincs, így a régió- és egyben vármegyeközpontból, Pécsről lehet a félóránként induló menetrend szerinti autóbuszsal elérni. Ha Budapestről tömegközlekedéssel kívánunk Harkányba eljutni, akkor vasútra kell szállni, a Budapest– Pécs távolságot IC járással 2 óra 40 perc alatt tehetjük meg, amihez hozzá kell kalkulálni a Pécs–Harkány autóbusz utat is, amely közel 40 perc. Ha az átszállásokat és az esetleges késéseket is figyelembe vesszük, akkor 3,5–4 órát is igénybe vehet az utazás. Tekintettel arra, hogy Harkány főként az idősebb korosztály keresletére építő egészségturisztikai centrum, a település megközelíthetősége nem erősíti annak versenyképességét. Harkány gazdasági versenyképességét azonban potenciálisan javíthatja az M56-os út tervezett meghosszabbítása, mely a tervek szerint a 20 km-re lévő Illocska településnél lépi majd át a magyar-horvát határt és csatlakozik a horvát autópályához. Várhatóan ugyancsak kedvező hatása lesz a vármegyei tervben megjelenő új főúti kapcsolatnak, mely a 67. sz. út fejlesztésével Sellyén keresztül eredményez kedvezőbb megközelíthetőségi feltételeket Harkány számára.

Kitettség az uniós forrásoknak:

A koronavírus járványt, illetve az orosz-ukrán háborút követően a magyarországi önkormányzatok pénzügyi mozgásteret általában beszűkült, forrásszűkös helyzet állt elő, melyet a 2021-2027-es uniós fejlesztési források folyósításában kialakult késedelem csak tovább nehezít. Mindez Harkány Város Önkormányzatának finansziális kitettséget növelte (az önkormányzati hitelfelvétel szigorú szabályaival együtt), így a város fejlesztésének jövőbeni dinamikáját az uniós források bizonytalan folyósítási menetrendje kedvezőtlen irányba befolyásolja.

Alacsony szintű vállalati tőkekoncentráció és jövedelemtermelési potenciál:

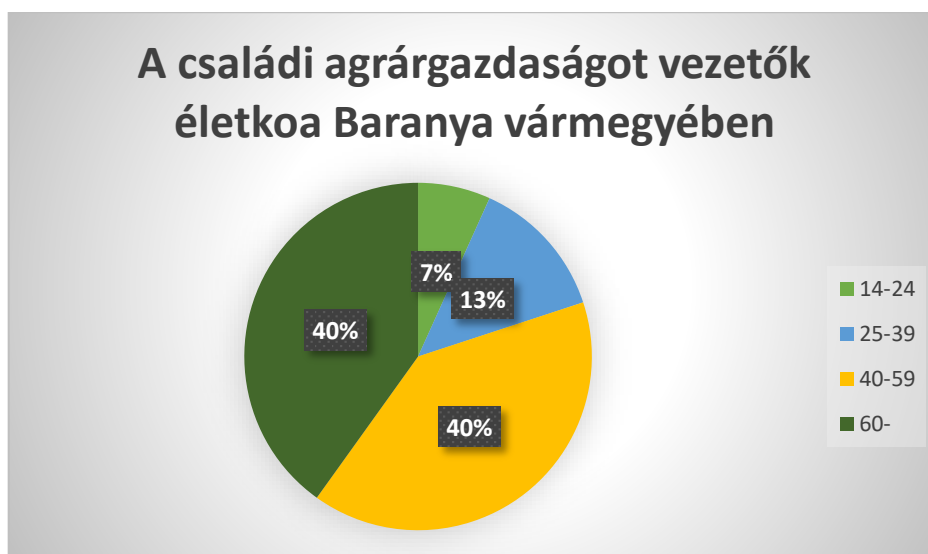
Mint ahogy azt az előző alfejezetek is megfogalmazzák, Harkány gazdasági bázisát relatíve tőkeszegény, alacsony jövedelemtermelő potenciállal és sok esetben gyenge likviditással rendelkező vállalkozások alkotják, melyek beruházásaikat szinte kizárólag uniós forrásoknak köszönhetően tudják megvalósítani. Mindennek megfelelően a település gazdasági szereplői rendkívül korlátozott lehetőségekkel és súlyos kitettséggel rendelkeznek tevékenységük intenzitásának erősítése, vagy a foglalkoztatotti létszámuk növelése terén, mely Harkány lokális gazdaságfejlesztésében alapvető nehézségeket okoz. Ezt a helyzetet az 1.9.1. alfejezetben szereplő statisztikák (iparűzési adó, vállalati tőkekoncentráció stb.) kézzelfogható módon szemléltetik.

A helyi KKV-k generációváltási problémái:

Harkány térségében – ahogy sok más vidéki területen egyaránt – a KKV-k egyik legnagyobb középtávú kihívását a generációváltás problémája okozza. Számos kutatási eredmény támasztja alá, hogy a vidéki KKV-k számottevő hányada (nagyságrendileg fele) felkészületlenül érzi magát a generációváltás megvalósítására, így ez a folyamat külső szakmai és pénzügyi támogatást, mentorálást igényel, enélkül ugyanis KKV-k által alkotott vállalati háttér rövid- és középtávon egzisztenciális válságba kerülhet. A legkritikusabb helyzet a mezőgazdaságban működő családi gazdaságokat jellemzi. Ahogy a KSH 2020-as adataiból kiderül, hogy Baranya vármegyén belül a családi agrárgazdaságok vezetőinek 7 százaléka volt 24 évnél fiatalabb (vagyis pályakezdő), illetve további 13 százalékuk a 25-39 éves korcsoportból került ki (38. ábra).

Igaz, a karrierfejlődési szempontból teljes mértékben érthető, ha a pályájuk elején álló fiatal agrárvállalkozók közül kevesebben jelennek meg a családi gazdaságok vezetőjeként, ugyanakkor az egyértelműen a szakma elöregedését mutatja, hogy a gazdaságvezetők 80 százaléka 40 év fölötti, a 60 év feletti vezetők pedig csak önmagukban 40 százalékos részarányt alkotnak. Mindez egyértelműen szemlélteti az agráriumban működő KKV-k elöregedését, mely az elmaradó vagy kudarcos generációváltás esetén a családi gazdaságoknál dolgozó 14 ezer baranyai munkavállaló jelentős részét sodorhatja egzisztenciális veszélybe. Ez pedig, ha nem is feltétlenül ugyanilyen mértékben, de a más ágazatokban működő baranyai KKV-k, családi vállalkozások esetében is elmondható tendencia, így Harkány gazdasági versenyképességének jövőbeli alakulását a KKV-k átörökítésének sikere alapjaiban fogja befolyásolni.

38. ábra: A családi agrárgazdaságokat vezetőik életkora Baranya vármegyében (2020, fő, %)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

Munkaerőkínálati problémák:

Harkány gazdaságfejlesztését és versenyképességének növelését a térségben azonosítható strukturális munkaerőhiány, vagyis az álláskeresők relatíve alacsony, a munkaerőpiaci igényekhez nem idomuló képzettségi színvonala nagymértékben nehezíti, mely általánosságban számos más vidéki térség felzárkózásában, fejlesztésében szintén jelentős gondokat okoz. Ahogyan azt a KSH 2021-es kimutatásai is szemléltetik, a településen 162 főt tartottak nyilván álláskeresőként, akiknek közel 60 százaléka (96 fő) 180 napon, közel felük (74 fő) pedig egy éven túli álláskeresőnek minősült, miközben döntő hányadukban (120 fő) fizikai foglalkozású szakmákból érkeztek (4. táblázat). Mindez azt jelenti, hogy Harkányban az álláskeresők mérvadó hányada még hosszabb távon is nehezen tud a munkaerőpiacon reintegrálódni (többnyire hiányos képzettség okán), s mivel többségük nem rendelkezik a kereslethez idomuló készségekkel, az esetek többségében munkaerőpiaci reintegrációjuk ellehetetlenül. Fontos azonban azt is hangsúlyozni, hogy Harkányban az elsődleges munkaerőpiac helyett a közfoglalkoztatás sem nyújt reális jövedelemszerzési alternatívát, mivel 2021-ben a településen összesen 13 közfoglalkoztatottat regisztráltak, mely a helyi közfoglalkoztatás alacsony intenzitását mutatja. Következésképpen, az alacsony színvonalú munkaerőtartalék okán a helyi gazdasági szereplők korlátozott mozgástérrel rendelkeznek a magasabb minőségi színvonalat és nagyobb hozzáadott értéket biztosító beruházások és komplexebb termelési folyamatok megvalósításában, az ezekhez szükséges humán erőforrás ugyanis számos esetben, helyi szinten megfelelő számban nem elérhető.

7. táblázat: Az álláskeresőket besorolása Harkányban a fontosabb munkaerőpiaci szempontok szerint (fő, 2021)

Nyilvántartott álláskereső	162
180 napon túli nyilvántartott álláskereső	96
Egy éven túl nyilvántartott álláskereső	74
Fizikai foglalkozású nyilvántartott álláskereső	120
Szellemi foglalkozású nyilvántartott álláskereső	45
Nyilvántartott pályakezdő álláskereső	10
Nyilvántartott megváltozott munkaképességű álláskereső	2
Közfoglalkoztatottak	13

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

Az álláskeresőket korösszetételéről elmondható, hogy 61 százalékuk 40 évnél idősebb, legnagyobb részarányban pedig a 61 évnél idősebb, nyugdíj előtt álló korosztály képviselteti magát 21 százalékkal. Ezek alapján megállapítható, hogy Harkányban elsősorban az idősebb, vagyis a legnehezebben átképezhető álláskeresőket munkaerőpiaci integrációja ütközik nehézségekbe, mely a tapasztalatok szerint összefüggésben áll a hiányos vagy nem megfelelő végzettséggel rendelkező munkaerőkínálat problémáival.

39. ábra: Az álláskeresőket megoszlása Harkányban korcsoporti besorolásuk szerint (fő, %, 2021)

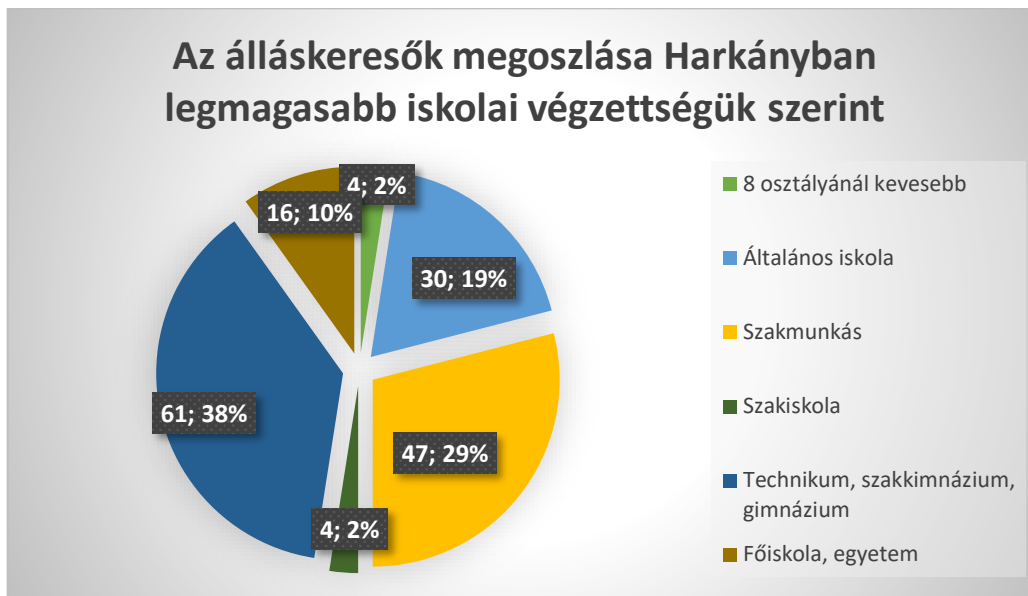

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

Ezt a megállapítást szintén alátámaszthatjuk, ha az álláskeresőket csoportját legmagasabb iskolai végzettség szerint is megvizsgáljuk. Az adatokból ugyanis kiderül, hogy az álláskeresőket szinte kizárólag alap- vagy középfokú (gimnáziumi vagy szakmai) végzettséggel rendelkeznek, miközben Harkány gazdasági szerkezete elsősorban ezen a munkavállalói csoportokon alapul. Ez a helyzet pedig arról árulkodik, hogy a középfokú végzettségű álláskeresőket, mint munkaerőtartalék, nem tudnak beépíteni a leginkább bértől alapuló lokális foglalkoztatási struktúrába, mivel képzettségük nem illeszkedik a foglalkoztatók keresleti igényeihez.

Következésképpen a lokális munkaerőtartalék foglalkoztathatósága érdekében az átképzésre, az új készségek elsajátítására Harkány gazdaságfejlesztésében célszerű kitüntetett figyelmet fordítani, mely alkalmasint utat nyithat a gazdasági szereplők foglalkoztatási szerepvállalásának erősítése előtt.

40. ábra: Az álláskeresők megoszlása Harkányban legmagasabb iskolai végzettségük szerint (fő, %, 2021)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

Összességében tehát, a Harkány versenyképességet befolyásoló tényezők terén adott egy alacsony hozzáadott értéket előállító, gyenge jövedelemtermelő-képességű, pénzügyileg sérülékeny vállalkozói bázis, egy rossz kínálati mutatókkal rendelkező lokális munkaerőtartalék, valamint egy közlekedési szempontból nehezen megközelíthető, földrajzilag perifériális település és térsége. Mindezen tényezők Harkányt és térségét gazdaságfejlesztési szempontból hátrányos helyzettel szembesítik, melynek leküzdése, vagyis a település gazdasági felzárkózásának elindítása csakis komplex beavatkozások implementálásával válik lehetővé.

1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok

Az aktuális kimutatások szerint a településen 2 060 lakóépület található, amelyekből 488 db 50m²-nél kisebb alapterületű, 820 db 50-99m² alapterületű, 752 db pedig 100m²-nél nagyobb. Egy lakás átlagos alapterülete 90m². Összesen 1 430 ingatlanban vannak bejelentve lakók, és 430 nem laknak, tehát a nem lakott lakások aránya 20,9 százalék. Mindez azzal áll összefüggésben, hogy a városban az elmúlt 2 évtizedben számos külföldi állampolgár jutott ingatlanhoz, akiknek többsége német állampolgár volt. A külföldi ingatlantulajdonosok egy része egész évben (életvitelszerűen), mások szezonálisan (fürdőlátogatóként) hasznosítják az ingatlant, amelyben időnként rokonaikat, ismerőseiket is vendégül látják, de előfordul, hogy magánszálláshelyként hasznosítják.

A magánszemélyek által tulajdonolt lakások száma 1 984, önkormányzati lakás pedig 29 van. Az ingatlanok 1 509 esetben saját használatúak, 83 esetben bérbe van adva, azaz 5,8 százalék a bérlakások aránya. Harkány összes épületéből 1 435 1 lakásos, 47 2-3 lakásos, 19 4-10 lakásos, 20 épületben pedig 11 vagy annál több lakás található.

Az átlagos négyzetméterárak tekintetében kijelenthető, hogy a helyi ingatlanpiac az országos trenddel párhuzamosan jelentős mértékű felértékelődésen ment keresztül. Míg 2012-ben Harkányban az átlagos négyzetméterár 166 ezer forintos szinten állt, addig ennek értéke 2022-re 356 ezer forintra emelkedett, mely kétszeres mértéket meghaladó növekedést jelent.

A gazdaságfejlesztési céllal felhasználható ingatlanok tekintetében fontos előrelépést eredményezett, amikor 2017-ben Harkány Város Önkormányzata és Baranya Vármegyei Önkormányzati Hivatal alkotta konzorcium 456,4 millió Ft vissza nem térítendő támogatást nyert a harkányi iparterület fejlesztésére. A projekt a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program keretében meghirdetett TOP-1.1.1-16 kódszámú Ipari parkok, iparterületek fejlesztése című pályázati kiírás keretében került támogatásra. A kialakított iparterület Harkány közigazgatási területének súlypontjához közel, a belterület középső északi területén fekszik. Pécs felől, illetve Harkányból észak felé haladva az 58-as fő közlekedési útról könnyen megközelíthető a Munkácsy utcára nyugat felé lekanyarodva. Ugyanígy könnyen megközelíthető az elkerülő útról az Ormánság irányából és a déli Horvátországból érkezőknek, minden esetben szilárd burkolatú útról. Fekvését, kiterjedését tekintve egy jól lehatárolható egységet alkot, két beközlekedési útsatlakozással a Munkácsy utcáról.

A 6,2 hektáros területen 9 db előkészített telek került kialakításra. Elkészült az ingatlanokhoz vezető belső úthálózat, kiépítésre került a szennyvízhálózat, az ivóvízhálózat, a gázvezeték-hálózat, és teljesen új villamoshálózatot kapott a terület a fogyasztási igényeknek megfelelő kapacitással. Emellett a betelepülő vállalkozások kiszolgálása érdekében elkészült egy új szociális és irodaépület, ahol irodai szolgáltatások igénybevételére nyílik lehetőség.

A települése elérhető további befektetési lehetőségek:

- A 2423 hrsz-ú ingatlan 3 783 m²-es, közművesített terület a fürdőtől 300 m-re fekszik, művelési ága telephely. A rendezési terv besorolása: üü-2
- A 2427-es helyrajzi számú ingatlan 3 667 m² területű, közművesített telken kétszintes iroda és melléképületek találhatóak, a fürdőtől 300 m-re fekszik. Rendezési terv besorolása: üü-7
- 450 m-re, a 2432-es helyrajzi számon fekszik az a kétszintes üdülő, + 2 db üzemi épület, amelynek területe 9 131 m², és teljesen közművesített. Rendezési tervi besorolása: üü-3.
- A 2500/1 helyrajzi számú beépítetlen terület 20 m távolságra fekszik a fürdőtől, teljes közműellátottsággal rendelkezik. Alapterülete 15 000 m², az ingatlanon nincs épület, rendezési tervi besorolása üü-9.
- A 2489 és 2500/2 ingatlanok művelési ága szintén beépítetlen terület. Előbbi 22 356 m², utóbbi 16 194 m² területű, teljes közművel ellátott területek. A fürdőtől 30 m-re találhatóak, rendezési tervi besorolásuk K-M1.
- A várost elkerülő út mellett a 0276/67-es helyrajzi számú, 27 938 m²-es, a 0276/70-es helyrajzi számú (13 684 m²) és a 0276/71-es helyrajzi számú (18 215 m²) kereskedelmi, szolgáltató gazdasági (Gksz) területek várják a befektetőket.

1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Harkány Város Önkormányzata jelenlegi, operatív szintű településfejlesztési és gazdaságfejlesztési törekvéseit a 2020-2024-es évekre vonatkozó gazdasági programja tartalmazza, idomulva a településfejlesztés stratégiai dokumentumaihoz. A gazdasági program célkitűzései holisztikus módon Harkány összes fejlesztési szegmensét lefedik, így operatív szinten is biztosított a településfejlesztési törekvések komplex módon történő megvalósítása. A program az alábbi fontosabb célokat fogalmazza meg:

- turizmus fejlesztése, turisztikai menedzsment szervezet kialakítása
- gyógyfürdő komplex fejlesztése
- gazdasági infrastruktúra fejlesztése
- munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése, humán erőforrások és az oktatási infrastruktúra fejlesztése
- építési telkek kialakítása, ingatlanok eladása
- közlekedési infrastruktúra fejlesztése
- közműfejlesztés
- kulturális és sport infrastruktúra fejlesztése
- játszóterek és zöldterületek fejlesztése
- hulladékgazdálkodás (szelektív hulladékgyűjtés) fejlesztése
- épített és természeti környezet fejlesztése
- egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése
- önkormányzati bevételek növelése

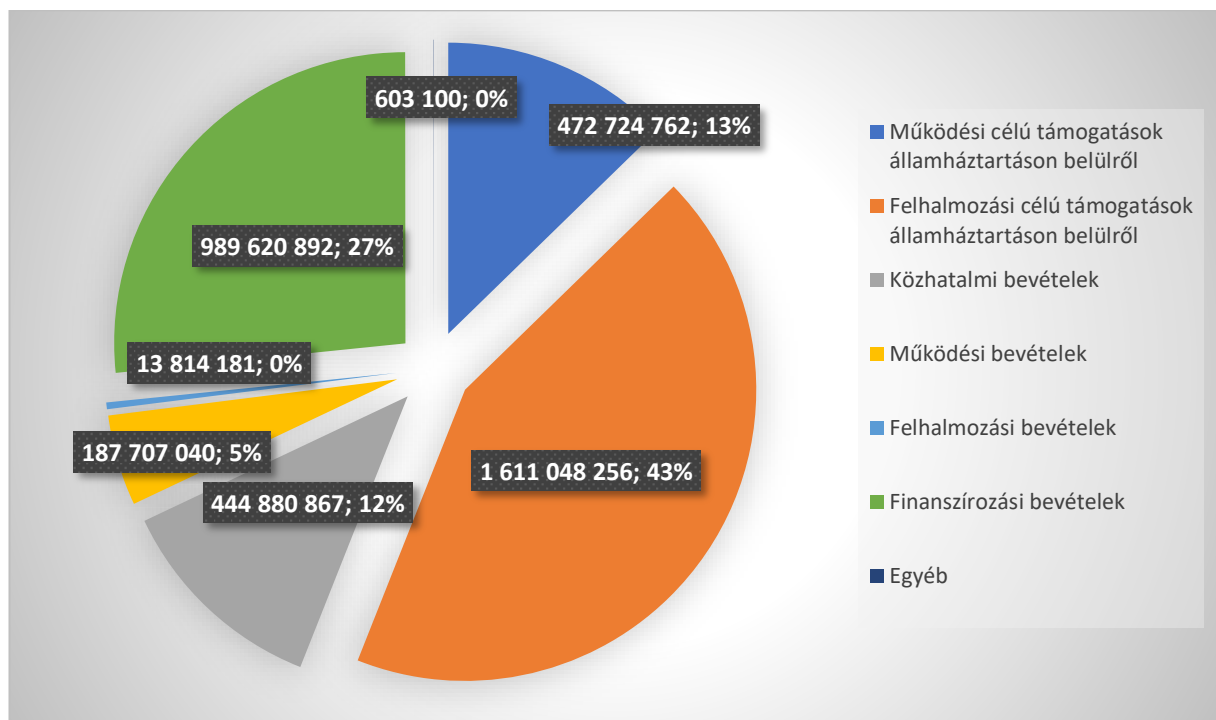
A gazdasági programban szereplő célok elérése érdekében az önkormányzat az alábbi fontosabb fejlesztési törekvéseket jelölte ki irányadó specifikus célkitűzésként:

- közösségi programok szervezése elsősorban a fiatalokra fókuszálva
- közterületek és közintézmények infrastrukturális fejlesztése (kiemelt hangsúly az energetikai fejlesztéseken)
- vízvédelem (szennyvíz és csapadékvíz elvezetésének javítása)
- vízközmű fejlesztése
- szelektív hulladékgyűjtés erősítése
- gyógyturisztikai szolgáltatások fejlesztése kiegészülve az élmény- és sportturizmus erősítésével
- új gazdasági területek létesítése KKV-k számára
- belterületi utak felújítása
- vonzó, emberközelű városkép fenntartása
- lakosság környezettudatos szemléletformálása
- szociális és egészségügyi alapellátás fenntartása, színvonal-emelése
- ingyenes köztéri wifi pontok létesítése
- nemzetközi kapcsolatok fejlesztése
- a turizmus-koordináció helyi szintű kompetenciáinak intézményesítése
- a gyógyfürdő gyógyászati profiljának kiemelt fejlesztése, illetve hozzá kapcsolódó négycsillagos szálláshelyfejlesztés megvalósítása
- önkormányzati befektetéspromóciós tevékenységek erősítése

- megújuló energiaforrások fokozott felhasználása
- befektetésekhez adókedvezmények biztosítása

Harkány költségvetési helyzetét, mozgásterét elsősorban a települést irányító önkormányzat legutolsó lezárt, 2022-es költségvetési évre vonatkozó adatokkal szemléltethetjük kézzelfogható módon. Az összesen 3,72 milliárd forint bevételi oldallal rendelkező 2022-es önkormányzati költségvetés végrehajtására vonatkozó önkormányzati rendelet adatainak tükrében megállapítható, hogy a település tárgyévi bevételeinek 13 százaléka – nagyságrendileg 473 millió forint – központi költségvetésből érkező támogatásnak (állami normatíva), további 43 százaléka (1,6 milliárd forint) pedig szintén az államháztartáson belülről érkező felhalmozási célú támogatásnak minősül (ez utóbbi technikai értelemben az adott évben lehívható uniós fejlesztési forrásokat jelenti, melyek jelentős részben csak 2023-ban fognak hasznosulni). Ezzel ellentétben helyi adókból (közhatalmi bevételek) az önkormányzat költségvetési forrásainak 12 százaléka, mintegy 444,8 millió forint érkezik, további 5 százalékos, hozzávetőlegesen 188 millió forint pedig vagyongazdálkodási szolgáltatásokhoz kapcsolódó működési bevételekből és egyéb forrásokból származik (41. ábra). Mindez Harkány települési költségvetésének bevételi struktúrájában, a hasonló méretű településekhez viszonyítva, közepes intenzitású helyi forrasszerzési képességről tanúskodik.

41. ábra: Harkány Város Önkormányzatának 2022-es költségvetési bevételei (Ft, %)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

Ha az önkormányzat 2022-es saját közhatalmi bevételeinek struktúráját megvizsgáljuk, jól látható, hogy a 444,8 millió forint összértékű bevételi kategória legjava három fő bevételi forrásból, az építményadóból, az iparűzési adóból, illetve az idegenforgalmi adóból tevődik össze (5. táblázat). Az idegenforgalmi adó időbeli alakulásának 1.9.2. alfejezetben bemutatott tendenciájához hasonló pálya jellemzi az önkormányzat iparűzési adóbevételeit. Míg 2012-ben Harkány 128 millió forint iparűzési adóbevételt tudhatott magáénak, addig az adónemből származó bevétel értéke 2019-re 180 millió forintra emelkedett, mely hasonlóan idegenforgalmi adóbevételek esetéhez, a 17,12 százalékos kumulált inflációs mutatóval korrigálva is évi 30 millió forint reálbevétel-növekedést produkált (42. ábra).

Fontos azonban hangsúlyozni, hogy a koronavírus járványt követő drasztikus visszaesés után az iparűzési adóbevételek mértéke a turisztikai adóbevételekhez képest jóval mérsékeltebb felzárkózási ütemet mutat, mely a gazdasági szereplők turizmushoz mért lassabb helyreállítását igazolja.

8. táblázat: Harkány közhatalmi bevételeinek megoszlása 2022-ben (Ft)

Adónemek	Adóbevétel
építményadó	166 931 278
magánszemélyek kommunális adója	26 835
telekadó	29 863 302
helyi iparűzési adó	121 088 038
idegenforgalmi adó	109 029 912
egyéb adóbevétel	17 941 502
Összesen	444 880 867

Forrás: Harkány Város Önkormányzata Képviselő-testületének 1/2023. (II. 15.) önkormányzati rendelete az önkormányzat 2023. évi költségvetéséről

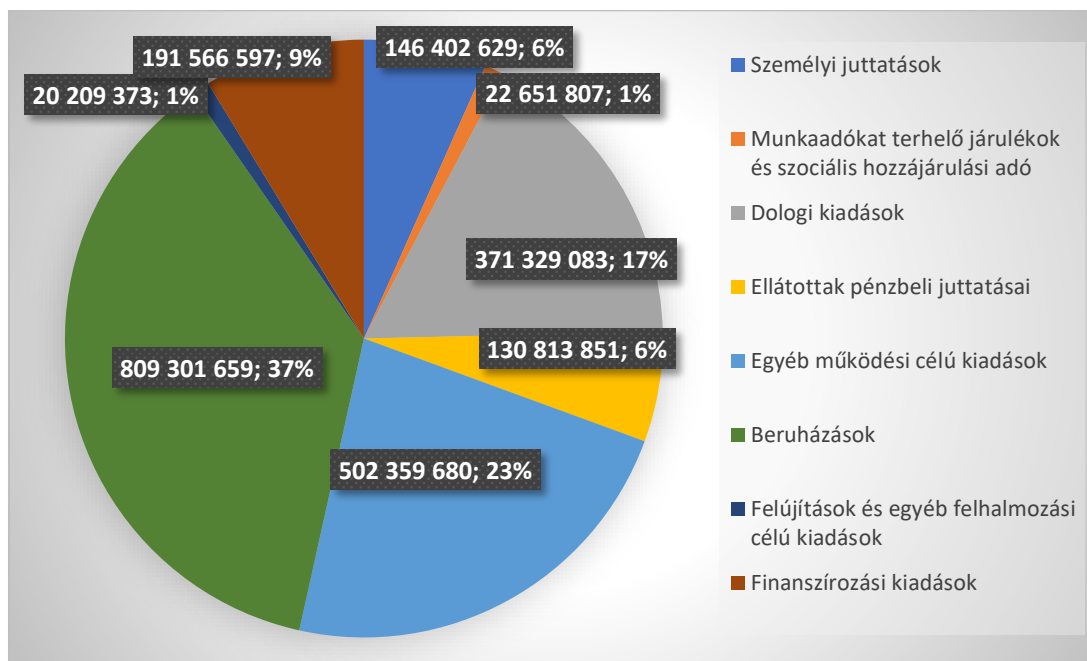
42. ábra: Harkány Város Önkormányzatának iparűzési adóbevételeinek alakulása (Ft)

Forrás: Önkormányzati rendeletek alapján saját szerkesztés, 2023. július

A harkányi önkormányzati költségvetés 2022-es, 2,27 milliárd forint összértékű kiadási oldalát illetően megállapítható, hogy az önkormányzat kiadásainak 7 százaléka, mintegy 189 millió forint – az önkormányzat saját béreinek, illetményeinek, és a foglalkoztatáshoz kapcsolódó járulékoknak kifizetésére fordítódik, míg a klasszikus önkormányzati vagyongazdálkodási feladatok ellátását fedező dologi kiadásokat (beleértve a közüzemi díjakat is) a költségvetés 17 százaléka, hozzávetőlegesen 371 millió forint fedezte (43. ábra). Az önkormányzat beruházási célra a költségvetés 37 százalékát, mintegy 810 millió forintot allokált, mely főként az európai uniós fejlesztési forrásokból finanszírozott projektek fedezetét biztosította.

43. ábra: Harkány Város Önkormányzatának 2022-es költségvetési kiadásai (Ft, %)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

Mindezen költségvetési kimutatások kapcsán, a település gazdaságfejlesztésének perspektívájából két megállapítás fogalmazható meg. Egyrészt a település saját jogcímen mérsékelt mennyiségű adóbevételt képes szerezni, melyből ráadásul a koronavírus járványt kezelő kormányzati szabályozás következményeként az önkormányzat kénytelen volt a központi költségvetés számára jelentős mértékű bevételeket továbbítani (gépjárműadó, iparüzési adó). Mindez Harkány pénzügyi mozgásterét az elmúlt években kritikus mértékben korlátozta. Másrészt pedig az önkormányzat államháztartásból érkező bevételei „címkézett” források, vagyis csak bizonyos működési, vagyongazdálkodási feladatok ellátására hasznosíthatók, mely a település önerőből történő gazdaságfejlesztéséhez nem biztosít megfelelő feltételeket. Így elmondható, hogy pénzügyi helyzetének köszönhetően Harkány gazdaságfejlesztésének alakulása szinte kizárólag a jövő években várható uniós források felhasználásának függvényében fog alakulni, a kieső adóbevételek miatt ugyanis az önkormányzat – a vonatkozó rendeleti szabályozás megszűntetéséig – érdemben, önálló forrásfelhasználással képtelen lesz ösztönzően fellépni a gazdaságfejlesztés színterén.

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, eszköz- és intézményrendszere (irányítási modell)

Irányítási modell

Harkány Város Önkormányzatának irányítását és működését a szervezeti és működési szabályzatát lefektető 26/2016.(XII.27.) önkormányzati rendelet szabályozza. Eszerint az önkormányzat jogalkotó szerve a 7 főből álló képviselő-testület, így az önkormányzat feladat- és hatásköreit a képviselő-testület és szervei gyakorolják. Jelenlegi felépítését tekintve Harkány képviselő-testülete az alábbi bizottságokat hozta létre:

- **Pénzügyi, Városfejlesztési, Kulturális és Idegenforgalmi Bizottság:** Véleményezi többek között az éves költségvetési rendelet tervezetét, a költségvetési rendelet módosítását, valamint az előző évi költségvetésvégrehajtásáról szóló beszámolót, emellett véleményezi a pénzügyi tárgyú rendeletek módosítását, vagy e tárgykörökben új rendelet megalkotását,

az önkormányzat adósságot keletkeztető kötelezettségvállalásának indokait és gazdasági megalapozottságát, az önkormányzat által működtetett intézmények, az önkormányzat gazdasági társaságainak beszámolóit, az önkormányzat által támogatásban részesített civil szervezetek, egyházak beszámolóit, valamint a településszerkezetet, városfejlesztést, érintő testületi döntéseket, önkormányzati pályázatok benyújtását.

- **Szociális Bizottság:** Véleményezi a szociális szolgáltatástervezési koncepciót, illetve annak módosítását, továbbá a helyi esélyegyenlőségi programot, illetve annak felülvizsgálatát, az önkormányzati tulajdonú bérlakások bérbeadása tárgyában elfogadott rendeleteket, a szociális és gyermekjóléti ellátásokról és a szociális és gyermekjóléti igazgatásról szóló rendeleteket, valamint a szociális tűzifa juttatásról szóló rendeletet.

Az önkormányzati SZMSZ értelmében a képviselő-testület a rendes ülések tervszerű biztosítása érdekében legalább évi 10 alkalommal, az általa elfogadott munkaterv szerint rendes ülést tart. A többszintű kormányzás biztosítása érdekében a munkaterv előkészítése során a polgármester beszerzi a települési képviselőket, a bizottságok elnökeinek, az alpolgármester, a jegyző, a nemzetiségi önkormányzatok elnökeinek és a tanácsnokok javaslatát; véleményt kérhet a helyben működő pártoktól, társadalmi szervektől, a város területén lévő érdekképviselőktől, az önkormányzati intézmények vezetőitől.

Mindemellett, a döntéselőkészítésben történő civil részvétel, valamint a lakossággal fenntartott kapcsolatok rendszeres biztosítása érdekében a képviselő-testület szükség szerint, de legalább évente egy esetben közmeghallgatást tart. A közmeghallgatás alkalmával az állampolgárok és a településen működő társadalmi szervezetek, civil szerveződések képviselői, közérdekű ügyben a képviselő-testülethez, az egyes települési képviselőkhöz, a polgármesterhez, alpolgármesterhez vagy a jegyzőhöz kérdéseket intézhetnek, illetve közérdekű javaslatokat tehetnek.

Mindez mutatja, hogy a helyi lakosok és civil szervezetek involválását elősegítendő, a képviselő-testület folyamatosan együttműködik a lakosság önszerveződő közösségeivel, ezzel teret engedve a lakossági vélemények és érdekek döntéshozatali becsatornázása előtt. Mindebben, a település vezetése az alábbi, kiemelkedő szereppel rendelkező társadalmi szervezetekre támaszkodhat:

- **Harkányi Kulturális és Művészeti Egyesület:** Az egyesület legfőbb érdeme, hogy összefogja a harkányi kulturális- és önszerveződő csoportokat, megjelenéseket biztosít számukra, amelyből származó bevételeket, vagyoni- és tárgyi eszközökre fordítja. Gyarapítja és összefogja a térség kulturális hagyományait, valamint elérhetővé teszi azokat a legnagyobb közönség számára. Tagsági utánpótlást szervez, a fiatalok számára is elérhető programokat hoz létre. Gondoskodik a jövő nemzedékének értékteremtő szolgáltatások nyújtásáról, emellett támogatásokat, pályázatokat gyűjt, oktatást szervez minden korosztály számára. Az egyesület az alábbi tagszervezeteket foglalja magába:
 - o Csak Apa Kedvéért Zenekar, Harka Dalkör, Harka Táncegyüttes, Harkányi Big Band, Harkányi Nyugdíjas Klub, Szabó Család Zenekar és a Harkányi Ifjúsági Fúvószenekar
- **Harkányfürdő Sportegyesület:** Harkány város polgárai, a járás és a régió lakosai részére a rendszeres egészségvédelmi-, testedzési- és a versenyszerű sportolás lehetőségének biztosítása közösségi összefogással, az önkormányzat támogatásával. Az egyesület labdarúgó, úszó, kézilabda és asztalitenisz szakosztályt működtet.

- **Harkányi Diáksport Egyesület:** Az egyesület célja: versenyzés, testedzés, rendszeres sportolásra, egészséges életre való nevelés, a szabadidő aktív sportolással, sportolás érdekében történő eltöltése, az ifjúsági testi, lelki fejlődés elősegítésére, az egészség védelme, testi, lelki egészséget megőrző, javító módok, gyakorlásának biztosítása, a rehabilitáció és rekreáció módjainak felhasználása, a nemzeti sportszervezetekkel, hálózatokkal való kapcsolatépítés, fiatalok közösségi részvételének ösztönzése, közösségfejlesztés, szabadidős és sporttáborokkal, utánpótlás nevelés biztosítása, a minőségi versenysport és szabadidősport érdekében való egyesületi összefogás.

Az egyesület tagjai egészségmegőrzésének, és szabadidős sportolási lehetőségei biztosításának elősegítése, a sportélet gazdagítása, ápolása, a szabadidő és tömegsportba történő bekapcsolódás ösztönzése és szervezése, tagok támogatása a sportrendezvényeken való részvételben. A szabadidő hasznos, értelmes eltöltésének beépítése a mindennapi életbe, az egészséges életmód kialakítása és megtartása, a tagjainak testi, szellemi, erkölcsi, közösségi életre nevelése elősegítése, fejlesztése. Az egészséges életmódra a szabadidő kulturált eltöltésére nevelés. A hátrányos helyzetű gyermekek támogatása a sportrendezvényekben történő bevonással. Elősegíteni és támogatni a gyermekek egészséges életmódra nevelését, mozgás gazdag életmód elterjesztése által a sport társadalmilag hasznos értékeinek felismerése, a hátrányos helyzetű gyermekek sport és szabadidős programokba való bevonása.

Ezen szervezetek mellett továbbá az alábbi civil egyesületek játszanak fontosabb szerepet Harkány közéletének formálásában:

- Szébb Jövő Alapítvány
- Harkányi Patróna Egyesület
- Harkányi Szabadegyetem Alapítvány
- Harkányi Turisztikai Egyesület
- Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- Tenkes Környezetvédelmi Egyesület
- Zöld Forrás Környezetvédő Egyesület

Ugyanakkor kihívásként azonosítható, hogy az önkormányzat szűkös anyagi erőforrásainak köszönhetően a civil szervezeteket csupán korlátozott mértékű és körű pénzügyi támogatásban tudja részesíteni, mely a forráshiány és az ebből adódó gyenge koordináció okán a civil közélet kibontakoztatásában számottevő gátakat szab.

Fontos azonban megemlíteni, hogy az önkormányzat döntéselőkészítésében az egyházak és a helyi nemzeti kisebbségek is szerepet játszanak. A történelmi egyházak közül a római katolikus, református van jelen intézményesült formában a településen, melyek ezzel a település kulturális és vallási életében meghatározó szerepkörrel rendelkeznek.

Ami az önkormányzat hivatali struktúráját, mint a település irányítási modelljének központi elemét illeti, a polgármestert feladatainak ellátásában az önkormányzati hivatal munkáját koordináló jegyző támogatja. Az önkormányzati SZMSZ értelmében a polgármester az alábbi irányítói feladatokat látja el:

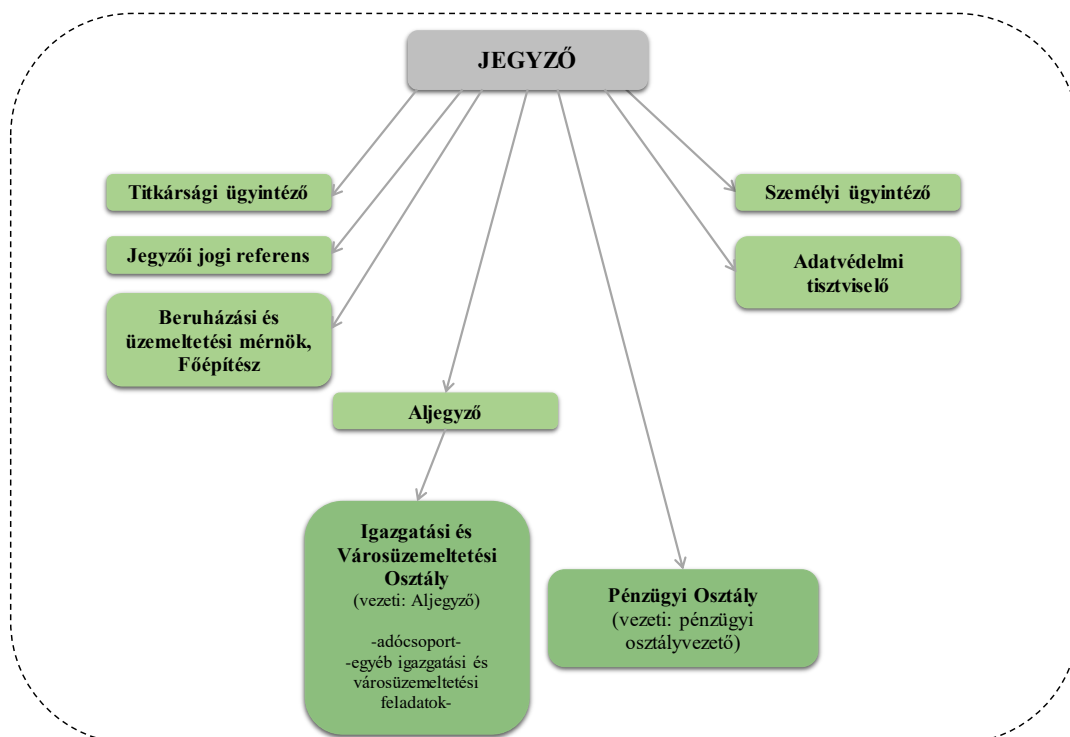
- a jegyző javaslatainak figyelembevételével meghatározza a Hivatal feladatait az önkormányzat munkájának szervezésében, a döntések előkészítésében és végrehajtásában
- dönt a jogszabály alapján hatáskörébe utalt államigazgatási ügyekben, hatósági hatáskörökben, egyes hatásköreinek gyakorlását átruházhatja az alpolgármesterre, jegyzőre, ill. a Hivatal ügyintézőjére

- a jegyző javaslatára előterjesztést nyújt be a képviselő-testületnek a Hivatal belső szervezeti tagolódásának, létszámának, munkarendjének, valamint ügyfélfogadási rendjének meghatározására
- a hatáskörébe tartozó ügyekben meghatározza a kiadványozás rendjét
- gyakorolja a munkáltatói jogokat a jegyző tekintetében
- gondoskodik a Hivatal tevékenységnek értékeléséről és a következő időszak feladatainak meghatározásáról, ennek érdekében szükségszerűen értekezletet tart
- a Hivatal irányítása és a belső szervezeti egységek tevékenységének és a gazdasági programja koordinációja érdekében rendszeres értekezleteket tart
- szükség szerint munkaértekezletet hív össze az érintettek részvételével az egyes feladatok meghatározása, illetve a feladatok végrehajtásának ellenőrzése céljából

Ezzel párhuzamosan, a képviselő-testület, mint Harkány fő irányító szerve a Magyarország Helyi Önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX törvény 13 paragrafusa által meghatározott alapfeladatokon túlmenően az alábbi járulékos jogosultságokkal rendelkezik:

- a képviselő-testület hatáskörébe utalt választás és kinevezés alkalmával a személyi alapbér meghatározása,
- a helyi közügy megoldásának önkéntes vállalása, illetve az arról történő lemondás,
- bármilyen összegű hitelfelvétel,
- az önkormányzati ingatlan és egyéb, az önkormányzat vagyonát érintő, tulajdonváltással járó jogügylet, melyet az önkormányzati rendelet a képviselő-testület hatáskörébe utal,
- az önkormányzat képviseletében, megbízásából az önkormányzat költségére teljesítendő külföldi kiküldetés,
- gazdasági társaságba való belépés, kilépés, társaság alapítása, megszüntetése.

44. ábra Harkány irányítás modelljének sematikus ábrája

Forrás: Saját szerkesztés SZMSZ alapján, 2023. július

Működési modell

Ami Harkány, mint település működési modelljének operatív tartalmát illeti, az önkormányzat tevékenységeit Magyarország Helyi Önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX törvény 13 paragrafusa által meghatározott alapfeladatok (pl. településfejlesztés, településüzemeltetés, kulturális szolgáltatás, lakás- és helyiséggazdálkodás stb.) területén végzi. Ennek megfelelően az önkormányzat az alábbi feladatokról gondoskodik kötelező jelleggel:

- az óvodai ellátásról;
- az egészségügyi és szociális alapellátásról, továbbá a gyermek- és ifjúsági feladatokról;
- a közvilágításról;
- a helyi közutak és köztemetők fenntartásáról;
- a nemzetiségek jogainak érvényesüléséről;
- a gyermekvédelmi rendszer működtetéséről;
- a nyilvános könyvtári ellátás rendszerének működtetéséről;
- a helyi közösségi tér biztosításáról;
- a sportfeladatok ellátásáról;
- helyi jelentőségű védett természeti terület fenntartásáról, a természet állapotának fejlesztéséről, őrzéséről, védetté nyilvánításáról;
- a környezet védelméről;
- a települési szilárd hulladék és nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz összegyűjtéséről, elszállításáról és ártalommentes elhelyezését biztosító helyi közszolgáltatásról;
- az önkormányzati hivatal működtetéséről.

Mindezek mellett Harkány Város Önkormányzata az alábbi önként vállalt feladatok ellátásáért felel:

- mezőőri szolgálat fenntartása;
- helyi közszolgálati tv, s havonta megjelenő önkormányzati lap és az idegenforgalom fejlesztése;
- társadalmi szervezetek, továbbá vállalkozások támogatása;
- nemzetközi kapcsolatok létesítése;
- turizmus városi szervezése, koordinálása, ennek keretében szoros együttműködés a Helyi Turisztikai Egyesülettel;
- piac csarnok működtetése;
- sportcsarnok működtetése.

A törvényileg szabályozott működtetési feladatokat az önkormányzat elsősorban saját hivatali struktúráján keresztül látja el, mivel az egyes célfeladatok ellátásra külön önkormányzati gazdasági szervezet kizárólag az önkormányzati ingatlanok karbantartása, illetve közterületek és zöldfelületek rendezése érdekében jött létre, melyért 2006 óta a 100 százalékos önkormányzati tulajdonban lévő Harkányi Városgazdálkodási Zrt. felel. Ebből adódóan a települési működési modell legmeghatározóbb, városüzemeltetési/városfejlesztési kompetenciákat magába foglaló része az Önkormányzat hivatali struktúráján belül koncentrálódik az alábbi adminisztratív egységek keretében:

- Igazgatási és Városüzemeltetési Osztály
- Pénzügyi Osztály

Mindemellett, a hivatal szervezeti egységein túlmenően, a város működési modelljében az alábbi szervezetek játszanak kitüntetett szerepet, az egyes szervezettípusok bontásában:

Humán és kulturális közszolgáltatások:

- Mohácsi Tankerületi Központ
 - o Kitaibel Pál Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
- Kiss József Könyvtár, Művelődési Ház és Sportcsarnok
- Harkányi Óvoda, Mini Bölcsőde és Konyha
- Villányi Mikrotérségi Szociális és Gyermekjóléti Társulás (22 csatlakozó önkormányzat)
- Egészség ház – Felnőtt-, és gyermek házi orvosi ellátás, védőnői szolgálat

Közösségi közlekedés

- Volánbusz (helyközi közlekedés)

Hulladékgazdálkodás

- DÉL-KOM Nonprofit Kft.

Közműszolgáltatás

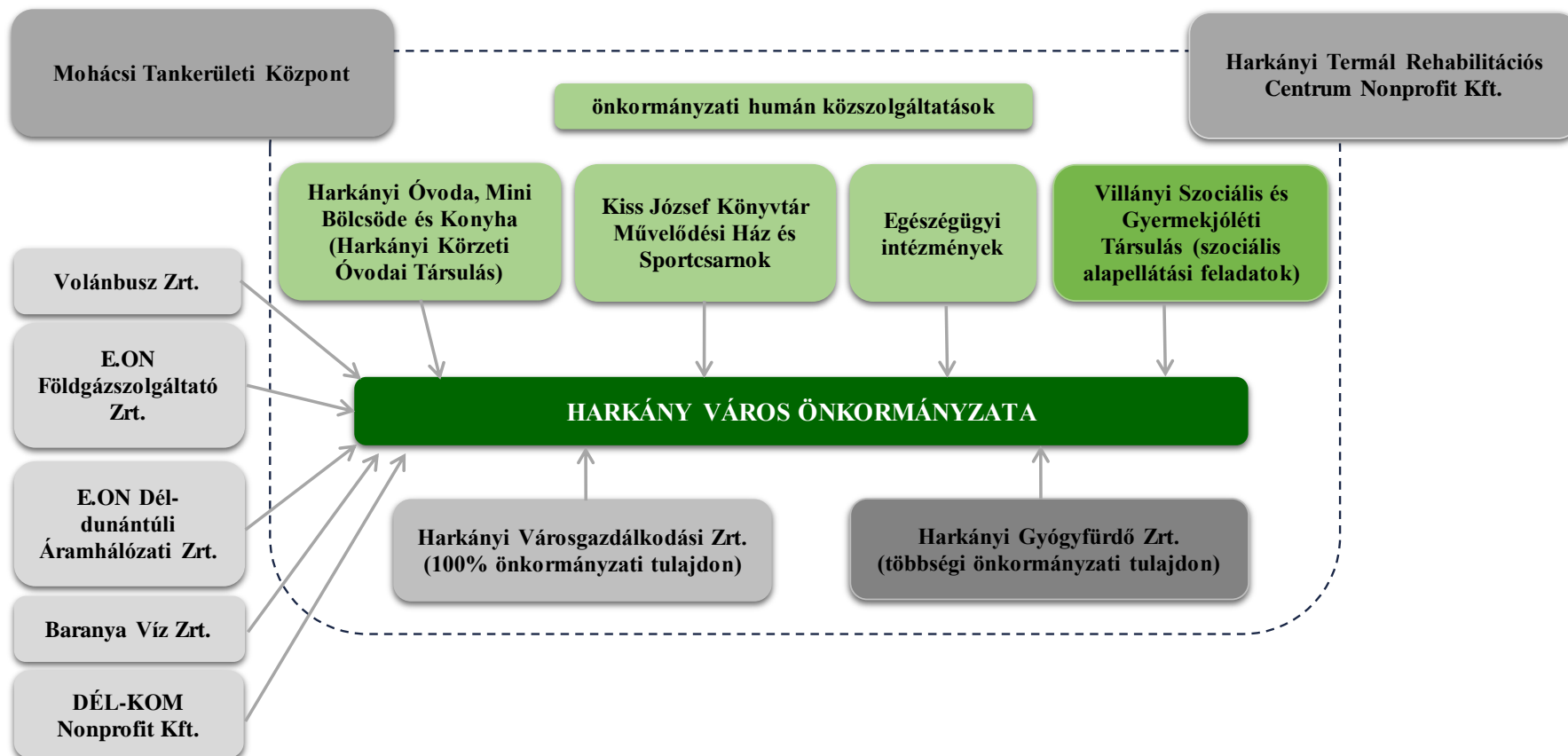
- E-ON Földgázszolgáltató Zrt.
- E-ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt.
- Baranya-Víz Zrt.

Gyógyászati és gyógyturisztikai szolgáltatások

- Harkányi Gyógyfürdő Zrt.
- Harkányi Termál Rehabilitációs Centrum Nonprofit Kft.
- Egészség ház (házi orvosi, gyermekorvosi, fogorvosi, védőnői szolgálat, gyógyszertár)

Harkány identitásában és helyi gazdasági ökoszisztémájában az unikális gyógyászati és gyógyturisztikai szolgáltatások kiemelt szereppel rendelkeznek, így a város meghatározó, fentiekben említett gyógyászati intézményei a település fejlesztésében – turisztikai és egészségügyi téren – stratégiai szereplőnek tekinthetők.

45. ábra: Harkány működési modelljének sematikus ábrája

Forrás: Saját szerkesztés, 2023. július

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység, foglalkoztatáspolitikai

Összességében elmondható, hogy az önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenysége leginkább az Európai Unió által folyósított támogatással megvalósult fejlesztéseinek révén érvényesült (kivéve a fürdőépítést, melyet az önkormányzat kötvénykibocsátással finanszírozott). Mindezek kapcsán elmondható, hogy az önkormányzati fejlesztések egyértelmű gazdaságélénkítő hatással jártak, mely közvetlenül vagy közvetve számos helyi vállalkozás számára teremtett kedvezőbb feltételeket, illetve kiváltképpen a turizmus ágazatában vezetett számottevő gazdasági fellendüléshez.

Éppen ezért a 2014-2020-as uniós fejlesztési ciklus során, valamint a közelmúltban elindult 2021-2027-es fejlesztési ciklusban az önkormányzat a korábbi fejlesztések (szennyvízkezelő korszerűsítése, közvilágítás rekonstrukciója, városközpont megújítása, ipari park fejlesztése, stb.) által kijelölt út továbbvitelére törekedett/törekszik, melyet a Harkány által megvalósított TOP, illetve elindított TOP Plusz projektek példáznak. Ebben a tekintetben elmondható, hogy 2014-2020 során TOP forrásokból az önkormányzat több mint 3 milliárd forintot fordított településfejlesztési projektek megvalósítására (9. táblázat), valamint a 2021-ben elinduló TOP Plusz forrásaiból már 716 millió forint összértékű projektcsomag (10. táblázat) megvalósítását kezdte el az önkormányzat, melyek közvetlen gazdaságfejlesztési célt szolgálnak.⁹

9. táblázat: A TOP keretében (2014-2020) megvalósított harkányi településfejlesztési projektek

Projekt azonosítója	Projekt címe	Projekt összköltsége
TOP-3.1.1-15-BA1-2016-00008	Közlekedésbiztonsági fejlesztés Harkány belvárosában	63 008 621
TOP-2.1.3-16-BA1-2021-00060	Lanka-csatorna fejlesztése	500 000 000
TOP-1.4.1-16-BA1-2017-00021	Bölcsőde kialakítása és az óvoda minőségi fejlesztése Harkányban	103 930 660
TOP-1.1.1-16-BA1-2017-00005	Harkányi iparterület fejlesztése	456 436 396
TOP-1.1.3-16-BA1-2017-00003	Őstermelői piac kialakítása és piacfejlesztés Harkányban	329 346 936
TOP-2.1.3-16-BA1-2021-00061	Harkány csapadék elvezetési rendszerének fejlesztése	500 000 000
TOP-2.1.2-15-BA1-2016-00004	Az élhetőbb jövő - Harkányi zöld belváros	1 083 278 908
Összesen		3 036 001 521

Forrás: www.palyazat.gov.hu Támogatott projekt kereső, 2023. július

⁹ A TOP források mellett Harkány Város Önkormányzata a 2014-2020-as uniós fejlesztési ciklus során az EFOP keretében 616 millió forintos nagyságrendben valósított meg projekteket, melyek a város humánszolgáltatásainak fejlesztéséhez járultak hozzá. Ugyanígy EFOP források (nagyságrendileg 500 millió forint) felhasználásával hajtott végre fejlesztéseket a Gyógyfürdőkörház is, melynek köszönhetően a szakellátások színvonala növekedett.

10. táblázat: A TOP Plusz keretében elindított harkányi településfejlesztési projektek

Projekt azonosítója	Projekt címe	Projekt összköltsége
TOP_PLUSZ-2.1.1-21-BA1-2022-00024	Napelemes rendszer telepítése a Harkányi Gyógyfürdő Zrt. energetikai fejlesztése keretében	305 999 998
TOP_PLUSZ-1.2.1-21-BA1-2022-00028	Közterületek rekonstrukciója, sportcsarnok fejlesztése, sportlétesítmények kialakítása Harkányban	210 000 000
TOP_PLUSZ-1.2.1-21-BA1-2022-00027	A Harkányi Arborétum zöldterületeinek rekonstrukciója, aktív rekreációs területek kialakítása	200 000 000
Összesen		715 999 998

Forrás: www.palyazat.gov.hu Támogatott projekt kereső, 2023. július

Foglalkoztatáspolitikai

Ahogy arra a 1.10.3. alfejezet is reflektál, Harkány területén 2021-ben összesen 162 fő nyilvántartott álláskeresőt regisztráltak (a teljes lakosság 3,2 százaléka), melyek közül 74 fő egy éven túli álláskeresőnek minősül. Mindez azt jelenti, hogy Harkányban az álláskeresők mérvadó hányada még hosszabb távon is nehezen tud a munkaerőpiacon reintegrálódni (többnyire hiányos képzettség okán), s mivel többségük nem rendelkezik a kereslethez idomuló készségekkel, az esetek többségében munkaerőpiaci reintegrációjuk ellehetetlenül. Fontos azonban azt is hangsúlyozni, hogy Harkányban az elsődleges munkaerőpiac helyett a közfoglalkoztatás sem nyújt reális jövedelemszerzési alternatívát, mivel 2021-ben a településen összesen 13 közfoglalkoztatottat regisztráltak, mely a helyi közfoglalkoztatás alacsony intenzitását mutatja (2012-ben Harkányban még 47 közfoglalkoztatottat regisztráltak). Következésképpen, az alacsony színvonalú munkaerőtartalék okán a helyi gazdasági szereplők korlátozott mozgástérrel rendelkeznek a magasabb minőségi színvonalat és nagyobb hozzáadott értéket biztosító beruházások és komplexebb termelési folyamatok megvalósításában, az ezekhez szükséges humán erőforrás ugyanis számos esetben, helyi szinten megfelelő számban nem elérhető.

1.10.4 Lakás- és helyiséggazdálkodás

Ahogy azt az 1.9.5. alfejezet is tartalmazza, Harkány területén összesen 29 db önkormányzati tulajdonú lakás található, melyek szolgálati lakásként vagy szociális bérlakásként funkcionálnak a rászoruló lakosság lakhatási támogatását elősegítve. Ezen ingatlanok bérbeadását az önkormányzat 32/2015. (XII.7.) önkormányzati rendelete szabályozza. A rendelet értelmében önkormányzati lakásra lakásbérleti szerződés csak határozott időre, legfeljebb 5 éves időtartamra köthető. A szociális bérlakásokat kizárólag a szociális helyzet alapján lakásra jogosultak, míg a szolgálati lakásokat kizárólag a szolgálati lakásra jogosultak vehetik igénybe, kivéve a piaci alapon történő bérbeadás esetét.

A lakások rendeletben megállapított négyzetméterenkénti havi bérleti díja:

Szociális bérlakás

- Összkomfortos komfort fokozatú lakás: 600 Ft/m²/hó,
- Komfortos komfort fokozatú lakás: 440 Ft/m²/hó,
- Fél-komfortos komfort fokozatú lakás: 220 Ft/m²/hó,
- Komfort nélküli lakás: 160 Ft/m²/hó,
- Szükség lakás: 100 Ft/m²/hó.

Szolgálati (költségelvű) bérlakás

- Összkomfortos komfort fokozatú lakás: 750 Ft/m²/hó,
- Komfortos komfort fokozatú lakás: 550 Ft/m²/hó.

Hangsúlyozandó, hogy az önkormányzat a rendelkezésre álló eszközökkel kívánja a szociális lakhatás körülményeit erősíteni. Ennek jegyében 2019-ben, a „Harkányban élni Jó! -Esély Otthon, Harkányban” című beruházás keretében az önkormányzat egy 5 lakásból álló fecskeházat épített, mely a rászoruló helyi fiatalok családok lakhatását könnyíti meg. Az önkormányzati tulajdonban lévő lakásokra azok a 18-35 év közötti fiatalok pályázhatnak, akik harkányi lakcímmel rendelkeznek és életvitelszerűen ott élnek, vagy Harkányba kívánnak költözni, továbbá a településen dolgoznak, vagy szándéknyilatkozattal rendelkeznek arról, hogy felveszik őket harkányi munkahelyre. A beköltözőknek két éven át nem kell bérleti díjat fizetniük, csak a lakás rezsijének költsége terheli őket.

1.10.5 Intézményfenntartás, működtetés

Harkány Város Önkormányzatának közvetlen intézményfenntartási hatáskörébe az alábbi intézmények tartoznak:

- **Kiss József Könyvtár, Művelődési Ház és Sportcsarnok:** Működését tekintve az intézményhez tartozik a Művelődési Ház, ahol az épületben a színházterem mellett egy kisebb konferencia-, valamint két klubterem található. A művelődési ház ad otthont minden nagyobb helyi rendezvénynek, illetve konferenciának. Jelentős szerepet vállal különböző kulturális programok, hagyományos városi rendezvények megszervezésében, mint például hangversenyek, szüreti mulatság, sörfesztivál, térségi és harkányi művészek bemutatkozása, nőnap, kiállítások rendezése, nemzeti és helyi ünnepek. Az épületben található a helyi könyvtár is, ahol egy internet kapcsolattal rendelkező számítógép terem üzemel 12 géppel.

Az intézmény keretében működő Sportcsarnok 1996 nyarán készült el. A csarnok küzdőtere 1.125 négyzetméteres. A sportcsarnok a különböző versenyek – pl. nemzetközi asztalitenisz és billiárd – és az iskolai testnevelés mellett otthont ad számos kulturális és szórakoztató programnak, egyebek között gyermekműsoroknak és koncerteknek is. A sportcsarnok szomszédságában két füves futballpálya, egy műfüves- és két salakos tenispálya található a hozzá tartozó öltözőkkel és vizesblokkal.

A harmadik Kulturális és Sportközpontoz tartozó épület a Terehegyi Faluház. A gyönyörű környezetben nemrég felújított épület szolgálja a kikapcsolódást hatalmas kertjével és udvarával, valamint otthont ad többek között házasságkötéseknek, konferenciáknak és közgyűléseknek is.

- **Harkányi Polgármesteri Hivatal (Petőfi Sándor u. 2-4.):** 2020. január 1-től az önkormányzat munkaszervezetének feladatait a korábbi Harkányi Közös Önkormányzati Hivatal helyett a Harkányi Polgármesteri Hivatal látja el. A hivatal felel az önkormányzat működéssel, valamint az államigazgatási ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátásáért Harkány város vonatkozásában.
- **Harkányi Óvoda, Mini Bölcsőde és Konyha:** Az intézmény tulajdonosa az Önkormányzat, fenntartója pedig a Harkányi Körzeti Óvodai Társulás, mely 8 település összefogásából áll. A társulásnak Harkány Város Önkormányzata is tagja, ezáltal az intézmény fenntartásában is részt vesz. A Harkányi Óvoda 1953 október 1-én 2 óvónővel kezdte meg működését, s folyamatosan bővült a lehetőségekhez képest. 1992 januárjában átadott új óvoda méltó körülményeket teremtett a gyerekeknek és az intézmény dolgozóinak egyaránt. Az óvoda körzeti óvodaként működik, 9 település gyerekeit fogadja. Jelenleg 7 csoport van, ebből 1 csoport német nemzetiségi, ahová szülői kérésre járhatnak a gyermekek.

Különböző térítésmentes programokat, szolgáltatásokat kínál az intézmény, mint pl. úszásoktatás, hitoktatás, néptánc, gyógytestnevelés, logopédiai beszédjavítás és szószobai terápia. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelésben részesülnek.

Az intézmény gyermeklétszáma 160-190 fő között változik. Az óvodai feladatokat 33 fő látja el, ebből 15 fő pedagógus, 1 fő logopédus, 2 fő pedagógiai asszisztens, 8 fő dajka, 1 fő óvodatitkár, 1 fő élelmezésvezető, 1 fő szakácsnő, 3 fő konyhai kisegítő, 1 fő udvaros- karbantartó. Az óvodának 300 adagos önálló főzőkonyhája van, mely biztosítja a szociálisan rászorult idősök, és más intézményen kívüliek étkeztetését.

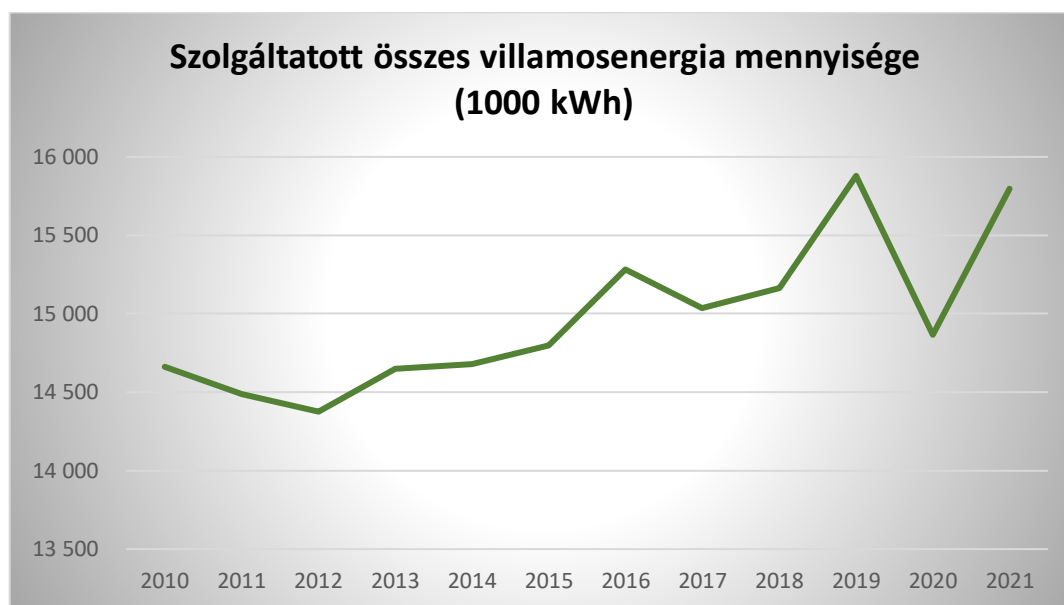
1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások

1.11.1 Energiagazdálkodás

Harkány energiagazdálkodási alaphelyzetét a település termálbázisa alapjaiban determinálja. Az önkormányzati tulajdonban lévő Harkányi Gyógyfürdő Zrt. ugyanis a kutakból nyert forró vizeket visszahűti, melynek folyamán hőenergia keletkezik. Ezt az energiát a 2022-es energiaválságig saját fűtési igényei mellett távhővezetékekkel becsatornázott ügyfeleinek (kórház, iskola, szállodák, kisebb részben magánlakások) is értékesített. Az energiaválság sokszerű hatására reagálva azonban a gyógyfürdő felfüggesztette távhőszolgáltatását, így a keletkezett hőenergiát immár kizárólag saját területén hasznosítja saját energiaszámláinak csökkentése érdekében.

Harkány energiafelhasználását tekintve elmondható, hogy a település aggregált áramfogyasztása 2019-ben tetőzött, nagyságrendileg 16 ezer MWh szinten, mely a koronavírus utáni 2020-as visszaesést követően 2021-ben is közel azonos szintet ért el (46. ábra).

46. ábra: Harkány települési áramfogyasztásának alakulása (1000 kWh)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

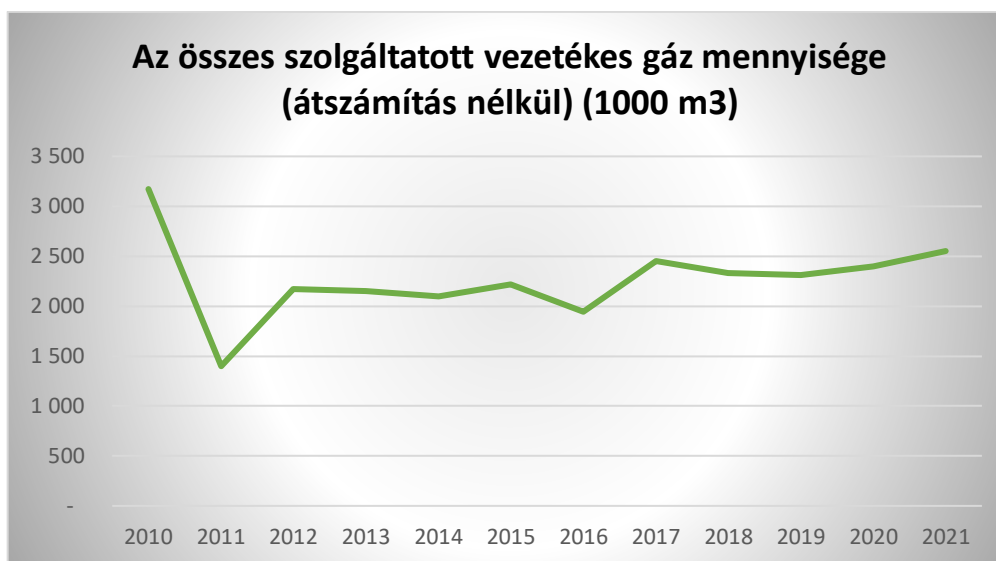
Ha a települési áramfelhasználás 2021-es megoszlását vizsgáljuk meg, kiderül, hogy a szolgáltattott áram 52 százalékát a lakosság vette igénybe, míg a kommunális fogyasztók (közintézmények) 23 százalékos fogyasztási aránnyal jelentek meg (47. ábra). Ezzel párhuzamosan a közvilágításra felhasznált, valamint az ipari szereplőknek juttatott áram fogyasztási mértéke marginális arányokat képvisel.

47. ábra: Harkány települési áramfelhasználásának 2021-es megoszlása az egyes fogyasztók között (1000 kWh, %)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

A teljes települési gázfogyasztását illetően elmondható, hogy 2017 és 2021 között a felhasznált földgáz mennyiségében nem következett be mérvadó változás. 2021-ben a Harkányban felhasznált gáz mennyiség nagyságrendileg 2,5 millió m³ szintet ért el, melynek 75 százalékát a lakossági szektor (beleértve a társasházak kazánjait), 9 százalékát pedig a kommunális fogyasztók vették igénybe.

48. ábra: Harkány települési gázfogyasztásának alakulása (1000 m³)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

49. ábra: Harkány települési földgázfelhasználásának 2021-es megoszlása az egyes fogyasztók között (1000 m³, %)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

Az elmúlt évek során a települési zöld átállás terén Harkány mérsékelt eredményeket tudott felmutatni. A település nem rendelkezik hatályos klímastratégiával, vagy egyéb, a város energetikai és környezeti fenntarthatóságában releváns szakmai dokumentummal (pl. SEAP, SECAP). Következésképpen Harkány energetikai, emissziócsökkentési és fenntarthatósági törekvései nem rendelkeznek komolyabb konceptuális előkészítettséggel. Szintén elmondható, hogy a 2014-2020-as uniós fejlesztési időszakban Harkány területén nem valósult meg nagyobb volumenű energetikai beruházás, így a város energiahatékonysági szintje érdemben nem változott. Fontos azonban megemlíteni, hogy a TOP Plusz keretében várhatóan a Harkányi Gyógyfürdő Zrt. területén egy 540 kW teljesítményű napelemrendszert épülhet ki, ezzel növelve a megújuló energiaforrások felhasználási arányát Harkány belterületén.

Emellett szintén hangsúlyozandó, hogy az önkormányzat összes tartalékát felhasználva döntést hozott három komolyabb napelemrendszer tervezéséről és telepítéséről, amelyekkel a helyi óvoda, bölcsőde és a polgármesteri hivatal, valamint részben a piacssarnok villamos energia-igényét biztosítanák. Ez az intézkedés legkorábban 2023. év második felében hozhat érdemi megtakarítást.

A megújuló energiaforrások bővülő települési felhasználását a háztartási méretű kiserőművek (HMKE – napelemek) elterjedése – főként a lakosság körében – is egyértelműen alátámasztja. A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal által közölt adatok szerint egyértelműen elmondható, hogy míg 2016-ban összesen 18 helyszínen, 0,1 MW beépített teljesítménnyel működött HMKE Harkányban, addig 2022-ben már 143 helyszínen, 0,86 MW beépített teljesítménnyel regisztráltak funkcionáló napelemeket, mely egyértelműen a lakosság körében egyre népszerűbbé váló technológia iránti fokozott igényt jelzi.

11. táblázat: A Harkány területén létesített napelemekre vonatkozó fontosabb adatok

2016	HMKE száma [db]	18
	HMKE BT [MW]	0,10338
2017	HMKE száma [db]	25
	HMKE BT [MW]	0,13976
2018	HMKE száma [db]	37
	HMKE BT [MW]	0,19584
2019	HMKE száma [db]	55
	HMKE BT [MW]	0,30902
2020	HMKE száma [db]	99
	HMKE BT [MW]	0,57138
2021	HMKE száma [db]	121
	HMKE BT [MW]	0,73136
2022	HMKE száma [db]	143
	HMKE BT [MW]	0,86706

Forrás: Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal, 2023. június

1.11.2 Okos város települési szolgáltatások

Harkány a smart települési szolgáltatások terén – vidéki összevetésben – átlagos fejlettségi szintet képvisel. A város közintézményeinek túlnyomó többségében rádiós modulfejjel ellátott okos vízmérőket alkalmaznak, így a vízfogyasztás alakulása pontosabban modellezhető, mely a fogyasztás optimalizálásában nyújt segítséget. Emellett a közintézményekben 11 ponton működik okos villanymérő, illetve 1 ponton okos gázmérő, mely a villany- és gázfogyasztásban biztosít hasonló mérési háttérrel. Az okos eszközök alkalmazásában a gyógyfürdő is említést érdemel, mivel itt esőérzékelő öntözőrendszert, valamint az új medence csarnok üzemeltetésére SCADA irányítási rendszert alkalmaznak, mely a szintén a fogyasztás optimalizálásában nyújt támogatást.

Ami a közttereket és zöldfelületeket illeti, elmondható, hogy a belterületek karbantartásáért felelős Harkányi Városgazdálkodási Zrt. 6 db robotfűnyírót alkalmaz, mely a köztterek zöldfelületeinek rendszeres és esztétikus kezelésében szolgáltató korszerű, kevesebb zajhatással járó, automatizált megoldást. A köztterek fejlesztésének relevanciájában a városvezetés feltett szándéka további kültéri okos eszközök kihelyezése, mely a városlakók komfortérzetét erősíthetik. Ennek keretében az önkormányzat kültéri okospadok telepítését tervezi, mely a köztereken biztosíthat ingyenes teleföntöltési és internetelési szolgáltatást a lakosok számára.

A városimázs erősítése, valamint a turistákkal és a lakossággal fenntartott kommunikáció fejlesztése érdekében az önkormányzat városapplikációt fejlesztett, mely okostelefonokra ingyenesen letölthető. Az alkalmazáson keresztül a város fontosabb látnivalóiról, programjairól és szolgáltatásairól érhető el aktualizált információ, mely ezáltal a település kommunikációs színvonalát helyezi magasabb szintre.

1.12 A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat

1.12.1 Természeti adottságok

Harkány táji besorolását tekintve a Drávamenti-síkság nagytáján belül, a Nyárad-harkányi sík kistáj része. A település a kistájon belül annak ÉNy-i csücskében helyezkedik el, de a külterület É-i pereme már átnyúlik a Dél-baranyai dombság területére.

A kistáj 89 és 162 méter közötti magasságú teraszos hordalékkúp-síkság, melynek felszíne enyhén D-DK felé lejt. Formái részben löszfelszínekhez, részben folyóvízi eróziós tevékenységekhez kapcsolódnak. Harkány jellemzően a 95 mBf magasságon helyezkedik el, ez alól az északi zártkerti rész a kivétel, amely felkúszik a Tenkes, illetve a Kis-Hegy oldalára.

A domborzati hatás és a sugárzási viszonyok következtében a környék Magyarország legmelegebb részei közé sorolható. Éghajlata mérsékelt meleg – mérsékelt nedves, de már a meleg típus határán. Az évi napfénytartam meghaladja a 2050 órát. Az évi középhőmérséklet 10,6-10,8 °C, a vegetációs időszaké 17,2-17,4 °C.

A csapadék évi mennyisége 660-680 mm, a vegetációs időszakban 360-390 mm. Kb 32 hótakarós napra lehet számítani az év folyamán.

A szélre leginkább az É, ÉNy-i irány jellemző, de ősszel megnő a DK-i szél gyakorisága. Az átlagos szélesebbség jellemzően 2,5-3,0 m/s közötti.

Vízrajzi szempontból a Tapolca csatorna vízgyűjtőjéhez tartozó mérsékelt száraz, mérsékelt lefolyású terület. Harkány belterületétől Ny-ra található a Terehegyi-vízfolyás, a belterületet pedig K-Ny irányban a Lanka-csatorna szeli át. A talajvíz szintje erőteljesen függ a Dráva vízjárásától, de Harkányban a kistáj többi részéhez képest viszonylag magasan, 1 méter körül ingadozik. A rétegvizek mélysége és mennyisége is változatos képet mutat a kistájon belül, Harkánynak négy 60 °C-nál melegebb és két 40 °C feletti vizet szolgáltató kútja van, melyek nátrium-hidrogénkarbonátos vizet szolgáltatnak.

Növényzet szempontjából a Dél-Alföldi flórajárásba tartozik a kistáj. Legelterjedtebb erdőtársulásai a fűz-nyár-égerligetek (*Salicetum albae-fragilis*), a tölgy-kőris-szilligeterdők (*Quercus-Ulmetum hungaricum*) és a gyertyános kocsányos tölgyesek (*Quercus robori-Carpinetum*). Az aljnövényzet érdekesebb fajai a sárga tyúktaréj (*Gagea lutea*), az olocsán-csillaghúr (*Stellaria holostea*), a korai kankalin (*Primula vulgaris*), az illatos hunyor (*Helleborus odorus*) és a gyűszűvirágfélék (*Digitalis sp.*).

Harkány és környéke kedvező a mezőgazdasági termelés számára. A talajképző kőzet általában a löszös iszap, melyen réti csernozjom és öntéstalaj alakult ki. A helyi klíma nedves és meleg, így kiválóan alkalmas a hőigényes és páraigényes növényi kultúrák termesztésére. A Tenkes déli lejtőin a szőlőtermesztés évszázados hagyományokra nyúlik vissza.

1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1 Táj történeti vizsgálat

Az I. katonai felmérés térképe alapján a 18. század második felében Harkány település a jelenlegi belterület északi részén helyezkedett el, Terehegy ekkor még külön településnek számított. A belterületi magot zártkerti rész vette körül, melynek kiterjedése inkább a D-i területeken volt jelentősebb.

Terehegy és Harkány között nagy kiterjedésű, lápos, mocsaras vidék húzódott, melynek mentén ligetes erdők álltak. Az átkelés ezen a vizenyősebb területrészen az É-i részen volt megoldott, D-en az út kikerülte ezt a területet. Az ingoványos területektől D-re jelentős kiterjedésű erdő húzódott fél karéjban egészen Terehegyig. Ennek utódja a település D-i közigazgatási határán ma is megtalálható erdő, bár mérete jelentősen lecsökkent.

Harkánytól K-re és É-ra síkvidéki lankák voltak jellemzőek, keleten nagyobb mocsaras területekkel. A település temetője északon, a mai temető közvetlen szomszédságában, egy szárazabb, lejtős részen helyezkedett el. A szőlőművelésnek már ekkor nagy jelentősége volt a Tenkes D-i lankáin, a mai szőlőhegyi rész elődje már ebben az időben látható a térképeken.

A 19. század legelejére a mocsaras területek csökkentek Harkány és Terehegy között és kialakult az az összekötő út a két település között, amely a mai Petőfi utca vonalát jelölte ki. A mai Kossuth utca volt akkoriban is a település főutcája. A déli erdőterületek Terehegy felől egyre inkább délebbre szorultak, helyét legelő és szántó vette át. K-en még mindig nagy kiterjedésű vizes, mocsaras területek helyezkednek el ebben az időben. Az É-i zártkerti hegyoldalakon továbbra is folyt a szőlőművelés.

A két településrészt 1977-ben csatolták egymáshoz. A mocsaras, vizes területek lecsapolásával Harkánytól északra és keletre újabb jelentős szántóföldi művelésre alkalmas területek alakultak ki. A szőlőművelés és a zártkerti kultúra megmaradt a Tenkes D-i oldalán és az az előtti területeken.

1.12.2.2 Tájhasználat értékelése

Tájhasználat alatt a tájpotenciál adottságainak társadalmi célú érvényesítését értjük, vagyis hogy a táj milyen mértékben alkalmas a társadalom sokrétű igényeinek kiszolgálására.

A katonai felméréseken rögzített állapotokhoz képest mára a belterület jelentős mértékben megnőtt az idegenforgalom, gyógyturizmus megerősödésének köszönhetően. A szántó, gyep, legelő területek majdnem a felére csökkentek. Ennek oka valószínűleg szintén a turizmus fellendülésében és ezzel együtt Harkány megváltozott karakterében keresendő. Egyre kevesebben foglalkoztak növénytermesztéssel, állattartással, míg a turizmusból élők száma nőtt. Az erdőterületek növekedtek, ami szintén az állattenyésztés visszaszorulását és ezzel együtt a legelők, rétek beerdősödését tükrözi. A zártkerti területhasználat azonban szinte nem változott, ami részben a szőlő és gyümölcsstermesztés számára kedvező klimatikus viszonyoknak, részben a több százéves hagyományoknak köszönhető.

A külterület jelenlegi tájhasználat a fenti történelmi múltra vezethető vissza. A síkvidéki részekben a szántóföldi növénytermesztés a domináns. Mivel sok a foltszerűen magasabb talajvízállású terület, ezért gyeses mocsaras területek is fellelhetők. Mederbe terelve a Lanka-csatorna több helyen megjelenik a település belterületén is, melyet a hozzá kapcsolódó növényzav kísér hol szélesebb, hol keskenyebb sávban.

Az erdőterületek Harkányban soha nem voltak kiemelkedő jelentőségűek, napjainkban is nagyobb, összefüggő erdőtömb mindössze a településtől D-re helyezkedik el, egy kisebb, de szintén összefüggő erdősáv pedig a belterülettől nyugatra húzódik a Hercegpusztai résztől délre.

A belterülettől É-ra a szántóföldek egészen a Villányi-hegység lábáig elérnek. Közöttük hiányoznak a mezsgyék, mezővédő erdősávok. A magasabban fekvő területeken a szántókat felváltja a zártkerti területhasználat, melynek gyökerei az egész térségben több százéves múltra tekintenek vissza. Ezen a részen zömében gyümölcsösök, szőlők találhatóak, de néhány lakóingatlan is beékelődött.

Az 58-as számú út mellett helyezkedik el ma is a település temetője, mely jelentős örökzöld állományával és bevezető fasorával messziről kiemelkedik a sík, szántóföldi környezetből. Mellette áll a bolgár katonai emlékmű, amely szintén szépen fásított és karbantartott.

Összességében elmondható, hogy a tájhasználat a szántóföldi műveléssel maximálisan alkalmazkodott a kedvező helyi klimatikus és talajviszonyokhoz, míg a zártkerti és szőlőterületek a tágabb értelemben vett táji karaktert tükrözik.

1.12.3 Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek közé azok az országos területrendezési tervekben lehatárolt tájképvédelmi terület övezetei tartoznak, ahol a természeti vagy kulturális örökség adottságai alapján, a kilátás – rálátás szempontjából védendő tájképi területek találhatóak. Harkányban a dominánsan szántóföldi tájhasználat a látványértékek érvényesülése szempontjából igen nagy jelentőségű. A településről É-ra tekintve a harkányi szőlőhegy, majd a Tenkes-hegy vonulata látszik a Máriagyúdi templom tornyaival, K-en pedig a Szársomlyó sajátos karakteres csúcsa, a siklósi vár körvonalai a legnevezetesebb pontok, melyek kiemelkednek a síkvidéki környezetből.

1.12.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Nemzetközi jelentőségű természetvédelmi területek az úgynevezett Natura2000 területek, melyek egy európai szintű összefüggő ökológiai hálózatot jelölnek. A hálózat elemeinek kijelölése az egyes tagországok feladata. A Tenkes-hegy (HUDD20001) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési Natura2000 területként van nyilvántartva. Ennek egy része Harkány közigazgatási területére esik.

Harkány közigazgatási határa a Duna-Dráva Nemzeti Park igazgatóságához tartozik. **Országos** jelentőségű védett terület a Tenkes-hegyen található természeti emlék területe.

A **helyi** jelentőségű védett területeket a következő táblázat foglalja össze:

12. táblázat Helyi jelentőségű védett területek

sor	utca, házszám	Helyrajzi szám	funkció
1	Bolgár temető	0280/1	kegyeleti park
2	Izraelita temető	0284, 0285	zsidótemető
3	Arborétum	2361/6, 2363/3	
4	facsoport	0276/5	3 db kocsányos tölgy
5	idős fa	0384	kocsányos tölgy
6	sportterület fasora	242/7	vadgesztenye fasor
7	Terehegyi utca	4015	kettős hársfasor
8	városközponti sétány	553/62	kettős hársfasor

Forrás: Harkány Város Önkormányzata Képviselő-testületének a Harkány Város Településkép védelméről szóló 9/2018. (V.22.) önkormányzati rendelete

A védetté nyilvánítás indoka mindkét esetben a különleges magasságú és törzsvastagságú, idős fák fenntartásának biztosítása.

1.12.3.3 Ökológiai hálózat

Az ökológiai hálózat a természetes, természetközeli és mesterséges élőhelyek összefüggő rendszere. Egy település ökológiai hálózata soha nem önálló egység, mindig egy magasabb szintű hálózat részeként kell rá tekinteni. A hálózaton belül a magterületek jelentik a természetes életközösségek számára a stabil környezetet, melyeket az ökológiai folyosók kötnek össze, ahol létrejön a különböző populációk közötti kapcsolat. Mindezeket puffertületek veszik körül, ahol szükséges.

A nemzeti ökológiai hálózat területeit szintén az Országos Területrendezési Terv (OTrT), valamint a vármegyei területrendezési tervek határolják le. Harkány közigazgatási területén magterületek kerültek kijelölésre a Tenkes-hegy Harkány közigazgatási határát érintő részén, valamint a külterületek déli határán található erdők területén. A Tenkes-hegyen a magterület ökológiai folyosó területbe ágyazódik, ami magába foglalja a Tenkes-hegy teljes D-i lejtőjét.

1.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Tájhasználati konfliktuson az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól eltérő, a táj potenciális (ökológiai, ökonómiai és tájképi) értékeit rontó tevékenységet értjük. Elsődleges jellegük szerint *funkcionális, tájökológiai és vizuális-esztétikai* csoportokba lehet őket sorolni.

Vizuális-esztétikai konfliktusként jelentkezik a Tenkes-hegy déli oldalán található kőfejtő. Ez a tájseb Harkány több pontjáról (természetesen a környező településekről is) nagyon szembeötlő, jelentős mértékben rontja a Villányi-hegység látványát.

Tájökológia konfliktusként értelmezhető az a jelenség, amely a Kis-hegyen és a Tenkesen is megfigyelhető: a hegytetőkön található erdő térhódítása veszélyezteti a szélső zártkerti telkeket. Ennek oka részben az, hogy a tulajdonosok elöregedése miatti egyre több a kezeletlen zártkert, másrészt a gyakori vadkárokkal szemben a gazdák tehetetlenek, így inkább nem foglalkoznak a kert művelésével. Mindezek következtében a telkek beerdősülnek. Ez a folyamat hosszú távon a több százéves múltra visszatekintő zártkerti rész méretének jelentős csökkenéséhez, ezzel együtt a tájkép jelentős megváltozásához vezethet.

Szintén a zártkerti részeken okoz problémát a vízerózió, amely a csapadékvíz nem megfelelő kezeléséből ered. Az erózió számos rongálást okoz a talajban, valamint az építményekben, ezen kívül a csapadék gyors lefolyása rontja a terület vízháztartását. Mindez együttesen hozzájárul a komoly múlttal rendelkező zártkerti rész állapotának romlásához.

A meredekebb hegyoldali lejtőkön az eddigieknél nagyobb figyelmet kell fordítani a csapadékvíz megfelelő elvezetésére, illetve egy részének helyben tartására. Az egyre gyakoribb heves, hirtelen lezúduló nagy csapadékmennyiséggel járó zivatarok komoly problémát jelentenek azokon a felszíneken, ahol a szőlőművelés miatt nincs aljnövényzet, így az üres felszínen felgyorsul a víz lefolyása, és mély barázdákat, akár horhosokat vés magának. Ez a telkeken megnehezíti a művelést, az utak állapotát tovább rontja, ezzel újabb telkeket tesz nehezen megközelíthetővé. A problémát nem a zártkerti rész csökkentésével kell megoldani, hanem az időjáráshoz alkalmazkodó művelési kialakításokkal (pl: teraszos művelés, gyepesítés a szőlőültetvény alatt), melyek a lezúduló víz lassítására, megfogására irányulnak.

Funkcionális konfliktus a településen nem található. Harkányra az ipar nem jellemző, gazdasági besorolású terület is csak kevés található a településen. Közülük tájhasználat szempontjából a legjelentősebb az 58-as út melletti telephely, melynek tájba illesztése azonban megoldott, így nem okoz tájhasználati konfliktust.

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1 Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Zöldfelületnek nevezünk minden biológiailag aktív felületet, amely időszakosan vagy tartósan növényzettel fedett. Alapvető rendeltetésük szerint természetesi vagy kondicionáló célúak lehetnek. Az elsősorban kondicionáló hatású zöldfelületek szerkezeti és funkcionális kapcsolatban álló összessége a zöldfelületi rendszer.

Ez egy települési szintű kategória, amely minden irányból kapcsolatban áll a táji rendszerekkel. Elemei lehetnek magántulajdonú, korlátozottan közhasználatú vagy teljesen a közhasználat számára nyitott területek.

Harkány belterülete jelentős zöldfelülettel rendelkezik. A zöldfelületek szempontjából a települést három részre lehet osztani.

- A Kossuth utcától nyugatra található az eredeti településközpontra épült központi lakórész. Itt a zöldfelületeket leginkább a magánkertek jelentik, ezen kívül összekötő fasorokat, kisebb-nagyobb utcai zóldsávokat találunk.
- A Kossuth utcától keletre található a fürdő, és a hozzá kapcsolódó üdülőterületek, ahol a rekreáció céljából nagyobb, összefüggő zöldfelületek tudtak kialakulni részben az üdülési funkcióhoz kapcsolódó parkokkal, részben a szélesebb utcáknak köszönhető összekötő sávokkal.
- A harmadik rész a földrajzilag is kissé elkülönülő Terehegyi településrész, ahol az egész utcaszerkezet a központi parkra épül, ezzel állnak szerkezeti kapcsolatban a magánkertek.

A **Kossuth utcától nyugatra** található lakórész meghatározó zöldfelületi elemi a sporttelep és a művelődési ház mögötti sétány és park. Az előbbi szépen karbantartott, gyepes terület, melyet egy impozáns nyárfasor határol a lakóterületek felől. Utóbbi pedig egy közpark sétánnyal, ami a déli lakóterületeket köti össze a település központjával. A sétányt fasor kíséri végig, körülötte sétautak, padok, egy kis kreszpark kaptak helyet. Az egész park szépen karbantartott, átlátható, rendezett. A településrész más területein az utcák találkozásánál kisebb teresedések alakultak ki, melyek egy része zöldfelületként funkcionál.

Nyugatról a használaton kívüli vasutat kíséri végig egy jelentős zöld sáv, amely lezárja a lakóterületet, egyben megteremti az ökológiai kapcsolatot a nyugatra található külterületekkel. A Kossuth utca nagy forgalmú bevezető út, melynek két oldalán szervízút fut. A szervízút és a fő út között zóldsáv húzódik, ahol a meglévő idős fák mellett elkezdődött a fasor kiegészítő pótlása.

A **Kossuth utcától keletre** található üdülő rész központi eleme a fürdő, mely egy 11 ha-os ligetes, fás zöldterületbe van ágyazva. A szépen karbantartott terület egy összefüggő zöld sávot alkot a település tengelyében a Zsigmondy sétány menti parkkal és a kempingig tartó szabad zöldterületekkel együtt. A fürdő és a kemping kerítéssel körülhatárolt, a park és a kemping körüli zöldterületek azonban szabadon látogathatóak. A 2019-ben teljesskörűen felújított park városi közpark rangú kialakítása többféle használati igényt kielégít. A kemping körüli zöldterület viszont inkább ligetes, erdős pufferterületnek tekinthető. A fürdő főbejárata a Bajcsy-Zsilinszky utca felől van. Ezen az utcán végig a parkolása a főszerep, a bejárati oldalon a növényzetet csak néhány meghagyott koros fa képviseli. Az utca üdülők felőli oldalán végig egy gömbkőris (*Fraxinus ornus* 'Mecsek') fasor található, amelyet egységes koncepció alapján telepítettek.

Az utca keleti oldalán végig szállodák, üdülők sorakoznak, melyek parkjai nagy területen beállt növényzettel rendelkeznek. Ugyanez vonatkozik a Bartók Béla utcára is, ahol az összenőtt, koros növényzet között néhol az üdülőépületek már nem is látszanak. Az egyes üdülők, szállodák parkjai egymással szerkezeti összeköttetésben állnak, így jelentős elemei Harkány zöldfelületi rendszerének.

A Siklói út északi oldalán található arborétum sűrű, fás terület, mely méreténél és faállományánál fogva jelentős zöldterülete a városnak. Ökológiai és vizuális szempontból fontos szerepet tölt be, szabadidős parkként való kialakítása folyamatban van.

A mögötte található zömében gyepes, ligetes szabadterület egészen a Bartók Béla útig húzódik. Ennek szerepe elsősorban ökológiai és klimatikus szempontból jelentős, használati értéke minimális.

A déli üdülőterület is zöldbe ágyazott része a városnak. A magánkerteket rendezett, növényesített utcák fogják közre, melyek néhol szélesebb zöld folyosóként jelennek meg. Központi tengelyében, a Berek utcában széles zöld sáv húzódik a vízparthoz kapcsolódóan. Ez a gyepes, erdős terület rész rekreációs jelentősége mellett kedvezően befolyásolja a szomszédos üdülők klímáját is.

Az üdülőterület nyugati határát a Szúnyog-tó és az azt kísérő zöldsáv jelenti. A mesterséges tó és környezete élőhely szempontból jelentős.

A harmadik településrész, a **terehegyi városrész** megőrizte különálló jellegét. Itt a vízfolyás és a körülötte kialakult park központi jellegű, köré szerveződnek az utcák és a házakhoz tartozó magánkertek, melyek aztán összeköttetést jelentenek a külterületek zöldfelületi rendszerével. A központi rész mind látvány, mind ökológiai szempontból kedvezően befolyásolja a településrész hangulatát és klímáját.

1.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

Harkány a fürdő és a hozzá kapcsolódó üdülőterületek miatt jelentős zöldfelülettel bír. A város 40 ha közterületi zöldfelületet és 11 ha strandhoz tartozó zöldfelületet tart karban, így az egy főre jutó zöldfelület mérete 100 m². Ez a szám országos viszonylatban is a magas zöldfelületi ellátottságú települések közé sorolja Harkányt.

A zöldfelületek eloszlásában eltérés mutatkozik a különböző településrészek között. Jelentős zöldfelület inkább a belterület keleti felében, a strand és az üdülőterületeken jelenik meg, itt tud összefüggő zöldfelületi rendszerként működni. Ez ökológiai és klimatikus szempontból is fontos, kedvező körülményeket teremt az élőhelyek közti kapcsolatok kialakulásában, mindeközben tompítja az időjárás szélsőséges értékeit elsősorban a nyári forróságban. Mindezek az üdülőhelyi környezet miatt különösen nagy jelentőséggel bírnak.

A nyugati településrészen a zöldfelületi ellátottság inkább átlagosnak mondható, itt is kialakult egy laza, zöldfelületi rendszer a magánkertek és az egyes utcaszakaszok zöldterületiből, itt azonban ez a rendszer kevésbé összefüggő, több szigetszerű elemet tartalmaz (pl: sportpálya, sétány), és a zöldfelületek aránya a beépített, burkolt területekhez képest alulmarad a keleti városrész arányaihoz képest.

A zöldfelületek fenntartását teljes egészében a Harkányi Városgazdálkodási Zrt. végzi jelenleg 34 fővel. A rendelkezésre álló anyagi keret mellett külsős munkákkal egészítik ki a bevételt, amit a zöldfelület fejlesztésekre, új ültetésekre fordítanak. A szűkös keret ellenére a település egészen meglátszik, hogy a zöldterületeket rendszeresen gondozzák, kaszálják, a növényzetet karbantartják. Az üdülési szempontból frekventált helyeken kimagasló figyelmet fordítanak az egyényári kiültetésekre és a magas minőségű fenntartásra. Ez a rendezettség elengedhetetlen egy nemzetközi hírű üdülővárosban.

A város által fenntartott zöldfelületekről zöldkataszter készült, ami átláthatóbbá teszi a zöldfelületgazdálkodást és segít az ütemezésekben. A városi fakataszter a faállományról ad pontos információt, segítségével követhetővé válnak a már elvégzett és a jövőben tervezett beavatkozások.

A településen a zöldhulladék gyűjtése megoldott, a fűtésre használható zöldhulladékot két városi intézmény fűtésére használják. Ezáltal jelentősen hozzájárulnak egy fenntarthatóbb zöldfelületgazdálkodáshoz.

A fejlesztések során régóta külön figyelmet fordítanak a klímaváltozáshoz alkalmazkodó, várostűrő fajok alkalmazására mind a fás szárú, mind a lágyszárú növények tekintetében.

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái:

- A **Kossuth utca** fő bevezető út jellege miatt nagy forgalmat bonyolít, amire a kétsávos útszakasz megfelelő. A közlekedési funkció biztosítása mellett háttérbe szorúlnak a zöldfelületek, a meglévő fák és a szabad helyeken telepített cserjefoltok nem tudják megfelelően keretbe foglalni a városba bevezető fő utat. A teljes utca egységes koncepció alapján való zöldfelületi kialakítása kedvezően befolyásolná az utcaképet.
- Az **arborétum** jelentős területe ellenére csak nagyon csekély szerepet tölt be a városi szintű zöldfelület-használatban. Az erdőszerűen összenőtt park hiába játszik fontos ökológiai szerepet, ha az üdülőterületekhez kapcsolódó rekreációnak, kikapcsolódásnak nem tud igazán színtere lenni. A terület fejlesztése azonban folyamatban van, a város a közeljövőben tervezi az arborétum szabadidőparkká alakítását.
- A **Szúnyog-tó** kialakításából látszik, hogy a településen igény van olyan rekreációs célú területekre, melyek a táji elemek felsorakoztatásával hozzájárulnak a településkép kedvező alakulásához is. A tó megléte kedvező, kialakítása azonban rendezésre szorul. A szigettől délre eső partszakaszok rendezetlenek, a partvonal kialakítása bizonytalan. Szükséges lenne a part újragondolása, melynek során az élőhelyek megtartása mellett rendezett, használható partszakasz jönne létre. Kilátópontok, szemlélődőhelyek, lejáratok a vízfelszínhez mind hozzájárulnának a tó szerepének felerősödéséhez.
- A **Lanka-csatorna** belterületi szakaszainak környezete szintén több helyen rendezetlen, idényszerű megoldásokat tükröz. Ezek nem méltóak egy nemzetközi hírű gyógyfürdő környezetéhez, rontják a település összképét. Mivel egy vonalas rendszernek tekinthető a csatorna, így a településen végigfutó teljes meder környezetének egységes koncepció alapján történő rendezése jelentene korszerű megoldást. A mostanában kezdődő csapadékvíz hálózat megújítását célzó munkálatok az említett problémák egy részét orvosolni fogják.
- Mind a zártkerti, mind a hétvégi házas területen komoly problémát okoz a **lakóingatlanok** egyre nagyobb számú kialakítása. Az infrastrukturális hiányosságok mellett problémát okoz a burkolt és beépített felületek arányának növekedése, ezzel egyenes arányban pedig a zöldfelületek csökkenése.

Összességében elmondható, hogy a tájhasználat a turisztikai hasznosítással, valamint a mezőgazdasági termeléssel maximálisan alkalmazkodott a helyi klimatikus és domborzati viszonyokhoz. Természetvédelmi vonatkozásban Natura2000 és ökológiai hálózat érinti a települést. Az egyedi táji adottságoknak köszönhetően a tájképvédelmi terület lefedi az közigazgatási terület É-i és Ny-i részét.

Harkány településszerkezetét alapvetően meghatározza a turisztikai célú hasznosítás, ami a zöldfelületek eloszlásában és kialakításában is tetten érhető. A belterület Ny-i részének zöldfelületi hálózatát elsősorban a magánkertek, intézménykertek összessége adja, amely hálózat körben kapcsolódik a külterület zöldfelületi hálózatához.

A belterület K-i részén a fürdő és a köré csoportosuló szállodák, közparkok adják azt a jelentős és színvonalas zöldfelületet, ami az egész város zöldfelületi ellátottságára kedvezően hat. A település zöldfelületi rendszere alapvetően jól működő rendszer, mely leginkább a turisztikai célú zöldfelületek nagy kiterjedésének köszönhető. A zöldfelületi ellátottság országos viszonylatban is magas.

1.14 Az épített környezet vizsgálata

1.14.1 Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Harkány Magyarország, valamint Baranya vármegye déli részén, Péctől 27 km-re, a Villányi hegyvonulat a Tenkes és a Nagykopasz-hegy szelíd ívei alatt a Dráva völgyében, az Ormánság és a beleolvadt valamikori Bóköz tájegység északkeleti határán Hegyföld tájegységben található.

A település szerkezetének kialakulásában a domborzati, a vízrajzi, a közlekedésföldrajzi adottságok és természetesen a mindenkori népességszám és települési funkciók egyaránt szerepet játszottak.

A város É-D-i tengelyét az 58. sz. főút (Pécs – Drávaszabolcs), míg a K-NY-i tengelyét a település központjából induló 5701-es Siklósi, ill. 5804-es Sellyei összekötő utak jelentik. A mai szerkezet alakulásában még szerepet játszott az 5814. sz. út, mely Terehegyen – az egykor önálló településen – áthaladva Görcsöny irányába jelent térségi kapcsolatot. E közlekedési kapcsolatok már a XVII. sz-i (II. József korabeli) térképeken is tetten érhetők.

A mai településszerkezet kialakulásában az egykor két településként működő Harkány és Terehegy népességszáma és az 1824-ben megnyílt, és egyre nagyobb jelentőségűvé váló gyógyfürdő egyaránt meghatározó volt.

A települések nagyságrendjét a XVIII. és XIX. században az alábbi adatok mutatják:

13. táblázat Harkány és Terehegy települések nagyságrendje

település	Házak (db)				Lakosok (db)			
	1752	1784	1859	1909	1752	1784	1859	1909
Harkány	29	66	104	120	-	402	619	752
Terehegy	28	60	97	101	-	417	546	455

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

A számok szemléletesen mutatják, hogy a két település közel azonos nagyságrendben, egymással párhuzamosan fejlődött, csak a XX. sz. elején, valószínűsíthetően a fürdő jelentőségének növekedésével gyarapodott erőteljesebben Harkány lakosság száma.

Harkány lakosságának száma 1938 – 2022 között:

14. táblázat Harkány lakosság számának alakulása

Év	Lakosság szám (fő)
1938	858
1949	1097
1960	1618
1980	3186
1985	3133
1992	3377
1995	3418
1996	3581
1998	3329
2010	3990
2022	5061

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

Harkány népességszámának alakulásában az 1949 és 1960 közötti (521 fő), majd az 1960-1980 közötti (1568 fő) népességszám növekedése a kimagasló érték, az utóbbi időben történt Terehegy csatlakozása is. Az 1960-1980 közötti időszak egyben a fürdő népszerűségének, új üdülőterületek kialakulásának időszaka is volt. 1980-1996 között lassú gyarapodás, majd stagnálás következett be a népességszám alakulásában.

Harkány és Terehegy közigazgatási területének **művelési ág szerinti besorolása** 1909-ben az alábbi volt:

15. táblázat Harkány és Terehegy közigazgatási területének művelési ág szerinti besorolása

művelési ág	Harkány		Terehegy		Σ	
	ha	%	ha	%	ha	%
szántó	733	49,7	433	49,3	1166	49,5
rét	183	12,4	81	9,2	264	11,2
legelő	246	16,7	219	24,9	465	19,8
szőlő	56	3,8	97	11,0	153	6,5
erdő	180	12,2	-	-	180	7,7
terméketlen	76	5,2	48	5,6	124	5,3
Σ	1474	100	878	100	2352	100

Forrás: Lechner Tudásközpont adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

A két település adottságait összesítve megállapítható:

- a domináns művelési ág a szántó (49,5%)
- legelő, rét ~30%
- kismértékű a szőlő (6,5%) és erdő (7,7%) területek aránya
- a terméketlen területek alatt (5,3%) valószínűsíthetően a beépített területek értendők

A fenti adatok alapján egyértelműen a mezőgazdaságot és az állattenyésztést tekinthetjük e települések gazdasági erejének a fenti időszakban.

Harkány **igazgatási területének** szerkezetére az alábbi területhasználatok a meghatározóak:

- az északi, domboldali sáv kertes mezőgazdasági terület
- a belterület a település közepén, a siklói határhoz csatlakozóan alakult ki és fejlődött napjainkig
- a mezőgazdasági (szántó) területek a belterületet három oldalról (É, NY, D) határolják
- az erdőterületek továbbra sem játszanak meghatározó szerepet, a város NY-i és D-i részén képeznek összefüggő sávot

A város dinamikus fejlődését talán a legszemléletesebben mutatja a **lakások építési idejének** adatsora:

16. táblázat Lakások építési ideje a településre

	-1946	1946-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2005	2006-2011	Σ
db	116	108	342	509	306	273	326	80	2060
%	5,6	5,2	16,6	24,8	14,8	13,3	15,8	3,9	100

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

Az adatok elemzéséből az alábbiak rögzíthetők:

- a lakásoknak csak 10,8%-a idősebb 50 évnél
- 1960-2000 között a lakások 70%-a épült, az egyik legdinamikusabb 10 év az 1971-1980-ig terjedő időszak
- 2001-2005 között épült 326 lakás a legnagyobb, míg a 2006-2011 közötti a legkisebb építési volument jelenti

Harkány jellegzetességének tekinthető a lakás és üdülés együttélése 2011-ben:

17. táblázat Lakás megoszlása hasznosítás szerinte

lakott lakás	1430 db	69,4%	(3551 fő)
nem lakott lakás	430 db	20,9%	
lakott üdülő	200 db	9,7%	(387 fő)
Σ	2060 db	100	

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

Az adatsorból különösen a 430 db nem lakott lakás emelendő ki, valószínűsíthetően e lakások üdülési céllal hasznosítottak.

A városszerkezet alakulására a már említett főútvonalakon kívül hatással volt a Harkányt É-ről és Ny-ról behatároló, 1913-ban megépült vasút (1976-ban a pécsi, 2007-ben a sellyei kapcsolat is megszűnt), mely Siklós, Villány és Sellye irányába is biztosított kapcsolatot. A közúti közlekedésben teremtett új lehetőséget a város és Terehegy között megépült 58-as út új nyomvonal, mely egyben új fejlesztési területek kialakítását is lehetővé tette. Harkány sajátossága a Siklói út É-i oldalán lévő autóbusz pályaudvar és piac, mely a gyógyfürdő mellett egyben nemzetközi találkozóhely is.

1.14.1.2 Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

18. táblázat Földrészlet statisztika művelési áganként

Földrészlet statisztika művelési áganként							
művelési ág	földrész- letek száma	alrészle- tek száma	Σ alrészlet terület (ha)		legkisebb alrészlet terület (m ²)	legnagyobb alrészlet terület (m ²)	átlagos alrészlet terület (m ²)
erdő, fásított terület	326	329	683,3	26,6%	299	501 360	41 908
gyep (legelő, rét)	359	372	218,7	8,5%	56	263 835	10 814
gyümölcsös, kert	582	586	71,0	2,7%	173	133 771	2 499
kivett	3793	3797	528,3	20,6%	5	136 063	1 391
szántó	1235	1575	977,8	38,1%	19	432 704	6 208
szőlő	608	623	89,6	3,5%	80	11 724	1 438
Σ	-	-	2568,7	100%	-	-	-

Forrás: Lechner Tudásközpont adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

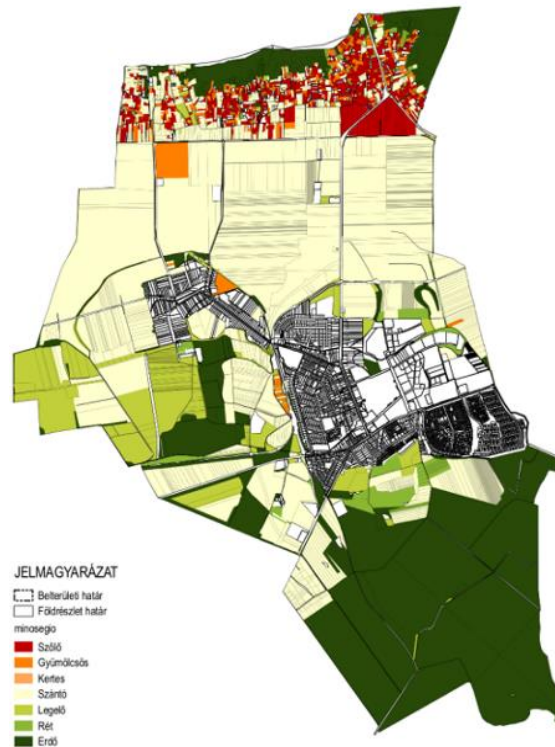
A 2015 és 1909 évi adatok különbözősége kitűnően jelzi az elmúlt 100 évben a település területfelhasználásában, a táji megjelenésben, és Harkány szerepkörében történt változásokat, hiszen

- a település területe ~200 ha-al növekedett
- a belterület (korábban terméketlen terület) 3,4-szeresére növekedett
- a szántó és legelő területek 80%-ról 46,6%-ra csökkentek
- az erdőterület 7,7%-ról 26,6%-ra növekedett
- a gyümölcsös és szőlő területek 6,5%-ról csak kis mértékben, 6,2%-ra csökkentek

Fenti adatok egyértelműen jelzik, hogy az egykor a mezőgazdaságból és állattartásból élő településen ez utóbbi funkciók visszaszorultak, ma Harkány az ország egyik kedvelt üdülővárosává és lakóhelyévé vált

50. ábra Harkány város-földrészletek

HARKÁNY VÁROS - FÖLDRÉSZLETEK MINŐSÉGI OSZTÁLY SZERINT

Forrás: saját szerkesztés a Lechner Tudásközpont adatai alapján

1.14.1.3 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

19. táblázat Földrészlet statisztika fekvésenként

Földrészlet statisztika fekvésenként								
fekvés	Földrész- letek száma	egyéb önálló épületek száma	egyéb önálló lakások száma	Σ terület (ha)		legkisebb földrészlet terület (m ²)	legnagyobb földrészlet terület (m ²)	átlagos földrészlet terület (m ²)
belterület	3472	98	2515	426,6	16,6%	11	136 063	1 229
külterület	1501	0	0	1884,5	73,4%	5	768 850	12 555
zártkert	1497	0	0	257,6	10,0%	33	62 274	1 721
Σ	6470	98	2516	2568,7	100%	-	-	-

Forrás: Lechner Tudásközpont adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

A hatályos településszerkezeti terv az alábbi területfelhasználási egységeket különbözteti meg:

Beépítésre szánt területek:

- falusias lakóterület Lf
- településközpont vegyes terület Vt
- intézményi építési övezet Vi
- üdülőházas üdülőterület Üü
- hétvégi házas üdülőterület Üh
- gazdasági terület (kereskedelmi – szolgáltató) Gksz
- ipari övezet Gip
- különleges építési övezetek K

Beépítésre nem szánt területek:

- közlekedési és közmű területek Köu
- zöldterület Z
- erdőterület E
- mezőgazdasági terület M (szántó művelési ág, gyeperdő művelési ág, kertés mezőgazd. terület)
- különleges beépítésre nem szánt övezet K
- vízgazdálkodási övezetek V

Harkányhoz **hat külterület** tartozik:

20. táblázat Harkányhoz tartozó külterületek

	külterület	népszámlálási lakónépesség	lakások	nem lakott üdülők	lakott egyéb lakóegységek
1	Drávaszabolcsi út	-	-	-	-
2	Malomtelep	11	4	-	-
3	Szőlőhegy	19	9	61	6
4	Töttösitánya	18	6	-	-
5	Vasút őrház	-	-	1	-
6	Vasút köz	-	-	-	-

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

A külterület települési jellegét tekintve a Drávaszabolcsi út és a Vasút köz külterület összeírt lakóegység és népesség nélkül, a Vasút őrház forgalmi település, Malomtelep, Szőlőhegy, Töttösitánya pedig mezőgazdasági jellegű lakótelep, ill. lakóhely.

1.14.1.4 Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

Intézmények csoportosítása

1. IGAZGATÁSI ÉS TÁRSADALMI INTÉZMÉNYEK

- Polgármesteri Hivatal (Petőfi s. u. 2-4.)
- Harkányi Rendőrőrs (Bartók B. u. 1.)
- Posta (Kossuth L. u. 57.)

2. MŰVELŐDÉSI, OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS INTÉZMÉNYEK

- Művelődési Ház (Kossuth L. u. 2.)
- Könyvtár (Kossuth L. u. 2.)
- Szabadtéri színpad (Zsigmondy sétány)
- Futó László Pál Múzeum (Szent István u. 40.)
- Kitaibel Pál Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény (Arany J. u. 16.)
- Napközi Otthonos Óvoda (Kölcsey tér)

3. EGÉSZSÉGÜGYI, SZOCIÁLIS ÉS GYÓGYÁSZATI INTÉZMÉNYEK

- MÁV Gyógykórház (Bajcsy-Zsilinszky u. 1)
- Egészség ház (Kőrösi Csoma s. u. 43.)
- Zsigmondy Vilmos Harkányi Gyógyfürdőkórház (Zsigmondy sétány 1.)
- Thermal Gyógyszertár (Arany J. u. 14.)

4. KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÁSI INTÉZMÉNYEK

- Piaccsarnok (Ady E. u. 1.)
- SPAR áruházak, virágüzlet, húсарuház, ajándék bolt

5. VENDÉGLÁTÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS SZÁLLÁSHELYEK
SZÁLLODÁK

- Ametiszt Hotel Harkány (Szt. István u. 26-28.)
- Átrium Hotel (Kossuth L. u. 10.)
- Arborétum Hotel (Siklósi út 21.)
- Baranya Hotel (Bajcsy-Zsilinszky u. 5-7.)
- Dráva Hotel Thermal Resort (Bartók B. u. 1.)
- Divina Boutique Hotel Harkány (Bajcsy-Zsilinszky u. 11.)
- Harkányi Psoriasis Centrum (Zsigmondy stny. 1.)
- Hotel Arborétum (Siklósi út 21.)
- Hotel Harka (Kossuth L. u. 65.)
- Hotel Korona Thermal (Bajcsy-Zsilinszky u. 3.)
- Hotel Xavin-Wellness (Kossuth L. u. 43.)
- Komfort Hotel Platán (Bartók B. u. 15.)
- Lídia Hotel Wellness (Kossuth L. u. 49.)
- Siesta Club Hotel (Kossuth L. u. 17.)
- Thermal Hotel Harkány (Járó J. u. 1.)
- Well Hotel (Bartók B. u. 2.)
- Wellness Hotel Kager (Szt. I. u. 50-52.)

PANZIÓK

- A 16 Panzió (Ady E. u. 16.)
- Kokó Panzió (Arany J. u. 7/b.)
- Mediterrán Panzió (Szt. I. u. 2.)
- Pepe panzió (Rózsa F. u. 30.)

ÉTTERMEK

- Adria Étterem (Kossuth L. u. 17.)
- Ametiszt Étterem (Kossuth L. u. 50.)
- Baranya Hotel Étterme (Bajcsy-Zsilinszky u. 5-7.)
- Buffalo Pizzéria (Kossuth L. u. 9.)
- Dráva Hotel Thermal Resort Étterme (Bartók B. u. 1.)
- Forrás Panzió Étterme (Bajcsy-Zsiliszky u. 12.)
- Hotel korona Thermal Étterme (Bajcsy-Zsiliszky u.3.)
- Komfort Hotel platán Étterme (Bartók B. u. 15.)
- Lídia Hotel Wellness Étterme (Kossuth L. u. 49.)
- No Name étterem (Kossuth L. u. 46/a.)
- Robinson Étterem (Kossuth L. u. 7.)
- Rose Kisvendéglő (Kossuth L. u. 18.)
- Sétány Étterem (Kossuth L. u. 14.)
- Szigeti Halászcserda (Rózsa F. u. 2.)
- Tenkes Csárda (Csarnóta, Kültelek Hrsz.. 11.)
- Thermal Hotel Harkány Étterme (Járó J. u. 1/1.)
- Well Hotel Étterme (Bartók b. u. 2.)
- Wellness Hotel Kaker Étterme (Szt. I. u. 50-52.)
- Xavin Hotel Étterme (Kossuth u. 43,)

- Zöldkert Vendéglő (Arany J. u. 12.)
- Katalin Vendéglő (József A. u. 19.)

CUKRÁSZDÁK

- ÉVA Cukrászda (Petőfi u. 43.)
- Amadeus Cukrászda (Kossuth L. u. 12.)
- Ciao-Ciao Cukrászda (Kossuth I. u. 15.)
- Viktória Cukrászda (Kossuth L. u. 51.)

TURISTASZÁLLÁS, KEMPING

- Égerliget Vendégház (Berek u. 44.)
- Termál Kemping (Bajcsy-Zsilinszky u. 6.)

6. SPORT- ÉS SZABADIDŐ LÉTESÍTMÉNYEK

- Harkányi Gyógy- és Strandfürdő (Kossuth L. u. 7.)
 - Főbejárat: Bajcsy-Zsilinszky utca, Zsigmondy Sétány
 - Platánkapu: Kossuth L. u.
- Városi Sportcsarnok (Petőfi S. u. 42.)

7. EGYHÁZI INTÉZMÉNYEK

- Református templom (Kossuth L. u. 64.)
- Katolikus templom és templomkert (Ady E. u. 3.)
- Terehegyi református templom (Terehegyi u. 1.)

8. EGYÉB INTÉZMÉNYEK, LÉTESÍTMÉNYEK

- Autóbusz pályaudvar (Bajcsy-Zsilinszky u. E. u.)
- Benzinkút (MOL, Pécsi út)

1.14.1.5 Alulhasznosított barnamezős területek

Harkány alulhasznosított barnamezős területtel csupán néhány helyen rendelkezik.

Ilyennek tekinthető:

- a Munkácsy Mihály utcáról északra kijelölt kereskedelmi szolgáltató gazdasági területet, melyen a cca. 4,5-5,0 ha-os területen a vállalkozások száma, a terület kihasználtsága minimális mértékű,
- jelenleg nem működik az 58-as számú drávaszabolcsi főút északi oldalán cca. 3,0 ha-os korábban üzemelő kemping.

A hatályos településszerkezeti terv több helyen irányzott elő gazdasági területet, ezek megvalósítására még nem került sor.

1.14.1.6 Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

A város konfliktussal terhelt, egyre kedvezőtlenebb állapotot felmutató térsége a Siklói úttól délre elhelyezkedő hétvégi házas terület.

Az 1960-as évek országosan kedvelt kistelkes, kisházak beépítési forma híven tükrözte az akkori társadalmi viszonyokat és az „épített környezettel szembeni elvárásokat”.

A területen az igényesen kialakított, gondozott épületek mellett egyre növekszik a még eredeti tömegformálású és anyaghasználatú, avult állagú épületek száma, mely mögött a társadalmi konfliktusok is tetten érhetők.

1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1 Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

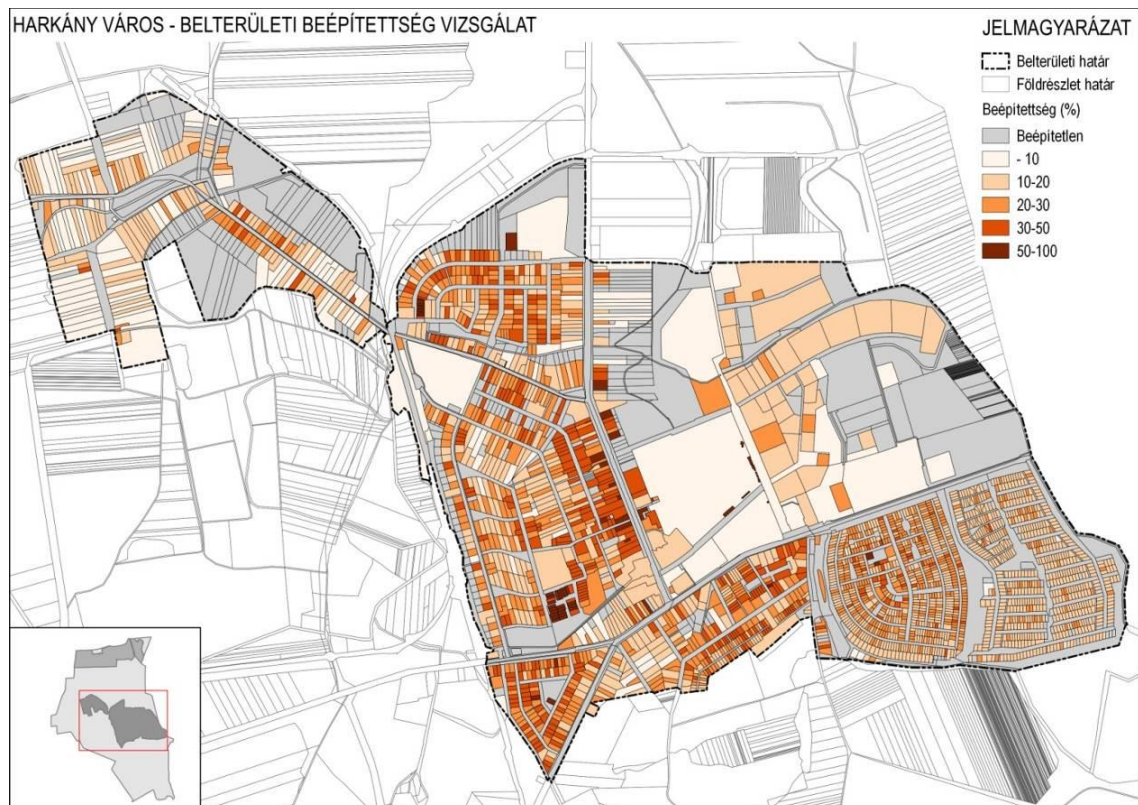
Harkány és Terehegy 1.14.1.1. pontban leírt elemzése a XX. sz. elejéig ismertette az akkor még két település történetét, morfológiáját.

Míg Terehegy nagyrészt megőrizte az egykor kialakult utca- és térszerkezetet, a nagytelkes struktúrát, addig Harkányban elsősorban a főbb útvonalak nyomvonalvezetése maradt meg. Az egykor ezeket kísérő telkes beépítés átalakult, a nagytelkes struktúra tömbfeltárásokkal sűrűsödött be. Az egykori falusias beépítés (oldalhatáron álló, előkert nélküli és előkertes beépítési mód) ugyancsak Terehegyen érhető tetten.

Harkányban mind a lakó-, mind az üdülőterületen tervezett utcahálózat és szabályos telekosztás készült. A beépítési módok a „mindenkor szokásos” formában alakultak, a hagyományos oldalhatáron álló forma mellett megjelent a szabadon álló, az ikerházas és a zárt sorú megoldás is. Az utóbbi évek legjelentősebb változása fenti vonatkozásban a Kossuth L. utca, valamint a Petőfi – Kossuth - Táncsics M. utcák közötti tömbfeltárással kialakított Szent István utca mentén történt. E területeken zárt sorú módon, többlakásos lakó- és üdülőépületek épültek az utóbbi 10 évben.

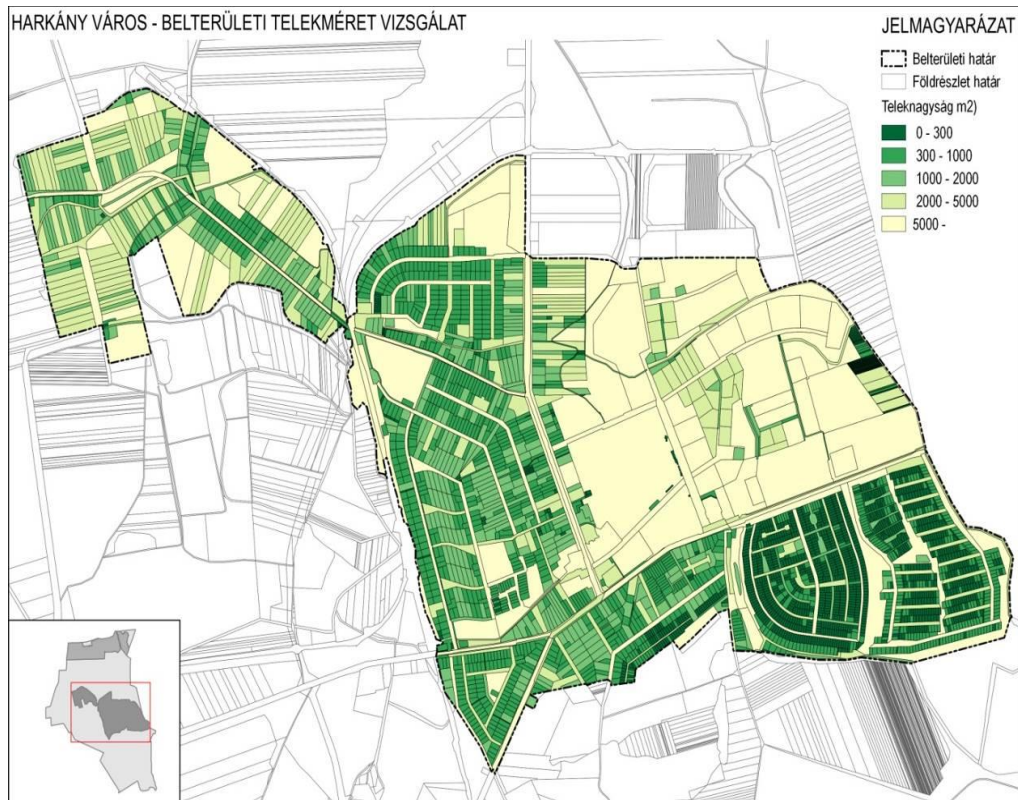
A telekstruktúra és beépítési mód vonatkozásában az üdülőterületeken is létrejöttek az országosan is elterjedt beépítési formák, a nagytelkes társasüdülőtől az aprótelkes hétvégi üdülőig a városban valamennyi mód megtalálható. A lakóterületek változatos képét tovább színesítik az egyes térségekben megvalósított, a közellátást biztosító oktatási, nevelési, kulturális, egészségügyi, kereskedelmi – szolgáltató – vendéglátó intézmények esetenként nagytelkes beépítései.

51. ábra Harkány város-belterületi beépítettség vizsgálat

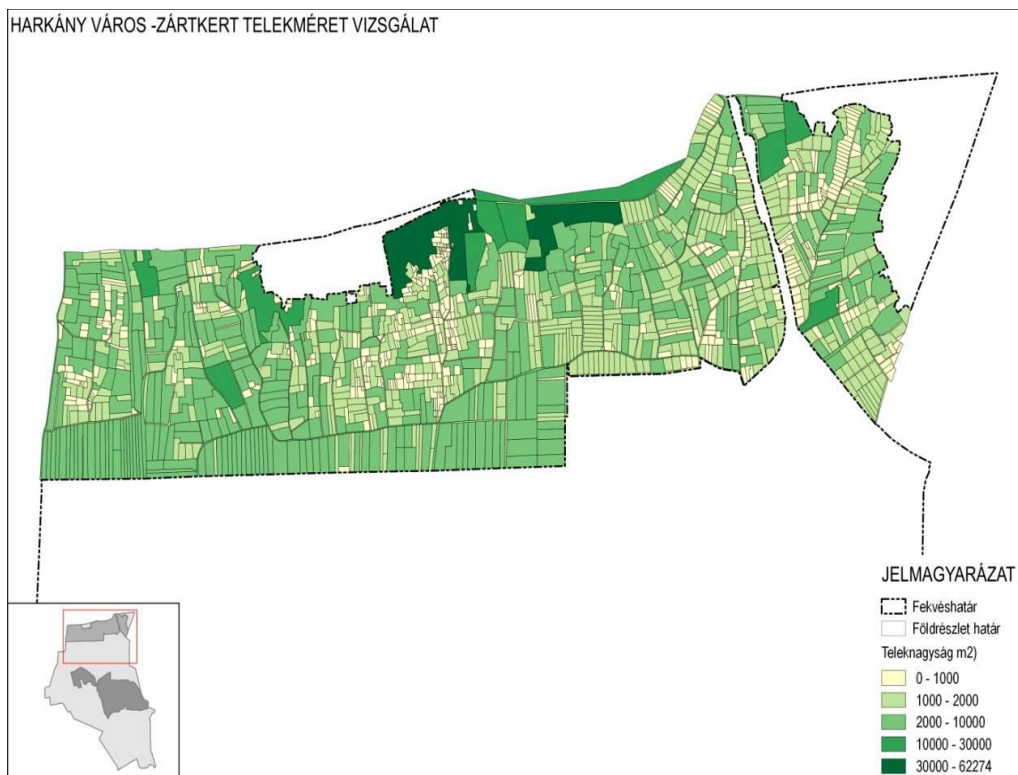
Forrás: Lechner Tudásközpont adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

52. ábra Harkány város-belterületi telekméret vizsgálata

Forrás: Lechner Tudásközpont adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

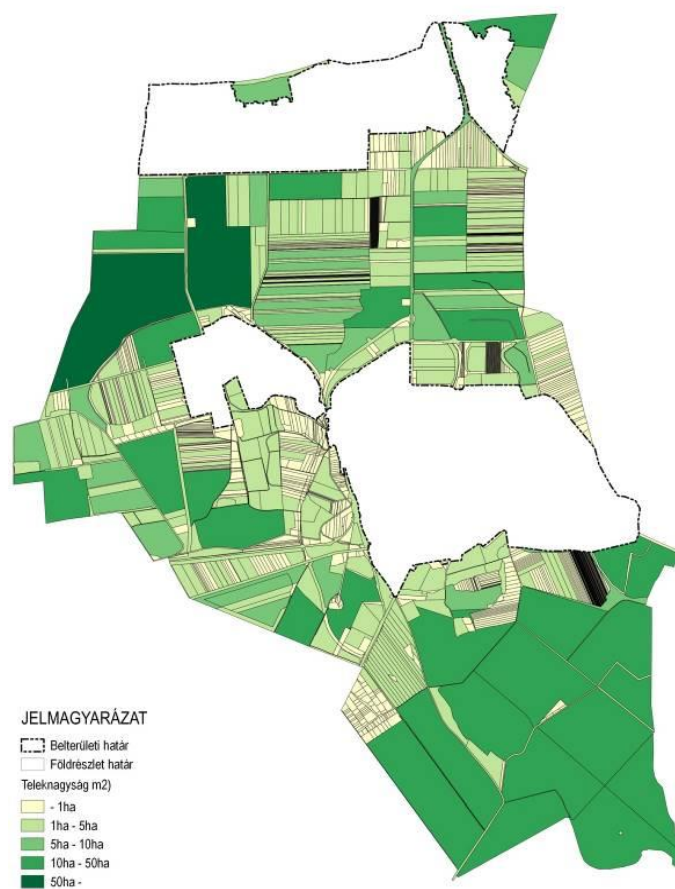
53. ábra Harkány város-zártkert telekméret vizsgálata

Forrás: Lechner Tudásközpont adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

54. ábra Harkány város-külterületi telekméret vizsgálat

HARKÁNY VÁROS - KÜLTERÜLETI TELEKMÉRET VIZSGÁLAT

Forrás: Lechner Tudásközpont adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

1.14.2.2 Tulajdonjogi vizsgálat

A város közigazgatási területén fekvő ingatlanok tulajdonosi szerkezetük szerint állami, önkormányzati és magántulajdonú területekre oszlik. Állami tulajdonú a főközlekedési hálózatok területe, az élővizek területe, az erdőterületek egy része, valamint a kórház.

Az önkormányzat tulajdonára a következő pontban található adatok. Minden más terület magántulajdonban van.

1.14.3 Önkormányzati tulajdon kataszter

Az Önkormányzat által átadott teleknyilvántartási alaptérkép összesen 6468 önálló helyrajzi számmal rendelkező ingatlan található. Az Önkormányzat által átadott Ingatlanvagyon-Kataszterében összesen 827 db önálló helyrajzi számmal rendelkező ingatlanvagyon elem tartozik, melyből helyrajzi szám alapján az alaptérképen 756 db ingatlan azonosítható be. Az ingatlanok közel 10%-ban, 71 ingatlan esetében a jelenlegi kataszteri adatok eltérnek az Önkormányzat által vezetett vagyonkatasztertől. Az egyértelműen beazonosítható 756 db ingatlan elhelyezkedését térképen ábrázoltuk.

55. ábra Harkány önkormányzati tulajdonnal érintett ingatlanjai

Forrás: Harkány Város Önkormányzat adatszolgáltatása alapján saját szerkesztés, 2023. július

1.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Jelen helyzetfeltáró vizsgálat a Lechner Központ révén a település önkormányzata által biztosított digitális alaptérképen készült.

A vizsgálatok során a közelmúltban megvalósult, de az alaptérképen még nem szereplő létesítményekről a szükséges információt beszereztük.

1.14.5 Az építmények vizsgálata

1.14.5.1 Funkció, kapacitás

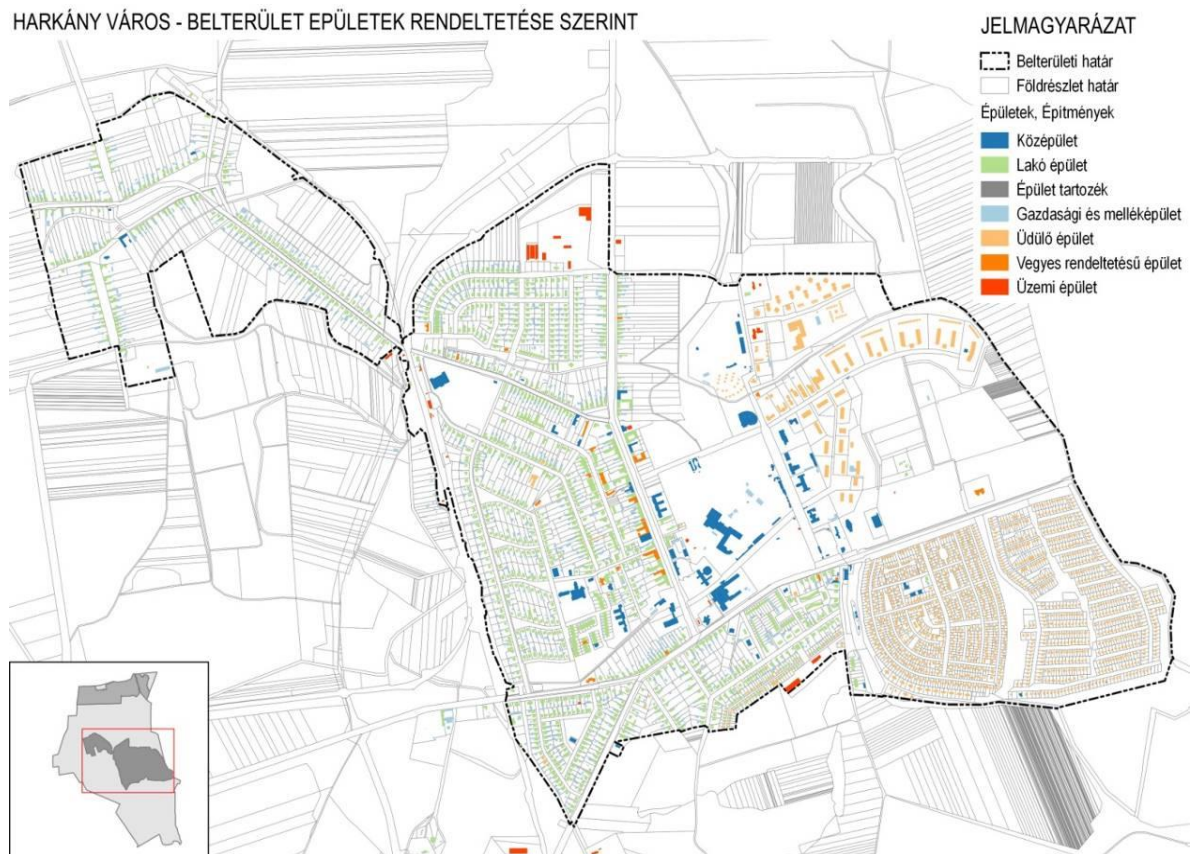
A városban az egyes építmények a mindenkor hatályos településrendezési tervben biztosított területfelhasználásnak, és a helyi építési szabályzatban megfogalmazott követelményeknek megfelelően készültek.

A hatályos tervtől eltérő fejlesztési szándékokat „természetesen” a tervek módosításával biztosította a város önkormányzata.

Funkció, kapacitás, intézmények és ellátottság:

1. Polgármesteri Hivatal (Petőfi S. u. 2-4.)
2. Napközi Otthonos Óvoda (1992-ben adták át, az épület modern, az óvodai neveléshez szükséges funkciók betöltésére maximálisan megfelel. 12 település gyerekeit fogadja, a 7 csoportból 1 német nemzetiségi. Gyermeklétszám 170-200 fő, 300 adagos főzőkonyhával rendelkezik.)
3. Kitaibel Pál Általános Iskola és Zeneiskola (1960 óta folyik tanítás, 1976-ban új szárnyal – 6 tanterem, műhely, tornaterem – bővült. A körzethez 9 település tartozik, a tanulók száma 500. 500 adagos konyhával rendelkezik.)
4. Egészség ház (1989-ben adták át, 2 felnőtt, 1 gyermek házi orvosi szolgálat működik, ill. 2 fogorvosi rendelő.)
5. Baranya Vármegyei Közgyűlés Gyógyfürdő kórháza (1954-ben alapították, többször bővítették)
6. MÁV Gyógyház (1929-ben épült, szanatórium jellegű 120 ágyas intézmény)
7. Művelődési Ház (1984 óta működik, a konferencia- és klubtermek mellett itt található a helyi könyvtár és a Tenkes TV stúdiója is)
8. Sportcsarnok (1996-ban készült el, sport mellett kulturális programoknak is otthont ad)
9. Idősek Szociális Gyógyotthona (1952-ben létesítették)
10. Idősek Napközi Otthona (1980 óta működik)

56. ábra Harkány Város-belterület épületek rendeltetési szerint

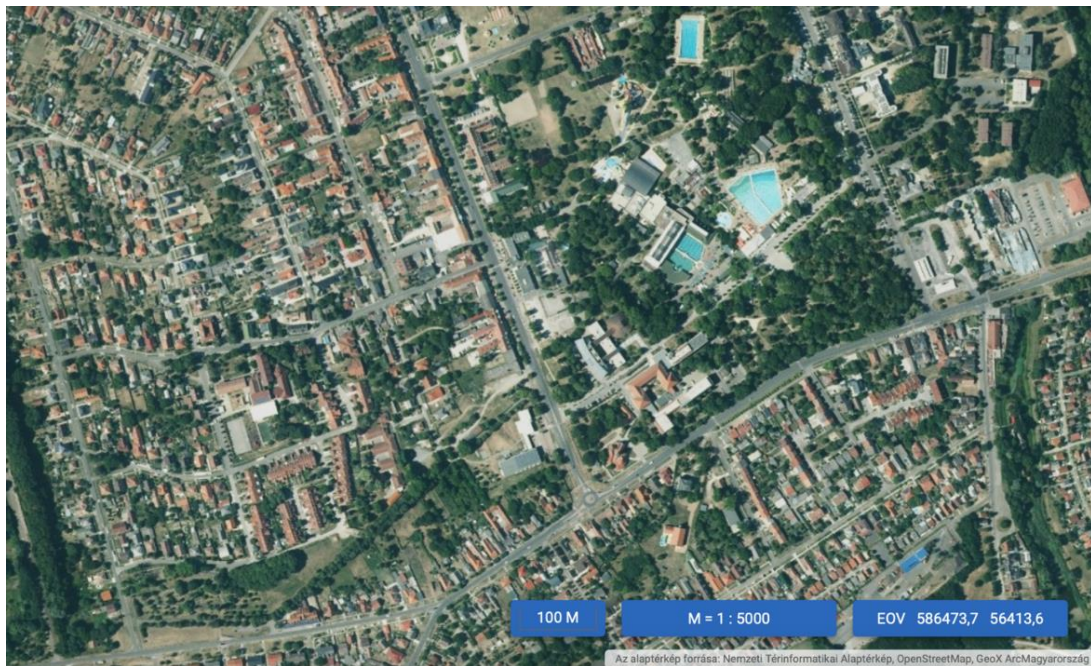

Forrás: Lechner Tudásközpont adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

1.14.5.2 Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

Városközpont - V

57. ábra Városközpont-beépítési jellemzők

Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

Kossuth utca – K

58. ábra Kossuth utca-beépítési jellemzők

K-2

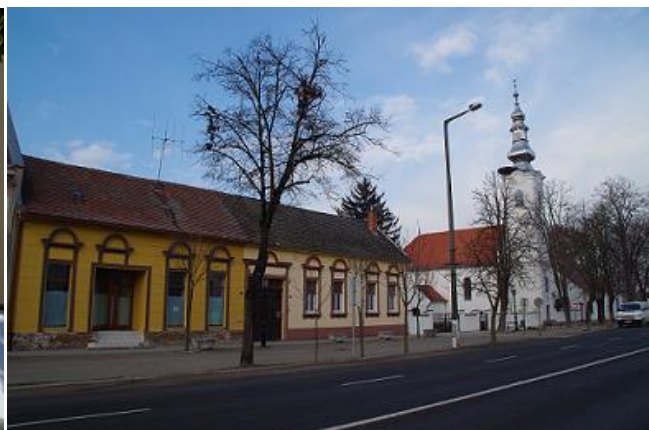
K-3

V

K-4

K-1

K-6

K-5

V-1

V-3

V-4

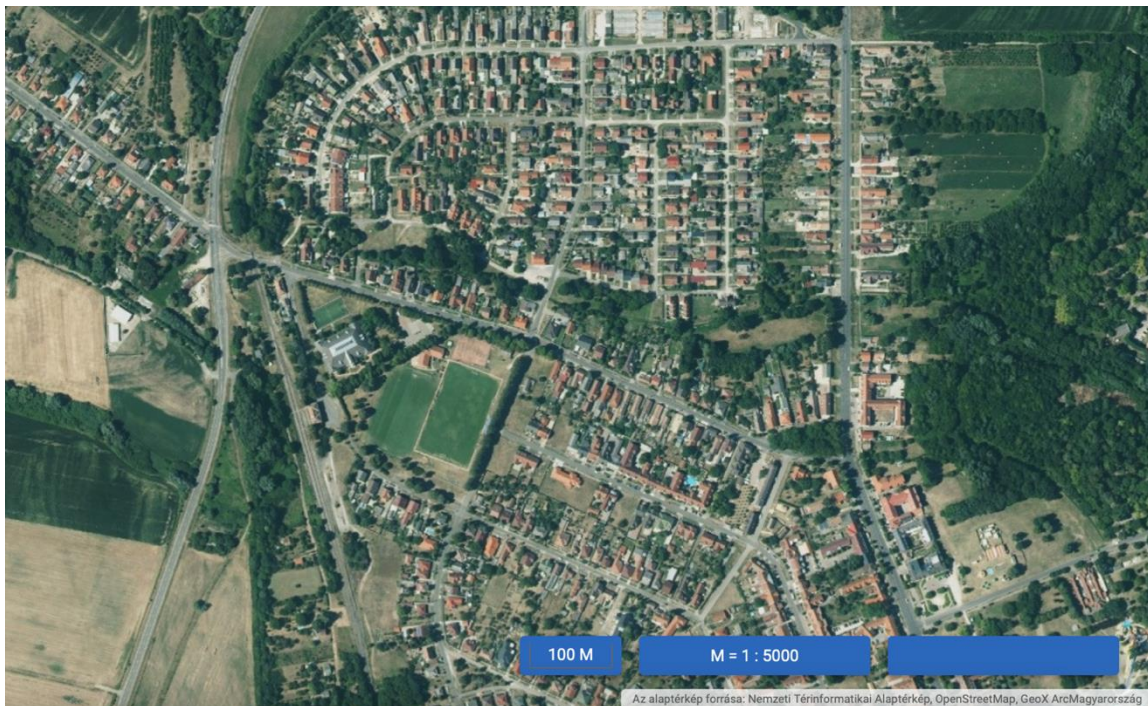
V-5

V-6

Lakóterület

59. ábra Lakóterület-beépítési jellemzők

Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

Zártsorú beépítés

60. ábra Zártsorú beépítés

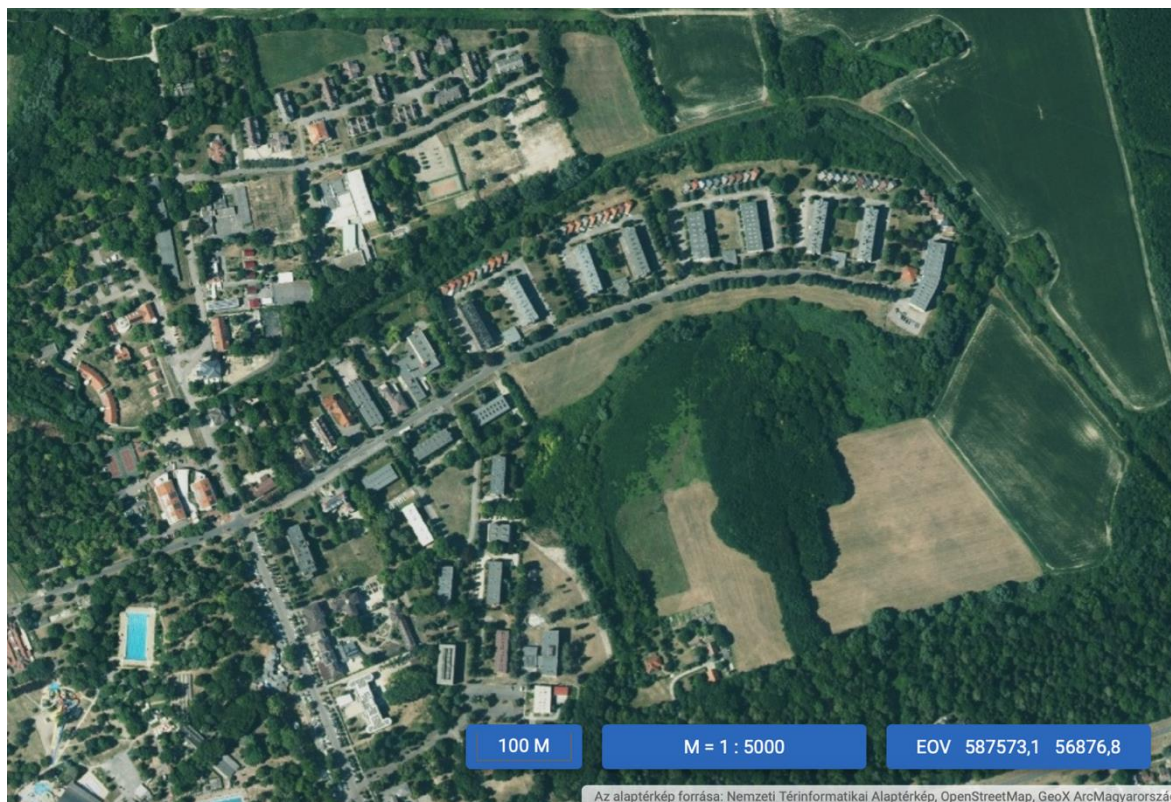
Családi házas terület

61. ábra Családi házas terület

Üdülőházas terület

62. ábra Üdülőházas terület

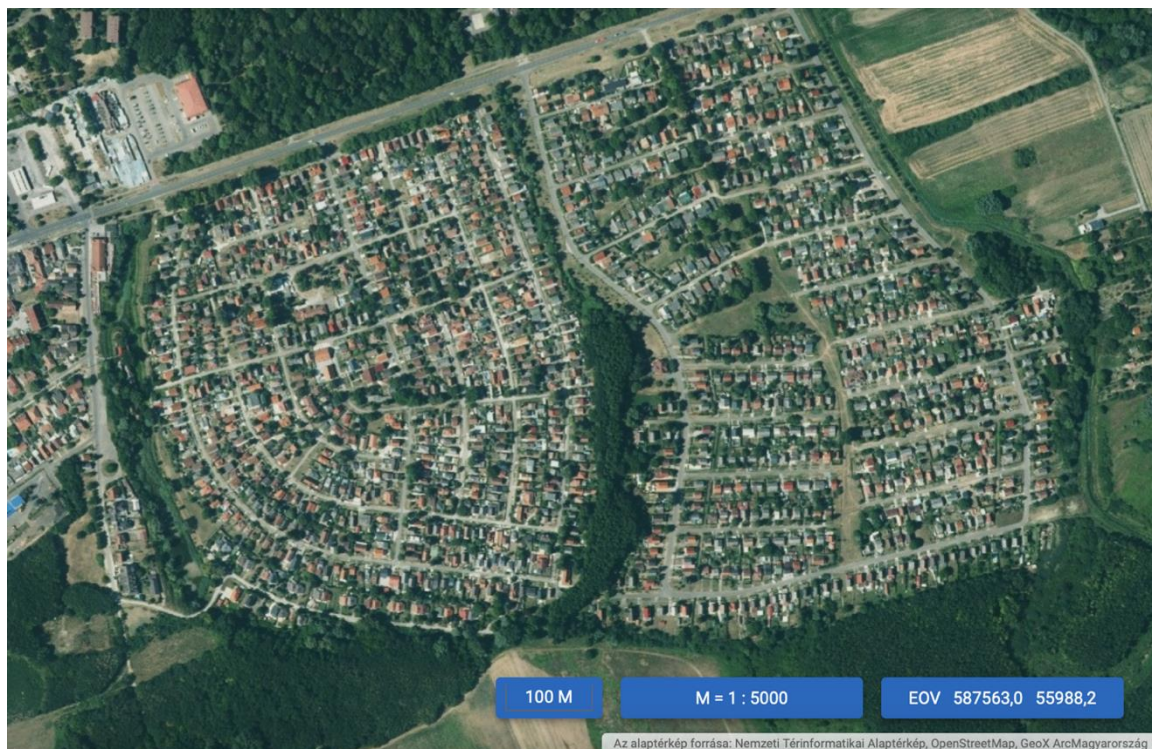

Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

Hétfégyi házas terület

63. ábra Hétvégi házas terület

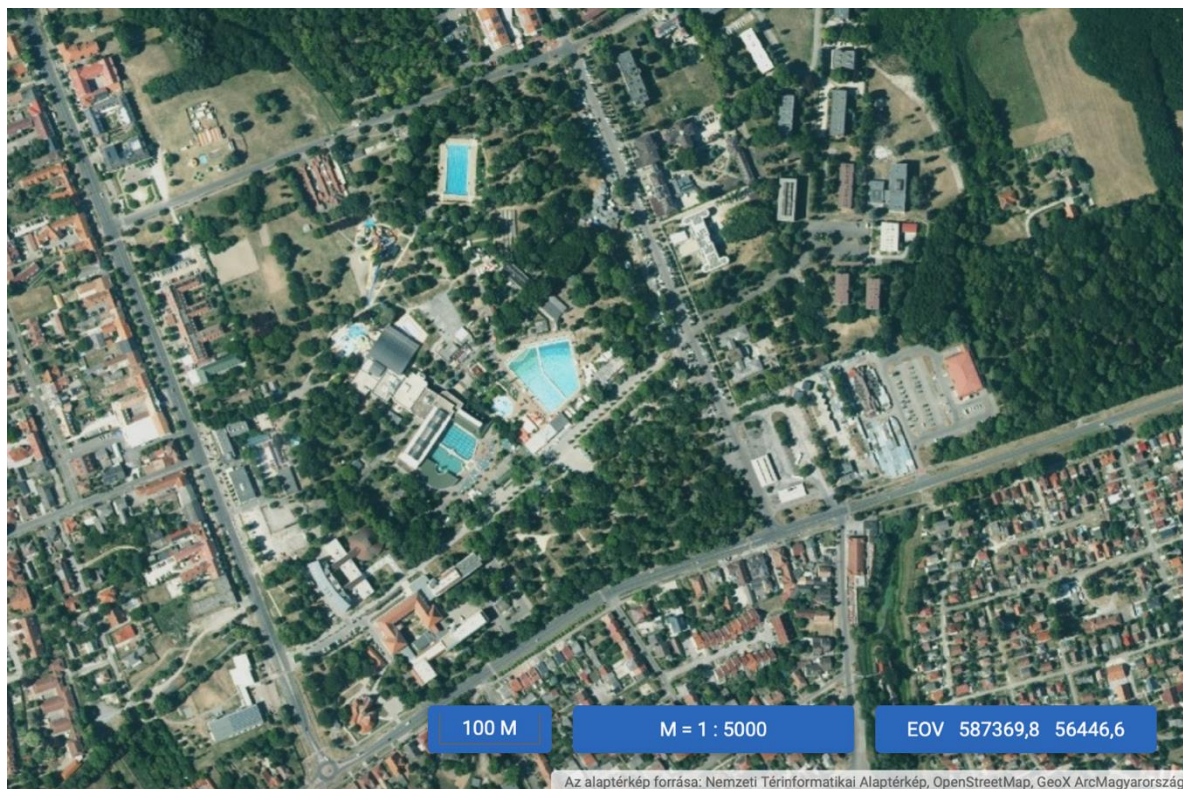

Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

Gyógykórház térsége

64. ábra Gyógykórház térsége

Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

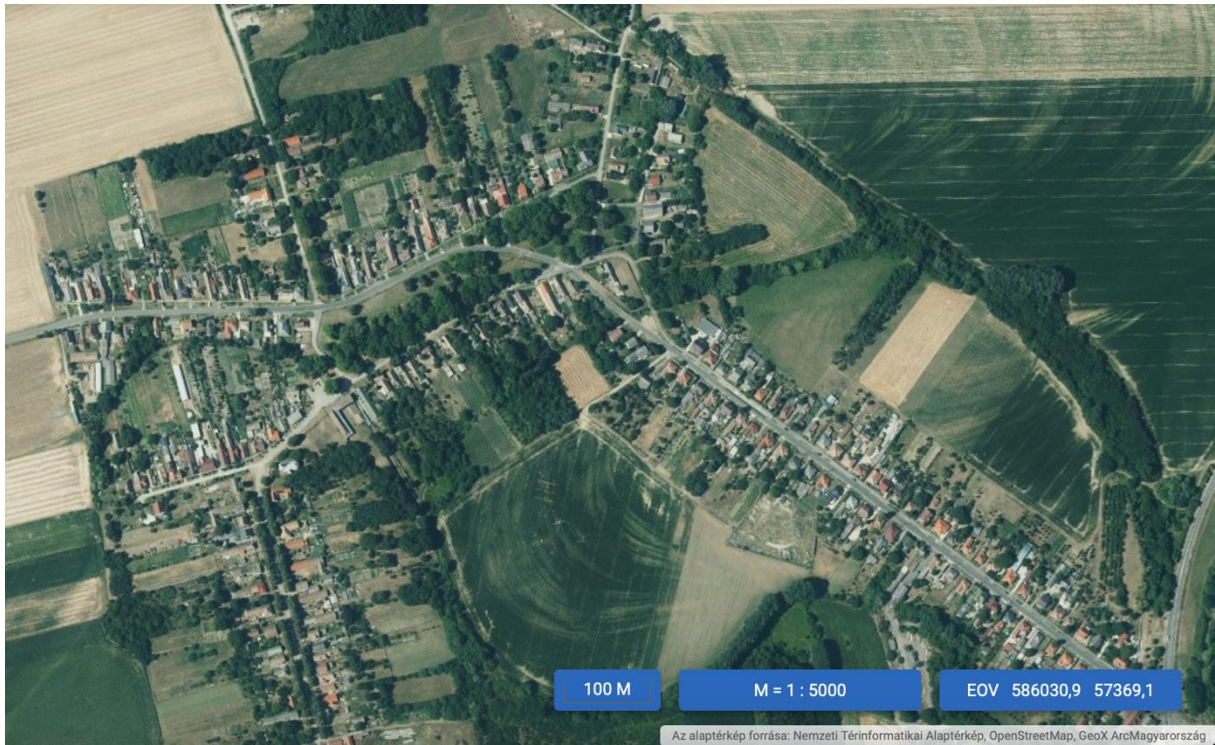
Gyógy- és strandfürdő

65. ábra Gyógy-, és strandfürdő

Terehegy

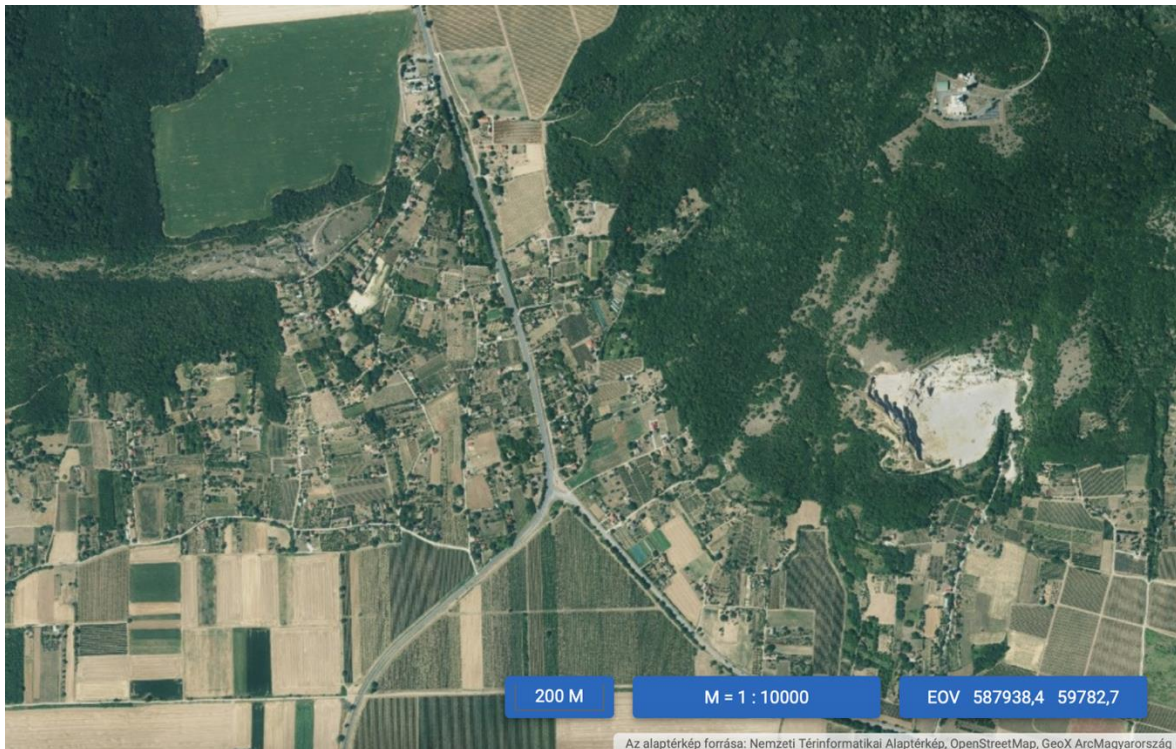
66. ábra Terehegy

Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

Szőlőhegy

67. ábra Szőlőhegy

Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

1.14.5.3 Magasság, szintszám, tetőidom

Harkány épületállománya jellemzően földszintes, illetve földszint plusz tetőteres beépítésű családi házakból áll. Ettől a városszerkezet középső sávja (a Kossuth és Bajcsy Zs. utcák közötti terület), a strand és gyógyfürdő, valamint a kereskedelmi szálláshelyek sávja különül el, itt a zárt sorú, 2-3 szinten beépítés a jellemző. A magastetős épületek uralják a településképet.

1.14.5.4 Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Harkány településkarakterében az egyes időszakokban divatos építészeti, városépítészeti formák érhetők tetten.

A város mai karakterében az alábbi sajátosságok különíthetők el:

- Terehegy a két települést összekötő Petőfi u. kivételével mind utca- és térszerkezetében, mind a beépítési módok, szintszámok vonatkozásában alig változott. Az újabb épületek is harmonikusan illeszkednek a kialakult településovezetbe.
- Harkány legnagyobb összefüggő lakóterülete a Kossuth – Ady – Vasút – Petőfi utcák között jött létre az 1960-1970-es években. A terület jellemzője a tervezettség, szabályozottság. Mind a teleknagyságok, mind a beépítési módok egységes hangulatot eredményeztek.

E területen 3 helyen történt jelentős változás:

- átalakult, „főutcává vált” a Kossuth I. utca (zárt sorú, 2-3 szintes beépítés, közellátás és lakás funkció)
- a Rákóczi u. térségében jelentős intézményfejlesztés, a Kölcsey téren társasház beépítés történt

- új utca született a Kossuth és a Táncsics utcai tömb feltárásával (Szent István utca), mely zártosú, kétszintes beépítésével, divatosnak vélt építészeti formálásával hozott „új szint” a kisváros megjelenésébe
- A Petőfi u-tól É-ra, ill. az Ady u-tól D-re elhelyezkedő lakóterületek – kisvárosias és kertvárosias – az előzőekben már említett jegyeket hordozzák
- A városszerkezet középső sávja (a Kossuth és Bajcsy Zs. utcák közötti terület) a strand és gyógyfürdő, valamint a kereskedelmi szálláshelyek sávja, zártosú, 2-3 szinten beépítéssel. E terület hangsúlyos eleme a Zsigmond sétány és a Gyógykórház (a város legmagasabb épülete) épületegyüttese.
- A Bajcsy Zs. u. K-i oldala várostörténeti szempontból is jelentős, a XX. sz. elején itt épültek meg Harkány első szállodái (Baranya hotel, Balkon szálló, MÁV Gyógyház), melyek ma a város védett emlékei közé tartoznak.
- A Bajcsy Zs. u-tól, a Szűnyog tótól K-re jött létre Harkány egymástól jól elkülöníthető korszerű üdülővezete, az üdülőházak (többszintes, tömbtelkes társasüdülők), és a hétvégi házas (~700 db minimális telkes, földszintes) területe.

A településkaracter is meghatározó, az építészeti minőséget is jelző adatsorok az alábbiak:

- az építés idejére vonatkozó táblázatot ld. 1.14.1.1. fejezetben
- a lakások szobaszám szerinti alakulása (db)

21. táblázat Lakások szobaszám szerinti alakulása (db)

1 szobás	2 szobás	3 szobás	4 és több szobás	Σ
257	472	530	801	2060
12,5%	22,9%	25,7%	38,9%	100%

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

- a lakások komfortfokozata (db)

22. táblázat Lakások komfortfokozata (db)

Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Szükség-lakás	Σ
1526	482	20	18	14	2060
74,1%	23,4%	0,9%	0,9%	0,7%	100

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

- a lakóépületek magasság és lakásszám szerint (db)

23. táblázat Lakóépületek magasság és lakásszám szerint (db)

Földszintes	Emeletes	Σ	1 lakásos	2-3 lakásos	4-10 lakásos	>11 lakásos	Σ
1456	65	1521	1435	47	19	20	1521
95,7%	4,3%	100%	94,3%	3,1%	1,3%	1,3%	100%

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2023. július

Összefoglalóan megállapítható, hogy Harkány lakóterületén a

- telkes, földszintes (95,7%), egylakásos (94,37%)
- a 3 és több szobás (64,6%)
- az összkomfortos (74,1%)

lakások a dominánsak, ezen épületek határozzák meg alapvetően a város karakterét.

1.14.6 Az épített környezet értékei

1.14.6.1 Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Harkány térségében is tártak fel római kori települést, a Pécset (Sopianae) Eszékkel összekötő hadiút mentén – mely gazdag szőlőskertek és gyümölcsligetek alján vezetett, a Villányi-hegység déli oldalán, a Tenkes-hegy lábánál. A Római Birodalom bukása után itt élt hunok V-VI. sz-i emlékeit találták meg két ezüstfibula formájában, majd a VI-IX. sz. között, a régiót uralmuk alatt tartó avaroktól származó régészeti leletek kerültek elő 1934-ben.

Harkány nevét az oklevelek 1323-ban említették először Harkan néven. Megalapozottnak látszik az a feltételezés, hogy neve a Horka (Harka) személy- vagy méltóságnévből, nem pedig a harkály madárnévből származik. Az akkori Harkány (Nagh Harkan) település a mai helyétől északabbra, a Tenkes-hegy lábánál, a Szene-víz (ma Lanka-csatorna) fölött helyezkedett el. Harkány Nagh Harkan nevét 1323-ban említik először írásos emlékek.

Harkány a XIII. sz-ban királyi udvarnokok földje volt, melyet Károly Róbert király, mint örökös nélkül elhalt ember birtokát Pál fia György temesvári alvárnagnak adott, s határát is leíratta. Harkány, mint jobbágytelepülés 1397-től a mindenkori siklósi uradalomhoz tartozott, míg a Harkánnyal összeépült, 1977-ben hozzácsatolt Terehegy kisközségnek más volt a birtokosa és a története is. 1397-ben a Byka nemzetség tulajdonában van a terehegyi birtokközpont. A terehegyi homokdombon (melyen ma a református gyülekezet temploma áll) rommá lett a megerősített nemzetségi és a népnek menedéket adó öreg templom is. A megszállás alatt új nevet kapott az ősi falu: Terehíd. A XVI-XVII. sz-ban Harkány megmaradt lakossága, mint a török megszállás előtt, alatt és után főleg állattenyésztéssel és bortermeléssel foglalkozott. A török uralom idején a községnek temploma nem volt, csak egy kis oratóriuma. A falu protestáns vallású volt.

A törökök kivonulása utáni időkben a falu birtokosa a Batthyány család volt. Az 1700-as évek környékén feljegyezték, hogy Nagyharkány lakossága a Szene-víz déli oldalára költözött, hogy biztonságosabb körülményeket találjon a török megszállást követően a nehezen járható mocsarakban. II. Rákóczi Ferenc szabadságharcában a harkányi jobbágyok közül a kurucok oldalán harcolva többen is részt vettek.

A vármegyét, így Harkányt is sújtó természeti csapások: 1700-tól 9 éven át pestis, 1701-ben szárazság, 1726-ban az állatok járványos pusztulása, illetve a jégverés következményeként a lakosság 2/3 részét felmentették az adófizetés alól. 1747-től 2 éven át sáskajárás sújtotta a vidéket: „... sáskák sokaságára vall, hogy amikor fölszállottak, elsötétítették a napot ...”

Az újra érvénybe lépő és mind nagyobb adóterhek, majd az 1750-től beszüntetett szabad költözködés joga egyre nagyobb elkeseredést váltott ki a lakosságból. A túléléshez a szabályozatlan Dráva, a Bóköz vízvilága nyújtott segítséget bőséges halállományával.

A harkányi református gyülekezet 1798. március 21-én kezdett templomának építéséhez és 1802-ben fejezte be. A XIX. sz. elején a tanítói lakhoz iskolát is építettek, a harkányi iskolamester erről szóló levele 1813-ban íródott. A parókia 1867-ben épült.

A Batthyány uradalomnak új, nagyobb kiterjedésű legelőkre volt szüksége, hogy megnövekedett állatállományát eltarthassa, ezért 1814-től szükségessé vált a Harkány – Győd között elterülő mocsarak lecsapolása, vízelvezető rendszer kiépítése, melyhez igen jelentős jobbágyi robotot vettek igénybe.

A Harkány melletti mocsarakban dolgozott Pogány János gyúdi jobbágy is, akinek szaggató fájdalmak kínozták a lábát, csak bottal tudott járni. Érezvén, hogy az árokból felbuzogó meleg víz jótékony hatással van betegségére, beteg lábát egész nap áztatta benne és meggyógyult. A hír gyorsan terjedt, az uradalom is azonnal felismerte a lehetőséget.

1824-ben megkezdték a fürdő kiépítését az akkori térképvázlaton szereplő Büdösrét, Büdöstó helyén. Erre az évre tehető az első fürdőszézon, melynek forgalma 1.400 fürdőzőt jelentett. Egyre több fürdőhelyet, kádat építettek, és a fürdő működtetése mind több embernek adott munkát. 1844-re felépült az első, a maga korában Magyarország legszebb fürdőháza.

1825-ben Patkovics József „harkányi szegény alap”-ot alapított, hogy nincstelen betegek is gyógyuláshoz jussanak. 1828-ban elkészült az első, 28 szobából álló szálloda, és megkezdődött a fürdőt körülvevő erdő parkrendszerű kialakítása.

1845-ben 970, 1847-ben 3.200 fürdővendég kereste fel Harkányt. Megkezdődött Harkány településszerkezetének átalakulása is. A Batthyányiak a fürdőháztól nyugatra eső telkeket (Kossuth L. u.) az uradalom tisztségviselői számára olcsón átengedték, hogy szép házakat építsenek – így emelve a környék szintjét. Ezzel megkezdődött Harkány polgárosodása.

A szabadságharc után a fürdő akkor indult igazán fejlődésnek, amikor az 1860-ban a közkegyelemben részesült Batthyány család ismét tulajdonosává vált. Zsigmondi Vilmos 1865 nyarán és kora őszén sikeres próbafúrást végzett. 1866. szeptember 28-án már egy állandó kút üzemelt, 34,77 m mélyről, percenként 1.200 liter 62,5°C gyógyvíz tört a felszínre. A községnek volt gyógyszerháza, 1921-től postahivatala, távírdája és távbeszélő állomása.

1825-ben már egy jó minőségű terméskövel kirakott út vezet ide Pécsről. Új lendületet adott a térségnek a vasútfejlesztés. Beremendtől Barcsig Harkány csomóponttal 1912-ben elkészült a kelet-nyugati sínpár is. Ugyanebben az évben átadták a Harkány és Drávaszabolcs közti szakaszt is. A vasútvonal 1913-ban ért el Harkányba Pécs felől, és 1920-ig kiépült a Dráván túlra is.

1923-ban még csak a fürdő és a malom volt villamosítva, 1926-ban a község házaiban is kigyulladtak a villanykörtek. 1970-ben megszüntetik a drávaszabolcsi, 1976-ban a közvetlen pécsi vasútvonalat. A II. világháború éveiben német csapatok állomásoztak itt, de harci cselekmények csak 1944-ben zajlottak.

Az 1950-es években indították meg az autóbusz közlekedést. A közigazgatásban is jelentős változások következtek be: a harkányi körjegyzőség 1950. október 1-jén megszűnt. Az ugyanakkor megalakult önálló harkányi tanács 1963. február 1-ig létezett. Ettől kezdve 14 évig a község Siklóshoz tartozott. Ez a tény aligha segítette elő Harkány fejlődését. Ez az állapot 1977. március 31-én ért véget. Ekkor alakult meg az új harkányi tanács több társközséggel. Harkány ekkor nagyközségi rangot is kapott. 1977. április 1-jén hozzácsatolták a 2 km-re ÉNY-ra lévő Terehegy községet.

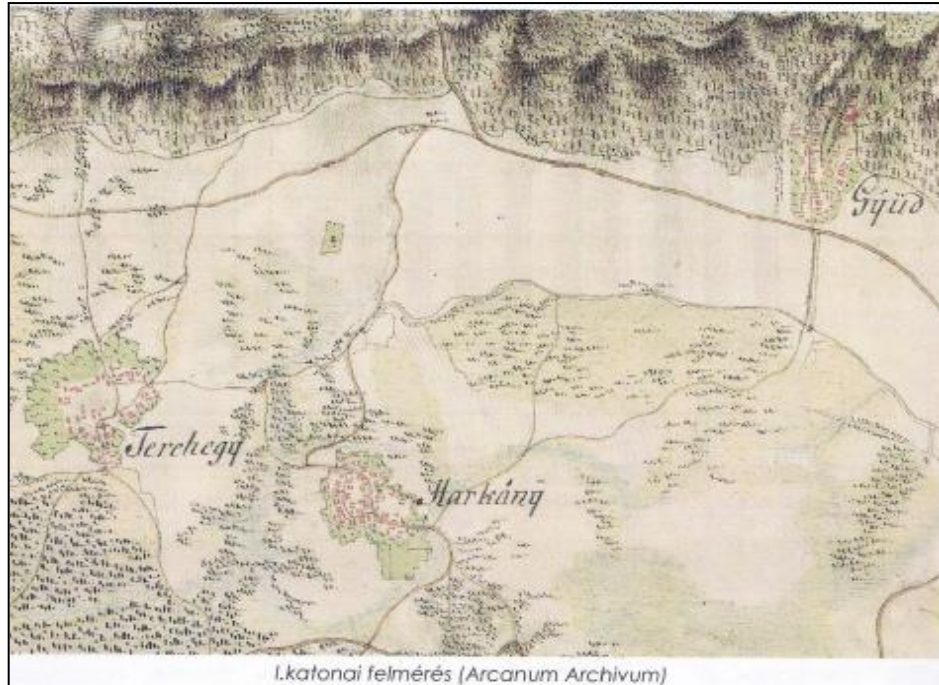
Az 1990-94-es időszak összességében igen sikeresnek mondható, Harkányban soha nem látott fejlődés indult meg. Ezekben az években adták át az új óvodát, ez alatt az idő alatt készült el a település szennyvízcsatorna-hálózatának egy jelentős része, és a kibővített szennyvíztisztító telep is üzemelni kezdett. Elindult az iskolabővítés új konyhával és étteremmel, megkezdődött a nemzetközi szintű sportcsarnok építése is, hogy csak a legjelentősebb beruházásokat említsük.

1996-ban átadásra került a Sportcsarnok, az iskola, megkezdődtek egy új utca – a Szent István utca – megnyitásának előkészületei. A település 1999. július 1-jén kapott városi rangot.

Az elmúlt 15 évet mind lakóterületi, mind üdülési funkció vonatkozásában, a kisebb méretű gyarapodás mellett, a minőségi fejlesztés jellemezte. Megújultak a közterületek, megépült az 58-as elkerülő út, jelentős fejlődés következett be a fürdőben és a gyógyászat területén.

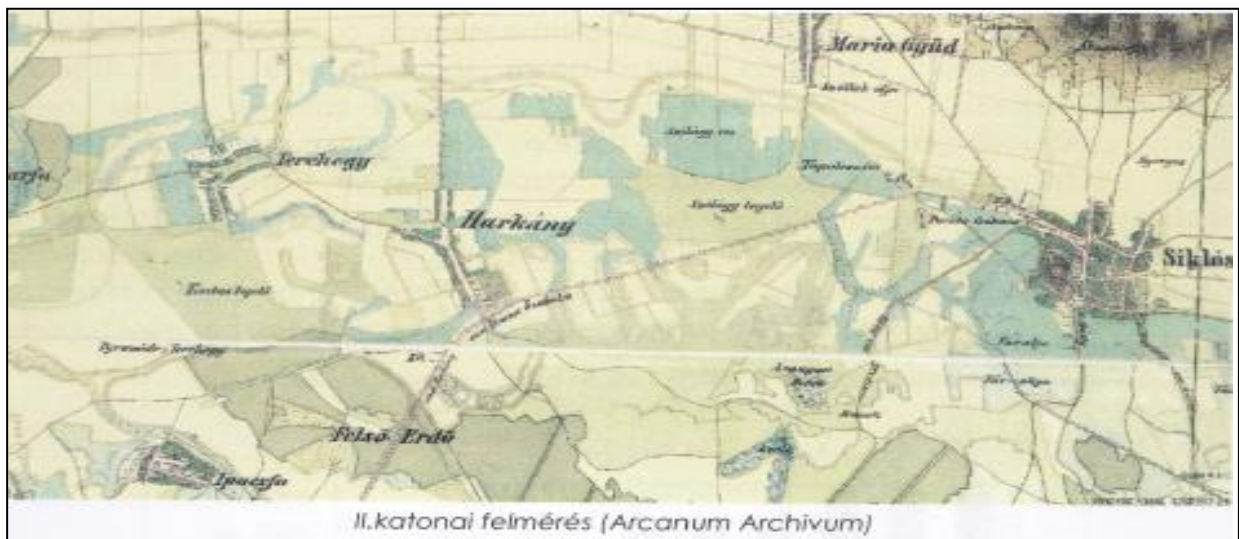
A város mindenkori nagyságrendjének alakulását az előző fejezetekben tárgyaltuk.

68. ábra Harkány ábrázolása I. katonai felmérés

Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

69. ábra Harkány ábrázolása II. katonai felmérés

Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

70. ábra Harkány ábrázolása, III. katonai felmérés

Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

71. ábra Harkány-Légifotó

Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

1.14.6.2 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

I. VÉDETT ÉS NYILVÁNTARTOTT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK

1. Harkány – Szilágy

Lelőhely azonosító: 56940

Hrsz: 026, 027/1-32

EOV (04-114): 058627 587416.

Jelleg: Neolit (háromszoros) körárok (lengyeli kult.).

Forrás:

- JPM Rég. Oszt. Adattár

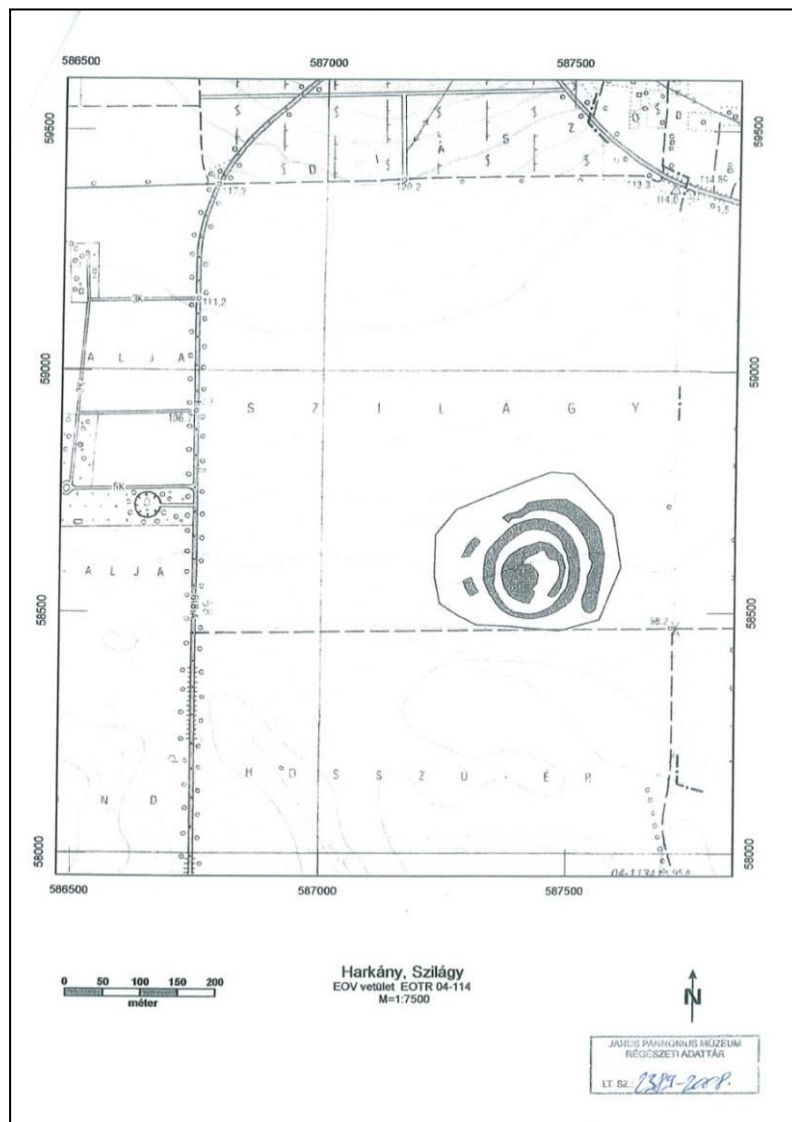
Védettség: nyilvántartott, egyedileg védett régészeti lelőhely

Leírás: A köztemetőtől 700 m-re, enyhe emelkedőn.

A lelőhely kiterjedése: 320 x 320 m.

Veszélyeztetettség: erózió, bolygatás, talajművelés

72. ábra Harkány-Szilágy régészeti lelőhely

Forrás: Janus Pannonius Múzeum régészeti adattár

2. Harkány – Lulu-puszta - Döggút

Lelőhely azonosító: 24904

Hrsz: 0351/1-2, 0353/2, 0354/1-5, 0355, 0356, 0359/1, 0360, 0361

EOV (04-114): 583731 057254

Jelleg: bolygatott, részben feltárt avar kori temető.

Forrás:

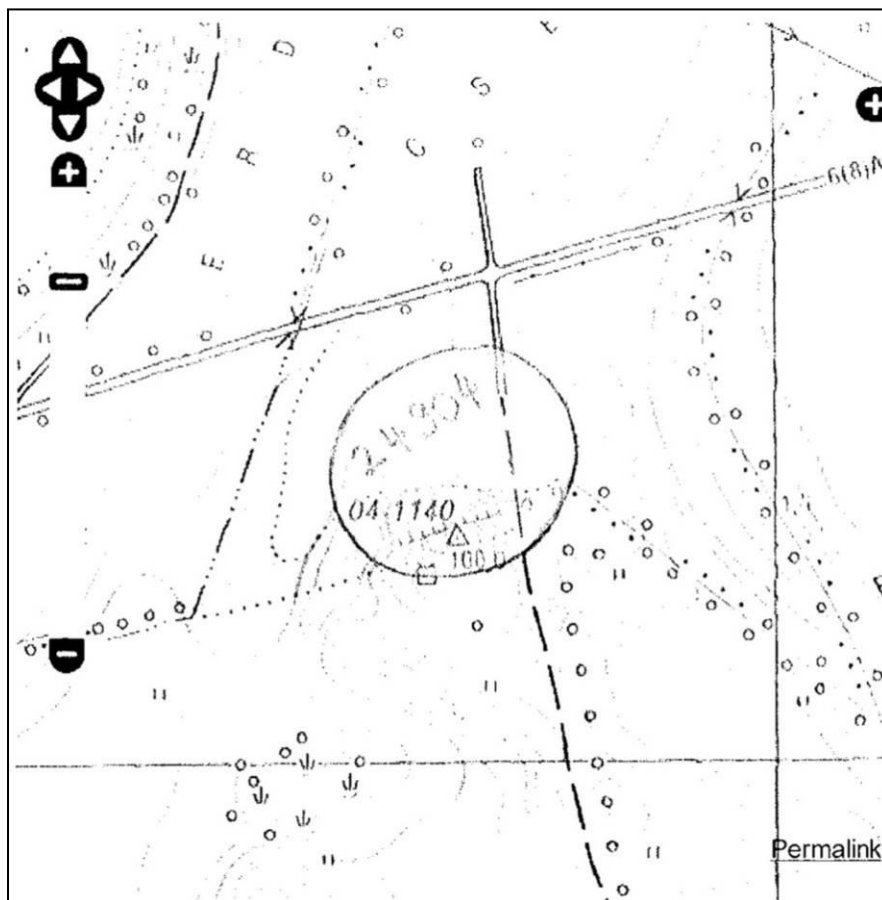
- JPM Rég. Oszt. Adattár , 267/77
- JPM Rég. Oszt. Adattár , 421/79
- JPM Rég. Oszt. Adattár , 422/79
- JPM Rég. Oszt. Adattár , 1178/83
- Dunántúl, 1934. máj. 3. (csüt.)

Védettség: nyilvántartott, egyedileg védett régészeti lelőhely

Leírás: A falutól Dk-re 2 km, a terehegyi országúttól D-re 3,2 km. a Terehegy felé húzódó buckás, homokos területen, a víztől D-re 200 m. Korábban homokbánya, az 1950-es években birkalegelő és döggút(?), majd 1962-ől újra homokbánya. Fejes Gy. Benyovszky M. földjén 1934-ben egy avar temető 5 db sírját tárta fel, melyek sorban voltak. 1957-ben Bosnyák József döggút ásásakor csontvázat és 2 avar kori edényt talált. 1962-ben Kiss Attila végzett helyszíni szemlét.

Veszélyeztetettség: bolygatás, talajművelés, homok- és földkitermelés.

73. ábra Harkány-Lulu-puszta-Döggút régészeti lelőhely

Forrás: Forrás: Janus Pannonius Múzeum régészeti adattár

3. Harkány – Kossuth L. u. 69. (kert)

Lelőhely azonosító: 24679

Hrsz: 2441/1, 2516/1-3, 2519/1, 2520/2-3, 2525/2, 2525/8, 2551/3, 2551/5

EOV (04-114): 586787 057113

Jelleg: középkori Harkány falu temploma és temetője.

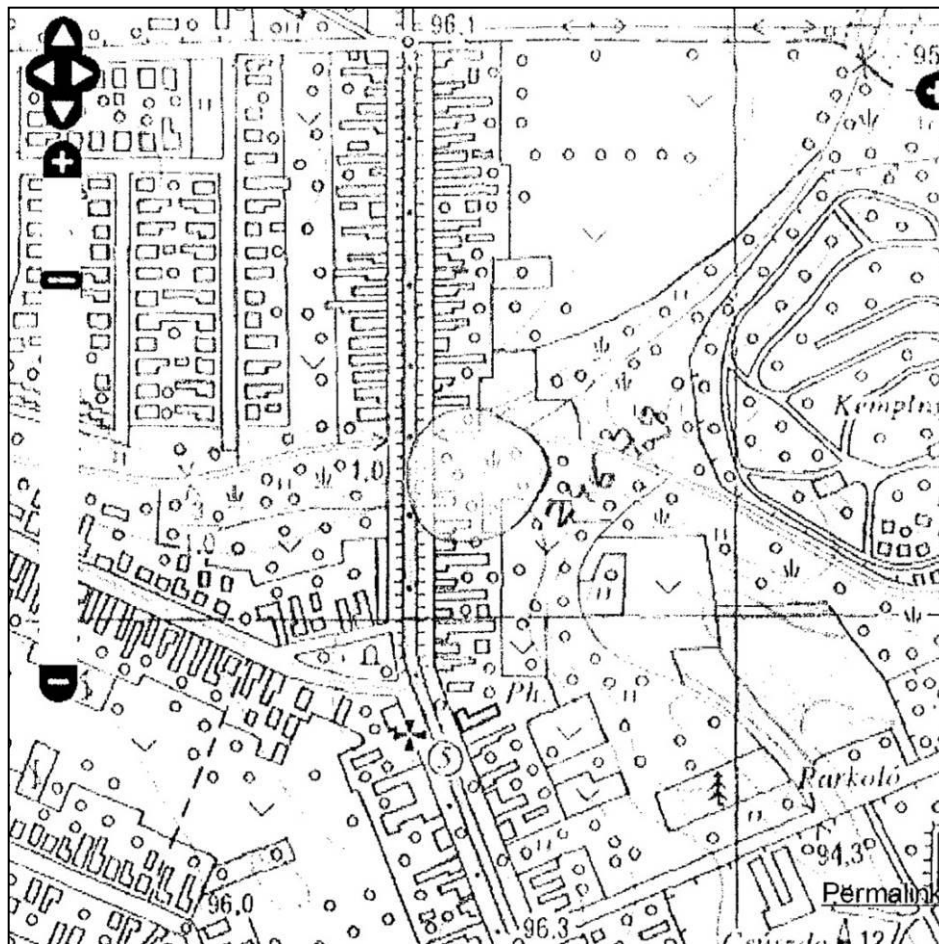
Forrás:

- JPM Rég. Oszt. Adattár, 266/77.

Védettség: nyilvántartott, egyedileg védett régészeti lelőhely.

Leírás: A házhoz tartozó kertben levő 60-70 m dombtetőn, mely körül egykor mocsár lehetett Dombay J. 1958-ban kis középkori templom 190 cm széles falmaradványait és 9 db melléklet nélküli sírt talált. Papp László 1958-ban egy kincskeresőgödrt talált. A régi falak építőköveit az 1802-ben épült református templomhoz hozták el korábban. 1959-ben 2 sorban további 12 db É-D irányú melléklet nélküli csontváz került elő. A kőfalak kötőanyaga homokos, szürke mészhabarc. A középkori nyomokon túl 16-17. századi réteget is talált.

74. ábra Harkány-Kossuth L. u. 69. (kert) régészeti lelőhely

Forrás: Janus Pannonius Múzeum régészeti adattár

4. Harkány – Terehegy – Templomdomb – Terehegyi u. 1.

Lelőhely azonosító: 24678

Hrsz: 4015, 4016, 4245, 4246.

EOV (04-114): 584963 057508

Jelleg: középkor végi – kora újkori udvarház nyomai

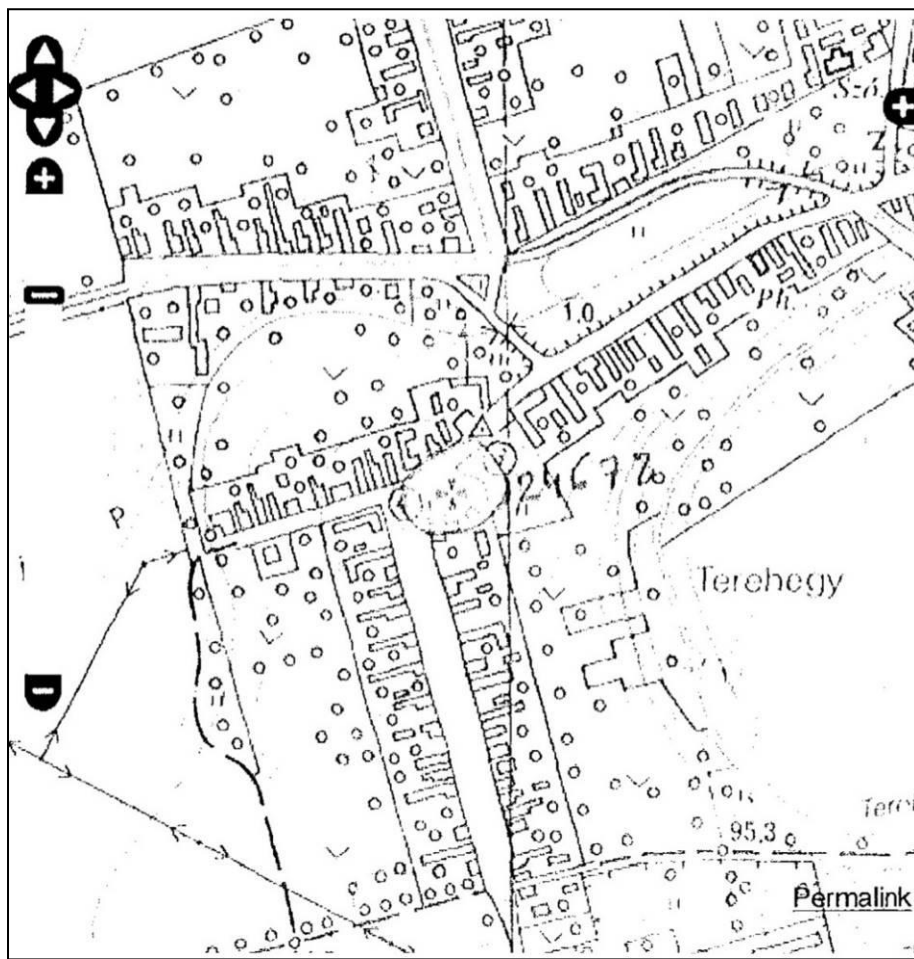
Forrás:

- JPM Rég. Oszt. Adattár, 268/77.
- JPM Rég. Oszt. Adattár, 1049/82.
- JPM Rég. Oszt. Adattár, 1050/82.
- Adalwin: *Conversio Carantanorum et Baguariorum c. salzburgi vitairat* (Kr.u. 870 körül): *Temperch* helynév (Josef Schwing)?

Védettség: nyilvántartott, egyedileg védett régészeti lelőhely.

Leírás: ifj. Lógó Lajos telkén Dombay J. állítólag falakat ásott ki itt. 1975-ben Kecskeméti Zoltán jelentette, hogy fakitermelés során a kert ÉK-i felében falakat találtak. A kert DK-i végében is egy kisebb dombocskán középkori cserepekkel datálható házmaradvány van. A felszínen 1980-ban is a sok kő mellett 14-15. századi kerámiatöredékek és késő gótikus kályhaszem darabok voltak. A templomdomb K-i és D-i oldalán sánc és árok húzódik.

75. ábra Harkány – Terehegy – Templomdomb – Terehegyi u. 1. régészeti lelőhely

Forrás: Janus Pannonius Múzeum régészeti adattár

II. AZONOSÍTATLAN RÉGÉSZETI TERÜLETEK

5. Harkány – Ismeretlen lelőhely

Lelőhely azonosító: -

Hrsz: -

Jelleg: római kori szórvány

Forrás:

- JPM Rég. Oszt. Adattár, 265/77.
- ArchÉrt, 1893. Bp. 181.

Védettség: -

Leírás: 1893-ban Gordianus érem került a MNM-ba

6. Harkány környéke – Ismeretlen lelőhely

Lelőhely azonosító: -

Hrsz: -

Jelleg: Dr. Kecskeméthy Zoltán ajándékként került a pécsi múzeumba 2 ezüstfibula. Bóna István a hunkorra keltezi, és olbiai eredetüket hangsúlyozza. Szórványként ugyancsak Harkány környékéről került elő egy aláhajtott lábú fibula, melyet Kiss Attila keleti eredetű, 5. századi, köznépi viseleti tárgynak ad meg.

Forrás:

- Kiss Attila, *Unpublished finds from the V. century originated from Transdanubia in the British Museum and the Janus Pannonius Museum of Pécs*. Pécs, JPMÉ, 14-15. 1969-70. 121.
- Kiss Attila, *A népvándorlás és a magyar honfoglalás kora Baranyában*. In: Baranya vármegye története az őskortól a honfoglalásig. Pécs, 1979. 336. 391-392.
- Bóna István, *A hunok és nagykirályaik*. Bp. 1993. 258. kép.

Védettség: -

Leírás: -

III. VÁLTOZTATÁSI SZÁNDÉKOK ISMERTETÉSE

A jelenleg érvényes rendezési tervhez képest ismereteim szerint változtatási szándék nincsen.

IV. HATÁSELEMZÉS

A településen és határában ismert régészeti lelőhelyeket művelési ág váltásával járó bolygatások, tervezett közmű és/vagy útépités építési földmunkák nem veszélyeztetik, veszélyeztethetik. Amennyiben az ismert lelőhelyeken mégis művelési ág váltására, nyomvonalas- vagy nagy beruházásra, ill. mélyművelésű földbolygatásra kerül sor, úgy a földmunkák kezdete előtt – még a beruházás előkészítési szakaszában - előzetes régészeti kutatással (adatgyűjtés, régészeti terepbejárás, geofizikai mérés, légi régészeti felvételek készítése) meg kell határozni vagy pontosítani kell az érintett régészeti lelőhely(ek) jellegét és kiterjedését, ill. a szükséges megelőző régészeti feltárás mértékét.

A védett és nyilvántartott lelőhelyeken földmunkák vagy művelési ág váltás esetén régészeti jelenlét szükséges.

V. Összefoglalás

A kutatások a település területén a hódoltság időszaka kivételével minden régészeti korszak leleteit kimutatták. Őskor a lengyel kultúrához tartozó neolitikus körök Szilágyról. Római kor: ismeretlen lelőhelyű Gordianus érem (Kr.u. 238). Népvándorlás kor: ismeretlen lelőhelyű 5. századi lemezes fibulák, valamint avar kori temető sírjai Lulu-puszta –Döggút területéről. Középkor: a régi falu temploma és temetője a Kossuth L. u. 69. sz. ház telkén, valamint egy késő középkori-kora újkori udvarház maradványai a Terehegyi u. 1. sz. alatt.

1.14.6.3 Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Harkány hatályos településrendezési tervének készítésekor Építészeti örökségvédelmi hatástanulmány készült, mely meghatározta a település épített örökségének védett, ill. védelemre javasolt elemeit, épületeit, valamint lehatárolta a helyi területi védelemre javasolt területeket. Harkány Város Önkormányzata Képviselő-testületének a Harkány Város Településképi védelméről szóló 9/2018. (V.22.) önkormányzati rendelete rögzítette a védett épületekre, területekre vonatkozó követelményeit.

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatóak a településen, melyek elsősorban honfoglalás kori és középkori leleteket tartalmaztak. Harkány – Lulu puszta, Harkány – Terehegy, Harkány – új településrész, Harkány – Kossuth u. 67. régészeti jelentőségű terület is található a településen, melynek részletesebb bemutatását a régészeti hatástanulmány tartalmazza.

Országos műemléki védelem alatt álló épületek:

76. ábra Országos műemléki védelem alatt álló épületek

- Református templom

Kossuth u. 66. (284/1 hrsz, törzssz. 394)

- Református templom

Terehegyi u. 1/A (4245 hrsz, törzssz. 430)

- Hotel Korona (korábban Balkon Gyógy szálló)

Bajcsy Zs. u. 3. (2408 hrsz, törzssz. 10408)

Helyi védelem alatt álló épületek:

77. ábra Helyi védelem alatt álló épületek

- Katolikus templom

- Üdülő épület

Arany J. u. 10. (564 hrsz)

- Fürdő déli bejárat

Zsigmondy sétány (2464 hrsz)

- Fürdő keleti bejárat

Bajcsy-Zsilinszky utca

- MÁV állomás

Táncsics M. u. (240/3 hrsz)

- MÁV Gyógyszálló

Bajcsy Zs. u. 1. (2396 hrsz)

- Baranya hotel

Bajcsy-Zsilinszky u. 5.

- Református parókia

Kossuth L. u.

- Lakóház-keresztcsűr

Terehegyi u. 4. (4249 hrsz)

Terehegyi u.

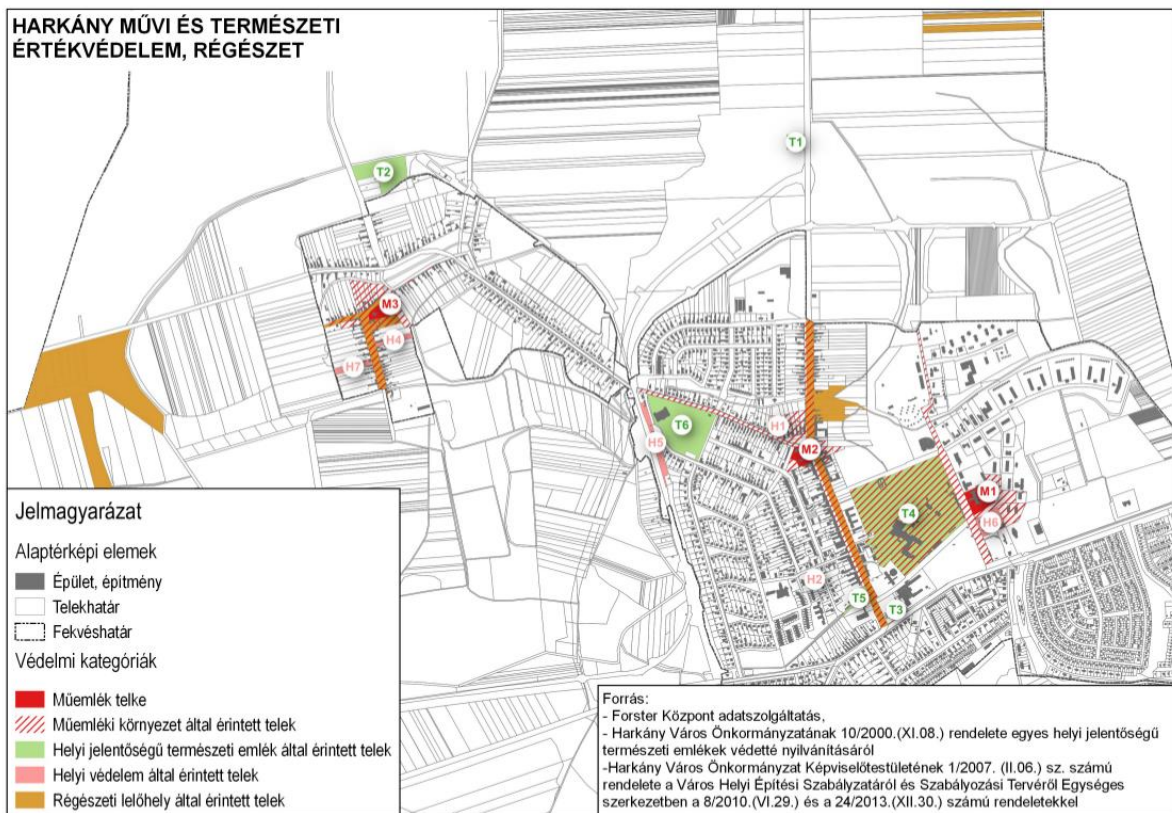
Széchenyi tér 23.

Skanzen

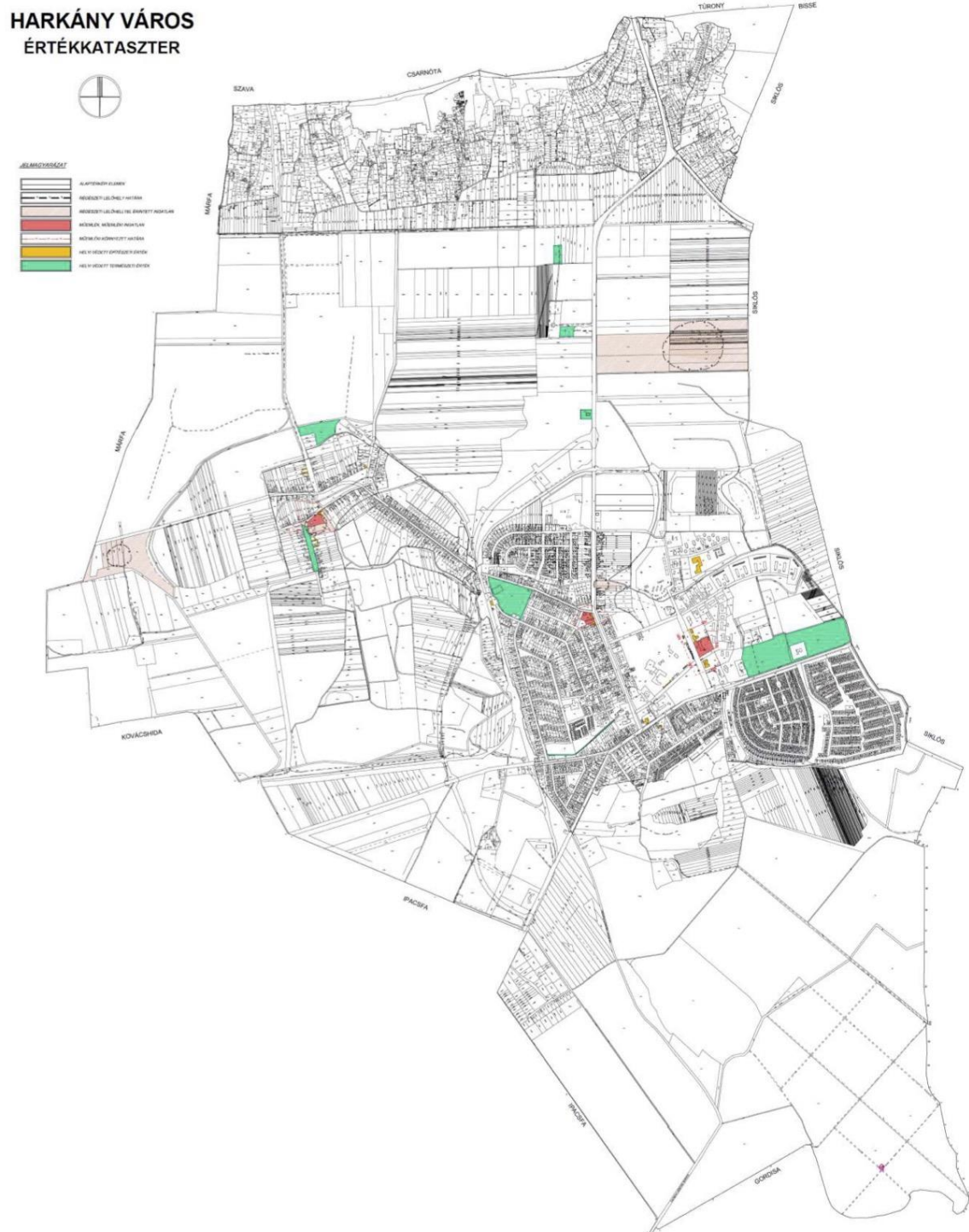

78. ábra Harkány-művi és természeti értékvédelem, régészet

Forrás: Harkány Város Önkormányzatának 10/2000 (XI.08.) rendelete egyes helyi jelentőségű természeti értékek védetté nyilvánításáról

79. ábra Harkány város értékkataszter

Forrás: Harkány Város Önkormányzata Képviselő-testületének a Harkány Város Településképi védelméről szóló 9/2018. (V.22.) önkormányzati rendelete

1.14.6.4 Világörökségi és világörökségi várományos terület

Harkány területén nem található világörökségi helyszín és világörökségi várományos terület.

1.14.6.5 Műemlék, műemlékegyüttes

Műemléki érték: „minden olyan építmény, kert, temető vagy temetkezési hely, terület (ill. ezek maradványa), valamint azok rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere, amely hazánk múltja és a közösségi hovatartozás-tudat szempontjából kiemelkedő jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék, alkotórészeivel, tartozékaival és berendezési tárgyával együtt” (forrás: a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény).

A város műemlékeit lásd a 1.14.6.3. pontban.

1.14.6.6 Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Lásd a 1.14.6.5. pontban

1.14.6.7 Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Lásd a 1.14.6.3. pontban

1.14.6.8 Nemzeti emlékhely

A településen nem található nemzeti emlékhely.

1.14.6.9 Helyi védelem

Harkány Város Önkormányzata Képviselő-testületének Harkány Város Településkép védelméről szóló 9/2018 (V.22.) önkormányzati rendelete szabályozza a helyi védelem körét.

A helyi védett épületek listáját az alábbi táblázat sorolja fel:

24. táblázat Helyi védett épületek listája

sor	utca, házszám	Helyrajzi szám	funkció
1	Ady Endre u.	2460	Jézus Szíve templom
2	Ady Endre u. 34/B	803	Szociális gyógyotthon
3	Zsigmondy sétány	2464	fürdőbejárat (dél)
4	Bajcsy Zsilinszky u.	2454/2	fürdőbejárat (kelet)
5	Bajcsy Zsilinszky u. 1.	2396	gyógyszálló
6	Bajcsy Zsilinszky u. 7.	2407/1	hotel
7	Kossuth L. u. 62-64.	286	üzlet+lakóépület
8	Kossuth L. u. 66/A	284/4	parókia
9	Kodolányi köz	284/5	skanzen
10	Jár József u. 1.	2420	hotel
11	Táncsics Mihály u.	240/3	állomás épület
12	Széchenyi tér 31.	4093	lakóépület
13	Széchenyi tér 9.	4227	lakóépület
14	Széchenyi tér 19.	4287/2	turistaközpont
15	Terehegyi u. 3	4248	húsfüstölő
16	Terehegyi u. 4.	4249	lakóépület+keresztcsűr
17	Terehegyi u. 5.	4251	lakóépület
18	Nagyhegy u. 9.	4064	lakóépület
19	Nagyhegy u. 10.	4063	lakóépület

Forrás: Harkány Város Önkormányzata Képviselő-testületének a Harkány Város Településkép védelméről szóló 9/2018. (V.22.) önkormányzati rendelete, 2023. július

A helyi védett természeti értékek listáját az alábbi táblázat sorolja fel:

25. táblázat Helyi védett természeti értékek listája

sor	utca, házszám	Helyrajzi szám	funkció
1	Bolgár temető	0280/1	kegyeleti park
2	Izraelita temető	0284, 0285	zsidótemető
3	Arborétum	2361/6, 2363/3	
4	facsoport	0276/5	3 db kocsányos tölgy
5	idős fa	0384	kocsányos tölgy
6	sportterület fasora	242/7	vadgesztenye fasor
7	Terehegyi utca	4015	kettős hársfasor
8	városközponti sétány	553/62	kettős hársfasor

Forrás: Harkány Város Önkormányzata Képviselő-testületének a Harkány Város Településkép védelméről szóló 9/2018. (V.22.) önkormányzati rendelete, 2023. július

1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

Harkány mai településszerkezete - az 58-as út átkelési szakaszának kiváltását nem tekintve – az 1980-as évekre kialakult. Az azóta eltelt időszakban a város területfelhasználása kis mértékben fejlődött, elsődlegesen a tervekben szereplő lakóterületi fejlesztések valósultak meg.

Nem használta ki a település az É-i (58-as út menti) gazdasági területek kialakításának lehetőségét, elmaradt a Siklósi úttól D-re előirányzott lakó- és üdülőterületi fejlesztés. Ugyanakkor jelentős mértékű lakásszám gyarapodás történt a városközpontban a Kossuth u. NY-i oldalán, ahol a befektetők célja nem a lakás, hanem a „második otthon”, az üdülés volt. E területen sok az eladatlan, az év nagy részében kihasználatlan ingatlan. E befektetési forma természetesen versenytársat jelent a kereskedelmi szálláshelyek számára.

A Siklósi úttól D-re elhelyezkedő hétvégi házas üdülőterület mai állapota vegyes érzelmeket kelt, egymás szomszédságában található a közel 50 éve megvalósult és az akkori állapotában megmaradt, valamint a „túlfejlesztett” épületek. Jelentős számban található eladó ingatlanok, melyek állapota folyamatosan romlik.

Az üdülőházas területek nagyságrendjében (Bajcsy Zs. u. – Járó J. u. – Bartók B. u., Erkel tér) az utóbbi 20 évben alig történt változás, az épületek megújítása a közeljövő feladata kell, hogy legyen.

A gyógy- és strandfürdő bővítésére előirányzott terület (Bartók B. u. É-i része) ma szerencsére zöldfelületként hasznosított. A fürdő területén megújult a gyógyászati rész és a lepke medencék, a régebbi épületrészek felújítás előtt állnak.

A gyógykórház folyamatos fejlesztése (minősége, nagyságrendje) egyik záloga lehet a város nemzetközi presztízsének. Sajnos a Zsigmondy sétány két oldalán történt bővítések, a parkolás megoldatlansága nagyban rontotta a sétány zavartalan használatát. A tervezett intézményi főtér – Zsigmondy sétány – szállodasor a város egyik legfontosabb városépítészeti és rekreációs tengelyévé kellene, hogy váljon.

Fentiekben ismertetett konfliktusokra választ, megoldást, a településfejlesztési koncepció, az ITS és természetesen a településszerkezeti terv, valamint a helyi építési szabályzat adhat.

1.15 Közlekedés

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

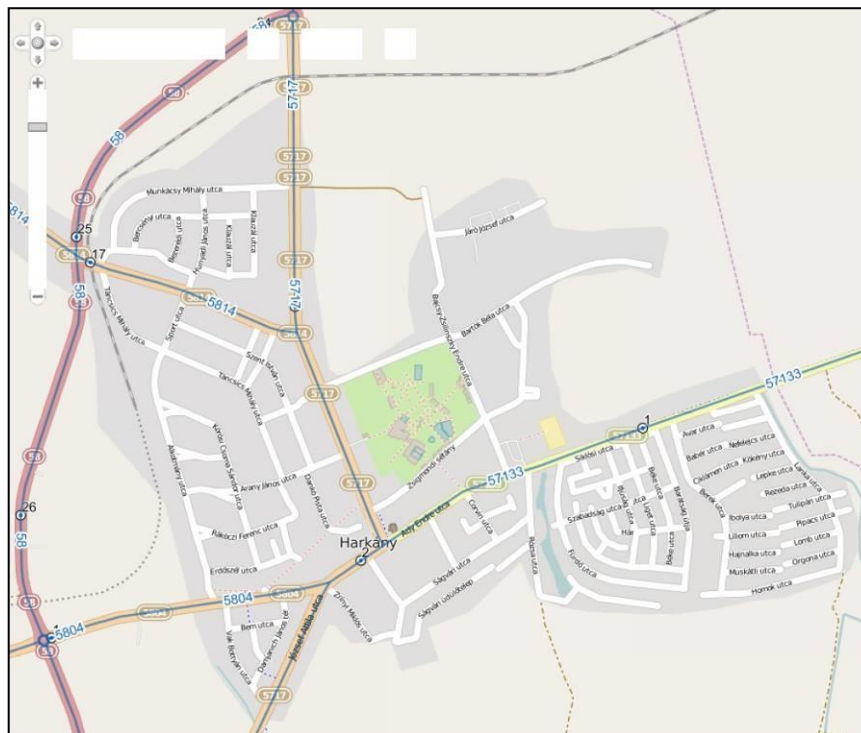
Harkány Baranya déli részén, Pécs-től 25 km-re, a Villányi-hegység lábánál, a Siklói járásban található. A vármegye déli részén, a határral párhuzamosan húzódó települési és közlekedési tengely (Villány, Siklós, Harkány) része.

Közüti kapcsolatai minden irányban kiépültek: Pécs és Horvátország felé főút, a két nyugati irányba összekötő út, a vele szinte egybeépült Siklós felé északon összekötő, délen nagy forgalmú bekötő út vezet.

1.15.2 Közúti közlekedés

A település beépített területének állami tulajdonú közúthálózata:

80. ábra A település beépített területének állami tulajdonú közúthálózata

Forrás: kira.gov.hu, 2023.július

A települést érintő állami utak 2014.évi forgalmi adatai:

58 főút, külterületi szakasz

- áll. helye 25+000;érv. szak.: 21+900– 23+853 km, felszorozott, 2 forg.sáv
- MÓF: 431, kapacitás: 2000 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 22%

26. táblázat 58. főút, külterületi szakasz forgalmi adatai

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egyes	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
2563	436	90	13	15	121	93	143	0	4	12	14	3504	4227

Forrás: Magyar Közút Zrt., országos közutak 2013-ra vonatkozó keresztmetszeti forgalma, saját szerkesztés, 2023. július

58 főút, elkerülő szakasz

- áll. helye 24+800;érv. szak.: 23+853 – 27+476 km, mért, 2 forg.sáv
- MÓF: 108, kapacitás: 2000 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 5%

27. táblázat 58. főút, elkerülő szakasz forgalmi adatai

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egyed	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
587	160	4	0	2	17	19	118	0	7	6	14	934	1192

Forrás: Magyar Közút Zrt., országos közutak 2013-ra vonatkozó keresztmetszeti forgalma, saját szerkesztés, 2023. július

5701 összekötő út, külterületi szakasz

- áll. helye 34+790;érv. szak.: 29+868 – 36+046 km, mért, 2 forg.sáv
- MÓF: 385, kapacitás: 2000 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 19%

28. táblázat 5701 összekötő út, külterületi szakasz forgalmi adatai

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egyed	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
2398	628	86	2	39	38	26	109	0	37	32	48	3443	3931

Forrás: Magyar Közút Zrt., országos közutak 2013-ra vonatkozó keresztmetszeti forgalma, saját szerkesztés, 2023. július

5717 összekötő út Kossuth L út

- áll. helye 0+947;érv. szak.: 0+000 – 2+139 km, mért, 4 forg.sáv
- MÓF: 357, kapacitás: 5200 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 7%

29. táblázat 5717 összekötő út, Kossuth L. út forgalmi adatai

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egyed	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
2495	347	89	8	7	21	2	2	0	31	56	4	3062	3130

Forrás: Magyar Közút Zrt., országos közutak 2013-ra vonatkozó keresztmetszeti forgalma, saját szerkesztés, 2023. július

5717 összekötő út József A., Drávaszabolcsi út

- áll. helye 0+2300;érv. szak.: 2+139 – 3+294 km, felszorozott, 2 forg.sáv
- MÓF: 150, kapacitás: 1200 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 13%

30. táblázat 5717. összekötő út József A., Drávaszabolcsi út forgalmi adatai

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egyed	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
1068	119	33	0	12	1	0	1	0	33	24	7	1298	1316

Forrás: Magyar Közút Zrt., országos közutak 2013-ra vonatkozó keresztmetszeti forgalma, saját szerkesztés, 2023. július

5804 összekötő út, Ady E. u.

- áll. helye 4+000;érv. szak.: 0+000 – 8+535 km, felszorozott, 2 forg.sáv
- MÓF: 195, kapacitás: 2000 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 10%

31. táblázat 584. összekötő út, Ady E. u. forgalmi adatai

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egyes	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
1053	233	68	0	12	11	11	39	0	31	48	14	1520	1710

Forrás: Magyar Közút Zrt., országos közutak 2013-ra vonatkozó keresztmetszeti forgalma, saját szerkesztés, 2023. július

5814 összekötő út, Petőfi S. u.

- áll. helye 15+000;érv. szak.: 0+000 – 17+774 km, felszorzott, 2 forg.sáv
- MÓF: 91, kapacitás: 2000 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 5%

32. táblázat 5841. összekötő út, Petőfi S. u. forgalmi adatai

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egyes	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
606	148	37	0	6	6	1	2	0	32	22	6	866	933

Forrás: Magyar Közút Zrt., országos közutak 2013-ra vonatkozó keresztmetszeti forgalma, saját szerkesztés, 2023. július

57133 bekötő út, Ady E., Siklósi u.

- áll. helye 0+2000;érv. szak.: 0+000 – 3+495 km, felszorzott, 2 forg.sáv
- MÓF: 560, kapacitás: 2000 E/ó, kihasználtság 2014-ben: 28%

33. táblázat 57133 bekötő út, Ady E., siklósi u. forgalmi adatai

szgk	ktgk	autóbusz		tehergépkocsi					mkp	kp	lassú	össz	
		egyes	csukl.	köz.	nehéz	pótk.	nyerg.	spec.				db/nap	E/nap
4437	579	210	9	18	11	2	2	0	68	*	6	5342	5714

*kerékpárosok külön úton

Forrás: Magyar Közút Zrt., országos közutak 2013-ra vonatkozó keresztmetszeti forgalma, saját szerkesztés, 2023. július

Az utak általában a kategóriájuknak megfelelő minőségűek, azonban az 58-as út összekötő úttá visszaminősített régi átkelési szakasza és a Siklós felé vezető bekötő út átlagon felüli.

Az önkormányzat tulajdonában lévő kiszolgáló utak lakott területi szakaszai döntő többségükben kiépítettek, burkolatszélességük 3 – 6 méter.

Valamennyi csomópont szintbeni.

A jelzőlámpás irányítás nélküli útkeresztezések között túlnyomó többségben vannak a csatlakozó utak fölé- alárendelésével szabályozottak. A többiek:

- jelzőlámpás irányítású az 58 és 5814 utak keresztezése
- körforgalom az 58-as út keresztezése az 5717 kezdő szelvényével, az 5804 úttal és az 5717 végszelvényével.

A városi utak forgalmát leginkább a helyi motorizációs szint határozza meg. Az alábbi diagram mutatja, hogy Harkányban mind az országos átlagot, mind a közeli városok értékeit meghaladó az 1000 lakosra jutó személygépkocsi száma, bár a növekedés 2007-ben megtorpant.

81. ábra 1000 lakosra jutó személygépkocsik száma

Forrás: KSH adatok alapján saját számítás, 2023. július

Napjainkban folyamatban van a Harkány, 0381 hrsz. (Nagyhegy utca) alatti külterületi földút és az ehhez kapcsolódó 4558 és 0413 hrsz alatti utak egy rövid szakaszának fejlesztése. A tervezési terület Harkány, Terehegy városrészében található a Nagyhegy utca aszfalt burkolatú utca folytatásaként. A 0381 hrsz-ú földút kapcsolatot ad Harkány belterületi és külterületi, zártkerti ingatlanok között, továbbá az út mindkét oldalán mezőgazdasági művelésű területek találhatóak. A tervezett út funkciója gazdasági út, elsősorban a környező mezőgazdasági területeket szolgálja ki

1.15.3 Közösségi közlekedés

1.15.3.1 Közúti

A tömegközlekedést helyközi autóbuszjáratok biztosítják. Munkanapokon:

- Siklóásra 62
- Pécsre 40 (ebből Görcsöny felé 9)
- Vajszlóra 6
- Drávaszabolcsra 5

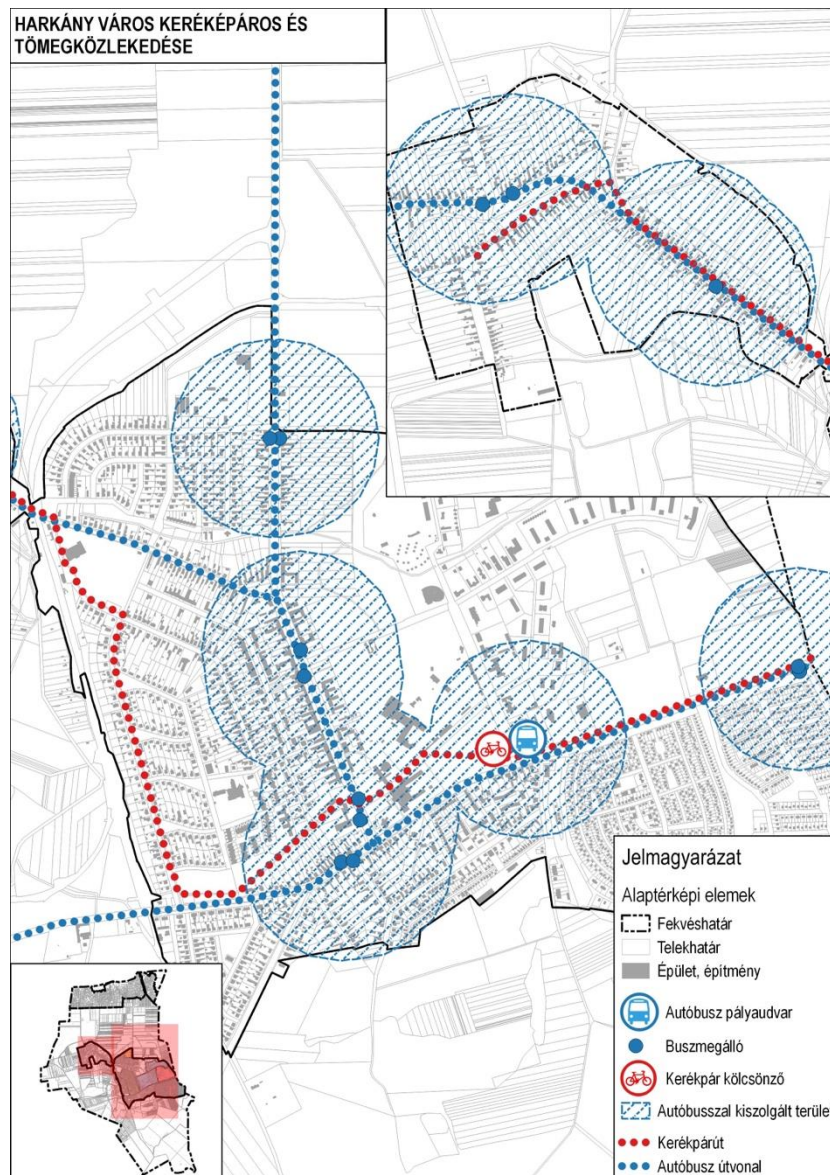
járatpár közlekedik.

A buszok az állami utak átkelési szakaszait használják. A város központjában autóbusz-állomás üzemel érkező, indító, tároló állásokkal, utasforgalmi és üzemi létesítményekkel.

A település belterületén 7 buszmegálló-pár épült. Ebből 6 öbölben helyezkedik el, utasváróval felszerelve. A pályaudvar 500 méteres és a megállók 300 méteres hatósugara a városközpontot teljesen, a külső területeket részben fedi le.

A megállókat és az ellátott területet a következő térkép ábrázolja.

82. ábra Harkány város kerékpáros-, és tömegközlekedése

Forrás: Harkány Város Településrendezési és Településszerkezeti terve

Az Önkormányzat 2015. augusztusban elfogadta a közösségi célú közlekedési szolgálat szervezeti és működési szabályzatát. A szolgáltatás kiegészíti a nagybuszos tömegközlekedési ellátást.

1.15.3.2 Kötőtpályás

Harkány 1913-ban még vasúti csomópont volt, négy irányban indultak innen vonatok: **észak** felé Pécsre; **kelet** felé Beremenden át Pélmonostorba, Trianon után pedig új szakasz kiépítésével Siklóson át Villányba; **dél** felé Alsómiholjácra (Trianon után csak Drávaszabolcsig); **nyugat** felé pedig Sellyén át Barcsra.

Mára már csak a kelet- nyugati pálya létezik, de a személyforgalom ezen is szünetel. A megszűnt vasutak vonalvezetését a városszerkezet ma is őrzi. A pécsi vasút forgalmának közútra terelését szolgálta a Harkány – Görcsöny közötti összekötő út megépítése.

1.15.4 Kerékpáros- és gyalogos közlekedés

A kerékpáros közlekedés elterjesztése során a városban komoly eredmények születtek. Kerékpárutak összefüggő hálózata épült az Aradi u.– Petőfi u. (nyugati fele) – Táncsics u. (északi fele) – Alkotmány u. – melegvízcsatorna – Siklósi út nyomvonalon, melyből dél felé ágazik ki a Damjanich téren át a József A. utcáig, onnan pedig Drávaszabolcsig tartó kerékpárút. Ezen kerékpárforgalmi létesítmények körülbelül fele önálló kerékpárút, másik fele elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút.

Az Ős-Dráva program keretében a közelmúltban kerékpárkölcsonzó készült az autóbusz-pályaudvar mellett.

A város minden forgalmasabb utcáján van járda, amelyek szélessége azonban nem tartalmazza a kerítések, épületek mellett szükséges biztonsági sávot.

A Kossuth L. utcán a városközpont körzetében mindkét oldalon vegyes használatú szervizutak épültek. Önálló gyalogutak segítik a centrum elérését a tőle nyugatra fekvő hosszú zárt sorú beépítésű lakótömbökön át.

A hétfégi házas üdülőterület telkeit elválasztott közlekedési hálózat figyelembevételével alakították ki, de az önálló gyalogutak nem épültek meg. A lakó-pihenőövezeti forgalomszabályozás a gyalogutak utólagos megépítését nem teszi szükségessé.

1.15.5 Parkolás

A városközpontban rendelkezésre álló parkolási lehetőségek és igények közötti feszültség feloldására a Képviselőtestület már 2001-ben rendeletet alkotott a parkolás szabályairól és a parkolási díj bevezetéséről. A tapasztalatok alapján a témáról új rendelet született 2015-ben, amely tartalmazza:

- a parkoló zónák üzemeltetését
- a fizetőparkoló zónák kijelölését
- a parkolási díjakat
- az igénybe vevők kötelezettségét
- a mentességeket, kedvezményeket
- a díj megfizetését, a szankciókat
- ellenőrzést, eljárási szabályokat
- a behajtási engedélyhez kötött övezetre vonatkozó szabályokat

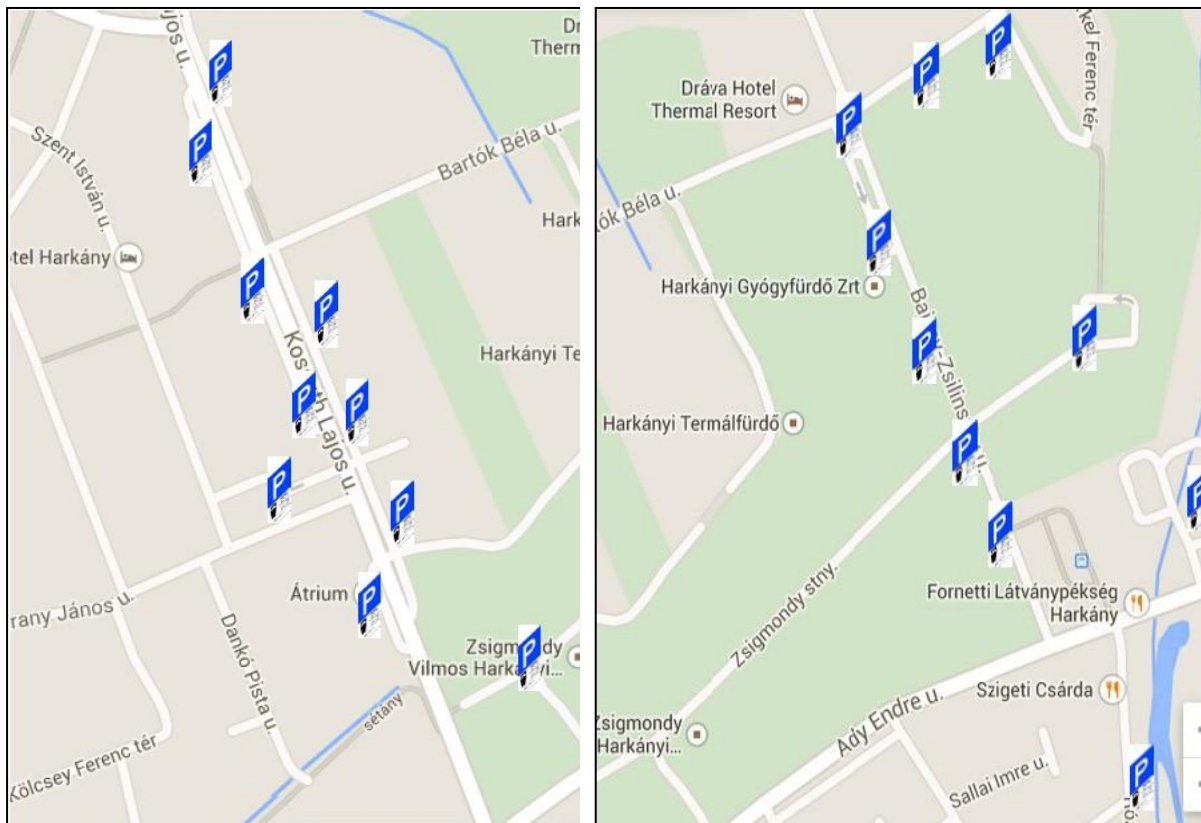
A kijelölt fizető parkolókat az alábbi térképek ábrázolják:

83. ábra Kerékpártárolók

Forrás: facebook, Zöld Kerékpár Turisztikai Nonprofit Kft., 2023. július

84. ábra Kijelölt fizető parkolók Harkányban

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2023. július

1.15.6 Fenntartható mobilitás

A kerékpáros közlekedés elterjesztése során a városban komoly eredmények születtek. Kerékpárutak összefüggő hálózata épült az Aradi u.– Petőfi u. (nyugati fele) – Táncsics u. (északi fele) – Alkotmány u. – melegvízcsatorna – Siklósi út nyomvonalon, melyből dél felé ágazik ki a Damjanich téren át a József A. utcáig, onnan pedig Drávaszabolcsig tartó kerékpárút. Ezen kerékpárforgalmi létesítmények körülbelül fele önálló kerékpárút, másik fele elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút.

Az Ős-Dráva program keretében a közelmúltban kerékpárkölcsonzó készült az autóbusz-pályaudvar mellett.

Harkány útjain is megjelentek a részben vagy egészben elektromos meghajtású személygépkocsik, kerékpárok és rollerek is.

Magánberuházás keretében elkészült a közösségi e-roller rendszer kiépítése Harkányban, a felhasználók 25 kölcsönzési ponton vehetik fel és adhatják le azokat, melyeket egy meghatározott területen belül tudnak használni, illetve parkoltatni.

Harkány lakosai is használják az Oszkár Telekocsi szolgáltatást, amely 2007. november végén állt üzembe. Célja, hogy az utazni kívánó autósok útítársat találhassanak költségeik csökkentése, vagy egy jó hangulatú közös utazás érdekében. Másrészt, az utasok találhatnak a változó színvonalú tömegközlekedés helyett (mellett) olcsóbb, gyorsabb és rugalmasabb utazási formát.

1.16 Közművesítés

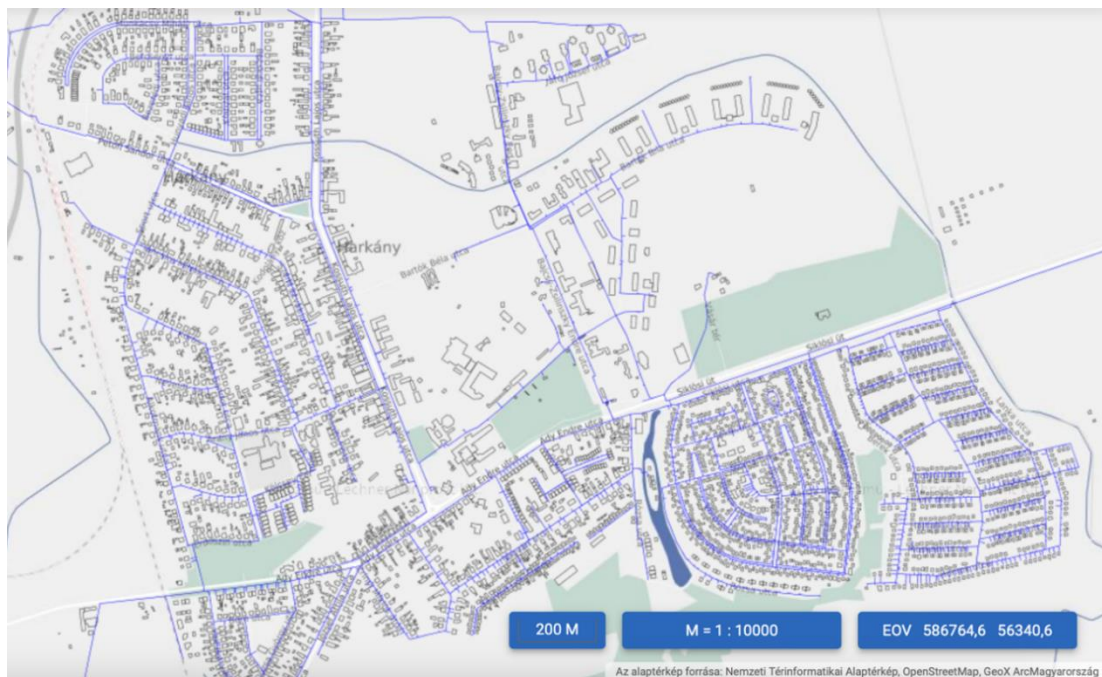
1.16.1 Víziközművek

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

A város vízellátása a Siklós – Harkány – Márfa – Drávaszabolcs – Gordisa kistérségi vízműről történik. A város távlati vízfogyasztására a vízbázis rendelkezésre áll, de a kisregionális rendszer vízbeszerzését és elosztását a regionális rendszeréről ellátott valamennyi település távlati vízigénye alapján lehet és kell vizsgálni.

A múlt rendszer távlati elképzelései szerint a térség vízellátását a Drávaszabolcs – Pécs regionális rendszerhez való csatlakozás biztosította volna, a harkányi termálvízbázis védelmének figyelembevételével. A regionális rendszer nem valósult meg, így jelenleg az ellátó rendszer vízbázisát Márfa területén lévő kút biztosítja, mely tartalékkal nem rendelkezik. Ez azt jelenti, hogy a meglévő vízbázis növelése, új kút létesítése szükséges (szükség esetén vízkezelő technológia beépítésével).

85. ábra Harkány város vízellátása

Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

A város belterületi hálózata a növekedő igények leadására alkalmas. A hálózat bővítéseknél tekintettel kell lenni a meghatározott tűzvíz igényekre is, mely a tervezett létesítmények mértékadó tűzszakasza alapján határozandó meg.

A meglévő ellátó hálózat anyaga PVC, acél, és helyenként ac cső. A teljes hálózat felülvizsgálata szükséges. A hálózat felülvizsgálata során a biztonságos vízellátást veszélyeztető hálózati szakaszokat ki kell váltani KPE nyomóvezeték építésével.

Sürgős, vezetékhalozaton végzendő feladatok:

- Kossuth Lajos utca: ac vezeték kiváltása
- Bartók Béla utca: meglévő acél vezeték kiváltása
- Siklósi út: DN200 vezeték kiváltása
- Ady Endre utca – József Attila utca által határolt háromszögben – vezeték kiváltás

A vezetékhalózat szükséges rekonstrukciója során az oltóvíz biztosításához a földfeletti tűzcsapok elhelyezkedését és azok áteresztő képességét vizsgálni és szükség szerint az érvényben lévő katasztrófavédelmi előírásoknak megfelelően kiegészíteni szükséges. A hálózat üzemeltetési feltételeinek biztosítása érdekében szakaszolók, elzárók beépítése, kormányzó aknák létesítése szükséges.

A jelenlegi vízellátó rendszer tározókapacitása a csúcsidőszakokban és oltóvíz biztosítása esetén kritikus szinten áll. A biztonságos üzemeltetés érdekében további 200 m³ tározótérfogat létesítése szükséges. A fürdő területén is szükséges egy külön, a bővítés utáni állapotot kiszorgálni képes oltóvíz tározó kialakítása.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés

A város lakó- és üdülőterületeinek szennyvízelvezetése csak részben megoldott. A meglévő tervek alapján szükséges a szennyvízcsatorna hálózat bővítése különösen az üdülő területeken. A meglévő hálózat rekonstrukcióját is el kell végezni. A szennyvíztisztító telep rekonstrukcióját is el kell végezni a kapacitás bővítése és a tisztítási hatások javítása érdekében.

Rekonstrukcióra váró csatorna:

- Terehegy városrész, Petőfi utca – nem megfelelő lefolyás

Csatornahálózat bővítése:

- Ságvári utca – Ságvári üdülőtelep (meglévő kiviteli tervek)
- Város DK- területe, víkend telep teljes területén csatornahálózat létesítése

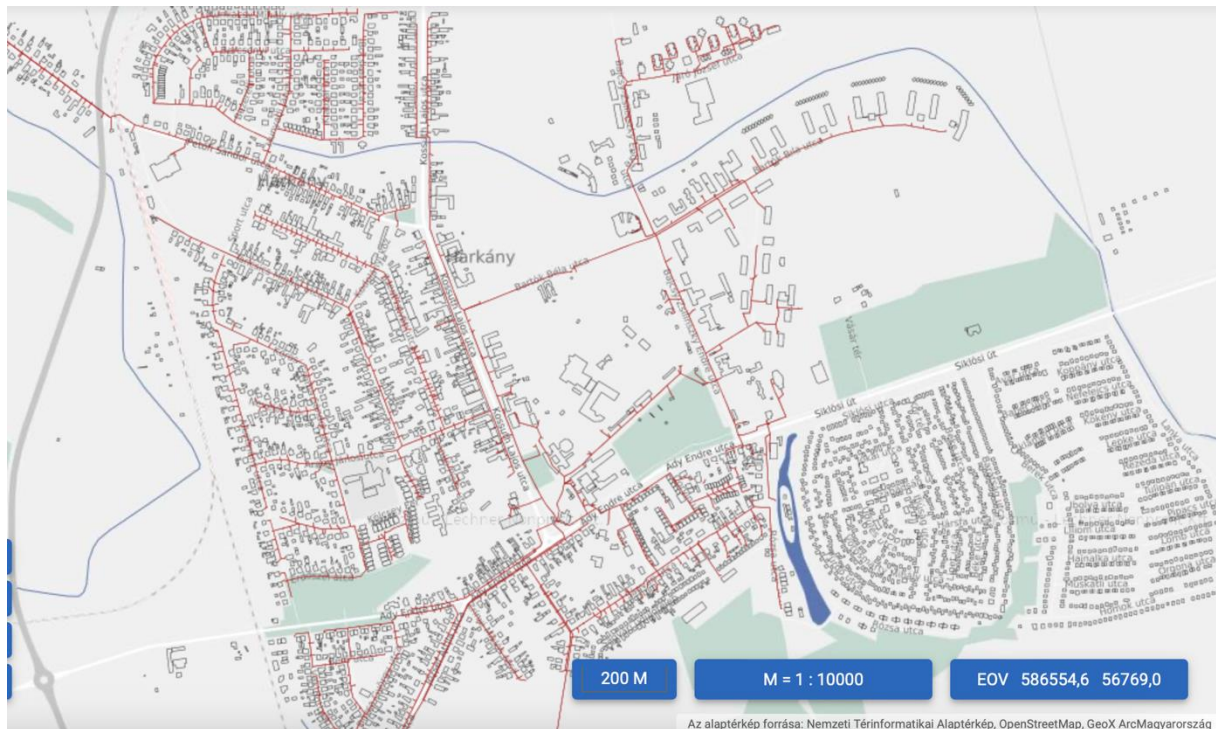
Átemelő berendezések:

A város területén jelenleg 12 db szennyvízátemelő üzemel. Az átemelők közül 7 db rekonstrukciója szükséges. A rekonstrukció során felül kell vizsgálni az átemelők hidraulikai kapacitását, a bennük üzemelő szivattyúk teljesítményét a fogyasztói igényekhez kell igazítani. Az átemelők rekonstrukciója során a teljes rendszer vezérlését, irányítástechnikáját modernizálni, átépíteni szükséges. Halaszthatatlan az 1 sz-ú főátemelő teljes vezérlésének átépítése.

Szennyvíztisztító telep:

A városi szennyvízelvezető rendszer befogadója a szennyvíztisztító telep, mely a város D-i részén üzemel. A telep kapacitása és tisztítási hatások nem megfelelő, ezért annak rekonstrukciója szükséges a feladat elvégzéséhez tervek rendelkezésre állnak.

86. ábra Harkány város szennyvízellátása

Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

1.16.1.3 Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A felszíni vizek befogadója a K-i Ny-i irányban a várost átszelő Lanka csatorna, valamint az Egerszegi csatornába torkolló Terehegyi vízfolyás, mely a Terehegyi városrész felszíni vizeit vezet el. A DK-i üdülőterület közvetlen befogadója a Lanka csatorna jobb parti mellékága, az Ottoványi árok.

A város D-i része a Melegvizes árok felé lejt. Vízigyűjtőjének határai É-on a Beremend – Középrigóc vasútvonal és a Lanka vízigyűjtő határa, nyugaton a Terehegyi árok és az Egerszegi csatorna depónia, illetve K-en a Mattyi csatorna és D-en a Gordisai csatorna vízigyűjtő határa.

A belterület nagy részén a felszíni vízvezetés nyílt árkokban történik. Zárt csatorna csak a város központjában található. Így a Kossuth Lajos utcában a Polgármesteri Hivatal és posta között, a Bajcsy Zs. utcában a Napsugár szállóig, mely a Liszt Ferenc téren keresztül köt a Lanka csatornába, valamint az Arany János utcában. A zárt szakaszokról szakági beméréssel a város nem rendelkezik.

A fürdő területén zárt csapadékcatorna hálózaton keresztül vezetik el a területre hulló csapadékvizeket és a fürdő medencéiből kikerülő használt vizeket. Befogadó a Lanka csatorna és a Melegvizes árok.

Jelenleg folyik a Lanka csatorna és belterületi csapadékvíz elvezetési rendszer egy részének a rekonstrukciója, amely a Széchenyi 2020 program keretében („Lanka csatorna fejlesztése” TOP-2.1.3-16-BA1-2021-00060), 500 millió forint európai uniós támogatás segítségével valósul meg. A projekt eredményeként a nyílt és zárt csapadékvíz elvezető rendszerek fejlesztésére, helyreállítására, medrek kialakítására kerül sor. A kiépítésre kerülő földmedrű és burkolt csapadékvíz elvezető árkok teljes hossza tervezetten 4.766 folyóméter.

Szintén folyamatban van a TOP-2.1.3-16-BA1-2021-00061 azonosító számú „Harkány csapadék elvezetési rendszerének fejlesztése” című, szintén 500 M Ft támogatású projekt megvalósítása is.

A beruházásnak köszönhetően - egységes csapadékvíz elvezető rendszer kiépítését követően -, a lakóházak, lakott területek és kertek is védelmet kapnak a csapadékviztől, a lakosság mentesül a csapadékvíz okozta károk negatív hatásaitól.

Érintett utcák:

- Munkácsy út
- Bezerédi út
- Lanka csatorna

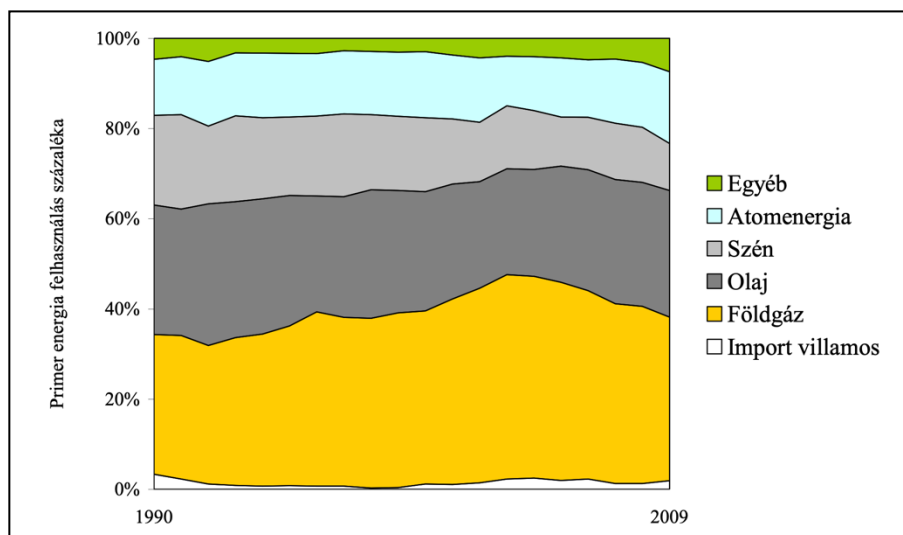
1.16.2 Energia

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Harkány város energiaellátását jelenleg az E.ON által szolgáltatott áram és gázszolgáltatás, valamint – elenyésző mértékben - a lakossági fogyasztók által egyedileg kialakított egyéb energiaellátási módszerek (fa és olajfűtés, napkollektorok) biztosítják.

Villamos energia

87. ábra Magyarország primerenergia felhasználása

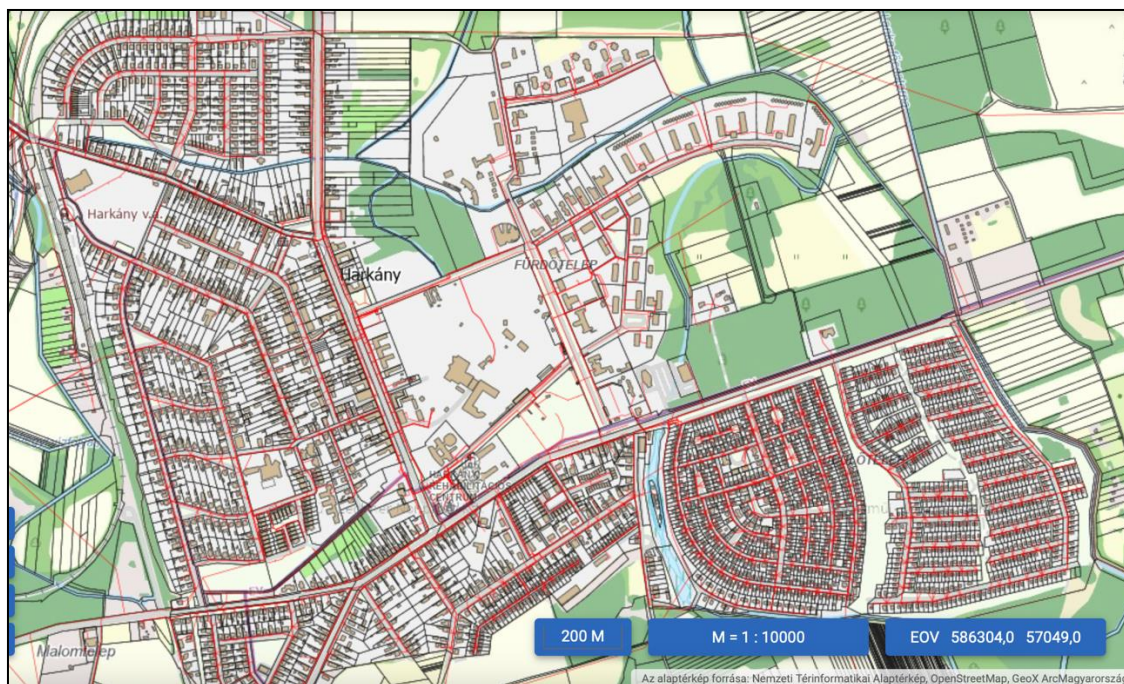
Forrás: Energiaközpont Nonprofit Kft., 2023. július

1990-től csökkent az ország energiafogyasztása. Ez a csökkenés sajnos nem a gyártási technológiák energetikai korszerűsödésének az eredménye, hanem az ipari termelés volumenbeli apadásának tudható be. Szerkezetében is változott az energia-felhasználás, mintegy 40%-kal növekedett az összenergia felhasználáson belül a villamos energia aránya. Az is látszik, hogy a gazdasági világválság majd 10%-kal mérsékelte az energiafogyasztást.

A jelenlegi villamos energia energiaellátás

Harkány jelenleg 20 kV-os feszültség szinten kapja a villamos energiát az E.ON Siklós 120/20 kV-os transzformátor állomásból. A transzformátor állomásból üzemszerűen 3 db 20 kV-os távvezetéken keresztül érkezik a villamos energia.

88. ábra Harkány város villamosenergia ellátása

Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

A 20 kV-os távvezetékek keletről érkeznek és egyrészt a Siklós úttal párhuzamosan éri el a lakott területet, másrészt északi és déli oldalról körülölelik a várost és a város nyugati oldalán találkoznak. A találkozási pontokon rádiós rendszeren keresztül távműködtethető oszlopkapcsoló berendezések segítségével egyszeres hiba esetén gyorsan át lehet térni másik betáplálási pontra. A Siklós 120/20 kV-os alállomás teljes kiesése esetén a villamosenergia ellátást a Pécs-Kertváros 120/20/10 kV-os, és/vagy a Szigetvár 120/20 kV-os alállomásokból lehet biztosítani.

A város központi területein kiefeszültségű villamos energiaellátást kábeles megtáplálású, kompakt és épített házas 20/0,4 kV-os transzformátorállomások biztosítják. A légvezeték hálózatos részekén nagyrészt oszlopra telepített 20/0,4 kV-os transzformátorok üzemelnek.

A Harkány várost ellátó 20 kV-os távvezetékek csúcsterhelése jelenleg 55, 75 és 56 A. Összesen ez mintegy 6,3 MW teljesítményigényt jelent. A Siklós 120/20 kV-os transzformátorállomásból a meglévő vezetékeken ennek többszörösét is ki lehet szolgálni.

A várható igénynövekedések, a célszerű fejlesztési irányok

Lakossági igények

A 90-es évek végén megfogalmazott OMF-tanulmány, valamint a Nemzeti Energiastratégia 2030, és a tervezési irányelvek alapján lakossági villamos energia igények az elkövetkezendő években várhatóan (a háztartások felszereltségének bővülésével arányosan) növekedni fognak. A számított tervezési irányszámok:

2010-ben	1850 W/lakás
2020-ban	2600 W/lakás
2030-ban	3350 W/lakás

Fentiek a lakások beépített teljesítményére vonatkoznak, melyek egyidejűségi tényezőjét 0,7-nél nagyobbra nem célszerű választani (Annak százalékos mértéke, hogy a beépített teljesítmények mekkora része terheli egyszerre a hálózatot).

A meglévő lakások esetén az energiaigény növekedés mértéke a jelenlegi és a távlati tervezési irányszámok különbsége. Számszerűsítve: $(3350-2600) \text{ W/lakás} = 750 \text{ W/lakás}$.

A meglévő lakásszám mellett 2030-ra számítva ez a jelenlegihez képest $(1454 \text{ lakás} * 750 \text{ W/lakás}) * 0,7 = 763 \text{ kW}$ igénynövekedést jelent.

Az elmúlt években – elsősorban a növekvő energiaárak hatására – a fogyasztás ugyanakkor nem nőtt az előzetesen tervezett mértékben. Néhány éve Magyarországon is megjelentek az alternatív lakossági célú energiatermelő berendezések (elsősorban napkollektorok), amik használata egész Európában rohamosan terjed.

Mindezek miatt a tervezett növekedési érték a tervezési időszakban nagy biztonsággal nem lesz túllépvé.

Ez a teljesítményigény többlet a jelenlegi távvezetéseken üzembiztosan biztosítható. Az igények növekedésével azonban szükségessé válhat a meglévő 20/0,4 kV-os transzformátorok, a 0,4 kV-os szabadvezetékek cseréje, illetve újak létesítése. Ezek a beavatkozások folyamatosan, a teljesítményigények növekedésével arányosan válnak szükségessé.

A város belső, központi részein már földkábeles ellátás üzemel. A meglévő, esetleg átépítésre szoruló szabadvezetékes hálózatok cseréjekor betonoszlopos, kötegelt légvezetékes hálózat kiépítése javasolt, illetve megfontolandó a szabadvezetékeket földkábeles hálózatra cserélni.

Ipari igények

A jelenlegi villamos energia ellátás 2,5-3 MW teljesítménynövekedést tesz lehetővé a 20 kV-os hálózat nagyobb átépítése nélkül, új 20/0,4 kV-os transzformátorállomások építésével. Ennél nagyobb igény esetén előre láthatóan új 20 kV-os távvezetékkel kell építeni a Siklós 120/20 kV-os állomásból.

Üzembiztonság növelése

Az E.ON az elmúlt években nagy hangsúlyt fektetett az üzembiztonság, a szolgáltatási rendelkezésre állás növelésére. Az egy fogyasztóra eső kiesési idő az elmúlt 10 évben közel a felére csökkent, jelenlegi értéke 90 perc/év, melyet tovább kívánnak csökkenteni.

Közvilágítás

A közvilágítási hálózat nagyrészt kis energiaigényű, jellemzően LED-es lámpatestekből áll. Jelenleg nagyobb fejlesztést, beavatkozást a rendszeres karbantartáson felül nem igényel.

Az újonnan létesítendő közvilágítási lámpatestek hasonlóan kis energiaigényű, hosszú élettartamú kompakt fénycsövek, vagy LED-es lámpák legyenek.

Gázellátás

Harkány gázellátása déli irányból, a József A. (drávaszabolcsi) út melletti nyomásszabályozón keresztül, a $\phi 250$ átmérőjű, nagy-középnomású vezetékről történik. A két fő gerincvezeték a József A. u. és az Ady E., valamint a Vak Bottyán u., Alkotmány u. és Táncsics M. utcákban húzódik. A városban a gázvezeték hálózat minden utcában kiépült, ahol műszaki – biztonsági akadály nem merült fel. A jelenlegi nyomás és áramlási viszonyok lehetővé teszik a gázkapacitás további bővítését.

A szabályozási terv szerinti kb. 500 tervezett lakás, valamint a tervezett fizetővendég, és üdülési hely által keletkező gázigény - a szolgáltatást végző DDGÁZ Zrt. nyilatkozata alapján - a meglévő gázhálózatról biztosítható.

A gázigény típusa, ezen fogyasztói körhöz kapcsolódóan, fűtési jellegű, továbbá a melegvíz előállítását célozza meg.

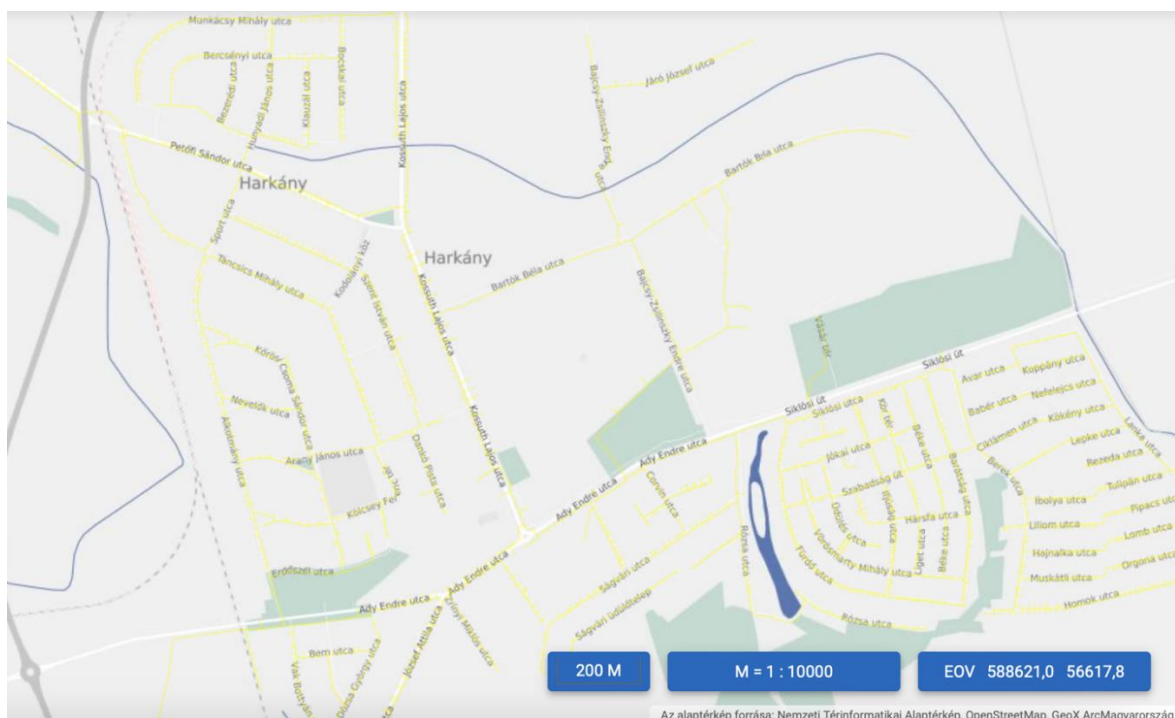
A 25.000 m² nagyságú ipari terület gázfelhasználása, esetleges technológiai gázigény kielégítése, a konkrét igények birtokában vizsgálható.

A kereskedelem és szolgáltatás céljára kijelölt É-i és D-i területen fellépő gázigényre szintén csak fűtés és melegvíz előállítás a jellemző. Mindkét területen, a gázigény a meglévő hálózatról leadható. Az É-i terület ellátása a Kossuth L. utca irányából, a már meglévő vezeték kiváltásával biztosítható, mivel az jelenleg ϕ 32-es átmérőjű. A Táncsics M. utca felől való ellátás során a kellő átmérő rendelkezésre áll, a nyomvonal kijelölése azonban csak a tulajdoni viszonyok ismeretében történhet.

A szabályozási tervben szereplő, új beépítésre kijelölt területek miatt, a meglévő vezetékek meghosszabbítása, illetve két utcában - a gázigényeknek megfelelően - a meglévő vezeték kiváltása szükséges. A kiváltás a Liszt Ferenc utcában (ϕ 63 KPE) és a Rózsa F. utcában (ϕ 32 KPE) lehet indokolt, a tényleges igények szerint.

Az egyes területek, utcák új, tényleges gázfelhasználási igények ismeretében, a kapacitás biztosítása érdekében, illetve annak módjának pontosítására, a gázszolgáltatót ismételten meg kell keresni.

89. ábra Harkány város földgázellátása

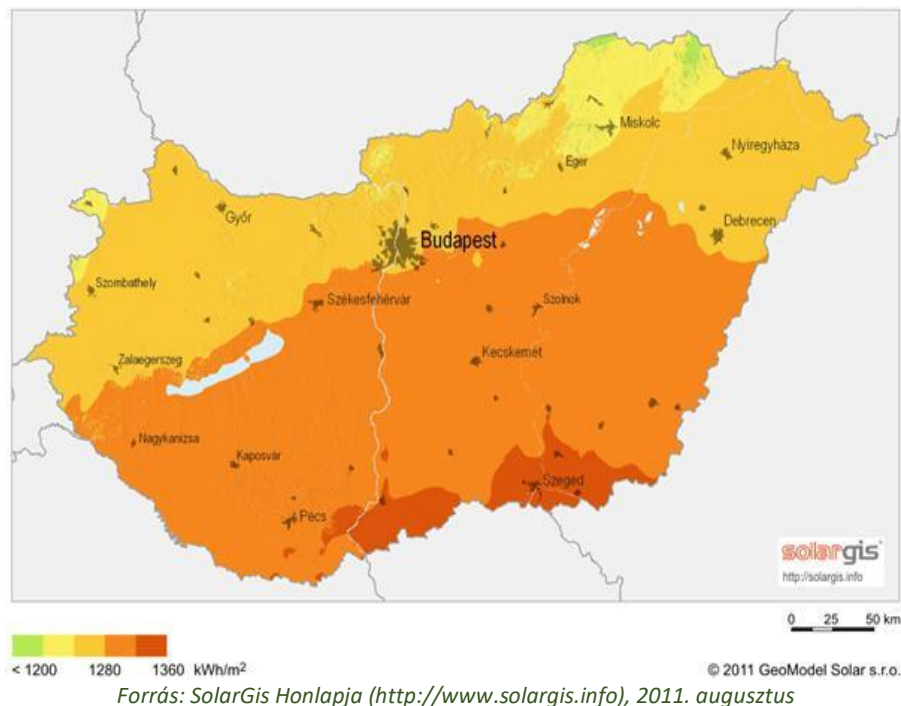
Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A településen a megújuló energiaforrások közül a napenergia és a geotermikus, hőszivattyús energia potenciálja kiemelhető. A napenergia hasznosítása mind a napkollektor, mind a napelem területén kedvező képet mutat, ahogy a lenti ábra is mutatja, Harkány fekvése lehetőséget ad a kiaknázására.

A napsütéses órák száma magas, így a településen érdemes lehet a jelenleginél nagyobb mértékben kihasználni.

90. ábra Magyarország adottságai a napenergia-hasznosítás szempontjából

1.16.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzat legnagyobb mértékben saját intézményeinek energiahatékonysági fejlesztésére van hatással.

Ennek érdekében több, energiahatékonyságot célzó beruházás is történt, főként pályázati pénzekből:

- Önkormányzat épületének fűtéskorszerűsítése biomassza kazán beépítésével
- KEOP-5.5.0/A/12-2013-0062 Harkányi Művelődési Ház épületenergetikai fejlesztése című projekt
- A város 2013-ban nyerte el a 29 632 257 forintos uniós támogatást az Új Széchenyi Terv KEOP-4.10.0/A, Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal c. pályázati konstrukció keretében napelemes rendszer telepítésére. A beruházás keretében 34,56 kW összteljesítményű áramtermelő napelem panelek elhelyezése történt meg. Ezek a napelemek lehetővé teszik az épület teljes energia fogyasztásának 87%-át, így az Önkormányzat számára folyamatos, tartósan átcsoportosítható megtakarítást eredményeznek.
- Szintén az Új Széchenyi Terv, Környezet és Energia Operatív Program keretében kiírt „Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal” (KEOP-2012-4.10.0/A) című pályázati felhívásra benyújtott, „Kitaibel Pál Általános Iskola, Gimnázium AMI épületre napelemes rendszer telepítése” című projektben 15 278 659 Ft vissza nem térítendő támogatást nyert, annak érdekében, hogy az intézmény villamos energia fogyasztásának jelentős része 2014 év végétől már megújuló energián alapuljon.
- A Kitaibel Pál Általános Iskola folyamatos kihasználtsága során igen jelentős áramfogyasztással bír, így a projekt során közvetlen cél volt a vételezett villamos-energia nagymértékű kiváltása. A beruházás keretében, 72 db áramtermelő napelem panel került elhelyezésére, amelyek összesen 17,2 kW teljesítményűek.

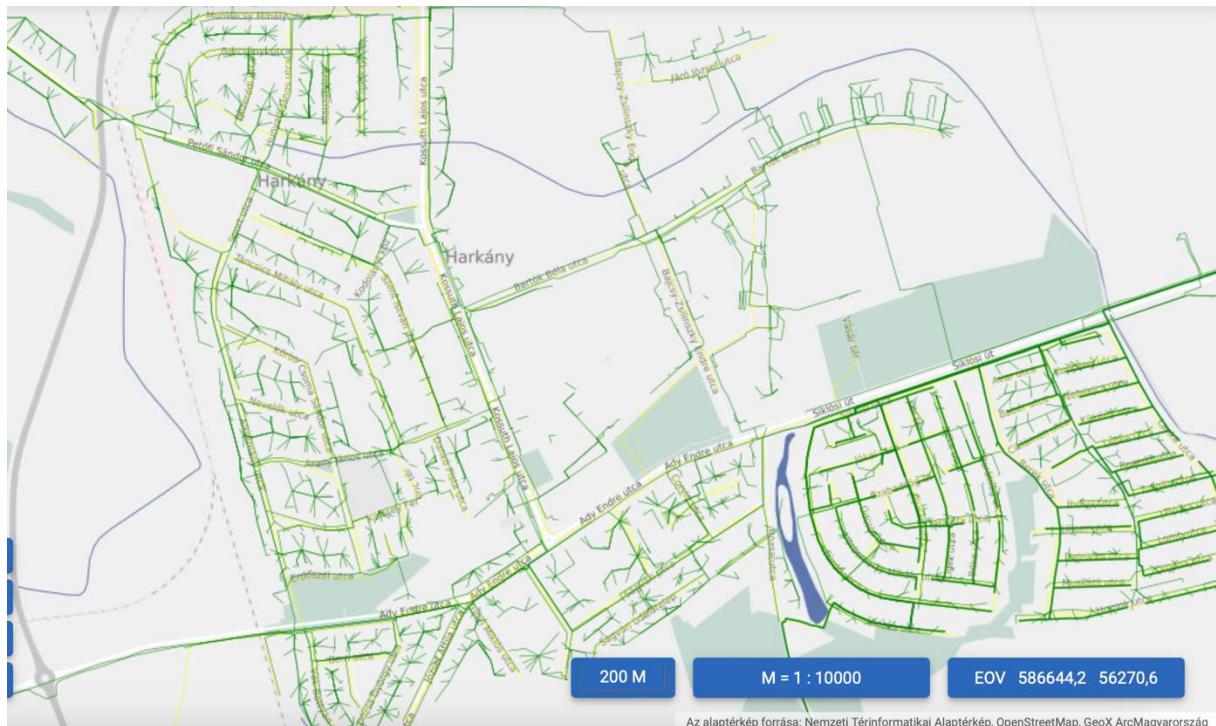
- Megvalósult a rehabilitációs környezettervező szakmérnök által előírt akadálymentesítés. A beruházást követően az épület minimum „C” típusú épület energetikai minősítési osztályba került, erről tanúsítvánnyal is rendelkezik.

1.16.3 Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Távbeszélő állomás

A város területén lévő telefonhálózatot a Magyar Telekom Nyrt. üzemelteti, a fejlesztés kiépítését is tőlük kell kérni.

91. ábra: Harkány város távközlési hálózata

Forrás: Lechner Tudásközpont / Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép, 2023. július

A jelenleg meglévő hálózat új elektronikus központja optikai kábellel csatlakozik az országos hálózatra. Az ellátó hálózat nagy része oszlopokon halad, de alépítményi hálózatrészek is üzemelnek. A fejlesztéseknél ez utóbbi megoldás választása indokolt és a rekonstrukciók során is ezt a megoldást kell szorgalmazni. Az ellátás rendkívül jónak mondható.

Mobil távbeszélő ellátás

A telefonálásra és adattovábbításra alkalmas mobiltelefon hálózat a város teljes területén kiépült. A mobilszolgáltatók (Yettel, T-Mobile, Vodafone) rádióantennái mindenütt biztosítják a kültéri lefedettséget, de az egyre nagyobb kapacitású hálózatok fejlesztésére mindig igény van, jelenleg az 5G hálózat fejlesztése van több szolgáltatónál előkészítés alatt.

1.17 Környezetvédelem

1.17.1 Talaj

A város teljes igazgatási területe Magyarország kistájainak katasztere alapján több nagy tájként elkülönített egységre terjed ki. Legalacsonyabb részlete az Alföldhöz tartozónak tekintett, hiszen a város déli részlete a Drávamenti-síkság középtájhoz sorolt, míg a magasabb részlete Dél-dunántúli domboság nagytájhoz tartozó Mecsek és Tolna-Baranyai dombvidékhez került besorolásra, amelynek itteni kistája a földtani és geomorfológiai leírásokban különálló egységként kezelt Villányi-hegység.

Előbbiekből következik azon általános jellemző, hogy a város igazgatási területén jelentős a morfológiai különbség, hiszen az abszolút szintek alapján a legalacsonyabb és a legmagasabb részletek közötti eltérés a 170 m-t is meghaladja. Valójában a központtól északra található Villányi hegység gerincétől délre tartóan állandóan lejt a terepfelszín, majd a centrumtól délre a közel szabályos síksági területen éri el minimumát a tengerszint feletti magasság. Az északi területen a lejtés kezdeti szakaszában még nagymértékű a terepfelszín változása, majd egyre inkább folyamatosan csökkenő és végül a város déli részletében szinte már alig észrevehető. A jelenlegi terepszintek és azoknak korábbi felszínfejlődése szorosan kötődik a földtani és hegységszerkezeti helyzethez, hiszen a városban már a terepszinten nagyon eltérő geológiai korú képződmények találhatók.

A város északi külterületén, leginkább az igazgatási határ nyomvonala mentén, valamint e sávtól délre található meg azon szilárd kőzeteknek a nyílt feltárásai, melyek a Villányi-hegység fő tömegét alkotják. Elsősorban a tengeri környezetben keletkezett mezozoós időszaki kőzetek (triász és jura korú mészkőváltozatok) rétegfejei jelennek meg, amelyek különös hegységszerkezeti viszonyok által rendeződött helyzetben (Csarnóta és Tenkes nevezetű pikkelyekben) találhatóak.

Az alacsonyabb területrészeken – a felszíni vízválasztóvonalától délre tartva – jelennek csak meg fokozatosan, majd hamarosan összefüggő területi elterjedéssel azon lazafező képződmények, melyek már a földtörténet utolsó szakaszában keletkeztek. Ennek eredményeként a szálkőzet felett a lejtő alacsonyodásával együtt folyamatosan kivastagodó jellegű azon eolikus és szárazföldi keletkezésű negyedidőszaki takarósáv, melyet összefoglalóan löszös ösztletnek nevezünk (iszap és agyag rétegek váltakozása). A löszel fedett területész lejtőszöge egyre inkább alacsonyodó, majd a hegység lábánál a löszös takarósáv – kivastagodása ellenére – igen rövid távolságon megszűnik, hiszen egykoron a Dráva folyó jelenléte is formálta a hegység déli előterében a morfológiai viszonyokat.

A napjainkra már szabályozottabb mederben lévő folyó itteni egykori jelenlétének eredményeként adódik, hogy a város legalacsonyabb részlete – mely területileg valójában a legnagyobb kiterjedésű – a földtörténet utolsó nagy szakaszában tartósan a folyóvízi üledékképződés színtere volt. Így a város legalacsonyabb részletében a terepszint alatt iszapos és finomhomokos, helyenként iszap és agyagtestekkel tagolt rétegek megjelenése a jellemző, sőt a morfológiai viszonyok még arra is utalnak, hogy a folyó mederét még napjainkig sem számolta fel a mezőgazdasági területhasználat.

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti formáira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is.

A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetőek el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Újabb területek belterületbe vonása, a termőföldön történő beruházások a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit nem ronthatják, nem csökkenthetik a meglévő talajvédelmi létesítmények működőképességét.

Az előírásokat a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CCXII. törvény és a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény határozza meg. Figyelembe veendő továbbá a talajvédelmi terv készítésének részletes szabályairól szóló 90/2008.(VII.18.) FVM rendelet.

A felszín alatti vizeket a jelenleg még művelésben tartott területeken mezőgazdasági eredetű terhelések érik. Mezőgazdasággal összefüggésben meghatározó az erdőgazdálkodás.

A nitrátérzékeny területeknek a MePAR szerinti blokkok szintjén történő közzététele szerint Harkány nitrátérzékeny területű település.

A talajerő-utánpótlásnál figyelembe kell venni a település adottságait. A település nitrát-érzékeny területű, így be kell tartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében a 27/2006. (II. 7.) Kormányrendelet előírásait és az 59/2008. (IV. 29.) FVM rendeletben rögzített „helyes mezőgazdasági gyakorlat” szabályait.

A Baranya Vármegyei Kormányhivatal Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály, Bányászati Osztály, mint az illetékességgel rendelkező bányahatóság előzetes adatszolgáltatása alapján „Cserhegy, kutatási terület” nevű, cementipari mészkeő ásványi nyersanyaglelőhely és „Koppány dűlő 0153/4, 0153/5 hrsz.” nevű, falazó homok ásványi nyersanyaglelőhely található Harkány közigazgatási területén.

1.17.2 Felszíni és a felszín alatti vizek

A település változatos kőzetterének megfelelően több víztípus jelenléte ismeretes. Azok területileg is jól elkülöníthetők, hiszen a kiemelt helyzetű szilárd kőzettérben és az alacsony területeken található laza üledékekben helyezkednek el az eltérő jellemzőkkel rendelkező víztípusok.

A Villányi hegység területén – gerincének környezetében és déli lejtőjének felső szakaszán – a karsztvíz jelenti a felszín alatti első víztípust. A sajátos hegység szerkezet eredményeként e terület rész csak beszivárgási terület, így a karsztvíznek hegyoldali felszíni megjelenése a város területén nem ismert.

Valójában csak mélyfúrásokból ismert elhelyezkedése, hiszen természetes u.n.: hideg vizes forrása nincs a víztípusnak Harkány területén. Megemlítendő viszont, hogy a harkányi fürdő a szerkezeti vonalak segítségével mélybe lejutó, majd ott felmelegedett karsztvíznek köszönhetően alakulhatott ki, hiszen a város területe alatt megtalálható rejtett mezozoós rögökben a fúrások szerint felszálló jellegű karsztvíz található.

A város nagy területére jellemző, hogy a terepszint alatt nem jelentős mélységben ismeretes a másik önálló típusként elkülöníthető talajvíz. Víz tartó kőzete elsősorban a negyedidőszaki finomszemcsés drávai képződménycsoport, mely a város alacsonyabb helyszínein összefüggő területi elterjedéssel és jelentős vastagságot elérve található. A talajvíz utánpótlása a csapadékból lehetséges és mozgásának iránya közel azonos a felszín lejtésével.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint Harkány a felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny, és a sérülékeny vízbázisokra és az előforduló nyílt karszt területekre tekintettel kiemelten érzékeny területek közé tartozik.

A Harkányi Gyógyfürdő gyógy- és termálvíz készlete védőövezeteit 2009-ben kijelölte a vízügyi hatóság. A védelem alá a következő vízbázisok kerültek:

- Harkányi vízbázis,
- Mattyi vízbázis,
- Siklós – Büdöstopolcai vízbázis.

A vízbázisok védelmével kapcsolatos sajátos lehatárolási szabályait és az ezekre vonatkozó előírásokat a vízügyi hatóság 2562-2/2009-4282 iktatószámú határozata tartalmazza.

A vízbázis védelme érdekében a különböző védőövezetek által érintett területeken a 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet 5. számú mellékletének korlátozásait kell érvényesíteni a területek igénybevételekor.

34. táblázat a 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet 5. számú mellékletének korlátozásai a területek igénybevételére vonatkozóan

	Felszíni és felszín alatti vízbázisok		Felszín alatti vízbázisok hidrogeológiai	
	belső	külső	A	B
	védőövezetek		védőövezetek	
Beépítés, üdülés				
Lakótelep; új percellázás üdülőterület kialakítása	-	-	-	0
Lakó- vagy irodaépület csatornázással	-	x	+	+
Lakóépületek csatornázás nélkül	-	-	x	0
Szennyvízcsatorna átvezetése	-	x	0	0
Szennyvíztisztító telep	-	-	0	+
Házi szennyvíz szikkasztása	-	-	0	0
Települési folyékonyhulladék-lerakó létesítése és üzemeltetése	-	-	-	x
Települési hulladéklerakó (nem veszélyes hulladékok lerakása)	-	-	-	0
Építési hulladék lerakása	-	-	0	+
Temető	-	-	x	+
Házikertek, kiskertművelés	-	-	0	0
Sátorozás, fürdés	-	x	+	+
Sportpálya	-	x	+	+

Ipar				
Erősen mérgező vagy radioaktív anyagok előállítása, feldolgozása, ilyen hulladékok tárolása, lerakása	-	-	-	-
Mérgező anyagok előállítása, feldolgozása, tárolása	-	-	-	0
Mérgező anyagokkal nem dolgozó üzemek, megfelelő szennyvízelvezetéssel	-	x	0	+
Ásványolaj és –termékek előállítása, vezetése, feldolgozása, tárolása	-	-	x	0
Veszélyeshulladék-ártalmatlanító	-	-	-	x
Veszélyeshulladék-lerakó	-	-	-	-
Veszélyes hulladék üzemi gyűjtő	-	-	x	0
Élelmiszer-ipari szennyvizek szikkasztása, hulladékaik tárolása	-	-	-	0
Egyéb ipari szennyvízszikkasztás	-	-	-	-
Salak, hamu lerakása	-	-	0	0

Mezőgazdaság				
Erdőtelepítés és művelés vegyszeres kezelés nélkül	-	+	+	+
Növénytermesztés	-	o	o	o
Komposztálótelep	-	-	x	o
Önellátást meghaladó állattartás	-	-	x	o
Legeltetés, háziállattartás	-	o	o	+
Szervestrágyázás	-	o	o	+
Mútrágyázás	-	o	o	o
Hígtrágya és trágyalé kijuttatása termőföldre	-	-	-	o
Hígtrágya- és trágyalé leürítés	-	-	-	-
Szennyvízöntözés	-	-	-	o
Tisztított szennyvízzel való öntözés	-	-	o	+
Növényvédőszer alkalmazása	-	o	o	o
Növényvédőszer-kijuttatás légi úton	-	-	-	o
Növényvédőszer-tárolás és –hulladék-elhelyezés	-	-	-	x
Növényvédőszeres eszközök mosása, hulladékvizek elhelyezése	-	-	-	o
Szerves- és műtrágya raktározása és tárolása	-	-	x	o
Szennyvíziszap tárolása	-	-	x	o
Szennyvíziszap termőföldön történő elhelyezése	-	-	x	o
Állati hullák elföldelése, dögkutak létesítése és működtetése	-	-	-	o
Haltenyésztés, haletetés	-	-	o	o

Közlekedés				
Autópálya, autóút, vízzáróan burkolt csapadékvízárók-rendszerrel	-	x	o	+
Egyéb út, vízzáróan burkolat csapadékvízárók-rendszerrel	-	x	+	+
Egyéb út	-	-	x	+
Vasút	-	-	o	+
Gépkocsi parkoló	-	-	o	+
Üzemanyagtöltő-állomás	-	-	x	o
Gépkocsimosó, javítóműhely, sódeponia	-	-	o	+

Egyéb tevékenység				
Bányászat	-	-	x	o
Fúrás, új kút létesítése	-	o	o	o
A fedő- vagy vízvezető réteget érintő egyéb tevékenység	-	-	o	o

Forrás: 123/1997. (VII.18.) Korm rendelet 5. számú melléklete alapján saját szerkesztés, 2023. július¹⁰

A nyílt karszt területek külterületi jegyzékéről szóló 8002/2005. (MK 138.) KvVM tájékoztató szerint nyílt karszt területek Harkány település területén: 0287, 0289/1, 0289/2, 0289/3, 0289/4, 0289/5, 0289/6, 0289/7, 0289/8, 0289/9, 0289/11, 089/12, 0289/198, 0289/19, 0289/20, 0289/21, 0289/22, 0289/23, 02789/24, 0289/25, 0289/26, 0289/27, 0289/28, 0289/29, 0290/2, 0290/3, 0290/4, 0290/5, 0291/3, 0292, 0293, 0415, 3369, 3626/12 hrsz-ú ingatlanok.

¹⁰ Jelmagyarázat:

- = tilos
- x = új létesítménynél, tevékenységnél tilos, a meglévőnél a környezetvédelmi felülvizsgálat vagy a környezeti hatásvizsgálat eredményétől függően megengedhető
- o = új vagy meglévő létesítménynél, tevékenységnél a környezeti hatásvizsgálat, illetőleg a környezetvédelmi felülvizsgálat, illetve az ezeknek megfelelő tartalmú egyedi vizsgálat eredményétől függően megengedhető
- + = nincs korlátozva

Vízellátás

A Város vízellátása a Siklós – Harkány – Mánfa – Drávaszabolcs – Gordisa kistérségi vízműről történik. A vízbázist Márfa területén lévő kút biztosítja, tartalékkal nem rendelkezik, így a harkányi termál vízbázis végelme figyelembevételével új kút létesítése szükséges.

A jelenlegi vízellátó rendszer tározókapacitása a csúcsidőszakokban és oltóvíz biztosítása esetén, kritikus szinten áll. A biztonságos üzemeltetés érdekében további 200 m³ tározótérfogat létesítése szükséges. A fürdő területén is szükséges egy külön, a bővítés utáni állapotot kiszolgálni képes oltóvíz tározó kialakítása.

A probléma megoldása érdekében vízjogi és kiviteli tervek készültek, és engedélyeztetve is lett a hegyen egy új ivóvíz kútfúrás. A városig új vezeték kiépítése szerepel a tervben.

Pályázni már nem tudott a város, illetve a vízművagyon átkerült az állam kezelésébe.

Szennyvízkezelés

A város lakó- és üdülőterületeinek szennyvízelvezetése csak részben megoldott. A meglévő tervek alapján szükséges a szennyvízcsatorna hálózat bővítése különösen az üdülő területeken. A meglévő hálózat rekonstrukcióját is el kell végezni. A szennyvíztisztító telep rekonstrukcióját is el kell végezni a kapacitás bővítése és a tisztítási hatások javítása érdekében.

Csapadékvíz elvezetés

A csapadékvíz-elvezetés aktuális állapota az 1.16.1.3 fejezetben került bemutatásra.

Talaj- és vízvédelmi követelmények

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti formáira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is.

A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza. Újabb területek belterületbe vonása, a termőföldön történő beruházások a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit nem ronthatják, nem csökkenthetik a meglévő talajvédelmi létesítmények működképességét.

A beruházások megvalósítása és üzemeltetése során a termőföldről szóló jogszabályban foglaltaknak megfelelően kell eljárni. Az előírásokat a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény határozza meg.

A térség domborzati és egyéb viszonyai alapján meghatározott munkák és kötelezettségek egy részéhez a Baranya Vármegyei Kormányhivatal talajvédelmi hatóságának engedélye szükséges a következő esetekben:

- erózió elleni talajvédelmi beavatkozások, ha a talajművelési eljárásokkal, természetű növények szakszerű területi elhelyezésével, a gyep-, cserje- és erdősávok létesítésével kellőképpen nem lehetséges az erózió ellen megóvni a termőföldet,

- a növények által kivont, a kilúgozás által eltávozott kalcium mennyiségének pótlására, a talaj savanyúsági viszonyainak megszüntetésére, továbbá a savanyító hatású légköri ülepedés semlegesítése céljából történő meszezés,
- szikesedés elleni talajjavítás,
- homoktalajok javítása,
- tereprendezés a felszín hullámosságának és az egyenetlen terepalakulatok megszüntetésének érdekében,
- mélyforgatás, ha azt a talajviszonyok indokolják,
- szennyvíz, szennyvíziszap és egyéb nem veszélyes hulladékok termőföldön történő elhelyezése,
- hígtrágya kijuttatása termőföldre.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet szerint Harkány nitrát-érzékeny területű település, így - különösen az állattartó telepeken - kell betartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezésével szembeni védeleméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól szóló, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV. 29.) FVM rendelet szerint a „helyes mezőgazdasági gyakorlat” szabályait.

A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (a továbbiakban: Bányafelügyelet) hatáskörét és illetékességét a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 43.§ (3), valamint 44. § (1) bekezdése határozza meg.

A bányafelügyeletként eljáró hatóság feladat- és hatásköre:

A Bányafelügyelet engedélyezi egyebek mellett:

1. nyílt területen az ásványi nyersanyagkutatást,
2. a bányatelek megállapítását követően az ásványvagyon feltárását és kitermelését, valamint a kitermelés szüneteltetését, földgáz tárolására alkalmas földtani szerkezetek kutatását, kiképzését és tárolásra történő hasznosítását, ha ez a környezetet nem veszélyezteti,
3. a cseppfolyós propán-, butángázok és ezek elegyei tartályban vagy palackban történő forgalmazását, a cseppfolyós propán-, bután gázok és ezek elegyei töltő és tároló létesítményeinek, valamint elosztóvezetékeinek létesítését, használatba vételét és elbontását, valamint felhagyását,
4. a geotermikus energia kinyerését és hasznosítását, valamint az ehhez szükséges földalatti és felszíni létesítmények megépítését, ha a tevékenység nem vízjogi engedély köteles,
5. a bányászati hulladék kezelését,
6. a polgári robbantási tevékenységet és a polgári felhasználású robbanóanyag forgalmazását,
7. a bányafelügyelet hatáskörébe tartozó nyomástartó berendezések és rendszerek engedélyköteles létesítését, javítását, átalakítását, használatbavételét,
8. a földtani kutatást,
9. a vizek kártételei elleni védelem és védekezés célját szolgáló közcélú vízilétesítmények létesítéséhez szükséges ásványi nyersanyag-kinyerő helyek létesítését, üzemeltetését, megszüntetését,
10. az ásványvagyon-gazdálkodási célokat szolgáló, a szénhidrogén kutatása és kitermelése során alkalmazott rétegrepesztést, rétegsavazást, gázbesajtolást, rétegenergia-pótlást, valamint a rétegrepesztési technológia és rétegenergia-pótlás céljából alkalmazott vízbesajtolást,

11. a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 1. § (1) bekezdés a)-m) pontjában meghatározott tevékenységek gyakorlásához szükséges építmények, létesítmények és berendezések, továbbá a cseppfolyós propán-, butángázok és ezek elegyei töltő és tároló létesítményeinek és elosztóvezetékeinek építését, használatbavételét, javítását, átalakítását, bontását és felhagyását, valamint
12. egyes nyomástartó berendezések építését, használatbavételét, javítását, átalakítását,
13. meddőhányók létesítését, hasznosítását és megszüntetését,
14. a robbanóanyagok gyártását - ideértve a robbanóanyag helyszíni kezelését is -, megszerzését, tárolását, felhasználását.

A bányatelket kérelemre, külfejtéses művelésre vonatkozó bányatelek esetében az ingatlan tulajdonosoknak a bányatelekkel lefedni tervezett ingatlanok várható igénybevételi ütemtervével és az ingatlanok használati, hasznosítási, illetve rendelkezési jogával kapcsolatos észrevételei figyelembevételével a bányafelügyelet határozatban állapítja meg.

A Bányafelügyelet által engedélyezett létesítmény felhagyását, lebontását - ha ahhoz hatósági engedélyre nincs szükség - a munkálatok megkezdése előtt legalább 15 nappal be kell jelenteni a bányafelügyeletnek.

A vizek védelme a felszíni és felszín alatti vizekre és azok készleteire terjed ki. A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások - esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon, a vízi és víz közeli élővilág fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát elősegítő körülmények ne romoljanak.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint Harkány a felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny, és a sérülékeny vízbázisokra és az előforduló nyílt karszt területekre tekintettel kiemelten érzékeny területek közé tartozik.

A felszín alatti vizek minőségének védelme érdekében a kockázatos szennyezőanyagok elhelyezése, továbbá a felszín alatti vízbe történő közvetlen és közvetett bevezetése tilos, illetve a létesítési engedélyezés során megállapított feltételek szerint – engedély alapján - történhet.

A földtani közeg és megvalósulása esetén a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékeket be kell tartani.

A földtani közeg és megvalósulása esetén a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékeket be kell tartani. A földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló 6/2006. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet követelményei határozzák meg a határértékeket.

Élővízbe és a közcsatorna-hálózatba bocsátott szennyvíz vagy folyékony hulladék esetén a szennyezőanyag tartalomra vonatkozó határértékeket, küszöbértékeket be kell tartani a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló, módosított 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet és a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint.

A település szennyvízcsatorna hálózat fejlesztésénél a határértékek betartása kiemelt szempont.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvényt, melynek 28. § (1) bekezdése szerint vízjogi engedély szükséges – jogszabályban meghatározott kivételektől eltekintve – vízimunka elvégzéséhez, illetve vízilétesítmény megépítéséhez, átalakításához és megszüntetéséhez (létesítési engedély), továbbá annak használatba vételéhez, üzemeltetéséhez, valamint minden vízhasználathoz (üzemeltetési engedély), figyelembe kell venni.

A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet előírásait a parti sávra és a veszélyeztetett területeket érintő módosításoknál figyelembe kell venni.

A beruházási programok megvalósítása során, új kút fúrásakor, szennyvíz-előkezelésnél, csatornázásnál, átfogó vízrendezésnél, vízfolyás-rendezésnél stb. kell a szükséges engedélyezéseket lefolytatni. A vízfolyásokat érintő beruházásokról tájékoztatni kell a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóságot.

A vízjogi engedélyezési eljárásához szükséges dokumentáció tartalmáról szóló 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet szerint kell összeállítani az engedélyezési dokumentációt.

A tervek engedélyezése csak a jogszabályban rögzített, és minden esetben kötelezően bevonandó szakhatóságok, valamint a szakterületük szerint érintett szakhatóságok, és más eljárásban eljáró hatóságok pozitív állásfoglalása alapján történhet.

Mélyfekvéses területeken építési tevékenység csak a talajvíz szintek vizsgálata alapján engedélyezhető, mezőgazdasági tevékenység pedig csak a földhasználók kockázatára végezhető.

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet szerint kell az erre vonatkozó tevékenységet (műszaki tervezés, kivitelezés, fenntartás, üzemeltetés) folytatni.

A vizek és közcélú vízi-létesítményekkel kapcsolatban a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet előírásait kell érvényesíteni.

A vízbázisok védelme érdekében a különböző védőövezetek által érintett területeken a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet 5. számú mellékletének korlátozásait kell érvényesíteni a területek igénybe vételekor.

Az ivóvíz- és ásvány-gyógyvízkezelő, -tározó műtárgyak és szállító vezetékek védőterületeiről és védősávjairól a 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet 4. sz. melléklete rendelkezik.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Kormányrendelet rögzíti az előzetes (környezeti) vizsgálat, a környezetvédelmi és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások szabályait. Az előzetes vizsgálati eljárás során a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság dönt arról, hogy környezeti hatásvizsgálat (további eljárást igényel!) elvégzését szükségesnek tartja-e.

Az építési engedélyezési eljárások során a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság a környezeti hatások jelentőségének vélelmezése esetén dönthet a környezetvédelmi engedélyezési kötelezettségről a Kormányrendelet 2/A. §-a szerint.

1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

Harkány közigazgatási területei levegőminőségi állapotát jellemzően a vendéglátással összefüggő szolgáltatói és lakossági tevékenység, valamint a közlekedési eredetű légszennyező-anyag kibocsátás környezethasználata határozza meg. A lakossági eredetű tevékenységnél különös tekintettel a fűtés jön számításba. Jelentősebb környezetterhelő hatású, bejelentés köteles légszennyezőanyag-kibocsátó légszennyező forrást Harkány Városban csak a szolgáltatásokkal összefüggésben (szállodák, gyógy- és strandfürdő stb.) üzemeltetnek.

A természetes gyógytényezőkről szóló 74/1999. (XII. 25.) EüM rendelet és az ezzel összhangban született 193/2008. iktatószámú állásfoglalása alapján szükségszerű az 1958-ban gyógyhelyé nyilvánított törzskönyv megújítása, amelyhez szükséges környezeti állapotjellemzők (meteorológia, **légszennyező-anyag terhelés**, zajterhelés stb.) vizsgálata.

A tervezett koncepció megvalósításával – figyelembe véve a település lakossági szokásait, tevékenységét is, várhatóan nem romlik a település levegőminőségi állapota.

Jelentősebb léptékű napelempark létesítése van folyamatban a Kossuth utca mögött, amely a fürdőt fogja szolgálni.

Légszennyező források kibocsátása

A település levegőjét szennyező kibocsátások, elsősorban a közlekedésből, valamint a fűtésből és azok égetéstermékeiből származnak. Ezek közül a fűtésből eredő szennyezés helyhez köthető, az esetleges égetésekből eredő többé-kevésbé helyhez kötött, a közlekedésből eredő inkább diffúz jellegű, szezonálisan igen jelentős terhelés.

A település közigazgatási területén ipari jellegű létesítmény nem található, így ipari eredetű légszennyezés nem jelentkezik. A helyhez kötött (pontoszerű) emissziók a szállodák fűtéseiből és a lakossági fűtésből származnak.

A településen a földgázszolgáltatás aránya magas, azonban a rákötési arány csak mintegy 50%-os. A gázhálózat kihasználatlansága a nyaralók nagyarányú számából adódik. A napelempark létesítése jelentős levegőminőség javulást eredményezhet.

A város közigazgatási határán belül néhány helyen még megtalálhatók az állattartás nyomai. Harkányban az állattartás nem jelentős, nem haladja meg az önellátás szintjét (néhány fennmaradt baromfiudvar, időszakosan üdülési szezonon kívüli sertéshízalás, lótartás). Újabb fejlesztés esetén a szabályozottság hiányában (az állattartásra vonatkozó helyi rendeletek a hatályos jogszabály szerint nem korlátozhatják az állattartást) konfliktus és környezetterheléssel járó tevékenységek is megjelenhetnek. Javasolt az állattartási rendeletek helyett az állattartó létesítmények létesítésének a helyi építési szabályzatban való eddiginél részletesebb szabályozása. Az állattartásból eredő bűzszenyezés mértéke elhanyagolható, ezzel kapcsolatos lakossági panaszok nem érkeztek a Polgármesteri Hivatalba.

Az elmúlt években a gépjárművek légszennyezőanyag kibocsátása a közlekedéssel összefüggő műszaki, környezetvédelmi szabályozás következtében a térségben, jelentős mértékben csökkent. A közlekedés levegőszennyezése szempontjából fontos üzemanyagok minősége látványosan javult, megszűnt az ólom tartalmú adalékanyagok használata, valamint bevezették a nehéz tehergépkocsik hétvégi forgalomkorlátozását.

A gépjárművek által kibocsátott szennyezők részben a tökéletlen égés eredményei (szénmonoxid, szénhidrogének, korom), részben az üzemanyagban szennyezésként található anyagok égéstermékei (kén-dioxid, nitrogén oxidok) egy része. Ez utóbbiak az égési levegő nitrogénjéből is keletkeznek.

A gáznemű komponensek mellett nem lehet elhanyagolni az úttesten lerakódott por hatását. A gépjármű motorokból és a gumiabroncsok kopásából származó szilárd szennyezőanyagok és a hozzájuk kötődő policiklikus aromás szénhidrogének egy része az úttest szélétől számított kb. 10 méter széles sávban, kiüledik a talajra, a növényzetre és a tereptárgyakra. Ezek jellemző szemcseátmérője 60 µm-nél kisebb. Jelentős az 1 µm-nél kisebb frakció is, amely az utaktól jóval távolabbra is eljuthat. A gáz halmazállapotú légszennyező anyagok az úttengelytől számított több száz méterre is mérhetők, a meteorológiai és domborzati viszonyoktól függően változó koncentrációban.

A szén-monoxid koncentrációt elsődlegesen a közlekedés határozza meg: éves átlagban a közlekedés okozta fajlagos, 1 hónapra vonatkoztatott kibocsátás sokszorosa a fűtési emisszióknak. Ez az arány a nyári szezonban még nagyobb. A földgáz tüzelés további elterjedése és a szilárd tüzelőanyagok döntő többségét kitevő fa és széntüzelés csökkenése, majd az energiaárak növekedése miatt ismét növekvő mértékű növekedése által a szén-monoxid kibocsátás további csökkenését, majd stagnálását okozta, azonban az energiahordozó árának emelkedésével ismételten megjelent a vegyes tüzelés rendszeres alkalmazása.

A nitrogén-oxidok kibocsátásának döntő többségét a közlekedés okozza, ugyanakkor a földgáz tüzelés részarányának növekedésével a NOx emisszió nőtt. Elkerülő és tehermentesítő utak építésével a kibocsátások nőnek, mert nagyobb lesz a forgalmi teljesítmény, de a települések központjaiban, ahol a lakosság él, a szennyezettség csökken. Törekedni kell a megújuló energiafelhasználás bővítésére a légszennyező-anyagok kibocsátásának csökkentése érdekében. A közlekedés okozta terhelés szempontjából Harkány az elkerülő út megépítése ellenére kedvezőtlen helyzetű. A közlekedési emisszió hatására lényegesen kedvezőtlenebb légszennyezettségi (immissziós) értékek alakulhatnak ki pl. a nyári csúcsforgalomban.

Harkány város Baranya vármegye déli részén, a Villányi-hegység déli oldalán, a járás központjától, Siklóstól közvetlenül nyugatra fekszik, azzal szinte összeépült. Közúti kapcsolatai észak-déli irányban az 58-as főúton, Kelet-Nyugat felé pedig az 5701, 5804, 5814 jelű összekötő, illetve Siklós felé az 58133 j. bekötőúton biztosítottak.

A településen halad át a 62 jelű, középrigóc-villányi országos vasúti mellékvonal, amelyen 2007. márc. 4-edike óta szünetel a forgalom. Légi közlekedési kapcsolat a pogányi repülőtéren, a város központjától az 58-as főúton mérve 17 km-re áll rendelkezésre. A repülőtéren nincs menetrend szerinti forgalom. A helyközi tömegközlekedés autóbuszjáratokkal bonyolódik le.

A település országosút-hálózata az 58-as főút és a Siklós – Harkány Darány mellékút által alkotott tengelykeresztben alapul. Ezt egészíti ki a város lakott területét elkerülő, a Tenkes alján Máriagyúdon át Siklósra menő, ma összekötő út, egykor harmadrendű főútvonal. A pécs – harkányi vasút 1976-ban történt megszüntetése után a tömegközlekedés nélkül maradt települések közötti kiszolgálására megépült a Terehegy -Márfa – Dióviszló stb. helységeket felfűző állami közút.

Harkány levegőjét időszakosan (a téli hónapokban) a szállodák és családi házak fűtéséből eredő füstgázok jelentősen terhelik. A megvalósult vezetékös gázellátás azonban sokat javított a levegő tisztaságán, de ennek mértéke alacsony napjainkban. A földgáztüzelés mellett, igen jelentős maradt, és jelenleg ismételten növekszik a szilárd (szén, fa) tüzelőanyag felhasználás is.

A konténeres és a gázpalackos földgáz, illetve propán-bután gáz felhasználás elhanyagolható, de a kedvező ár fekvés miatt növekedhet a részaránya.

Harkány intézményeiben a vezetékes földgázfűtés (Polgármesteri Hivatal, Óvoda, Étkezdé, Orvosi rendelő, Általános Iskola) a jellemző. A nyári szezon (június, július, augusztus) alatti fűtés gyakorlatilag elhanyagolható. A főzéshez és a melegvíz ellátáshoz szükséges energia egy részét villamos energia, másik részét földgáztüzelés, a szilárd anyagok égetése biztosítja. A nyári szezonban felhasznált tüzelőanyagok mennyisége az egész évi felhasználás kb. 5%-a.

A különböző légszennyező forrásokat összegezve a kén-dioxid, a korom és a szilárd (nem toxikus) por kibocsátás elsősorban a szolgáltatók és a lakosság fűtéséből származik. Ezeknél a légszennyező anyagoknál az emisszió lényegesen csökkent a településen megvalósult vezetékes gázellátással, így a szén, a fa és a tüzelőolaj visszaszorult a földgáz használat növekedésével azonban jelenleg ismételtelen növekszik a szilárd (szén, fa) tüzelőanyag felhasználás is.

A vezetékes gázellátás megvalósításának „környezetvédelmi ára” az volt, hogy a lakosság hőenergia igényének biztosítása során a nitrogén-oxidok kibocsátása kismértékben megnövekedett. A vegyes tüzelésre a kén-dioxid és a szilárd, illetve a korom kibocsátás a jellemző.

A szén-monoxid koncentrációt elsődlegesen a közlekedés határozza meg: éves átlagban a közlekedés okozta fajlagos, 1 hónapra vonatkoztatott kibocsátás közel háromszázszorosa a fűtési emisszióknak a térségben. Ez az arány a nyári szezonban még magasabb. A nitrogén-oxidok kibocsátásának döntő többségét a közlekedés okozza.

A földgáz árának várható növekedése kettős hatású:

- Egyrészt nem ösztönzi a további felhasználást azokon a részeken, ahol még nem teljes körű a gázellátás, illetve visszaáll a lakosság a vegyes tüzelésre. Itt a szén-monoxid, korom, és por kibocsátás sem fog a jövőben csökkenni.
- Másrészt a meglévő földgáztüzelésű berendezéseknek a korszerűbb, nagyobb hatásfokú, kisebb légszennyezőanyag kibocsátású típusúakra történő cseréjét fogja előidézni (szolgáltató szektor). Ezzel csökkenhet a szén-monoxid, korom és por kibocsátás és a nitrogén-oxidok kibocsátása sem fog növekedni jelentős mértékben. A gazdasági-válság ezt a folyamatot jelentősen lassítja.

Egyéb légszennyező források miatt a meleg, nyári hónapokban a településen helyenként gondot okoz a szennyvízcsatorna hálózatból eredő bűz. Az átemelők környékén jelentkező szaghatás, az időszakosan (jellemzően csak a hétvégeken) használt üdülőterületek térségében gyakoribb jelenség.

A porszennyezettség is minimálisnak mondható a település területén, leginkább a nagyobb építési területek mentén, valamint száraz időszakokban erdőszéli utak és a deflációs erdei utak találkozásánál érzékelhető az aszályosabb hónapokban. Megszüntetése a települési növényalkalmazási elvek betartásával később mérsékelhető.

Szezonális gond még a kerti és egyéb hulladék szabálytalan égetése is. Leginkább tavasszal a metszési időben a keletkező növényi nyesedék (fák, bokrok, szőlő venyigéje) okoz így gondot, de a kötelező közszolgáltatás biohulladékokra (zöldhulladéokra) való kiterjesztése jelentős mértékben javítja a környezetterhelést.

Levegőtisztaság-védelemi követelmények

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint kell gondoskodni a levegőminőség megőrzéséről és javításáról. A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani.

35. táblázat A légszennyezettség egészségügyi határértékei egyes légszennyező anyagokra vonatkozóan

Légszennyező anyag [CAS szám]	Veszélyességi fokozat	Határérték (µg/m ³)		
		órás	24 órás	éves
Kén-dioxid [7446-09-5]	III.	250	125	50
Nitrogén-dioxid [10102-44-0]	II.	100	85	40
Szén-monoxid [630-08-0]	II.	10.000	5.000*	3.000
Szálló por (PM ₁₀)	III.	-	50	40

* Napi 8 órás mozgó átlagkoncentrációk maximum, amelyet az órás átlagok alapján készített 8 órás mozgó átlagértékekből kell kiválasztani.

Forrás: a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet, 2023. július

A város jelenlegi állapotának megfelelő, az alapállapotot jelentő levegőminőségi helyzetének megítéléséhez a terület légszennyezettség paramétereit az egészségügyi határértékekkel kell összevetni. A nyári időszakban a közlekedési eredetű légszennyezőanyag-terhelés jelent kockázatot.

A nagyobb hőteljesítményű a 140 kWth és annál nagyobb, de 50 MWth-nál kisebb teljes névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések működési feltételeiről és légszennyező anyagainak kibocsátási határértékeiről szóló 53/2017. (X. 18.) FM rendelet tartalmaz előírásokat. A fűtőmű, erőmű nagyságrendű teljesítményekre (50 MWth felett) külön jogszabályok rendelkeznek.

Egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásainak korlátozásáról, illetve az oldószer-felhasználás küszöbértékeiről, valamint kibocsátási határértékeiről külön jogszabály rendelkezik a 26/2014. (III. 25.) VM rendelettel.

Figyelembe kell venni az ózonréteget lebontó anyagokkal és egyes fluor tartalmú üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tevékenységekről szóló 14/2015. (III. 15.) Kormányrendelet követelményeket. A tervek készítése időszakában a 3 kg hűtőközeg töltetű légkondicionáló vagy hűtőberendezéseket be kell jelenteni a környezetvédelmi hatóságnak.

A levegő védelméről szóló, módosított 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 5.§-a szerint a bűzkibocsátással járó környezeti hatásvizsgálat köteles, vagy egységes környezethasználati engedély köteles tevékenységek esetén védelmi övezetet kell kialakítani. A védelmi övezetben nem lehet lakóépület, üdülőépület, oktatási, nevelési, egészségügyi, szociális és igazgatási célú épület, kivéve a telepítésre kerülő, illetve a már működő légszennyező források működésével összefüggő építmény. A védelmi övezet kialakításával kapcsolatos költségek viselése a légszennyezőt terhelik.

1.17.4 Zaj- és rezgésterhelés

A települési környezet zajterhelését a közlekedés határozza meg. A zajártalom nagyobb része az átmenő gépjármű forgalomból ered, csak kisebb és kevésbé jelentős a célforgalom által okozott zaj mértéke. A településen zajt okozó ipari tevékenység nincs, zajos idegenforgalmi egység csupán szezonálisan figyelhető meg, tehát a zajterhelés összességében éves szinten alacsonynak mondható. Sávhatás csak a településen keresztül haladó főút két oldalán jelentkezik.

A természetes gyógytényezőkről szóló 74/1999. (XII. 25.) EüM rendelet és az ezzel összhangban született 193/2008. iktatószámú állásfoglalása alapján szükségszerű az 1958-ban gyógyhelyé nyilvánított törzskönyv megújítása, amelyhez szükséges környezeti állapotjellemzők (meteorológia, légszennyező-anyag terhelés, **zajterhelés** stb.) vizsgálata.

A tervezett koncepció megvalósításával – figyelembe véve a település lakossági szokásait, tevékenységét is, várhatóan nem romlik a település állapota.

A zaj- és rezgésvédelemről szóló jogszabályi előírás alapján a zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a területrendezés során érvényre kell juttatni.

Környezeti zajvédelmi követelmények

A környezeti zaj- és rezgésvédelem területén érvényes rendeletek, előírások megtartásával biztosítható a környezetvédelmi szempontból is megfelelő települési környezet kialakítása.

A területrendezés, településfejlesztés során kell érvényesíteni azokat az előírásokat, melyekkel a káros hatások kialakulása megelőzhető, a meglévő hatások csökkenthető, illetve bizonyos területeken a kedvező állapot megtartható.

A környezeti zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a környezeti zaj- és rezgés elleni védelem egyes kérdéseiről szóló 284/2007.(X. 29.) Kormányrendelet, továbbá a zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés-kibocsátás ellenőrzésének módjáról szóló 93/2007 (XII. 18.) KvVM rendeletek tartalmazzák.

A megengedett zaj- és rezgésterhelési határértékeket a területi funkciótól függően külön a nappali (600-2200) és külön az éjszakai (2200-600) időszakokra vonatkozóan a 27/2008.(XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet mellékletei tartalmazzák.

A Kormányrendelet értelmében a környezetbe zajt vagy rezgést kibocsátó létesítményeket úgy kell tervezni és megvalósítani, hogy a védendő területen, épületben és helyiségben a zaj- vagy rezgésterhelés megfeleljen a követelményeknek. Védendő területeket, pedig úgy kell kijelölni, hogy a megengedett határértékek teljesüljenek.

A rendelet meghatározza a létesítéssel kapcsolatos követelményeket is. E szerint zajt kibocsátó berendezés, telephely, tevékenység úgy létesíthető, illetve üzemeltethető, hogy környezeti zajkibocsátása nem haladhatja meg a jogszabályban előírt zajterhelési határértékeket. Jelenleg a 27/2008.(XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletben foglaltak.

Meglévő közlekedési útvonalak melletti, új tervezésű, vagy megváltozott övezeti besorolású területeken, megfelelő beépítési távolság meghatározásával és betartásával, illetve műszaki intézkedésekkel kell biztosítani az előírt zajterhelési határértékek teljesülését.

Korszerűsítés, útkapacitás bővítés esetében, ha a változást megelőző állapotban már határérték túllépés állt fenn, akkor legalább a változást megelőző zajterhelés a követelmény.

Új út létesítésének, a forgalmi viszonyok lényeges és tartós megváltozását eredményező felújítása, korszerűsítés tervezésekor a zajterhelési határértékeket érvényesíteni kell.

Ennek érdekében a hosszú távra tervezett forgalom figyelembevételével zajcsökkentő létesítmények, berendezések alkalmazását kell szükség esetén előírni és biztosítani. Jelenleg a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM rendelet 3. sz. melléklete határozza meg.

A forgalmi adatok ismeretében a közúti közlekedési zaj mértéke a 25/2004. (XII. 20.) KvVM r. 2. sz. melléklet szerint kerül meghatározásra.

A forgalom nagyságának figyelembevétele az Állami Közúti Műszaki és Információs KHT. által kiadott „Közutak távlati forgalmának meghatározása előrevetítő módszerrel” című Útügyi Műszaki Előírás által megadott forgalomfejlődési szorzók alkalmazásával kapott értékeivel történik.

Zajterhelési határérték új utakra, vagy megváltozott területi funkcióra a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1. sz. melléklete alapján:

A település területére, az OTÉK szerint meghatározott terület-felhasználási egységekre, illetve a beépítésre szánt területek esetén építési övezetekre, beépítésre nem szánt területek esetén övezetekre vonatkozóan, a zajterhelési határértékeket tartalmazó KvVM-EüM együttes rendelet figyelembevételével a következő határértékek érvényesítendőek

Üzemi-, szolgáltató létesítmények esetében

36. táblázat Zajterhelési határértékek

Sor- szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az L_{AM} megítélési szintre (dB)	
		N	É
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület, gyógyfürdő	45	35
2.	Kisvárosias, kertvárosias, falusias lakóterület, különleges területek közül az oktatási létesítmények területe és zöldterületek	50	40
3.	Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

Forrás: 8/2002. (III. 22.) KöM – EüM együttes rendelet 3. sz. melléklete alapján saját szerkesztés, 2023. július

Védett létesítmény, épület (lakó- és intézményépület) nélküli ipari- gazdasági területekre a hivatkozott KvVM-EüM együttes rendelet nem állapít meg zajterhelési határértékeket.

Közlekedési létesítmények melletti területeken megengedett zajterhelési határértékek

37. táblázat Közlekedési létesítmények melletti területeken megengedett zajterhelési határértékek

Sor-szám	Területi funkció	Határérték (L_{TH}) az $L_{AM, kö}$ megítélési szintre (dB)					
		kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra		a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól, illetve vasúti mellékvonaltól származó zajra		a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi és főutaktól származó zajra	
		N	É	N	É	N	É
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület, gyógyfürdő	50	40	55	45	60	50
2.	Kisvárosias, kertvárosias lakóterület, különleges területek közül az oktatási létesítmények területe és zöldterületek	55	45	60	50	65	55
3.	Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület	60	50	65	55	65	55
4.	Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

Forrás: 8/2002. (III. 22.) KöM – EüM együttes rendelet 3. sz. melléklete alapján saját szerkesztés, 2023. július

Újonnan létesülő lakó- és közösségi épületekben a külső környezetből származó rezgések megengedett egyenértékű, súlyozott rezgés gyorsulás értékeit a KvVM-EüM együttes rendelet 5. sz. melléklete tartalmazza.

1.17.5 Sugárzás védelem

Világszerte egyre erősebb tudományos és társadalmi igényként merül fel az emberi környezet radioaktivitásának és az ebből adódó, a lakosságot érő sugárterhelésnek a megismerése.

Az embert természeti környezetében érő radioaktív sugárzási dózis eredet szerint három fő csoportra osztható.

Ezek:

- kozmikus sugárzás, amely az éves besugárzási dózis kerekén ¼-ét adja,
- a területet felépítő kőzetek természetes radioaktív elemeitől (kálium-40, urán-238, thórium-232 radioaktív bomlási sorok tagjaitól) eredő közvetlen besugárzás, amely szintén kb. ¼-ét adja az éves besugárzási dózishoz,
- végül a radon-222 és alfa-sugárzó leánytermékei belégzése adja az éves sugárzási dózis felét.

Mindezek alapján nyilvánvaló, hogy az embert érő természetes megterhelést alapvetően a földtani környezet határozza meg, a kőzetek kálium, urán és thórium tartalma, valamint radon kibocsátási tulajdonságai. Ezért a környezeti radioaktivitás vizsgálatának a terület geológiai felépítéséből célszerű kiindulni (pl. geológiai törésvonalak mentén nagyobb a radon koncentráció), amelyre alkalmas módszer a légiradometriai felvételkedés.

A természetes sugárterhelésnek a fentiek értelmében közel fele a radonból származik, amely a talajból a szabad légtérbe kerülve gyorsan felhígul. Zárt terekben (lakásokban) azonban feldúsul. A zárt térben elbomló radonból keletkezett leányelemek (bomlástermékek, pl. ólom) a levegőben porszemekhez, vízgőzhez kötődnek. Ezt beleélegezve a porszem méretétől függően a tüdő különböző részein megtapadhatnak. Nagy radon koncentrációjú helyeken megfigyelték, hogy a tüdőrák kialakulásának valószínűsége megnő. Igaz, az 1996. évi „atomtörvény” már előírja a lakóterek radon koncentrációjának a korlátozását, bár ezidáig a végrehajtási utasítás nem jelent meg.

Harkány környékén sem a geológiai viszonyok, sem pedig a használt építőanyagok – a jelenlegi ismeretek szerint - nem jelentenek radiológiai kockázatot.

A településen nem folytatnak sugárzással járó ipari tevékenységet. A települést nem érintik az OTTr-ben lehatárolt Paksi Atomerőmű védelmi övezetei.

1.17.6 Hulladékkezelés

Harkány településen keletkező szilárd kommunális hulladék gyűjtése és szervezett elszállítása gyakorlatilag megoldott. Az illegális hulladéklerakás csak pontszerű, így kisebb problémát jelent. Hulladékgyűjtést a Dél-Kom Kommunális Szolgáltató végezte.

A közszolgáltatás gyakorisága szabályozott. A közszolgáltatás kiterjedt évi két – két alkalommal a biohulladékok (zöldhulladékok) begyűjtésére és a lomtalanításra is. Rendszeres a házhoz menő szelektív hulladék begyűjtés.

A település több pontján található szelektív gyűjtő pontokon rendszeresen összegyűjtött hulladékok kezelése megoldott.

Szabályozott a közszolgáltatás igénybevétele a kiskereskedelem és a vendéglátó egységek számára is.

A gyűjtésbe bevont ingatlanok száma ($\approx 100\%$), évente elszállított mennyisége megközelíti az 1500 t/év mennyiséget.

38. táblázat Háztartási hulladékok összetétele

Forrás: utajovobe.eu, 2023. július

A település közigazgatási területén a települési nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvízzel kapcsolatos kötelező közszolgáltatás teljesítésére jogosult végzi.

A hulladékgazdálkodással összefüggő országos szabályozás módosításaival összefüggő változások végrehajtása folyamatban van, így ehhez kell igazítani a város közszolgáltatási rendszerét és a helyi szabályozást.

Hulladékkezeléssel kapcsolatos követelmények

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladékgazdálkodásról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény alapján kell szervezni és végezni.

A hulladék "termelő" köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről, történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A településen a környezet veszélyeztetésének minimalizálása érdekében kizárólag hulladékszegény technológiák telepítését szabad engedélyezni úgy, hogy a keletkező hulladékok hasznosítására, ártalmatlanítására, rendelkezésre álljon engedéllyel és kapacitással bíró szolgáltató szervezet.

Az ingatlantulajdonos az ingatlanán keletkező települési szilárd hulladékot a környezet szennyezését megelőző módon köteles gyűjteni. A települési hulladék gyűjtése és tárolása csak megfelelő gyűjtőedényben történhet.

A települési szilárd hulladék szállítását zárt konténerben vagy a kiporzást és kiszóródást megakadályozó ideiglenes takarású konténerben vagy e feltételeket biztosító célgéppel, szállítójárművel, környezetszennyezést kizáró módon kell végezni. A hulladéklerakó üzemeltetőjének ellenőrzési és megfigyelési programot kell vezetnie. A hulladékgyűjtő udvar és a gyűjtősziget a közszolgáltatás részeként üzemeltethető.

A hulladékgazdálkodás végzésének feltételeiről szóló 385/2014.(XII.31.) Kormányrendelet a települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről és az 50(2001.(IV.3.) Kormányrendelet a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól tartalmaz alapvető iránymutatásokat.

A nem emberi fogyasztásra szánt állati eredetű melléktermékekre vonatkozó állategészségügyi szabályok megállapításáról szóló 45/2012. (V. 8.) VM rendelet szabályozza az állati hulladékok osztályba sorolását, kezelésük, begyűjtésük, szállításuk és ártalmatlanításuk követelményeit a 1774/2002 EK szerint.

1.17.7 Vizuális környezetterhelés

A tájhasználat értékelése és a kiemelten kezelendő területek összegzése a következő:

Egy adott terület, település tájhasználatának értékelését, a tájhasználat lehetséges mértékét a tájpotenciál fejezi ki. A tájpotenciál tájegységenként, tájtípusonként eltérő, így szükséges a terület tájtípusba történő besorolása.

Harkány táji besorolását tekintve a Drávamenti-síkság nagytájon belül, a Nyárad-harkányi sík kistáj része. A település a kistájon belül annak ÉNy-i csücskében helyezkedik el, de a külterület É-i pereme már átnyúlik a Dél- baranyai dombság területére.

A kistáj 89 és 125 méter közötti magasságú teraszos hordalékkúp-síkság, melynek felszíne enyhén D-DK felé lejt. Formái részben löszfelszínekhez, részben folyóvízi eróziós tevékenységekhez kapcsolódnak. Harkány jellemzően a 95 mBf magasságon helyezkedik el, ez alól az északi zártkerti rész a kivétel, amely felkúszik a Tenkes, illetve a Kis-Hegy oldalára. Itt a legmagasabb pont 234 mBf.

Harkány és környéke kedvező a mezőgazdasági termelés számára. A talajképző kőzet általában a löszös iszap, melyen réti csernozjom és öntéstalaj alakult ki. A helyi klíma nedves és meleg, így kiválóan alkalmas a hőigényes és páraigényes növényi kultúrák termesztésére. A Tenkes déli lejtőin a szőlőtermesztés évszázados hagyományokra nyúlik vissza.

Tájhasználat alatt a tájpotenciál adottságainak társadalmi célú érvényesítését értjük, vagyis azt, hogy a táj milyen mértékben alkalmas a társadalom sokrétű igényeinek kiszolgálására.

Harkány közigazgatási területe 2568,7 ha, ebből 1884,5 ha (73,4%) a külterület, míg zártkert 257,6 ha (10%). A maradék 426,6 ha teszi ki a belterületet, amely a teljes közigazgatási terület 16,6%-a.

A tájtörténetet vizsgálva megállapítható, hogy a belterület jelentős mértékben megnőtt, valószínűleg az idegenforgalom, gyógyturizmus megerősödésének köszönhetően.

A szántó, gyepek, legelőterületek majdnem a felére csökkentek. Ennek oka valószínűleg szintén a turizmus fellendülésében és ezzel együtt Harkány megváltozott karakterében keresendő. Egyre kevesebben foglalkoztak növénytermesztéssel, állattartással, míg a turizmusból élők száma nőtt. Az erdőterületek növekedtek, ami szintén az állattenyésztés visszaszorulását és ezzel együtt a legelők, rétek beerdősödését tükrözi. A zártkerti területhasználat azonban szinte nem változott, ami részben a szőlő- és gyümölcsstermesztés számára kedvező klimatikus viszonyoknak, részben a több százéves hagyományoknak köszönhető.

A külterület jelenlegi tájhasználat a fenti történelmi múltra vezethető vissza. A síkvidéki részeken a szántóföldi növénytermesztés a domináns. Mivel sok a foltszerűen magasabb talajvízállású terület, ezért gyes mocsaras területek is fellelhetők. Mederbe terelve a Lanka-csatorna több helyen megjelenik a település belterületén is, melyet a hozzá kapcsolódó növényes sáv kísér hol szélesebb, hol keskenyebb sávban.

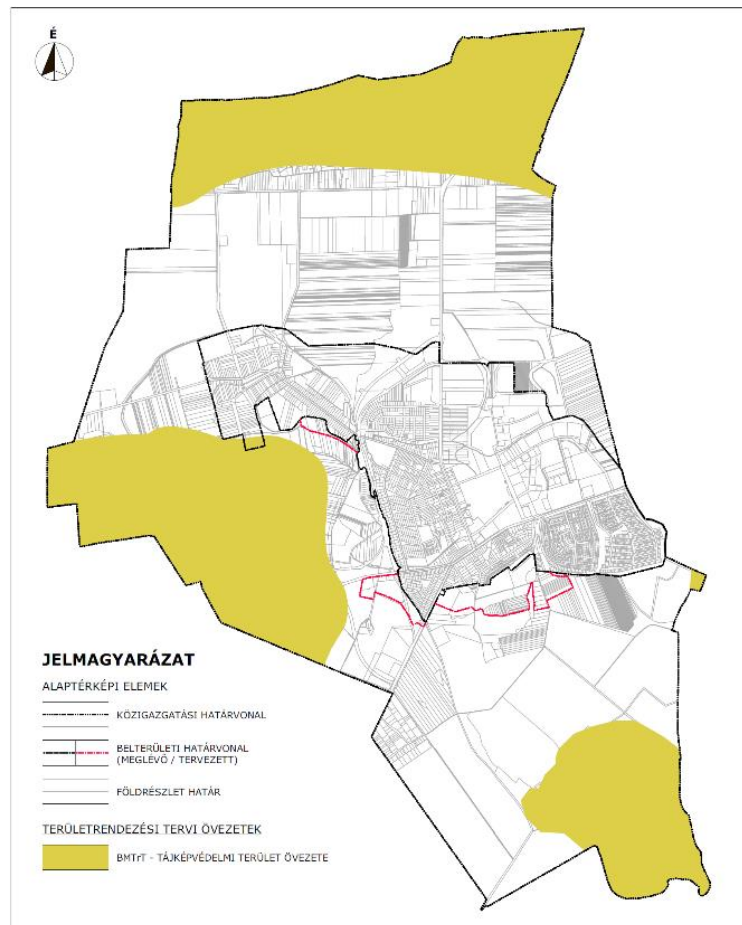
Az erdőterületek Harkányban soha nem voltak kiemelkedő jelentőségűek, napjainkban is nagyobb, összefüggő erdőtömb mindössze a településtől D-re helyezkedik el, egy kisebb, de szintén összefüggő erdősáv pedig a belterületről nyugatra húzódik a Hercegpusztai résztől délre.

A belterületről É-ra a szántóföldek egészen a Villányi-hegység lábáig elérnek. A magasabban fekvő területeken a szántókat felváltja a zártkerti területhasználat, melynek gyökerei az egész térségben több százéves múltra tekintenek vissza. Ezen a részen zömében gyümölcsösök, szőlők találhatóak, de néhány lakóingatlan is beékelődött.

Az 58-as számú út mellett helyezkedik el ma is a település temetője, mely jelentős örökzöld állományával és bevezető fasorával messziről kiemelkedik a sík, szántóföldi környezetből. Mellette áll a bolgár katonai emlékmű, amely szintén szépen fásított és karbantartott.

A dominánsan szántóföldi tájhasználat a látványértékek szempontjából igen nagy jelentőségű. A településről É-ra tekintve a harkányi szőlőhegy, majd a Tenkes-hegy vonulata látszanak a Máriagyúdi templom tornyaival, K-en pedig a Szársomlyó sajátos karakteres csúcsa, a siklósi vár körvonalai a legnevezetesebb pontok, melyek kiemelkednek a síkvidéki környezetből.

92. ábra Tájképvédelmi terület övezete

Forrás, Baranya Vármegye Területrendezési Terve, 2023. július

Összességében elmondható, hogy a tájhasználat a szántóföldi műveléssel maximálisan alkalmazkodott a kedvező helyi klimatikus és talajviszonyokhoz, míg a zártkerti és szőlőterületek a tágabb értelemben vett táji karaktert tükrözik.

Tájhasználati konfliktuson az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól eltérő, a táj potenciális (ökológiai, ökonómiai és tájképi) értékeit rontó tevékenységet értjük. Elsődleges jellegük szerint funkcionális, tájökölógiai és vizuális-esztétikai csoportokba lehet őket sorolni.

Vizuális-esztétikai konfliktus több is található a településen vagy annak közvetlen környezetében. Egyik jelentős tájseb a Tenkes-hegy déli oldalán található kőfejtő, mely Harkány több pontjáról (de természetesen a környező településekről is) nagyon szembeötlő, jelentős mértékben rontja a Villányi-hegység látványát.

Szintén ebbe a kategóriába sorolható az a telekommunikációs adótorony, amely ugyan területileg már Siklóshoz tartozik, de Harkány K-i határához igen közel, az ifjúsági tábor mellett áll. Ez a monumentális torony is uralkodó elem a Villányi-hegység és a hozzá tartozó táji elemek összhatása tekintetében.

Harkány belterületén a Lanka-csatorna felszíni vizes árakai jelentenek több helyen esztétikai problémát. A meder rendezetlensége több ponton ideiglenes megoldásokat tükröz, a palalemezből vagy téglából épített bizonytalan falak látványa nem illik egy nemzetközi hírű gyógyfürdő környezetébe. Ugyanez a bizonytalan partmeder, szemetes, kissé elhanyagolt partoldal jellemzi a Szúnyog-tó szigettől délre található részét is. Mindezek vizuális konfliktust okoznak a belterületen belül.

Tájökológia konfliktusként értelmezhető az a jelenség, amely a Kis-hegyen és a Tenkesen is megfigyelhető: a hegytetőkön található erdő térhódítása veszélyezteti a szélső zártkerti telkeket. Ennek oka részben az, hogy a tulajdonosok elöregedése miatti egyre több a kezeletlen zártkert, másrészt a gyakori vadkárokkal szemben, melyet ezekből az erdőkből érkező vadak követnek el, a gazdák tehetetlenek, így inkább nem foglalkoznak a kert művelésével. Mindezek következtében a telkek beerdősülnek.

A telkek megközelítése is több helyen nehézkessé vált, mivel az utak a megfelelő gondozás hiányában szűkülnek, állapotuk romlik, aminek következtében néhány telek megközelíthetlenné válik. A beerdősülés folyamata káros, hosszú távon a több százalékos múltra visszatekintő zártkerti rész méretének jelentős csökkenéséhez, ezzel együtt a tájkép jelentős megváltozásához vezethet.

Szintén a zártkerti részeken okoz problémát a vízerózió, amely a csapadékvíz nem megfelelő kezeléséből ered. Ez ugyan nem tájhasználatból eredő konfliktus, mégis tájökológiai problémákat okoz, hiszen hozzájárul a komoly múlttal rendelkező zártkerti rész állapotának romlásához. A meredekebb hegyoldali lejtőkön az eddigieknél nagyobb figyelmet kell fordítani a csapadékvíz megfelelő elvezetésére, illetve egy részének helybentartására. Az egyre gyakoribb heves, hirtelen lezúduló nagy csapadékmennyiséggel járó zivatarok komoly problémát jelentenek azokon a felszíneken, ahol a szőlőművelés miatt nincs aljnövényzet, így az üres felszínen felgyorsul a víz lefolyása, és mély barázdákat, akár horhosokat vés magának. Ez a telkeken megnehezíti a művelést, az utak állapotát tovább rontja, ezzel újabb telkeket tesz nehezen megközelíthetővé. A problémát nem a zártkerti rész csökkentésével kell megoldani, hanem az időjáráshoz alkalmazkodó művelési kialakításokkal (pl. teraszos művelés, gyepesítés a szőlőültetvény alatt), melyek a lezúduló víz lassítására, megfogására irányulnak.

Funkcionális konfliktus a településen nem található. Harkányra az ipar nem jellemző, gazdasági besorolású terület is csak kevés található a településen. Közülük tájhasználat szempontjából a legjelentősebb az 58-as út melletti telephely, melynek tájbaillesztése azonban megoldott, így nem okoz tájhasználati konfliktust.

1.17.8 Árvízvédelem

Harkány település távlati fejlesztését alapvetően meghatározza az élő vízfolyások térségi léptékű rendezése. Rövid távlatban egy átfogó vízrendezési terv elkészítése és jóváhagyása szükséges a város egész közigazgatási területére.

Harkány város 2022.-ben elkészítette a település vízkárelhárítási védelmi tervét. A tervvel összhangban jelenleg folyik a Lanka csatorna és a belterületi csapadékvíz elvezetési rendszer egy részének a rekonstrukciója 1 milliárd Ft értékben.

A Lanka csatorna Petőfi utcával párhuzamosan haladó szakasza, majd annak folytatása K-i irányban, feliszapolódott, lefolyása nem megfelelő, ez indokolja a jelentős beavatkozást. A meder rendezését, burkolását vízrendezési terv keretében el kell végezni.

Terehegy városrész Ny-i részén a csapadékvíz elvezetését biztosító rendszer korszerűsítését el kell végezni, mert a lakóingatlanok területén magas belvíz jelent meg. A meder rendezését, helyenkénti burkolását a Lanka csatornába csatlakozás pontjáig el kell végezni.

A fejlesztésre javasolt területeket terep- és vízrendezés után javasolt beépíteni, a későbbi vízvezetési problémák elkerülése érdekében.

1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Környezeti konfliktusok, problémák megállapítása

Talaj

- A település csaknem teljes területe szennyeződésre fokozottan érzékeny
- A talaj teherbíró képessége nagy, de a beépítések nagy aránya rombolja a talaj szerkezetét
- A csökkenő karsztvízszint csökkenti a talaj teherbíró képességét
- Az alacsony talajvízszint következtében csökken a talaj humusztartalma, gyorsul az oxidáció és a (tápanyag) kilúgozódás

Víz

- A csapadékvíz elvezetés rendszer kiépítése, a meglévő vízvezető árkok karbantartása
- A szennyvízcsatorna hálózat kiépítése halaszthatatlan a sérülékeny vízbázisokra és a karszt területek védelme érdekében, szükséges a rákötések maximalizálása
- A terület felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny, komplex védelem kidolgozása szükséges
- A felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny és érzékeny területek jelenléte
- A település felszíni vízfolyásainak mederrendezése nem kielégítő, megoldandó a települést veszélyeztető árvizek kezelése
- A karsztvíz szint csökkenését meg kell akadályozni.

Levegő

- A gázhálózatra való rákötési lehetőség nincs teljesen kihasználva
- Az utak rossz állapotának folyamatos javítása
- Nincs, illetve kevés a megújuló energia hasznosítása
- Égetésből eredő időszakos légszennyezés és az egyéb légszennyező források megszüntetése.

Zaj

- A közlekedés zajterhelése az érintett főút területen számottevő
- A szórakozóhelyek környezetében kiváltképpen a nyári főszezonban pontszerű szennyezések tapasztalhatók

Hulladék

- A szelektív hulladékgyűjtés kiterjesztése, ennek a fejlesztése.
- Gyenge a környezettudatos szemlélet
- A környezettudatos nevelés kiterjesztése (óvoda, iskola, lakosság)

Vizuális környezetterhelés

- A tájökölógiai konfliktusok feloldása (zártkertek művelése, művelési ágak fenntartása, vízerózió megakadályozása stb.)
- Vizuális esztétikai konfliktusok kezelése, mérséklése (Lanka csatorna mederrendezése, további vizuális sérülést okozó építmény létesítésének a megakadályozása, kőbánya rekultiváció, tájba illesztése stb.)
- A funkcionális konfliktusok további elkerülése (pl.: tájba illesztéssel)

Harkány fennálló környezetvédelmi konfliktusai a fenntartható fejlesztések elősegítésével, a településüzemeltetési feladatok ütemezett végrehajtásával orvosolható.

A talajok és a felszín alatti vizek védelme érdekében következetesen és maradéktalanul be kell tartani a talaj- és vízvédelmi követelményeket, különös tekintettel a sérülékeny vízbázisokra és karszt területekre.

A csapadékvizek elvezetése érdekében folyamatosan biztosítani szükséges a vízvezető rendszerek karbantartását, rendezését.

A levegőminőség megőrzése érdekében a megújuló energia rendszerek bevezetésére kell törekedni.

Újabb állattartó létesítmények fejlesztés esetén a szabályozottság hiányában (az állattartásra vonatkozó helyi rendeletek a hatályos jogszabály szerint nem korlátozhatják az állattartást) konfliktus és környezetterheléssel járó tevékenységek is megjelenhetnek. Javasolt az állattartási rendeletek helyett az állattartó létesítmények létesítésének a helyi építési szabályzatban való eddiginél részletesebb szabályozása.

Célszerű fokozottabban ellenőrizni az önkormányzati rendelet betartását, különös tekintettel az avar és kerti hulladékok tűzgyújtására.

Harkány jelenlegi iparosodási szintje nem eredményez jelentős zajterhelést. A szolgáltató-üzemi zajterhelés vonatkozásában egy-egy kirívó esettől eltérően kedvező a település helyzete.

Külön figyelmet kell fordítani a fejlesztések területi kialakítására, a megelőző tervezésre. Lehetőleg el kell kerülni az utólagos műszaki védelmi beavatkozásokat.

A hulladékok közszolgáltatás keretében történő kezelésével meg kell akadályozni az illegális hulladéklerakásokat. Biztosítani kell az építési hulladékok hasznosítását, ártalmatlanítását is.

Törekedni kell a tájhasználati konfliktusok kialakulását, illetve mérsékelni szükséges a jelenleg fennálló zavaró hatásokat.

1.18 Katasztrófavédelem (a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1 Építésföldtani korlátok

1.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A város területén a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (a továbbiakban: Bányafelügyelet) nyilvántartásai szerint működő bánya nem ismeretes.

A város területét szénhidrogén bányászati létesítmény és szénhidrogén szállítóvezeték nem érinti

Földrajzi helyzet és morfológiai viszonyok

A város teljes igazgatási területe Magyarország kistájainak katasztere alapján több nagy tájaként elkülönített egységre terjed ki. Legalacsonyabb részlete az Alföldhöz tartozónak tekintett, hiszen a város déli részlete a Drávamenti-síkság középtájhoz sorolt, míg a magasabb részlete Dél-dunántúli domság nagytájhoz tartozó Mecsek és Tolna-Baranyai dombvidékhez került besorolásra, amelynek itteni kistája a földtani és geomorfológiai leírásokban különálló egységként kezelt Villányi-hegység.

Előbbiekből következik azon általános jellemző, hogy a város igazgatási területén jelentős a morfológiai különbség, hiszen az abszolút szintek alapján a legalacsonyabb és a legmagasabb részletek közötti eltérés a 170 m-t is meghaladja.

Valójában a központtól északra található Villányi hegység gerincétől délre tartóan állandóan lejt a terepfelszín, majd a centrumtól délre a közel szabályos síksági területen éri el minimumát a tengerszint feletti magasság. Az északi területen a lejtés kezdeti szakaszában még nagymértékű a terepfelszín változása, majd egyre inkább folyamatosan csökkenő és végül a város déli részletében szinte már alig észrevehető. A jelenlegi terepszintek és azoknak korábbi felszínfejlődése szorosan kötődik a földtani és hegységszerkezeti helyzethez, hiszen a városban már a terepszinten nagyon eltérő geológiai korú képződmények találhatók.

Rétegtani jellemzők

A város északi külterületén, leginkább az igazgatási határ nyomvonala mentén, valamint e sávtól délre található meg azon szilárd kőzeteknek a nyílt feltárásai, melyek a Villányi-hegység főtömegét alkotják. Elsősorban a tengeri környezetben keletkezett mezozoós időségi kőzetek (triász és jura korú mészkőváltozatok) rétegei jelennek meg, amelyek különös hegységszerkezeti viszonyok által rendeződött helyzetben (Csarnóta és Tenkes nevezetű pikkelyekben) találhatók.

Az alacsonyabb területrészekben – a felszíni vízválasztóvonalától délre tartva – jelennek csak meg fokozatosan, majd hamarosan összefüggő területi elterjedéssel azon laza fedőképződmények, melyek már a földtörténet utolsó szakaszában keletkeztek. Ennek eredményeként a szálkőzet felett a lejtő alacsonyodásával együtt folyamatosan kivastagodó jellegű azon eolikus és szárazföldi keletkezésű negyedidőségi takarósáv, melyet összefoglalóan löszös öszletnek nevezünk (iszap és agyag rétegek váltakozása). A löszrel fedett területrész lejtőszöge egyre inkább alacsonyodó, majd a hegység lábánál a löszös takarósáv – kivastagodása ellenére – igen rövid távolságon megszűnik, hiszen egykoron a Dráva folyó jelenléte is formálta a hegység déli előterében a morfológiai viszonyokat.

A napjainkra már szabályozottabb mederben lévő folyó itteni egykori jelenlétének eredményeként adódik, hogy a város legalacsonyabb részlete – mely területileg valójában a legnagyobb kiterjedésű – a földtörténet utolsó nagy szakaszában tartósan a folyóvízi üledékképződés színtere volt. Így a város legalacsonyabb részletében a terepszint alatt iszapos és finomhomokos, helyenként iszap és agyagtestekkel tagolt rétegek megjelenése a jellemző, sőt a morfológiai viszonyok még arra is utalnak, hogy a folyó meandereit még napjainkig sem számolta fel a mezőgazdasági területhasználat.

1.18.1.2 Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

Elsősorban a lejtős területekhez kötődik a csúszásveszélyesség, de a szálkőzetek egykori hasznosítása után omlásveszélyes állapotokkal visszahagyott kőbányák területe is a gravitációs tömegmozgások által veszélyeztetett övezetbe tartozónak tekintendő.

A földtani felépítés és morfológiai jellemzők alapján tehát a szálkőzetek és azoknak fedését jelentő löszös rétegsorozat előfordulásával, valamint az 5°-nál meredekebb nagyobb és jelentős kiterjedésű területek előfordulásával lehet lehatárolni a csúszásveszélyes övezet területi elhelyezkedését. A kőbányák elhelyezkedése ismeretében a gerinctől indulóan az erdőterület, valamint a zártkerti területrész felső sávja alkotja együttesen a csúszásveszélyes területek övezetét.

1.18.1.3 Földrengés veszélyeztetett területei

Az 1980-as évek közepéig vezetett felszínmozgásos területek kataszterében Harkány nem szerepel.

1.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1 Árvízveszélyes területek

Harkány város közigazgatási területén nincsenek elsőrendű árvízvédelmi művek, árvízi jelenségekkel nem kell számolni.

1.18.2.2 Belvízveszélyes területek

A belterületi vízfolyásokon, árkokon, vízelvezőkön a helyi vízkárok elleni védekezést a települési önkormányzat látja el.

A településen belvízvédelmi mű nincs, belvíz észlelésére nem került sor, ennek megfelelően belvízvédelmi fokozatok bevezetése nem szükséges a településen.

1.18.2.3 Mély fekvésű területek

Nem ismert a településen ilyen terület.

1.18.2.4 Árvíz és belvízvédelem

Harkány közigazgatási területe nem érint árvízvédelmi szakaszt, árvízvédelmi öblözetet. Harkány város közigazgatási területe a 74/2014. (XII.23.) BM rendeletben felsorolt folyószakaszokhoz rendelt nagyvízi mederrel nem érintett. Harkány közigazgatási területén folyó általi veszélyeztetettség nincs.

Harkány város közigazgatási területén a hegy- és dombvidékeken jellemző hirtelen kialakuló árvíz, villámárvíz nem jellemző.

Harkány közigazgatási területén található felső szakaszú vízfolyások, csatornák, árkok mederteltsége miatti elöntések hirtelen nagy csapadék esetében előfordulhatnak.

Harkány város síkvidéki fekvéséből adódóan előfordulnak belvíz elöntések. A belvíz belterületi megjelenésénél kiemelkedően fontos szerepe van a talajvíznek, mely magasra emelkedve erősen korlátozza a talaj vízbefogadó képességét, így a hóolvadáshól és az esőkből elöntések alakulhatnak ki, elsősorban a város mélyebb fekvésű részein.

Az utóbbi évek szélsőséges időjárása Harkány városban többször jelentős belvízi elöntéseket okozott, melynek következtében komoly károk keletkeztek a településen levő épületekben, utakban és a kertekben, önkormányzati ingatlanokban. Különösen jelentős elöntéseket okoztak a 2010. májusi esők, Harkányban mintegy 50 db lakóház védelme érdekében (alagsori helyiségeket öntött el a víz) a lakók védekeztek.

Nagyobb esőzések idején az épületek egy része időszakosan elöntésre került. A megnövekedett talajvízállás miatt az útalap és a falazat felázott. A belterületi utak, és az útpadka a rossz lefolyásból adódóan kikátyúsodott.

A problémák oka a rossz és hiányos belterületi csapadékvíz elvezető hálózatra vezethető vissza. A nem megfelelő vízvezető hálózat, a lehullott, ill. a téli hóolvadásból keletkezett csapadékot nem tudta időben a befogadóig eljuttatni, így jelentős elöntéseket okozott. A beszivárgó víz miatt a talajvíz is megemelkedett és így a kertekben hátráltatta a művelést. A kapubejárók nem megfelelő szintje és mérete gyakran akadály a vízfolyásnak és visszaduzzasztást okoz.

A csapadékvíz-elvezető hálózat befogadó vízfolyásai szakaszosan feliszapolódtak, csak korlátozott mértékben tudják fogadni a többletvizeket. Az elmúlt években nem történt jelentősebb kotrási munka, az árkok és a csatornák rendeltetésüknek nem felelnek meg, a belterületről nem tudják biztonságosan levezetni a csapadékvizet.

Elöntés veszélyes pontok a következők:

- A Petőfi utcában a Lanka-csatorna végszelvénye zárt, a kialakítás és a feliszapolódás miatt itt gyakran vannak elöntések.
- A gépállomásnál, a Munkácsi Mihály utcánál rendszeresen van belvizeleöntés, nem tud elfolytani a víz. A vasút alatti átereszt fel van iszapolódva.
- Az Ottoványi lecsapoló árok a Spar-nál levő zárt szakasz után nem tud befolytani a Szűnyog- tóba (átereszt magasabb szinten van), szivattyúval lehet a vizeket átemelni.

1.18.3 Egyéb

1.18.3.1 Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

Vízerózióknak kitett területek övezete

A lejtős terület nagy része tartozik ezen övezetbe, hiszen több mint 150 m-es szintkülönbséget jelentően összefüggő területi kiterjedéssel – lejtőirányba folyamatosan – követhető az erózióra nagyon érzékeny löszös sáv előfordulása a város északi helyzetű külterületén. Az itteni erózió érzékenységet jól példázza, hogy az övezet területén a földutak egy része már kisebb horhosszá is alakul, ha nincs a nyomvonalukban rendezett felszíni vízvezetés.

A hegységi terület déli lejtője a koronaszint kivételével ezen övezetbe tartozik és déli határvonala egészen a szélerózióknak kitett területegységig tart. A határvonalat egyértelműsíti a földtani felépítés, ám annak az eróziós hatások miatt hordalékok felhalmozódása eredményeként nincs egyértelmű határa.

Egyértelmű morfológiai határvonal hiányában annyit kell rögzíteni – a földtani felépítés és lejtőleöblítésekkel megváltozott morfológiai viszonyok alapján –, hogy a + 100 m-es abszolút szintnél magasabb területek a vízerózióknak fokozottan kitett területek, míg az annál alacsonyabb helyszínek a szélerózióknak kitettek Harkány igazgatási területén

Szélerózióknak kitett területek övezete

Az egykori Dráva folyó legnagyobb területi kiterjedésének ismeretében történhet csak az övezet lehatárolása. Az egykori szabályozás nélküli folyó által lerakott hordalékok szél általi áthalmozása jelenti a legutolsó – napjainkban sem szünetelő – eolikus üledékképződést a város területén, mely minden +100 m-es abszolút értéknél alacsonyabb terepfelszín módosulását eredményezte. Ennek megfelelő, hogy a belterület kivételével több helyen napjainkban is megtalálhatók azon kisebb nagyobb buckák és halmok, melyek a kötöttséget nélkülöző kőzettér eredményeként a szélnek tartós munkája esetén folyamatosan változó morfológiai formák.

1.18.3.2 Mélységi, magassági korlátozások

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területek

A város északi területén, szinte kizárólag a Villányi-hegység területéhez tartozóan különíthető el az övezet. Valójában a szalkőzetek terepszinten történő előfordulási helye, valamint a vékony lepellel fedett lejtős egység felső sávja tartozik ide. Előnyös a védelmi célok eléréséhez, hogy elsősorban erdő a jelenlegi területhasznosítás és a karsztvíz minőségének megőrzése érdekében azon a továbbiakban sem indokolt változtatni. Kevésbé szerencsés, hogy a régi kőbányák lefolyástalan gödrei is találhatóak e területén, tehát azok udvarának esetleges hasznosításakor mindenképpen tekintettel kell lenni a vízminőség szempontjaira. A terepszinten csak kevés korróziós forma ellenére e terület egység valójában nyílt karszt területének tekintendő.

A belterületen – a fürdőhöz kapcsolódóan – található a karsztvíz helyi megszerzését biztosító kutak, és azoknak környezete is ezen övezetbe tartozó. A kutak szűkösen kialakított belső hidrogeológiai védőterületei mellett a településrendezési tervben ajánlott számításba venni a közeli területhasználatok későbbi kedvezőtlen hatásait.

1.18.3.3 Tevékenységből adódó korlátozások

Az 1958 óta gyógyhely minősítéssel rendelkező Harkány jelenleg is megfelel az 74/1999. (XII. 25.) EüM rendeletben előírt követelményeknek:

- Rendelkezik elismert természetes gyógytényezővel.
- A természetes gyógytényező igénybevételének gyógyintézményi feltételei (gyógyfürdő, gyógyszálló) biztosítottak.
- A gyógyítás zavartalanságát és a betegek nyugalmát biztosító környezeti feltételek (kiemelten védett területre előírt levegőtisztaság, fokozottan védett területnek megfelelő zajszint, rendezett zöldterületek stb.) adottak.
- A pihenés infrastruktúrájának (közútvek, közlekedés, hírközlés, kommunális szolgáltatások, ellátó, szolgáltató intézmények stb.) kiépítettsége biztosított.

A városban folytatott tevékenységeket oly módon szükséges szabályozni, hogy azok a gyógyhely minősítést ne befolyásolják.

1.19 Ásványi nyersanyag lelőhely

Harkány közigazgatási területén az alábbi ásványi nyersanyag-terület övezetébe tartozó, az Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energiavagyon Nyilvántartásban szereplő nyersanyaglelőhelyek találhatóak:

- „Cserhegy, kutatási terület” nevű cementipari mész-kő ásványi nyersanyaglelőhely
A nyersanyaglelőhely határvonala töréspontjainak koordinátái (Egységes Országos Vetületi Rendszerben):

39. táblázat „Cserhegy, kutatási terület” nevű cementipari mészkő ásványi nyersanyaglelőhely határvonala töréspontjainak koordinátái

Töréspontok száma	Y (m)	X (m)
1	584 600,00	60 200,00
2	584 900,00	60 700,00
3	586 200,00	60 800,00
4	586 900,00	60 300,00
5	586 800,00	59 850,00
6	585 200,00	59 700,00
7	584 800,00	59 850,00

Forrás: Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energiavagyon Nyilvántartás alapján saját szerkesztés, 2023. július

- „Koppány dűlő 0153/4, 0153/5 hrsz.” nevű falazó homok ásványi nyersanyaglelőhely
A nyersanyaglelőhely határvonala töréspontjainak koordinátái (Egységes Országos Vetületi Rendszerben):

40. táblázat „Koppány dűlő 0153/4, 0153/5 hrsz.” nevű falazó homok ásványi nyersanyaglelőhely határvonala töréspontjainak koordinátái

Töréspontok száma	Y (m)	X (m)
1	587 072,50	55 586,31
3	587 165,92	55 703,82
5	587 309,96	55 745,67
8	587 407,77	55 454,77
11	587 101,41	55 440,76

Forrás: Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energiavagyon Nyilvántartás alapján saját szerkesztés, 2023. július

1.20 Városi klíma

A település domborzati viszonyai viszonylag kedvezőek, biztosítják a beépített területek átszellőzését. A szélre leginkább az É, ÉNy-i irány a jellemző, de ősszel megnő a DK-i szél gyakorisága. Az átlagos szélesség jellemzően 2,5-3,0 m/s közötti.

Harkány klimatikus viszonyai igen kedvezőek, így elősegíti a turizmus fejlesztését.

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A helyzetelemző munkarészek főbb megállapításai a helyzetértékelő munkarészben kerülnek összegzésre, majd ezek elemzése során megállapításra kerülnek azok a főbb pontok, melyek segítséget nyújtanak a település stratégiai irányainak meghatározásában.

Településhálózat: Harkány a Dél-dunántúli régióban, Baranya vármegye déli részén, a Siklói járásban található. A járásra jellemző a kedvezőtlen településszerkezet, nagy arányban fordulnak elő aprófalvak és kistelepülések. Harkány a járás második legnagyobb városa, számos közszolgáltató intézményi funkcióval rendelkezik, jelentős az oktatásban, nevelésben, egészségügyben betöltött szerep. Habár a város fő vonzereje a gyógyvíz, számos vállalkozás működik a településen, mely a környező települések lakosai számára is munkalehetőséget kínál. A hagyományos kisvárosi funkciókat és azok térségi hatását a település idegenfogalomban betöltött szerepe miatt jelentősen meghaladja.

Harkány a vármegyeszékhelytől 26 km-re, az 58-as főút mentén fekszik, a legközelebbi főútvonal a Pécsen áthaladó 6-os számú út, a legközelebbi autópálya csomópont 19 km-re található a településtől. Vasútállomással nem rendelkezik, tömegközlekedéssel a Pécsről félóránként induló menetrendszerinti járatlal lehet elérni, de közvetlen járat köti össze a fővárossal is. A település megközelíthetősége az M56-os út tervezett meghosszabbításával jelentősen javulhat. Az út a tervek szerint Ilocska településen keresztül lépi át a határt és csatlakozik az autópályához.

Társadalom, humán infrastruktúra: Harkány demográfiai helyzetét alapjaiban a népesség növekedése jellemzi, mely háttérben a természetes fogyást ellensúlyozni tudó, tartósan pozitív vándorlási egyenleg áll. Mindez a város lakosságának korcsoportok szerinti megoszlásában is megmutatkozik, hiszen az legidősebb korosztály aránya folyamatosan növekszik. A munkaerőpiaci helyzet vizsgálata során egy kedvezőtlen tendencia azonosítható Harkányban, az álláskeresők száma némileg megnőtt az elmúlt években, a város aktív korú lakosságához mért arányuk azonban továbbra is kedvezőbb, mint Baranya vármegye egyéb területein, továbbá a foglalkoztatottsági ráta terén is pozitív tendenciát feltételezhetünk.

Harkányban a Harkányi Óvoda, Mini Bölcsőde és Konyha, valamint a Kitaibel Pál Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola révén bölcsődei, óvodai ellátás, valamint alapfokú oktatás biztosított, közép és felsőfokú oktatás azonban csak a járásközpontban, illetve a vármegye központban érhető el.

A városban található Harkányi Szociális Gyógyotthon egy tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, mely időskorúak bentlakásos ellátását szolgálja, évek óta teljes kapacitáskihasználtsággal működik. A városban továbbá szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, valamint gyermekjóléti szolgáltatás vehető igénybe. Időskorúak számára nappali ellátás nem vehető igénybe Harkányban, valamint fogyatékos személyek, szenvedély és pszichiátriai betegek, illetve hajléktalanok számára fenntartott bentlakásos intézmény sem található a városban.

Harkány városhoz két háziorvosi, egy gyermekorvosi, két vegyes fogorvosi, egy védőnői ellátási körzet, továbbá az alapellátáshoz kapcsolódó vegyes fogorvosi ügyeleti, valamint iskola-egészségügyi feladat ellátása tartozik, illetve egy kórház, a Harkányi Termál Rehabilitációs Centrum üzemel a településen. Harkány kulturális és sportéletét a Kiss József Könyvtár, Művelődési ház és Sportcsarnok önkormányzati intézmény fogja össze.

Gazdaság: Harkány gazdasági súlya kapcsán, a rendelkezésünkre álló adatok alapján megállapítható, hogy a település gazdasági teljesítménye a vármegyei és regionális szinttől elmaradást mutat. Mindez elsősorban az egy főre jutó iparüzési adóbevételek, a vállalkozások egy főre jutó jegyzett tőkéje, valamint a nettó jövedelem terén mutatkozik meg. A település gazdasági felzárkózását leginkább az uniós források irányába való fokozott kitétség, a vállalatok alacsony tőkekoncentrációja, a KKV-k generációváltási problémái, az új fejlesztési területek bevonásának nehézségei, valamint a strukturális munkaerőhiány nehezítik. Pozitívumként említhetjük azonban, hogy a 2014-2020-as uniós fejlesztési ciklus során a településen működő vállalkozások uniós forrásokból összesen 472 milliárd forint értékű vállalkozásfejlesztési beruházást hajtottak végre (GINOP), melyet további 1,65 milliárd forint összértékű mezőgazdasági termelői beruházás egészített ki (VP). Ennek következményeként a helyi vállalatok prosperitása erősödött, melynek eredményeként az önkormányzat iparüzési adóbevételei 2012 és 2019 között 128 millió forintról 180 millió forintra növekedtek. Ezzel párhuzamosan a városban megvalósított jelentős önkormányzati fejlesztéseknek (pl. ipari park fejlesztése, városzöldítés, csapadékvíz-elvezetés, bölcsőde fejlesztése, őstermelői piac kialakítása) köszönhetően Harkány városképében és életkörülményeiben pozitív irányú léptékváltás következett be, mely megfelelő turizmusmarketinggel párosulva a város vonzerejét és turisztikai forgalmát is tovább erősítheti.

A város irányítása és működtetése: Harkány esetében elmondható, hogy a város irányítása és működése szervezetileg nem különül el markánsan egymástól. Az önkormányzat szervezeti és működési szabályzata értelmében az önkormányzat jogalkotó szerve a 7 főből álló képviselő-testület, melynek feladatait a testület szervei (a polgármester, a képviselő-testület és bizottságai, az Önkormányzati Hivatal, a jegyző, továbbá a társulások) látják el. Jelenlegi felépítését tekintve Harkány képviselő-testülete két bizottságot működtet (Pénzügyi, Városfejlesztési, Kulturális és Idegenforgalmi Bizottság, Szociális Bizottság). A döntéselőkészítésben történő civil részvétel, valamint a lakossággal fenntartott kapcsolatok rendszeres biztosítása érdekében a képviselő-testület szükség szerint, de legalább évente egy esetben közmeghallgatást tart, melynek során az állampolgárok és a településen működő társadalmi szervezetek, civil szerveződések képviselői, közérdekű ügyben a képviselő-testülethez, az egyes települési képviselőkhöz, a polgármesterhez, alpolgármesterhez vagy a jegyzőhöz kérdéseket intézhetnek, illetve közérdekű javaslatokat tehetnek.

A település működtetésének koordinációja szintén az önkormányzaton belül koncentrálódik, az ide vonatkozó feladatok ellátásáért a hivatal szakosztályai felelősek. Az önkormányzat többségi tulajdonosa a Harkányi Gyógyfürdő Zrt-nek, mely cég a település termálturisztikai életében központi szerepet tölt be. A humán közszolgáltatások tekintetében Harkányban óvoda, általános iskola, illetve alapfokú művészeti iskola működik, mely a gyermekek számára az alapfokú tanulmányok helyben történő teljesítését biztosítja. A speciálisabb adminisztratív közszolgáltatások kapcsán a szomszédos Siklós, mint járásközpont szerepe hangsúlyozandó, melynek köszönhetően a kormányhivatal által nyújtott szolgáltatások a harkányi lakosok számára is belátható távolságra elérhetők. Szintén hangsúlyozandó, hogy a település intézményeinek működtetése az energiaválság negatív hatásainak ellenére is fenntarthatónak kiszámíthatónak nevezhető, mely a felmerülő kihívások ellenére is stabil működtetési jövőképet kölcsönöz a város számára.

Táji- és természeti adottságok

Harkány és környéke kedvező a mezőgazdasági termelés számára. A talajképző kőzet általában a löszös iszap, melyen réti csernozjom és öntéstalaj alakult ki. A helyi klíma nedves és meleg, így kiválóan alkalmas a hőigényes és páraigényes növényi kultúrák termesztésére. A Tenkes déli lejtőin a szőlőtermesztés évszázados hagyományokra nyúlik vissza.

A tájhasználat a szántóföldi műveléssel maximálisan alkalmazkodott a kedvező helyi klimatikus és talajviszonyokhoz, míg a zártkerti és szőlőterületek a tágabb értelemben vett táji karaktert tükrözik.

Harkányra az ipar nem jellemző, gazdasági besorolású terület is csak kevés található a településen. Közülük tájhasználat szempontjából a legjelentősebb az 58-as út melletti telephely, melynek tájbaillesztése azonban megoldott, így nem okoz tájhasználati konfliktust.

A tájhasználat a turisztikai hasznosítással, valamint a mezőgazdasági termesztéssel maximálisan alkalmazkodott a helyi klimatikus és domborzati viszonyokhoz. Természetvédelmi vonatkozásban Natura2000 és ökológiai hálózat érinti a települést. Az egyedi táji adottságoknak köszönhetően a tájképvédelmi terület lefedi az közigazgatási terület É-i és Ny-i részét.

Zöldfelületek

Harkány településszerkezetét alapvetően meghatározza a turisztikai célú hasznosítás, ami a zöldfelületek eloszlásában és kialakításában is tetten érhető. A belterület Ny-i részének zöldfelületi hálózatát elsősorban a magánkertek, intézménykertek összessége adja, amely hálózat körben kapcsolódik a külterület zöldfelületi hálózatához. A belterület K-i részén a fürdő és a köré csoportosuló szállodák, közparkok adják azt a jelentős és színvonalas zöldfelületet, ami az egész város zöldfelületi ellátottságára kedvezően hat. A település zöldfelületi rendszere alapvetően jól működő rendszer, mely leginkább a turisztikai célú zöldfelületek nagy kiterjedésének köszönhető. A zöldfelületi ellátottság országos viszonylatban is magas.

Épített környezet

A település szerkezetének kialakulásában a domborzati, a vízrajzi, a közlekedésföldrajzi adottságok és természetesen a mindenkori népességszám és települési funkciók egyaránt szerepet játszottak.

A régészeti kutatások a település területén a hódoltság időszaka kivételével minden régészeti korszak leleteit kimutatták. Őskor a lengyel kultúrához tartozó neolitikus Szilágyról. Római kor: ismeretlen lelőhelyű Gordianus érem (Kr.u. 238). Népvándorlás kor: ismeretlen lelőhelyű 5. századi lemezes fibulák, valamint avar kori temető sírjai Lulu-puszta –Döggút területéről. Középkor: a régi falu temploma és temetője a Kossuth L. u. 69. sz. ház telkén, valamint egy késő középkori-kora újkori udvarház maradványai a Terehegyi u. 1. sz. alatt.

A város É-D-i tengelyét az 58. sz. főút (Pécs – Drávaszabolcs), míg a K-NY-i tengelyét a település központjából induló 5701-es Siklósi, ill. 5804-es Sellyei összekötő utak jelentik. A mai szerkezet alakulásában még szerepet játszott az 5814. sz. út, mely Terehegyen – az egykor önálló településen – áthaladva Görcsöny irányába jelent térségi kapcsolatot. E közlekedési kapcsolatok már a XVII. századi (II. József korabeli) térképeken is tetten érhetőek. A szerkezet alakulását színesítette a vasút megjelenése.

A mai településszerkezet kialakulásában az egykor két településként működő Harkány és Terehegy népességszáma és az 1824-ben megnyílt, és egyre nagyobb jelentőségűvé váló gyógyfürdő egyaránt meghatározó volt.

Terehegy

A település belső magja, illetve a közelmúltban az egész település, nagyon szép, archaikus képet mutat, - ami a jövő számára megőrzendő érték. A település közepén, a "hegyen" áll a református templom - majdnem erődtemplom szerűen. A templomdomb és a templom szinte uralja az egész települést, közvetlenül a Terehegyi utcát. Nyilván nem véletlen, hogy a legszebb megmaradt házak a központi teresedés mentén és a Terehegyi utcában találhatóak.

Harkány-fürdő

A hirtelen megnőtt jobbágyfalu múltjából jobbára csak a Kossuth utca felső szakaszán maradtak meg a népi építészet emlékei. Ennek okai egyrészt, hogy a település ősi magja a mainál északabbra volt, másrészt a fürdő beindulásakor a mai központ térségében – a fürdőhöz közel - osztott telkeket a Batthyány család. Ez utóbbiak már zárt sorúsodó polgári-kereskedő háztípusok voltak, melyek néhány szép példája máig is megmaradt.

A település főutcája, a Kossuth Lajos utca nagyvonalú koncepció alapján épült ki. A főútvonal mentén, - a tekintélyes gesztenyefasor mögött - un. szerviz utak létsültek: tágas, kényelmes teret képezve a parkolás mellett a "korzó" számára is.

A város igazi fürdővárosi jellegét a 30-as években épült szállodasor adta meg. A Bajcsy-Zsilinszky utca nyújtja ma is leginkább fürdővárosi hangulatot. Mindkét településrészen jellemző volt a népi építészet sajátos épülettípusa, a kétszintes kukoricagóré, de mostanra ezek mindegyikét lebontották.

Harkány igazgatási területén 3 db műemlék és 3 műemléki környezet található. A 3 db nyilvántartott műemlékből 2 egyházi (templom) valamint 1 szálló rendeltetésű.

A fürdő erős húzóereje mellett is hiányzik egy jól körülhatárolt városközpont, hiányzik egy minőségi szabadterei rendezvényter, illetve a zárt rendezvények helyszínei is fejlesztésre várnak (lásd művelődési központ). Hiányzik egy szabadterei és zártterei, egyúttal ingyenes és fizetős rendezvények megszervezésére is alkalmas közösségi tér, ami a város számára létfontosságú rendezvény-turizmus terén biztosítaná a vonzerő növelésének egyik infrastrukturális feltételét.

Harkány igazgatási területének szerkezetére az alábbi területhasználatok a meghatározóak:

- az északi, domboldali sáv kertés mezőgazdasági terület
- a belterület a település közepén, a siklói határhoz csatlakozóan alakult ki és fejlődött napjainkig
- a mezőgazdasági (szántó) területek a belterületet három oldalról (É, NY, D) határolják
- az erdőterületek továbbra sem játszanak meghatározó szerepet, a város NY-i és D-i részén képeznek összefüggő sávot.

A harkányi lakásoknak csak 10,8%-a idősebb 50 évnél, a lakások jelentős része (70%) 1960 és 2000 között épült, és a lakásállomány közel 20%-a egészen friss, mivel 2001 után épültek.

A hatályos településszerkezeti terv az alábbi területfelhasználási egységeket különbözteti meg:

Beépítésre szánt területek:

- kisvárosias lakóterület Lk
- kertvárosias lakóterület Lke
- falusias lakóterület Lf
- településközpont vegyes terület Vt
- üdülőházas üdülőterület Üü

Beépítésre nem szánt területek:

- közlekedési és közmű területek Kö
- zöldterület Z
- erdőterület E
- mezőgazdasági terület M (szántó művelési ág, gyepterület, kertés mezőgazd. terület)
- vízgazdálkodási terület V
- természetközeli terület

Közlekedés

Harkány közúti kapcsolatai minden irányban kiépültek: Pécs és Horvátország felé főút, a két nyugati irányba összekötő út, a vele szinte egybeépült Siklós felé északon összekötő, délen nagy forgalmú bekötő út vezet.

A város közlekedési helyzete nem ideális, településnek nincs vasútállomása, így a régió- és egyben vármegyeközpontból, Pécsről lehet a félóránként induló menetrend szerinti autóbuszszal elérni. Ha Budapestről tömegközlekedéssel kívánunk Harkányba eljutni, akkor vasútra kell szállni, a Budapest–Pécs távolságot IC járással 2 óra 40 perc alatt tehetjük meg, amihez hozzá kell kalkulálni a Pécs–Harkány autóbusz utat is, amely közel 40 perc. Ha az átszállásokat és az esetleges késéseket is figyelembe vesszük, akkor 3,5–4 órát is igénybe vehet az utazás.

A kerékpáros közlekedés feltételei javultak a közelmúltban. Kerékpárutak összefüggő hálózata épült az Aradi u.– Petőfi u. (nyugati fele) – Táncsics u. (északi fele) – Alkotmány u. – melegvízcsatorna – Siklói út nyomvonalon, melyből dél felé ágazik ki a Damjanich téren át a József A. utcáig, onnan pedig Drávaszabolcsig tartó kerékpárút. Ezen kerékpárforgalmi létesítmények körülbelül fele önálló kerékpárút, másik fele elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút.

Önálló gyalogutak segítik a centrum elérését. A város minden forgalmasabb utcáján van járda, amelyek szélessége azonban nem tartalmazza a kerítések, épületek mellett szükséges biztonsági sávot.

A belvárosban a parkolási feszültség enyhítésére a hét minden napján fizetős parkolási rendszer üzemel.

Közművek, energiaellátás, zöld átállás

A Harkányt ivóvízzel ellátó rendszer vízbázisát a Márfa területén lévő kút biztosítja, mely tartalékkal nem rendelkezik. A város belterületi hálózata a növekedő igények leadására alkalmas, de a teljes hálózat felülvizsgálata szükséges, ráadásul helyenként azbesztcement csövek látják még el a feladatot.

A jelenlegi vízellátó rendszer tározókapacitása a csúcsidőszakokban és oltóvíz biztosítása esetén kritikus szinten áll. A biztonságos üzemeltetés érdekében további 200 m³ tározótérfogat létesítése szükséges.

A város lakó- és üdülőterületeinek szennyvízelvezetése csak részben megoldott. A meglévő tervek alapján szükséges a szennyvízcsatorna hálózat bővítése különösen az üdülő területeken. A meglévő hálózat rekonstrukcióját is el kell végezni. A szennyvíztisztító telep rekonstrukcióját is el kell végezni a kapacitás bővítése és a tisztítási hatások javítása érdekében.

Jelenleg folyik a Lanka csatorna és belterületi csapadékvíz elvezetési rendszer egy részének a rekonstrukciója, amely a Széchenyi 2020 program keretében („Lanka csatorna fejlesztése” TOP-2.1.3-16-BA1-2021-00060), 500 millió forint európai uniós támogatás segítségével valósul meg.

Szintén zajlik továbbá a TOP-2.1.3-16-BA1-2021-00061 „Harkány csapadék elvezetési rendszerének fejlesztése” című, szintén 500 M Ft támogatású projekt is.

A projekt eredményeként a nyílt és zárt csapadékvíz elvezető rendszerek fejlesztésére, helyreállítására, medrek kialakítására kerül sor. A kiépítésre kerülő földmedrű és burkolt csapadékvíz elvezető árkok teljes hossza tervezetten 4.766 folyóméter.

Harkány város energiaellátását jelenleg az E.ON által szolgáltatott áram és gázszolgáltatás, valamint – elenyésző mértékben - a lakossági fogyasztók által egyedileg kialakított egyéb energiaellátási módszerek (fa és olajfűtés, napkollektorok) biztosítják. A jövőben tervezett teljesítményigény többlet a jelenlegi távvezetékeken üzembiztosan biztosítható. Az igények növekedésével azonban szükségessé válhat a meglévő 20/0,4 kV-os transzformátorok, a 0,4 kV-os szabadvezetékek cseréje, illetve újak létesítése.

A közvilágítás korszerűsítése 2015-2016 folyamán történt meg LED-es lámpatestekkel.

A településen a megújuló energiaforrások közül a napenergia és a geotermikus, hőszivattyús energia potenciálja kiemelhető. A napenergia hasznosítása mind a napkollektor, mind a napelem területén kedvező képet mutat.

A telefonálásra és adattovábbításra alkalmas mobiltelefon hálózat a város teljes területén kiépült.

Környezet- és klímavédelem, katasztrófavédelem

A város igazgatási területén jelentős a morfológiai különbség, hiszen az abszolút szintek alapján a legalacsonyabb és a legmagasabb részletek közötti eltérés a 170 m-t is meghaladja.

Harkány település távlati fejlesztéseit alapvetően meghatározza az élő vízfolyások térségi léptékű rendezése. Rövid távlatban egy átfogó vízrendezési terv elkészítése és jóváhagyása szükséges a város egész közigazgatási területére.

A település változatos kőzetterének megfelelően több víztípus jelenléte ismeretes. Azok területileg is jól elkülöníthetők, hiszen a kiemelt helyzetű szilárd kőzettérben és az alacsony területeken található laza üledékekben helyezkednek el az eltérő jellemzőkkel rendelkező víztípusok.

A Harkányi Gyógyfürdő gyógy- és termálvíz készlete védőövezeteit 2009-ben kijelölte a vízügyi hatóság. A védelem alá a következő vízbázisok kerültek:

- Harkányi vízbázis,
- Mattyi vízbázis,
- Siklós – Büdöstapolcai vízbázis.

Az 1958 óta gyógyhely minősítéssel rendelkező Harkány jelenleg is megfelel az 74/1999. (XII. 25.) EüM rendeletben előírt követelményeknek:

- Rendelkezik elismert természetes gyógytényezővel.
- A természetes gyógytényező igénybevételének gyógyintézményi feltételei (gyógyfürdő, gyógyszálló) biztosítottak.
- A gyógyítás zavartalanságát és a betegek nyugalmát biztosító környezeti feltételek (kiemelten védett területre előírt levegőtisztaság, fokozottan védett területnek megfelelő zajszint, rendezett zöldterületek stb.) adottak.
- A pihenés infrastruktúrájának (közművek, közlekedés, hírközlés, kommunális szolgáltatások, ellátó, szolgáltató intézmények stb.) kiépítettsége biztosított.

Harkány közigazgatási területei levegőminőségi állapotát jellemzően a vendéglátással összefüggő szolgáltatói és lakossági tevékenység, valamint a közlekedési eredetű légszennyező-anyag kibocsátás környezethasználata határozza meg, emiatt a kén-dioxid, a korom és a szilárd (nem toxikus) por kibocsátás elsősorban a szolgáltatók és a lakosság fűtéséből származik.

Egyéb légszennyező források miatt a meleg, nyári hónapokban a településen helyenként gondot okoz a szennyvízcsatorna hálózatból eredő bűz. Az átemelők környékén jelentkező szaghatás, az időszakosan (jellemzően csak a hétvégeken) használt üdülőterületek térségében gyakoribb jelenség.

A települési környezet zajterhelését a közlekedés határozza meg. A zajártalom nagyobb része az átmenő gépjármű forgalomból ered, csak kisebb és kevésbé jelentős a célforgalom által okozott zaj mértéke.

Harkány településen keletkező szilárd kommunális hulladék gyűjtése és szervezett elszállítása gyakorlatilag megoldott. Az illegális hulladéklerakás csak pontszerű, így kisebb problémát jelent.

Az 1980-as évek közepéig vezetett felszínmozgásos területek kataszterében Harkány nem szerepel.

Harkány város közigazgatási területén nincsenek elsőrendű árvízvédelmi művek, árvízi jelenségekkel nem kell számolni.

A településen belvízvédelmi mű nincs, belvíz észlelésére nem került sor, ennek megfelelően belvízvédelmi fokozatok bevezetése nem szükséges a településen.

Harkány közigazgatási területe nem érint árvízvédelmi szakaszt, árvízvédelmi öblözetet. A csapadékvíz-elvezető hálózat befogadó vízfolyásai szakaszosan feliszapolódtak, csak korlátozott mértékben tudják fogadni a többletvizeket. Az elmúlt években nem történt jelentősebb kotrási munka, az árkok és a csatornák rendeltetésüknek nem felelnek meg, a belterületről nem tudják biztonságosan levezetni a csapadékvizet.

3 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

Az alábbiakban a tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, települési környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök ismertetésére kerül sor. A település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével foglaljuk össze a település adottságait, lehetőségeit és fejlesztési korlátait.

3.1.1 A folyamatok értékelése

Harkány demográfiai helyzete kapcsán kiemelendő, hogy lakónépessége folyamatosan növekszik, mely Baranya vármegye városai közt egyedülálló, azonban ezzel együtt az aktív korú lakosság folyamatosan csökken, mely munkaerő piaci szempontból kedvezőtlen fejlemény. Az aktív korúak arányának csökkenése ellenére az álláskereső számában növekedés figyelhető meg az elmúlt években, továbbá a vármegye városaival való összevetésben Harkány jövedelmi helyzete is kedvezőtlennek ítéltető.

A fiatalabb korosztályok részarányának alakulásából kifolyólag a város nevelési és oktatási intézményeinek elmúlt években változatlan kapacitásai elégségesnek ítéltetőek. A fentiekben leírt, öregedés irányába mutató demográfiai folyamatok ellenére Harkányban hosszú évekig csupán egy időszotthon működött mindösszesen 34 férőhellyel, teljes kapacitással. 2022. évben nyílt meg a Villa Centomilla Thermal Spa Home elnevezésű tartós bentlakásos intézmény, mely magas színvonalú ellátást biztosít a beköltöző idősek számára, azonban a térítési díjának mértéke a lakosság csak egy szűk rétegének érhető el. A harkányi szociális ellátórendszernek egyéb hiányosságai is nevesíthetőek, fogyatékos személyek, szenvedély és pszichiátriai betegek, illetve hajléktalanok számára fenntartott bentlakásos intézmény sem található a városban. Harkány városhoz két háziorvosi, egy gyermekorvosi, két vegyes fogorvosi, egy védőnői ellátási körzet, továbbá az alapellátáshoz kapcsolódó vegyes fogorvosi ügyeleti, valamint iskola-egészségügyi feladat ellátása tartozik, illetve egy kórház, a Harkányi Termál Rehabilitációs Centrum üzemel a településen.

Harkány kulturális és sportéletét a Kiss József Könyvtár, Művelődési ház és Sportcsarnok önkormányzati intézmény fogja össze.

Mindannak ellenére, hogy Harkány nagy múltú fürdőváros, mely hivatalos gyógyhely minősítéssel s ezzel egyedi turisztikai potenciállal rendelkezik, gazdasági értelemben a település jelentős visszaesést könyvelhetett el az elmúlt évtizedek során. Míg a 90-es évekig a harkányi gyógyfürdőt évente 2 millió személy látogatta meg, addig a 2010-es évekre a turizmus volumene drasztikusan lecsökkent. Mindezt jól példázza, hogy a COVID világjárványt megelőzően a szálláshelyeken regisztrált látogatók éves száma nagyságrendileg csupán 11 ezer főt tett ki, a helyi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma pedig évi szinten 50 ezer éjszakát. Ennek megfelelően Harkány gazdasági húzóágazata, a gyógyturizmus nagymértékben visszaszorult, melynek fő okaként a gyógyfürdő – versenytársakhoz képest (pl. Zalakaros, Hévíz) – elmaradó szolgáltatásfejlesztését, a város általános turisztikai desztinációfejlesztésének hiányosságait, a délszláv háború, illetve a gyógyfürdő sokáig viszontagságos tulajdonviszonyait lehet megemlíteni. A fürdő kizárólagos önkormányzati tulajdonba vételét, illetve a 2013-as adósságkonszolidációját követően azonban az intézmény felújítása, fejlesztése előtt megnyíltak a lehetőségek, melynek köszönhetően mára a fürdő több beruházásnak (főként a strandfürdő és az energiagazdálkodás területén) szolgált helyszínéül.

Ezek eredményeként a gyógyfürdőnek sikerült stabilizálnia forgalmi mutatóit, melyben a COVID világjárvány, valamint az ezt követő energiaválság is csupán időszakos visszaesést okozott. Jelentős kihívást okoz azonban, hogy a fürdő gyógyászati szolgáltatásainak fejlesztése ezidáig nem tudott megvalósulni, annak ellenére, hogy az önkormányzat fejlesztési elképzelései a kormányzat szándékaival megegyeznek. Mindez a gyógyturizmus profiljának erősítését, illetve ezzel együtt az „egynapos” turisták ellenpólusát jelentő, magasabb jövedelmi kategóriákba tartozó fogyasztói kör bevonását alapjaiban nehezíti meg, mely egyben Harkány általános turizmusfejlesztési kibontakoztatását is gátolja.

Pozitívumként említhető azonban, hogy a helyi gazdaságfejlesztés érdekében az önkormányzat minden erőfeszítést megtesz a települési gazdasági ökoszisztéma diverzifikálása érdekében. Ezt a célt szolgálták az elmúlt 5-10 évben megvalósult iparterület-fejlesztési törekvések, melyek eredményeként 6,2 hektáros, 9 előközművesített telekből álló ipari park jött létre, ahol mára több termelőtevékenységet végző KKV telepedett le. Konstatálva az újonnan bevonható területek iránti befektetői igényt, az önkormányzat legfontosabb törekvése a még szabadon álló ipari parki területek betelepítése, valamint új területek potenciális bevonásának előkészítése, mely utat nyithat újabb vállalati befektetések előtt. A fokozott vállalati befektetői motivációk valóra váltását azonban a térségben tetten érhető szakképzett munkaerőhiány azonban nagyban megnehezíti. Mindennek köszönhetően Harkány területén elsősorban az alacsony presztízsű foglalkoztatáson alapuló beruházások lehetnek életképesek, melyek újabb munkahelyek létrehozásán túl várhatóan érdemben nem tudnak hozzájárulni a település innovációs szintjének erősítéséhez, valamint a jövedelmek és a gazdasági szereplők által megtermelt hozzáadott érték növeléséhez. Következésképpen a strukturális munkaerőhiány Harkány gazdaságfejlesztési jövőképét alapjaiban a jelenlegi foglalkoztatási és innovációs szint továbbvitelére korlátozza, mely a város gazdasági felzárkózását gátolja.

A város irányítása és működtetése letisztult szerkezeten alapul, melynek központi eleme Harkány Város Önkormányzati Hivatala, valamint a képviselő-testület. A hivatalban és a képviselő-testületben koncentrálódó kompetenciák és hatáskörök biztosítják egyszerre a döntéshozatali és végrehajtási feladatok összehangolt implementálását, mely ebben a formában nem teszi szükségessé feladatorientált önkormányzati vállalatok létrehozását. Ez alól egyedüli kivétel a Harkányi Városgazdálkodási Zrt, mely a város köztereinek és zöldterületeinek kezeléséért felelős feladatorientált szervezetként. A város irányítása kapcsán jelenős pozitívumként értékelendő, hogy a városvezetés céltudatos, hosszú távon konzekvens településfejlesztési koncepcióval és tervekkel rendelkezik, melyhez egy határozott lobbitevékenység is párosul. Mindez Harkány pozicionálását a kormányzattal, valamint a területfejlesztés egyéb intézményeivel folytatott egyeztetésekben egyértelműen hatékonyabbá teszi. Tapasztalatok alapján ugyanakkor elmondható, hogy a 2021-2027-es uniós források felhasználása során a hivatali struktúrán belül szakemberhiány alakulhat ki (főként a projektmenedzsment terén), mely szükség szerint a működési struktúra racionalizációjának szükségességét vetheti fel.

Összességében elmondható, hogy Harkányban a tájhasználat a szántóföldi műveléssel maximálisan alkalmazkodott a kedvező helyi klimatikus és talajviszonyokhoz, míg a zártkerti és szőlőterületek a tágabb értelemben vett táji karaktert tükrözik. Harkány és környéke kedvező a mezőgazdasági termelés számára.

A talajképző kőzet általában a löszös iszap, melyen réti csernozjom és öntéstalaj alakult ki. A helyi klíma nedves és meleg, így kiválóan alkalmas a hőigényes és páraigényes növényi kultúrák termesztésére. A Tenkes déli lejtőin a szőlőtermesztés évszázados hagyományokra nyúlik vissza.

A település domborzati viszonyai viszonylag kedvezőek, biztosítják a beépített területek átszellőzését. A szélre leginkább az É, ÉNy-i irány a jellemző, de ősszel megnő a DK-i szél gyakorisága. Az átlagos szélesebesség jellemzően 2,5-3,0 m/s közötti.

Harkány közigazgatási határa a Duna-Dráva Nemzeti Park igazgatóságához tartozik. Országos jelentőségű védett terület a Tenkes-hegyen található természeti emlék területe. A tájhasználat szempontjából funkcionális konfliktus Harkányban nem található. A településre az ipar nem jellemző, gazdasági besorolású terület is csak kevés található a településen. Közülük tájhasználat szempontjából a legjelentősebb az 58-as út melletti telephely, melynek tájbaillesztése azonban megoldott, így nem okoz tájhasználati konfliktust.

Harkány a fürdő és a hozzá kapcsolódó üdülőterületek miatt jelentős zöldfelülettel bír. A város 40 ha közterületi zöldfelületet és 11 ha strandhoz tartozó zöldfelületet tart karban, így az egy főre jutó zöldfelület mérete 100 m². Ez a szám országos viszonylatban is a magas zöldfelületi ellátottságú települések közé sorolja Harkányt.

A zöldfelületek eloszlásában eltérés mutatkozik a különböző településrészek között. Jelentős zöldfelület inkább a belterület keleti felében, a strand és az üdülőterületeken jelenik meg, itt tud összefüggő zöldfelületi rendszerként működni. Ez ökológiai és klimatikus szempontból is fontos, kedvező körülményeket teremt az élőhelyek közti kapcsolatok kialakulásában, mindeközben tompítja az időjárás szélsőséges értékeit elsősorban a nyári forróságban. Mindezek az üdülőhelyi környezet miatt különösen nagy jelentőséggel bírnak.

A nyugati településrészen a zöldfelületi ellátottság inkább átlagosnak mondható, itt is kialakult egy laza, zöldfelületi rendszer a magánkertek és az egyes utcaszakaszok zöldterületiből, itt azonban ez a rendszer kevésbé összefüggő, több szigetszerű elemet tartalmaz (pl: sportpálya, sétány), és a zöldfelületek aránya a beépített, burkolt területekhez képest alulmarad a keleti városrész arányaihoz képest.

A zöldfelületek fenntartását teljes egészében a Harkányi Városgazdálkodási Zrt. végzi. A rendelkezésre álló anyagi keret mellett külsős munkákkal egészítik ki a bevételt, amit a zöldfelület fejlesztésekre, új ültetésekre fordítanak. A szűkös keret ellenére a település egészén meglátszik, hogy a zöldterületeket rendszeresen gondozzák, kaszálják, a növényzetet karbantartják. Az üdülési szempontból frekvenciált helyeken kimagasló figyelmet fordítanak az egynyári kiültetésekre és a magas minőségű fenntartásra. Ez a rendezettség elengedhetetlen egy nemzetközi hírű üdülővárosban.

A város által fenntartott zöldfelületekről zöldkataszter készült, ami átláthatóbbá teszi a zöldfelületgazdálkodást és segít az ütemezésekben. A városi fakataszter a faállományról ad pontos információt, segítségével követhetővé válnak a már elvégzett és a jövőben tervezett beavatkozások. A településen a zöldhulladék gyűjtése megoldott, a fűtésre használható zöldhulladékot két városi intézmény fűtésére használják. Ezáltal jelentősen hozzájárulnak egy fenntarthatóbb zöldfelületgazdálkodáshoz. Az önkormányzat fejlesztések során régóta külön figyelmet fordít a klímaváltozáshoz alkalmazkodó, várostűrő fajok alkalmazására mind a fás szárú, mind a lágyszárú növények tekintetében.

A mai településszerkezet kialakulásában az egykor két településként működő Harkány és Terehegy népességszáma és az 1824-ben megnyílt, és egyre nagyobb jelentőségűvé váló gyógyfürdő egyaránt meghatározó volt. A településszerkezetből ma is nyomon követhetőek a település fejlődésének egyes fázisai.

A harkányi lakásállomány viszonylag fiatal: mindössze 10,8%-a idősebb 50 évnél, a lakások jelentős része (70%) 1960 és 2000 között épült, és a lakásállomány közel 20%-a egészen friss, mivel 2001 után épültek. A viszonylag fiatal épületállománnyal arányosan szerény az örökségvédelmi szempontból védett épületállomány, melyek nagy része a fürdővárosi léthez kapcsolódik.

Az elmúlt 100 év fejlesztései ellenére a fürdő erős húzóereje mellett is hiányzik egy jól körülhatárolt városközpont, hiányzik egy minőségi szabadtéri rendezvénytér, illetve a zárt rendezvények helyszínei is fejlesztésre várnak (lásd művelődési központ). Hiányzik egy szabadtéri és zárttéri, egyúttal ingyenes és fizetős rendezvények megszervezésére is alkalmas közösségi tér, ami a város számára létfontosságú rendezvény-turizmus terén biztosítaná a vonzerő növelésének egyik infrastrukturális feltételét.

Harkány közúti kapcsolatai minden irányban kiépültek, de a város közlekedési helyzete nem ideális, mivel a településnek nincs vasútállomása, így tömegközlekedéssel egyedül autóbusszal közelíthető meg. A kerékpáros közlekedés feltételei javultak a közelmúltban. A város minden forgalmasabb utcáján van járda, amelyek szélessége azonban nem tartalmazza a kerítések, épületek mellett szükséges biztonsági sávot. A belvárosban a parkolási feszültség enyhítésére a hét minden napján fizetős parkolási rendszer üzemel.

A Harkányt ivóvízzel ellátó rendszer vízbázisát a Márfa területén lévő kút biztosítja, mely tartalékkal nem rendelkezik. vízellátása a Siklós – Harkány – Márfa – Drávaszabolcs – Gordisa kistérségi vízműről történik. A város távlati vízfogyasztására a vízbázis rendelkezésre áll a Márfa területén lévő kút révén, de tartalék kúttal nem rendelkeznek.

Harkány belterületi ivóvíz hálózata a növekedő igények leadására alkalmas, de a teljes hálózat felülvizsgálata szükséges, ráadásul helyenként azbesztcement csövek látják még el a feladatot. A jelenlegi vízellátó rendszer tározókapacitása és oltóvíz biztosítása a csúcsidőszakokban kritikus szinten áll. A város lakó- és üdülőterületeinek szennyvízelvezetése csak részben megoldott és a szennyvíztisztító telep rekonstrukcióját is el kell végezni a kapacitás bővítése és a tisztítási hatások javítása érdekében.

Harkány város energiaellátása a jövőben tervezett teljesítményigény többlet alapján a jelenlegi távvezetéseken üzembiztosan biztosítható, de szükségessé válhat a meglévő 20/0,4 kV-os transzformátorok, a 0,4 kV-os szabadvezetékek cseréje, illetve újak létesítése. A közvilágítás korszerűsítése 2015-2016 folyamán történt meg LED-es lámpatestekkel. A településen a megújuló energiaforrások közül a napenergia és a geotermikus, hőszivattyús energia potenciálja kiemelhető. A napenergia hasznosítása mind a napkollektor, mind a napelem területén kedvező képet mutat. A telefonálásra és adattovábbításra alkalmas mobiltelefon hálózat a város teljes területén kiépült.

Az 1958 óta gyógyhely minősítéssel rendelkező Harkány jelenleg is megfelel az 74/1999. (XII. 25.) EüM rendeletben előírt követelményeknek:

- Rendelkezik elismert természetes gyógytényezővel.
- A természetes gyógytényező igénybevételének gyógyintézményi feltételei (gyógyfürdő, gyógyszálló) biztosítottak.

- A gyógyítás zavartalanságát és a betegek nyugalmát biztosító környezeti feltételek (kiemelten védett területre előírt levegőtisztaság, fokozottan védett területnek megfelelő zajszint, rendezett zöldterületek stb.) adottak.
- A pihenés infrastruktúrájának (közútvek, közlekedés, hírközlés, kommunális szolgáltatások, ellátó, szolgáltató intézmények stb.) kiépítettsége biztosított.

Mivel a város igazgatási területén jelentős a morfológiai különbség, és a vízrendezés nem teljesen megoldott, ezért átfogó vízrendezési terv elkészítése és jóváhagyása szükséges a város egész közigazgatási területére. Harkány Város Önkormányzata vízkárelhárítási védelmi terve 2022-ben készült el és került elfogadásra.

A Harkányi Gyógyfürdő gyógy- és termásvíz készlete védőövezetei ki lettek jelölve, így a vízkészlet védelme biztosítható. Harkány közigazgatási területei levegőminőségi állapotát nem befolyásolja ipari tevékenység, jellemzően a vendéglátással összefüggő szolgáltatói és lakossági tevékenység, valamint a közlekedési eredetű légszennyező-anyag kibocsátás környezethasználata határozza meg. Jelentős ipari tevékenység nincs a településen, ezért a zajártalom nagyobb része az átmenő gépjármű forgalomból ered, csak kisebb és kevésbé jelentős a célforgalom által okozott zaj mértéke.

Harkány a katasztrófavédelem szempontjából viszonylag jó helyzetben van, ugyanis közigazgatási területén folyó általi árvíz- és belvízveszély nincs. A várost a Lanka-csatorna és a Terehegyi-árok felső szakasza érinti, annak mederteltsége miatti elöntések hirtelen nagy csapadék esetében előfordulhatnak. Ugyanakkor a csapadékvíz-elvezető hálózat befogadó vízfolyásai szakaszosan feliszapolódtak, emiatt csak korlátozott mértékben tudják fogadni a többletvizeket. Az elmúlt években nem történt jelentősebb kotrási munka, az árkok és a csatornák rendeltetésüknek nem felelnek meg, a belterületről nem tudják biztonságosan levezetni a csapadékvizet. Harkány az 1980-as évek közepéig vezetett felszínmozgásos területek kataszterében nem szerepel.

3.1.2 A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Harkány város és környezete fejlesztését befolyásoló belső és külső tényezők összefoglaló értékelését az alábbi SWOT elemzés tartalmazza.

SWOT-analízis

Harkány helyzetfeltárásának és –elemzésének eredményeit tematikus SWOT-analízisben foglaljuk össze. Az ebben felsorolt erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek egyértelműen meghatározzák a város fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezőket.

41. táblázat SWOT-analízis

	Erősségek	Gyengeségek
TELEPÜLÉSHÁLÓZAT, TÉRSÉGI SZEREPEKÖRÖK	<ul style="list-style-type: none"> - Széleskörű egészségügyi szolgáltatás - Határhoz való közelség - M6-M60 autópálya közelsége - Pécs-Pogány reptér közelsége - Fejlődő együttműködések a térségen belül 	<ul style="list-style-type: none"> - Járdák és utak romló műszaki állapota - Vasúti közlekedés hiánya

	<p style="text-align: center;">Lehetőségek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Határon átnyúló kapcsolatok erősítése (M56-os útfejlesztés) - Működőképes összefogás kialakítása a környező nagyobb településekkel – hálózatosodás (Villány, Harkány, esetleg Palkonya) 	<p style="text-align: center;">Veszélyek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nagyobb terhek a szociális ellátórendszeren - Rivalizálás a nagyobb települések között
TÁRSADALOM	<p style="text-align: center;">Erősségek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Folyamatosan növekvő népesség - Pozitív vándorlási egyenleg - Erős civil szféra 	<p style="text-align: center;">Gyengeségek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elöregedő társadalom - Álláskeresők számának növekedése - Rossz jövedelmi helyzet - Hiányos szociális ellátások
	<p style="text-align: center;">Lehetőségek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az elöregedés mérséklése fiatalok elvándorlásának megelőzése által - Munkahelyteremtés - Szociális ellátások fejlesztése 	<p style="text-align: center;">Veszélyek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elöregedés fokozódása, mely idővel a népesség csökkenésével fenyeget - Az elöregedő társadalmat nem képes kiszolgálni a város szociális ellátórendszere - Növekszik a leszakadó társadalmi rétegek száma
	<p style="text-align: center;">Erősségek</p> <ul style="list-style-type: none"> - egyedi turisztikai potenciál - turisztikai forgalom stabilizálása a COVID után - gyógyfürdő működésének stabilizálása az energiaválságot követően - vonzó turisztikai desztináció (külföldi vendégek körében is) - proaktív városvezetés - számos közintézmény energetikai sérülékenysége csökkent energiahatékonysági „villámbeavatkozások” eredményeként a 2022-es energiaválságot követően 	<p style="text-align: center;">Gyengeségek</p> <ul style="list-style-type: none"> - szűkös önkormányzati likviditás - tartós munkaerőkínálati problémák (munkaerőpiaci in kongruencia) - alacsony innovációs aktivitás - relatíve tőkeszegény, gyenge jövedelemtermelési potenciállal rendelkező vállalatok - kiforrott turisztikai jövőkép és koncepció hiánya (főként a gyógyfürdő tekintetében) - turisztikai szolgáltatók közötti gyenge kooperáció
GAZDASÁG	<p style="text-align: center;">Lehetőségek</p> <ul style="list-style-type: none"> - fejlődőképes helyi vállalatok megléte - helyi gazdaságfejlesztéshez bevonható további területek megléte - fokozott befektetői figyelem az újonnan létesülő iparterületek iránt - a helyi gazdaság diverzifikálása lehetővé vált új befektetők érkezésével 	<p style="text-align: center;">Veszélyek</p> <ul style="list-style-type: none"> - uniós források kiszámíthatatlan felhasználhatósága - magánszállásadók egzisztenciális sérülékenysége - gyógyfürdő tervezett fejlesztéseinek (többek között új medence, új ételudvar és öltöző, új főbejárat és tér kialakítása) elmaradása/elakadása esetén turisztikai forgalom csökkenése - KKV-k generációváltásában rejlő veszélyek (több esetben tisztázatlan jövőkép) - csapadék- és szennyvízelvezetési problémák az üdülőtelepen

TÁJI-, ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK, ZÖLDFELÜLETEK	Erősségek	Gyengeségek
	<ul style="list-style-type: none"> - egyedi látványértékek a tájban - főre jutó zöldfelület magas értéke - felszíni vizekben gazdag - kedvező klíma - színvonalas központi zöldfelületek 	<ul style="list-style-type: none"> - É-i részen mg-i védősávok, mezsgyék hiánya - arborétum jelenleg kiaknázatlan puffertérület - Szúnyog-tó környezete alulértékelt
	Lehetőségek	Veszélyek
	<ul style="list-style-type: none"> - esőkertek kialakítása - a Kossuth utca bevezető szakaszán változatos és ökológiai szempontból kedvezőbb utcakép kialakítása a növényzet átfogó tervezésével - zöldfelületek további fejlesztése a turisztikai fejlesztésekkel egyszerre 	<ul style="list-style-type: none"> - heves esőzések negatív hatása a külterületeken - zártkert karakterének változása - inváziós növényfajok szaporodása - lakóingatlanok túlzott elterjedése a D-i üdülőterületen és a zártkertekben
ÉPÍTETT KÖRNYEZET, KÖZLEKEDÉS	Erősségek	Gyengeségek
	<ul style="list-style-type: none"> - viszonylag új épületállomány - Harkány közúti kapcsolatai minden irányban kiépítettek - elkészült az 58-as számú út elkerülő szakasza megfelelő csomóponti kialakításokkal - relatíve jó kerékpáros infrastruktúra 	<ul style="list-style-type: none"> - vasúti személyközlekedés lehetőségének a hiánya - városias jelleg hiányosságai - parkolási feszültség
	Lehetőségek	Veszélyek
	<ul style="list-style-type: none"> - a belváros és a település építészeti karakterének fejlesztése - tömegközlekedés fejlesztése - közösségi terek további fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> - elmaradnak a belváros komplexitását és karakterét erősítő fejlesztések - elmaradnak a közlekedési infrastruktúrát érintő fejlesztések tovább nő a parkolási feszültség
KÖZMŰVEK, ENERGIAELLÁTÁS, ZÖLD ÁTÁLLÁS	Erősségek	Gyengeségek
	<ul style="list-style-type: none"> - a jövőben tervezett teljesítményigény többlet a jelenlegi távvezetéseken üzembiztosan biztosítható - a közvilágítás energiatakarékos korszerűsítése megtörtént - a napenergia hasznosítása mind a napkollektor, mind a napelem területén kedvező képet mutat - a távközlési szolgáltatások az egész város területén kiépültek 	<ul style="list-style-type: none"> - nincs tartalék kút az ivóvízbázison - a jelenlegi vízellátó rendszer tározókapacitása a csúcsidőszakokban és oltóvíz biztosítása esetén kritikus szinten áll - a város lakó- és üdülőterületeinek szennyvízelvezetése csak részben megoldott - a szennyvíztelep rekonstrukcióra szorul
	Lehetőségek	Veszélyek
	<ul style="list-style-type: none"> - a nap- és a geotermikus energiában rejlő lehetőségek kiaknázása 	<ul style="list-style-type: none"> - elmaradnak a szükséges infrastrukturális fejlesztések - az azbesztcement csövek egészségügyi problémákat jelenthetnek

KÖRNYEZET-, ÉS KLÍMAVÉDELEM, KATASZTRÓFAVÉDELEM	Erősségek	Gyengeségek
	<ul style="list-style-type: none"> - gyógyhely státusz - a levegőminőség állapotát nem befolyásolja ipari tevékenység - nincs jelentős zajforrás - nincs árvízveszély - nincs belvízveszély - a város nem szerepel a felszínmozgásos területek kataszterében 	<ul style="list-style-type: none"> - jelentős a morfológiai különbség, és a vízrendezés nem teljesen megoldott - a vízrendezés nem teljesen megoldott, ezért átfogó vízrendezési terv elkészítése és jóváhagyása szükséges - a csapadékvíz-elvezető hálózat befogadó vízfolyásai szakaszosan feliszapolódtak
	Lehetőségek	Veszélyek
	<ul style="list-style-type: none"> - a gyógyhely státuszban rejlő lehetőségek szélesebb körű kihasználása - átfogó vízrendezési terv elkészítése és jóváhagyásával könnyebben fel lehet készülni a lehetséges vízügyi haváriákra 	<ul style="list-style-type: none"> - elmaradnak a szükséges infrastrukturális fejlesztések - a Lanka-csatorna és a Terehegyi-árok felső szakasza érinti, annak mederteltsége miatti elöntések hirtelen nagy csapadék esetében előfordulhatnak
VÁROSÜZEMELTETÉS, MŰKÖDTETÉS, OKOS VÁROS, DIGITÁLIS ÁTÁLLÁS	Erősségek	Gyengeségek
	<ul style="list-style-type: none"> - az elmúlt években megvalósult energetikai fejlesztéseknek köszönhetően javuló közintézményi energiabiztonság (főként az energiaválságot követően) - folyamatos városvezetői lobbitevékenység - markáns várospromóció a turizmus erősítése céljából - szoros operatív együttműködés az önkormányzat és a gazdasági 8elsősorban turisztikai) szereplők között 	<ul style="list-style-type: none"> - limitált önkormányzati projektmenedzsment kapacitás - általános energetikai sérülékenységek - önkormányzat szűkös költségvetési helyzete - gyógyfürdő tisztázatlan hosszútávú turisztikai pozicionálása - a város turisztikai desztinációmenedzsmentjének gyenge pozíciói - digitális fejlesztések alacsony intenzitása - kevésbé aktív civil egyesületek
	Lehetőségek	Veszélyek
	<ul style="list-style-type: none"> - turizmushoz kapcsolódó „smart” fejlesztések relevanciája - megújuló energiaforrások további kiaknázása, a település „zöldítése” - élhető, családbarát, nyugodt kisvárosi imázs megléte - felújított közintézmények széleskörű hasznosítási lehetőségei 	<ul style="list-style-type: none"> - az idősödő társadalom szociális igényeinek történő egyre nehezebb megfelelés - infrastrukturális fejlesztések lehetséges elmaradása, főként a csapadék- és szennyvízelvezetés kapcsán (üdülőtelep) - gyenge társadalmi érdeklődés a digitális szolgáltatások fejlesztése iránt

Forrás: Saját szerkesztés, 2023. augusztus

3.1.3 A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

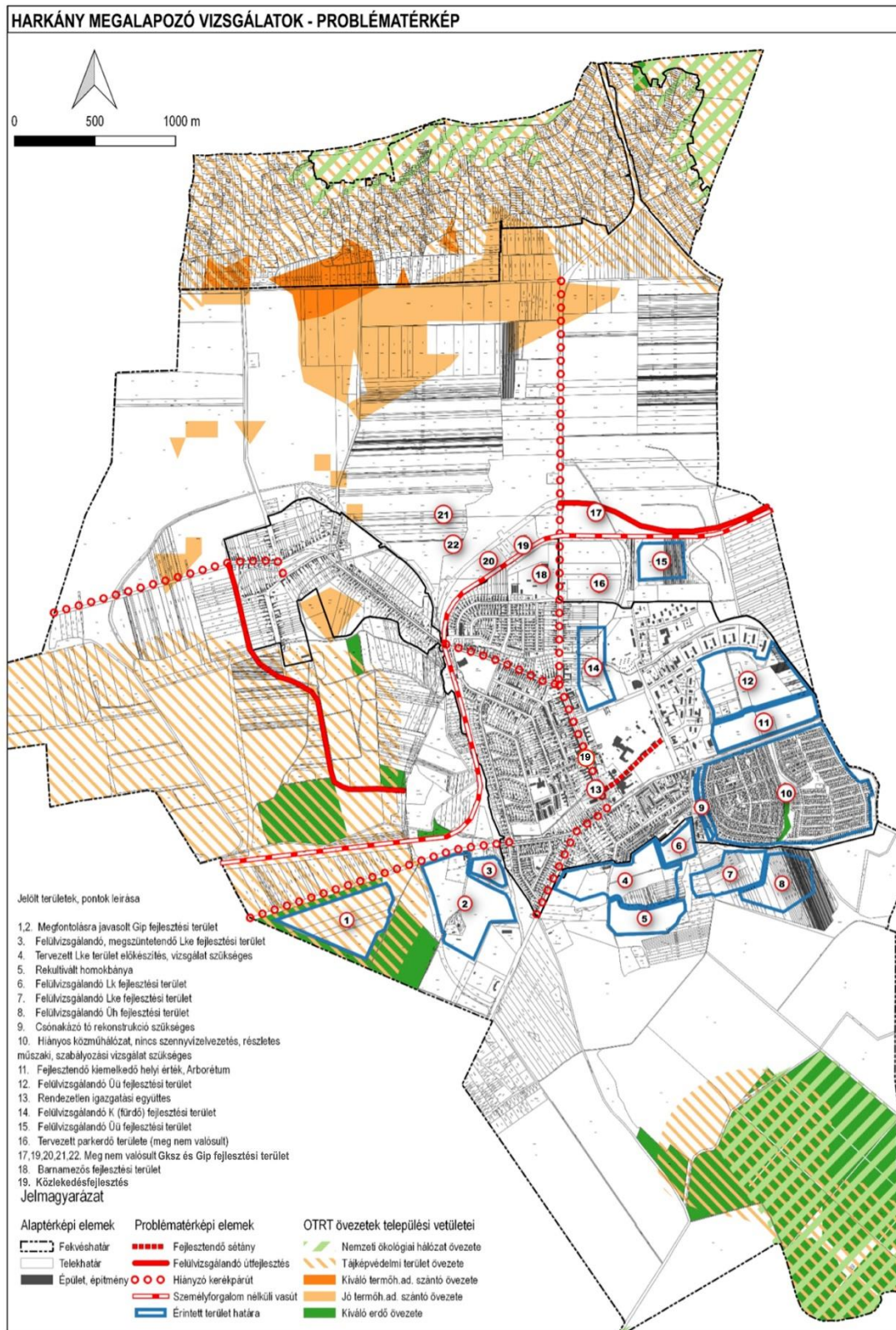
A jól megfogalmazott fejlesztési koncepció konkrét fejlesztési irányokat, azok megvalósításához pedig jól meghatározott feltételeket fogalmaz meg, a településrendezés hozzá tudja rendelni azoknak területi megvalósítása lehetőségeit, feltételeit. A településrendezés során egyszerre kell biztosítani a lehetőségek megvalósításának feltételeit és a nem kívánt fejlesztések korlátait. Ennek során elsődleges fontosságú a helyi lakosság érdekeinek érvényesítése, hiszen sosem lehet szem elől téveszteni azt, hogy Harkány Városnak van fürdője és a város kíván szolgáltatásokat nyújtani, nem pedig a fürdő és a turizmus igényel maga mögé egy kiszolgáló „személyzetet” és infrastruktúrát. Hosszú távon igazolható, hogy azok a turisztikai desztinációk tudnak igazán sikeresek lenni és minőségi szolgáltatást nyújtani, ahol a fejlesztések a helyi adottságokra, erősségekre építenek, és ahol a nyújtott szolgáltatások a lakosság számára is vonzóak, keresettek. Ez biztosítja egyrészt azt a helyi sajátosságra építő megkülönböztetést, ami hozzájárul a versenytársaktól való megkülönböztetéshez, továbbá ez biztosítja a minőségi szolgáltatások gazdasági fenntarthatóságát azzal, hogy a völgyidőszakokban is bevételhez juttatja a szolgáltatókat, miközben a csúcsidezőszakok bevételeihez is hozzájárul.

A településrendezési eszközök eddig jól szolgálták a város érdekeit, hiszen mind a fürdő, mind a kórház, mind a város számára fenntartotta, biztosította a jelen fejlesztési időszakban megvalósítandó fejlesztések területi lehetőségeit. A jövőben is fontos cél lesz, hogy a lehetőségek biztosítása mellett felállítsa azon korlátokat, amelyek a nem kívánt, elsősorban gazdasági érdekek mentén megjelenő, de a fő fejlesztési irányokba nem illeszkedő, vagy a város lakossága érdekei ellen ható beruházásokat befolyásolni tudják.

3.2 Vizsgálati térképek: problématerkép/értéktérkép

A település azonosított értékeinek és problémáinak térképi formában való összefoglalását a problématerkép mutatja be. A problématerkép célja a város konfliktusos területeinek térképi megjelenítése. A problématerkép a SWOT elemzés alapján vizuális formában foglalja össze a város gyengeségeinek és a fejlesztési lehetőségek veszélyeinek ábrázolható elemeit.

93. ábra Problématérkép

Forrás: Saját szerkesztés

Úthálózat

A város központi területeit elkerülő 58. számú másodrendű főút változatlan nyomvonallal megmarad.

Új főútvonalat jelöl ki az OTRT és a Baranya Vármegyei TRT Sellye és Udvar között. Az út nyugat felől az 5804 sz. összekötő út nyomvonalán éri el az 58-as út déli körforgalmát és az északi körforgalmából ágazik ki új nyomvonalon Siklós irányába. Az új szakasz a város jelenlegi szerkezeti tervében szereplőtől némileg eltérően a vasúttal párhuzamos.

Az igazgatási terület többi állami útja közül az 58-as út korábbi átkelési szakaszának (5717-es út) főútként való megtartása vizsgálandó, a többi mellékút marad. Közülük fontosságban kiemelkedik az egykori vasút helyett kiépített „vonatpótló” 6814-es térségi jelentőségű és a Siklós felé vezető nagy forgalmú 57113-as út.

Az önkormányzati utak közül gyűjtőút-szerepre azok alkalmasak, amelyeken a feltáró funkció mellett kapcsolati szerep is megjelenik, a forgalomcsillapítandó területek határoló útjai lehetnek és keresztmetszetileg alkalmasak a környezetüknél nagyobb forgalom biztonságos levezetésére.

Általában elmondható, hogy az úthálózatot a terület-felhasználással összhangban indokolt fejleszteni. Új gyűjtőút vagy kiszolgáló út kijelölése csak ott szükséges, ahol annak feltáró funkciója is lehet.

Vasúthálózat

Az egykori csomópont-szerep az idők során fokozatosan elsorvadt, a vasútnak ma már nincs személyforgalma. A megmaradt pálya hasznosítása az áruszállítás és idegenforgalom terén vizsgálható. Indokoltság esetén a fürdő és szállodák zónájával jó közlekedési kapcsolatra képes szakaszán új megállóhely létesíthető.

A megszüntetett vasúti pályák helyén részben közutak alakultak ki, amelyek a városszerkezetbe illeszkedtek. Az alsómiholjáci (Donji Miholjac) vonal Ady Endre utcától északra eső szakasza, amely ma is útként működik, még vasúti területként szerepel. Általánosságban megállapítható, hogy a vasúti területek nagysága meghaladja az üzemi igényeket.

A Baranyai Vicinálisokért Egyesület készített egy felmérést, amely alapján volna igény a Harkány és Villány közötti személyszállítás újraindítására (forrás: bama.hu).

Közúti közösségi közlekedés

A helyközi és távolsági állami tömegközlekedési szolgáltatás a járatsűrűség és színvonal tekintetében az ország fejlettségével arányos. Rövidtávon a megállóhelyek számának növelése az eljutási idő rövidülését eredményezheti.

2015 augusztusában az Önkormányzat határozatot hozott a közösségi célú közlekedési szolgáltatásról, amely a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek, kisebbségek, civil és sportszervezetek, óvodások, művelődési körök igényét hivatott kielégíteni.

A szolgáltatás helyi működtetése a rugalmas üzemeltetés lehetőségét rejti magában és folyamatos fejlesztése által alkalmassá válhat mindazon helyi célú közlekedési igények környezetkímélő módon való kielégítésére, amelyek más módon nem, vagy csak rosszabb hatásokkal lennének teljesíthetőek.

Kerékpáros közlekedés

A város jellegéből és környezeti kapcsolataiból következően mind a közlekedési, mind a szabadidős célú kerékpározásnak nagy jelentősége kellene legyen. Ehhez képest a 2014-es forgalmi adatok elégszerény kerékpárforgalmat tartalmaznak. Harkányt és Siklóst már most is kiépített kerékpárút köti össze, és az Ős-Dráva program egyik célja a kerékpáros turizmus fellendítése, amely kapcsán épültek is létesítmények a városban.

Az OTRT által meghatározott országos törzshálózat kerékpárutak közül a 9B jelű, dunántúli határmente kerékpárút az Aradi – Petőfi – Kossuth – Ady kelet – Siklósi utak mentén halad; a Baranya Vármegyei Területrendezési Tervben szereplő, Sellye, illetve Drávaszabolcs felé vezető térségi kerékpárutak pedig az előbbiből kiágazva az Ady Endre utca nyugat, illetve József Attila – Drávaszabolcsi úton.

A meglévő kerékpárutak részben alkalmasak a fenti hálózati feladatokra. A fejlesztés során a legsürgősebb feladat a Kossuth L. utcán önálló kerékpárforgalmi létesítmény kijelölése.

Helyi jelentőségű kerékpárút létesítése indokolt a Kossuth Lajos úton észak felé a szőlőhegyig.

Gyalogos közlekedés

A gyalogosok biztonságos és kényelmes közlekedését biztosító járdák megfelelő szélességű kiépítése mellett a legfontosabb feladat a főbb gyalogos útvonalak és teresedések tájépítészeti felülvizsgálata a túlméretezett parkolóállások előírás szerinti átalakításával együtt.

Parkolás

A parkolórendelet kedvezményezi a helyi lakosokat és a helyben dolgozókat a város központi területén. Ugyanakkor nem bánik kivételesen a gyógyulás céljából érkező vendégekkel. A gyógyidegenforgalom érdekei indokolhatják a rendelet finomítását. A Zsigmondy sétányon létesített parkoló nem illik a kórház környezetébe.

3.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1 Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Harkány városrészei az egykor két településrészből álló – Harkány és Terehegy –, majd egyesülő települések tervezett módon alakultak ki. A városrészeket a városszerkezetet is meghatározó főútvonalak határolják az alábbiak szerint:

1. A Kossuth utcától nyugatra a vasútig, ill. elkerülő útig terjedő városrész, mely a város lakó- és intézményterületeinek homogén szövetét alkotja. A lakóutcák tervezett módon tagolják tömbökre a térséget, melyeken belül telkes, zömmel földszintes, oldalhatáron, illetve szabadon álló beépítési módban létesültek az épületek. Ettől eltérően néhány helyen – főként a Kossuth utca mentén és a Szent István utcában – társasházak és zártosított beépítés is található. E városrészben létesült a városi sportközpont és az üzemeken kívüli vasútállomás is.
2. A Kossuth utcától keletre, a Siklósi úttól északra a település határáig terjed a város üdülőterülete, a gyógy- és strandfürdő. A cca. 13 ha-on elterülő gyógyfürdő minősége folyamatosan nő, akárcsak a gyógykórház együttese. E városrész a város zöld tüdeje is, jelentős méretű közparkkal, arborétummal.

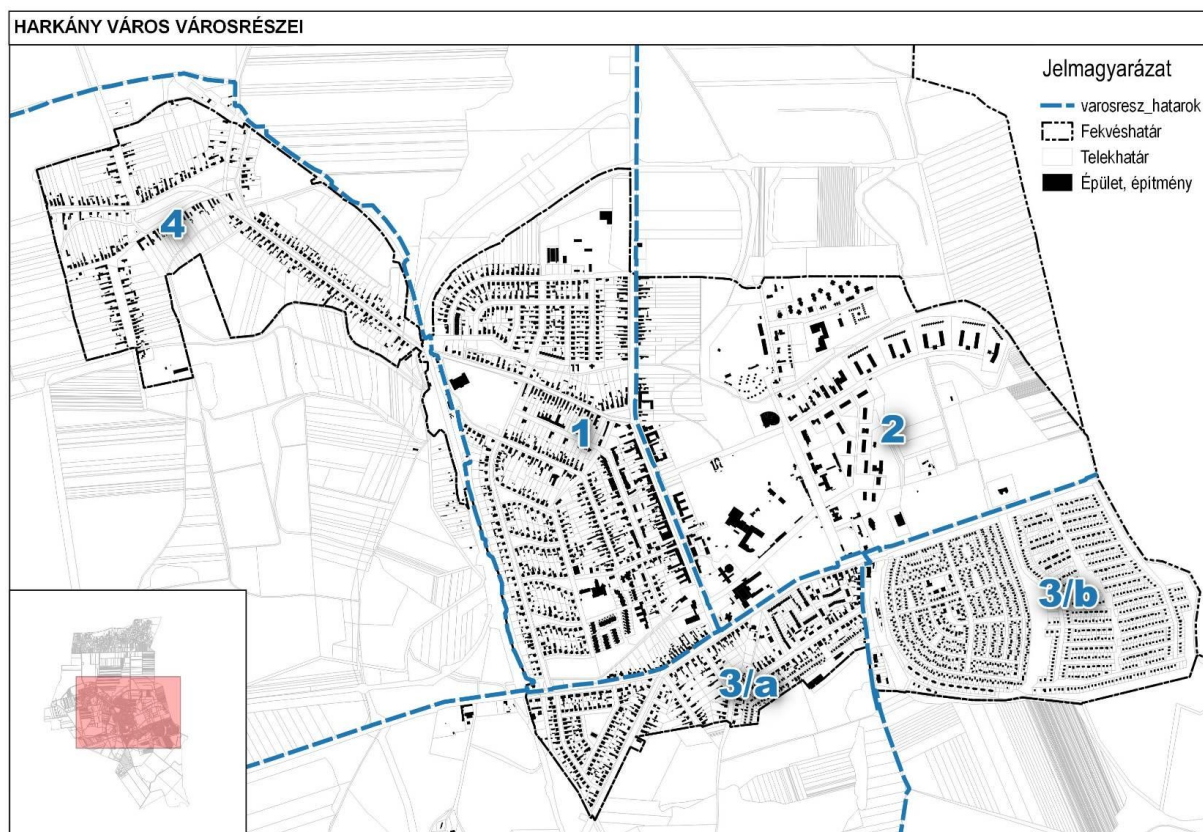
Jelentős szabad területekkel bír e térség a további fejlesztések számára.

3. A Sellyei (Ady Endre utca) és Siklósi úttól délre lévő városrész jellemzően két területfelhasználású térséggel rendelkezik:
 - a) A városközponttól délre elhelyezkedő telkes, családi házas lakóterület, melynek bővítését tartalmazza a hatályos TSzT.
 - b) A közel 1000 db kisméretű telekkel bíró, beépült hétvégi házas üdülőterület, melynek fejlesztési problémáiról az előző fejezetekben említés történt. E terület egyik rendkívül hátrányos problémája a szennyvízcsatorna hiánya.
4. Terehegy a város kertvárosias és falusias lakóterülete, eredeti utcaszervezetét megőrizte. Az oldalhatáron álló, földszintes beépítési mód, a nagyméretű telkek gazdálkodásra is alkalmassá teszik e városrészt.

A hatályos településszerkezeti terv a falusias lakóterület bővítését is előírta.

E városrésztől délre található Harkány egyik összefüggő erdőterülete, keletre a TSzT-ben már kijelölt – az elkerülő út két oldalán tervezett – gazdasági terület.

94. ábra Harkány város városrészei

Forrás: Saját szerkesztés

3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet alapján a szegregált, vagy szegregációval veszélyeztetett terület olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt, vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatóak, ezért a területen közösségi beavatkozás. Szegregációval érintett terület lehet önálló településrész, de részét képezheti más településrésznek is.

A kormányrendelet 10. számú melléklete határozza meg a szegregációs mutató számítását, melynek értelmében azok a területek tekinthetők szegregátumoknak, melyekben a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül meghaladja az adott településtípusra vonatkozó határértéket. Járásszékhely esetében a szegregált terület esetén a szegregációs mutató nagyobb egyenlő, mint 35%, a veszélyeztetett terület esetén nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%.

A mutató számításának eredményeként a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kerülnek kiválasztásra, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. A tömb népszámlálási célra létrehozott, általában közterületek és/vagy természetes és mesterséges tereptárgyak (pl. vasútvonal, autópálya nyomvonala, vízfolyás partja), valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.¹¹

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) a szegregátumokkal, illetve szegregációval veszélyeztetett területekkel kapcsolatos adatkérés alapján elvégezte Harkány városra vonatkozó szegregáció-szűrés, mind a szegregált, mind pedig a szegregációval veszélyeztetett területekre vonatkozóan, mely alapján megállapította, hogy Harkányban nem található szegregátum.

3.3.3 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

1. Gyógyfürdő

A terület funkciója a turizmus, vendéglátás, kereskedelem. A területen több mint 150 éve érhető el fürdőszolgáltatások. Az akcióterületen belül a lakosok száma alacsony, a fizetővendég-szállások száma magas. Itt található Harkány szinte teljes idegenforgalmi vonzereje, a gyógyfürdő, a kórház, az egészségügyi és medical-wellness szolgáltatások túlnyomó része. A területen magas a zöldfelületek aránya, alacsony a beépítettség, túlnyomó részt 20% alatti, a telekméret, telekstruktúra igen változatos.

2. Városközpont

A területen belül található a város közigazgatási központi funkciói, így a városháza, kormányhivatal, stb. Ezen kívül meghatározó a vendéglátás és a kereskedelem, ami elsősorban a Kossuth utca mentén alakult ki. A városközpont telekmérete meghatározó 300-1500 m² közötti, a telkek beépítettsége a 30-50% közötti.

3. Üdülőterület

A terület Siklói úttól délre fekvő részén üdülők találhatóak, melyek nagyobb részét nem rendeltetésszerűen használják. A terület infrastruktúrája leromlott és többnyire kis alapterületű, rossz állapotú lakóingatlanok találhatóak itt. Ennek ellenére viszonylag nagy számban jelentkeztek be ide korábban itt csak ideiglenes lakcímmel, avagy azzal sem rendelkező nyaraló-tulajdonosok. A bejelentkezők motivációja nagyon eltérő, ami nehezíti az együttélés zavartalanságát. A terület északi részén egy arborétummá alakítható parkerdő, valamint egy egykori holtág által körülhatárolt, ma üresen álló zöldterület található.

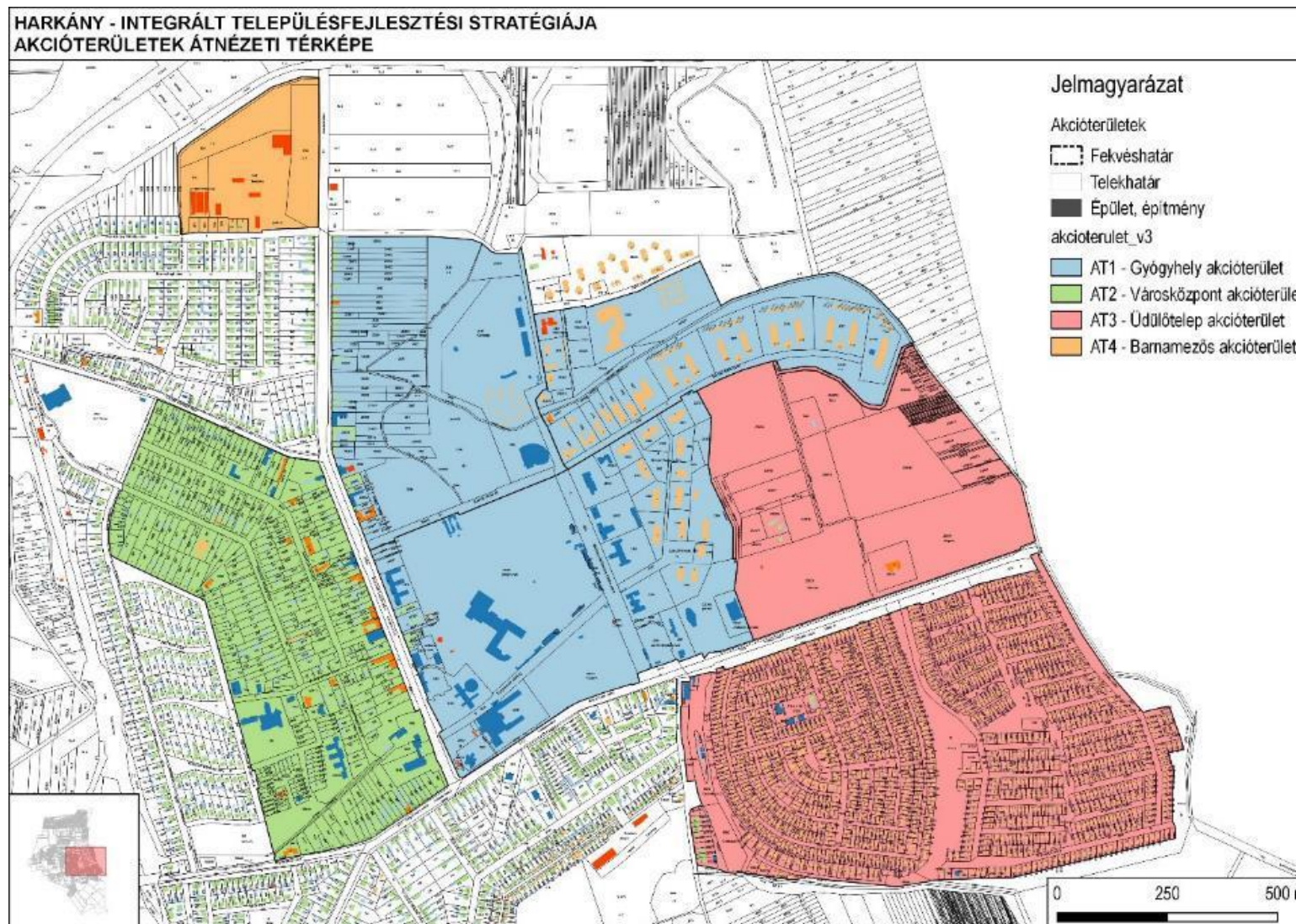
¹¹ 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről, Letöltve: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200314.kor> Letöltés ideje: 2023.május

A terület déli területén apró 300 m² alatti, beépítettségük 10-30% közötti, az északi területen a telekstruktúra jelentősen eltérő, 10% alatti beépítés és több hektáros telkek jellemzik.

4. Barnamezős övezet

A barnamezős területen korábban kereskedelmi és ipari tevékenységet végző vállalkozások helyezkedtek el. A területet már leromlott állapotú ingatlanok, rekonstrukcióra szoruló infrastruktúra, és ismeretlen környezeti állapot jellemzi. A mai állapotában a terület nem alkalmas rá, ám meglévő területi besorolása és elkerülő út menti, lakossági zavarást nem okozó fekvése miatt ismét potenciális helyszíne lehet gazdasági vállalkozások telephelyeinek. Az akcióterületen a telkek 10% alatti beépítettségűek.

95. ábra Potenciális akcióterületek

Forrás: Saját szerkesztés

4 MELLÉKLETEK

4.1 A GINOP_PLUSZ keretében finanszírozott harkányi projektek

Projekt azonosítója	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Projekt összköltsége (Ft)	Szerződött támogatás összege (Ft)
GINOP_PLUSZ-1.2.1-21-2021-00692	PUSKÁS FÉMIPARI Korlátolt Felelősségű Társaság	A Puskás Fémipari Kft modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések támogatása	265 686 062	185 917 243
GINOP_PLUSZ-1.2.2-22-2022-02440	AB-DENTÁL Fogorvosi és Szájsebészeti Korlátolt Felelősségű Társaság	Technológiai fejlesztés az AB-DENTÁL Kft-nél	23 540 000	10 000 000
GINOP_PLUSZ-1.2.2-22-2022-04325	Ó-MALOM Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	Vállalkozásfejlesztés az Ó-Malom Kft-nél	15 000 800	9 900 527
GINOP_PLUSZ-1.2.2-22-2022-03770	DIESELAN Autó Szakszervíz és Alkatrész Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	Eszközfejlesztés a Dieselan Kft-nél	14 861 441	9 957 166
GINOP_PLUSZ-1.2.2-22-2022-02790	Pipe Mánia Közműépítő Korlátolt Felelősségű Társaság	Eszközbeszerzés támogatása a Pipe Mánia Kft-nél	14 285 677	9 999 973
GINOP_PLUSZ-1.2.2-22-2022-04241	Magna Casa Korlátolt Felelősségű Társaság	Vállalkozás fejlesztése a Magna Casa Kft-nél	14 285 552	9 999 886
GINOP_PLUSZ-1.2.2-22-2022-00230	Shopingmax Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	Harkány Bajcsy Zsilinszky u. 2. Bisztró - fagyizó rekonstrukció	14 214 950	9 927 850
GINOP_PLUSZ-1.2.2-22-2022-04936	VikiCuki Korlátolt Felelősségű Társaság	Vállalkozásfejlesztés a VikiCuki Kft-nél	14 120 264	9 884 184
GINOP_PLUSZ-1.2.2-22-2022-05142	BERI-DENT Szolgáltató és Kereskedelmi Betéti Társaság	Eszközfejlesztés a Beri-Dent Bt-nél	13 435 265	9 404 685
GINOP_PLUSZ-1.2.2-22-2022-03421	Mezei Rafaelné egyéni vállalkozó	Vállalkozásfejlesztés Mezei Rafaelné egyéni vállalkozónál	11 427 362	7 999 153
GINOP_PLUSZ-1.2.2-22-2022-02612	Zahorszki Építésiroda Korlátolt Felelősségű Társaság	Zahorszki Építésiroda Kft. fejlesztése	8 852 827	5 993 480
GINOP_PLUSZ-1.2.2-22-2022-01499	Ivánics György egyéni vállalkozó	Eszközfejlesztés a Szigeti Halászcsárdában	7 181 271	5 026 889
GINOP_PLUSZ-1.2.2-22-2022-03029	Harka Vendéglátó Korlátolt Felelősségű Társaság	Eszközbeszerzés és technológiai fejlesztés a Harka Vendéglátó Kft. részére	4 222 480	2 955 735
Összesen			421 113 951	

Forrás: www.palyazat.gov.hu Támogatott projekt kereső, 2023. július

4.2 A VP keretében támogatott 15 legnagyobb összköltségű harkányi projekt listája

Projekt azonosítója	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Projekt összköltsége (Ft)
VP-3309067064	Ráth Mihály Mátyás	Ráth Mihály terményszárító építése	342 329 684,00
VP-3297872222	Harkány Város Önkormányzata	Harkány 0381 hrsz alatti külterületi útjának fejlesztése	240 293 356,00
VP-3300294258	PARÉTI Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	Mezőgazdasági digitális átállás a PARÉTI Bt.-nél	230 998 509,00
VP-1810911568	Ráth Mihály Mátyás	Ráth Mihály kisméretű terménytároló építése	98 349 626,00
VP-1851753989	Pataki Péter	Új szálláshely létrehozása Harkányban	70 812 452,00
VP-3327176841	PARÉTI Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	n.a.	70 501 219,00
VP-3369453371	Harkány Város Önkormányzata	Harkányi piac infrastrukturális- és eszköz fejlesztése	69 128 554,00
VP-3240510308	PARÉTI Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	Erdősítés támogatása	66 373 172,00
VP-1918646498	Oláh Richárd	n.a.	42 483 146,00
VP-1774652273	Harkányi Római Katolikus Plébánia	Templom felújítása Szalánta-Németi településen	38 651 966,00
VP-1918131345	Tenkes-Hegy Vendéglátó és Kereskedelmi Kft.	n.a.	31 287 863,00
VP-3299322242	SWEDEX Kereskedelmi Gyártó és Szolgáltató Kft.	n.a.	28 697 995,00
VP-1917223636	Barkó Béla	n.a.	24 855 517,00
VP-3327191868	Buru László Zoltán	n.a.	23 510 690,00
VP-3300756068	Despotovic Bane	n.a.	19 605 648,00
Összesen			1 397 879 397,00

Forrás: www.palyazat.gov.hu Támogatott projekt kereső, 2023. július

4.3 A GINOP keretében finanszírozott harkányi projektek

Projekt azonosítója	Kedvezményezett neve	Projekt címe	Projekt összköltsége (Ft)	Szerződött támogatás összege (Ft)
GINOP-4.1.2-18-2019-00450	KORTERMÁL Szolgáltató és Egészségügyi Korlátolt Felelősségű Társaság	A Kortermál Kft. energetikai korszerűsítése	119 054 116	59 527 058
GINOP-1.2.3-8-3-4-16-2017-01091	PUSKÁS FÉMIPARI Korlátolt Felelősségű Társaság	Kapacitásbővítő beruházás a PUSKÁS FÉMIPARI Kft-nél	93 703 288	28 110 986
GINOP-5.2.4-16-2018-03334	Harkányi Városgazdálkodási Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Gyakornokok foglalkoztatása HVG Zrt-nél.	28 931 495	28 931 495
GINOP-2.1.8-17-2017-01119	Wund ER Korlátolt Felelősségű Társaság	Wund Er Kft innovációs eszközbeszerzése	28 449 530	14 224 765
GINOP-4.1.4-19-2020-02164	No Stress Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Épületenergetikai fejlesztés a No Stress Nonprofit Kft. épületeinél	21 514 344	11 832 889
GINOP-1.2.14-20-2021-00018	Múzeum-Várkert Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	A Múzeum -Várkert Kft divat és dizájnipari tevékenységéhez kapcsolódó technológiai fejlesztése	21 201 754	14 841 227
GINOP-2.1.8-17-2017-01019	BERI-DENT Szolgáltató és Kereskedelmi Betéti Társaság	Fejlesztés és beruházás a Beri- Dent Bt nél.	14 435 400	7 217 700
GINOP-1.2.9-20-2021-02254	Tóth Szilárd egyéni vállalkozó	Tóth Szilárd egyéni vállalkozásának fejlesztése	14 285 714	9 999 999
GINOP-1.2.9-20-2021-03731	B-PILOT FUVAROZÁSI, KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ TÁRSASÁG	Mobil felületszóró eszköz beszerzése a B-Pilot Kft. számára	14 138 166	9 863 250
GINOP-1.2.9-20-2021-05828	SÉTÁNY 2003. Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	A SÉTÁNY 2003. Kft. kapacitásbővítő technológiai fejlesztése	13 960 000	9 772 000
GINOP-1.2.9-20-2021-02198	Szántó és Csizmadia Betéti Társaság	Eszközbeszerzés és fenntartható foglalkoztatás a Szántó és Cszmadia Bt-nél	13 537 470	9 476 229
GINOP-1.2.9-20-2021-02937	LASKI Bt.	Eszközbeszerzés a versenyképesség növelése érdekében a LASKI Bt-nél	13 448 600	7 194 490
GINOP-4.1.4-19-2020-00584	Well Partner Idegenforgalmi és Szolgáltató Kft.	A Well Partner Kft. energetikai korszerűsítése	12 734 340	7 003 887
GINOP-1.2.9-20-2021-00931	SWEDEX Kereskedelmi Gyártó és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	ÉPÍTŐ IPAR ESZKÖZBERUHÁZÁSA	11 918 500	7 318 450

GINOP-1.2.9-20-2021-01893	SER 2015 Vendéglátó-ipari Korlátolt Felelősségű Társaság	A SER 2015 Kft. versenyképességének és kapacitásbővítésének növelése	9 438 010	6 606 607
GINOP-1.2.9-20-2021-05925	Tavi Szerviz Korlátolt Felelősségű Társaság	Gépbeszerzés a Tavi Szerviz Kft-nél	8 339 830	5 837 881
GINOP-1.2.9-20-2021-05643	GUSZTÁV-ÉK-KŐ Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Vállalkozásfejlesztés a Gusztáv-Ék-Kő Kft-nél	8 326 232	5 828 362
GINOP-5.2.4-19-2020-00223	Szántó és Csizmadia Betéti Társaság	Gyakornokok a Tilosban	6 858 600	6 858 600
GINOP-1.2.9-20-2021-03737	Nagy Zoltán Egyéni Vállalkozó	Eszköz-gép beszerzés bérköltség támogatással, képzéssel	5 916 320	4 141 424
GINOP-1.2.9-20-2021-03005	No Stress Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	No Stress Panzió technológiai fejlesztése	4 928 654	3 450 057
GINOP-1.2.9-20-2021-03587	TABA-SZER Korlátolt Felelősségű Társaság	Eszközvásárlás és fejlesztés a TABA-SZER Kft-nél	4 027 000	2 818 900
GINOP-5.2.4-16-2018-02700	Múzeum-Várkert Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Gyakornok foglalkoztatása a Múzeum-Várkert Szolgáltató Kft-nél	3 299 678	3 299 678
Összesen			472 447 041	

Forrás: www.palyazat.gov.hu Támogatott projekt kereső, 2023. július